

Ellen G. White Estate

# VÝCHOVA

ELLEN G. WHITE



---

# **VÝCHOVA**

---

**Ellen G. White**

**2006**

**Copyright © 2014  
Ellen G. White Estate, Inc.**



## **Information about this Book**

### **Overview**

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

### **About the Author**

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

### **Further Links**

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)  
[About the Ellen G. White Estate](#)

### **End User License Agreement**

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby.

### **Further Information**

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate at [mail@whiteestate.org](mailto:mail@whiteestate.org). We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.



# Obsah

|                                                            |    |
|------------------------------------------------------------|----|
| Information about this Book .....                          | i  |
| Předmluva .....                                            | v  |
| Základní principy .....                                    | 7  |
| 1. kapitola — Zdroj a cíl pravé výchovy a vzdělávání ..... | 8  |
| 2. kapitola — Škola v Edenu .....                          | 13 |
| 3. kapitola — Poznání dobra a zla .....                    | 15 |
| 4. kapitola — Vztah výchovy a vykoupení .....              | 19 |
| Praktické příklady .....                                   | 21 |
| 5. kapitola — Výchova Izraele .....                        | 22 |
| 6. kapitola — Prorocké školy .....                         | 30 |
| 7. kapitola — Životy významných postav .....               | 35 |
| Daniel — velvyslanec nebes .....                           | 37 |
| Opravdoví a čestní lidé .....                              | 39 |
| Elíša — věrný v malých věcech .....                        | 39 |
| Mojžíš — mocný vírou .....                                 | 42 |
| Pavlova radost ze služby .....                             | 44 |
| Největší učitel .....                                      | 49 |
| 8. kapitola — Učitel poslaný od Boha .....                 | 50 |
| 9. kapitola — Příklady jeho metod .....                    | 58 |
| Kristova proměňující moc .....                             | 59 |
| Od slabosti k síle .....                                   | 60 |
| Příklad lásky .....                                        | 63 |
| Naučení z přírody .....                                    | 67 |
| 10. kapitola — Bůh v přírodě .....                         | 68 |
| 11. kapitola — Naučení ze života .....                     | 70 |
| Zákon služby .....                                         | 71 |
| Rozsévání s důvěrou .....                                  | 71 |
| Život jako výsledek smrti .....                            | 75 |
| 12. kapitola — Další názorná naučení .....                 | 78 |
| Poselství hvězd .....                                      | 79 |
| Naučení o důvěře .....                                     | 81 |
| Bible jako pedagog .....                                   | 85 |
| 13. kapitola — Duševní a duchovní rozvoj .....             | 86 |
| 14. kapitola — Věda a Bible .....                          | 90 |

|                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------|-----|
| 15. kapitola — Principy a pravidla pro práci a podnikání . . . . | 95  |
| Čestné jednání . . . . .                                         | 99  |
| 16. kapitola — Životní příběhy biblických postav . . . . .       | 102 |
| Vítězství víry . . . . .                                         | 104 |
| Výchova těžkostmi . . . . .                                      | 106 |
| Jóbova zkouška . . . . .                                         | 107 |
| 17. kapitola — Poezie a zpěv . . . . .                           | 111 |
| Moc písňe . . . . .                                              | 121 |
| 18. kapitola — Tajemství Bible . . . . .                         | 123 |
| 19. kapitola — Dějiny a proroctví . . . . .                      | 126 |
| 20. kapitola — Studium Bible . . . . .                           | 134 |
| Zdravý životní styl . . . . .                                    | 141 |
| 21. kapitola — Studium fyziologie . . . . .                      | 142 |
| 22. kapitola — Strídmost a zdravá výživa . . . . .               | 147 |
| Strava a duševní vývoj . . . . .                                 | 148 |
| 23. kapitola — Potřeba pohybu a odpočinku . . . . .              | 151 |
| 24. kapitola — Výchova k práci a zručnosti . . . . .             | 156 |
| Budování charakteru . . . . .                                    | 163 |
| 25. kapitola — Vzdělání a charakter . . . . .                    | 164 |
| 26. kapitola — Metody vyučování . . . . .                        | 168 |
| 27. kapitola — Křesťanské chování . . . . .                      | 174 |
| 28. kapitola — Zásady správného odívání . . . . .                | 178 |
| 29. kapitola — Sobota . . . . .                                  | 181 |
| 30. kapitola — Víra a modlitba . . . . .                         | 183 |
| 31. kapitola — Životní poslání . . . . .                         | 189 |
| Spolupracovníci velkého učitele . . . . .                        | 197 |
| 32. kapitola — Příprava . . . . .                                | 198 |
| 33. kapitola — Spolupráce . . . . .                              | 203 |
| 34. kapitola — Kázeň . . . . .                                   | 206 |
| Životní kázeň . . . . .                                          | 211 |
| Nejlepší škola . . . . .                                         | 213 |
| 35. kapitola — Škola budoucnosti . . . . .                       | 214 |



## Předmluva

Každý z nás se musí vyrovnávat s tím, co mu život přináší — s různými příležitostmi, zodpovědnostmi, porážkami i s úspěchy. Jak se k nim postaví, zda je zvládne, anebo zda se stane obětí okolností, to vše závisí do velké míry na tom, jak je na ně připraven — tedy i na výchově, které se mu dostalo.

Pravou výchovu lze definovat jako harmonický rozvoj všech schopností. Je to úplná a odpovídající příprava nejen pro tento život, ale i pro budoucí věčný život. Lidský charakter, životní návyky a myšlení se utvářejí a rozvíjejí již v raném dětství, a to jak doma, tak ve škole.

Autorka této knihy ukazuje rozdíl mezi dočasnými a trvalými hodnotami, z nichž dobrá výchova vychází. Představuje nám model, který pomáhá patřičně rozvíjet duševní schopnosti, přičemž klade důraz i na rozvoj zručnosti a na užitečnou manuální práci.

Jsme si vědomi úskalí, která mohou pramenit ze skutečnosti, že kniha byla napsána téměř před sto lety. Najdeme v ní proto i některá doporučení, která dnes již nelze doslova použít — například, že pro dívky je užitečné umět zapřáhnout a řídit koně. Můžeme se však nad podobnými výroky zamyslet a přijmout je jako principy, které lze aplikovat i v naší době. (Je jistě užitečné, aby mladá žena uměla řídit auto.)

K sepsání tohoto díla o výchově vedlo spisovatelku přání, aby mladí lidé v osobním životě i ve společnosti co nejlépe obstáli. Přála si, aby byli dobře připraveni pro praktický život nejen po stránce fyzické a duševní, ale také aby se z nich stali čestní občané respektující Boží autoritu, lidé charakterní, kteří dokážou dodržovat dobré zásady a principy i v dnešní době.

Vydavatelé

[8]



## **Základní principy**

„Na odhalené tváři nás všech  
se zrcadlí slavná zář Páně,  
a tak jsme proměňováni  
k jeho obrazu ve stále větší slávě  
— to vše mocí Ducha Páně.“

2. Korintským  
3,18.

## [9] 1. kapitola — Zdroj a cíl pravé výchovy a vzdělávání

„Poznat Svatého je rozumnost ...“ **Příslaví 9,10.**

„Měj se k Bohu důvěrněji ...“ **Jób 22,21.**

Naše představy o výchově a vzdělání bývají často příliš zúžené a omezené. Potřebujeme získat širší rozhled a stanovit si vyšší cíle. Pravé vzdělávání znamená víc než jen vystudovat určitý obor, více než se připravit jen pro tento život. Týká se totiž celé lidské bytosti a celé její dosažitelné existence. Je to harmonický rozvoj fyzických, duchovních a duševních sil. Připravuje člověka pro radost ze služby v tomto světě i pro vyšší radost z rozsáhlejší služby ve světě budoucím.

Zdroj takové výchovy nám odhalují slova Bible, která ukazují na nekonečného Boha: „V něm jsou skryty všechny poklady moudrosti a poznání.“ **Koloským 2,3.** „U něho je rozvaha i rozum.“ **Jób 12,13.**

Svět měl a má své velké učitele, lidi s úžasným intelektem a rozsáhlými znalostmi. Jejich výroky stimulují myšlení a otevírají před námi nové oblasti poznávání. Je jim prokazována úcta, protože přispěli k rozvoji lidstva. Je tu však někdo, kdo je všechny převyšuje. V průběhu celých dějin můžeme sledovat stopy moudrých učitelů, ale to největší „světlo“ existovalo ještě dříve. Tak jako měsíc a hvězdy v naší sluneční soustavě odrážejí sluneční zář, tak i učení velkých světových myslitelů, pokud je pravdivé, odráží paprsky „Slunce spravedlnosti“ **Malachiáš 3,20.** Každý záblesk moudrosti vychází od „Světla světa“ **Jan 8,12.**

V naší době se hodně mluví o podstatě a důležitosti vyššího vzdělání. To nejvyšší vzdělání však můžeme získat pouze od toho, u něhož je moudrost a síla (**Jób 12,13**) a z jehož úst pochází „poznání i rozumnost“ **Příslaví 2,6.** Zdroj pravého poznání a skutečného rozvoje spočívá v poznání Boha. Vše, co můžeme sledovat v oblasti hmotné, duševní či duchovní, kromě náказы hříchu, nám zprostředkovává toto poznání. Ať se zabýváme jakýmkoli oborem, pokud upřímně toužíme poznat pravdu, dostáváme se do kontaktu s neviditelnou mocnou Inteligencí, která působí ve všem kolem nás. Lidská

[10]

mysl se tak setkává s Božími myšlenkami, smrtelný člověk s věčným Bohem.

Toto setkání je základem nejvyššího vzdělání. Je to jedinečná Boží metoda rozvoje. „Měj se k Bohu důvěrněji,“ (Jób 22,21) zní poselství o Bohu, který chce s lidstvem navázat osobní vztah. Stejnou metodu Bůh použil už při výchově praotce lidského rodu. Takovým způsobem ho Bůh vychovával v zahradě Eden v době, kdy měl Adam ještě slávu bezhříšného lidství.

Abychom správně porozuměli tomu, co zahrnuje proces výchovy, musíme brát v úvahu jak přirozenost člověka, tak i záměr, který Bůh stvořením člověka sledoval. V úvahu musíme také brát změnu, která pro člověka nastala tím, že poznal nejen zlo, ale i slavný plán výchovy lidského pokolení, kterého se Bůh ani poté nevzdal.

Když Adam vyšel z rukou Stvořitele, nesl ve své fyzické, duševní i duchovní oblasti podobu svého Tvůrce. „Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem.“ 1. Mojžíšova 1,27. Božím záměrem bylo, aby člověk v průběhu života stále více zjevoval jeho obraz a plněji odrážel slávu svého Stvořitele. Všechny oblasti jeho života se měly rozvíjet, jejich kapacita a síla se měly neustále zvyšovat. Byly před něj postaveny neomezené možnosti rozvoje. Tajemství viditelného vesmíru — „divy Vševědoucího“ (Jób 37,16) — přímo lákala ke studiu. Velkou výsadou člověka byla možnost osobního setkávání

se samotným Tvůrcem. Kdyby zůstal Bohu věrný, byla by mu tato přednost ponechána navždy. Po celou věčnost by tak mohl získávat nové poklady znalostí, objevovat další zdroje štěstí a stále lépe poznávat Boží moudrost, moc a lásku. Naplňoval by tak stále více záměr, s nímž byl stvořen, a stále plněji by odrážel slávu Stvořitele.

Svou neposlušností však o toto všechno přišel. Boží podoba v člověku byla hříchem poškozena a téměř smazána. Fyzické síly člověka i jeho duševní schopnosti zeslábly, jeho duchovní vnímání bylo zatemněno. Začal podléhat zákonům smrti. Přesto nebylo lidstvo ponecháno bez naděje. Bůh ve své nekonečné lásce a milosrdenství připravil plán záchrany a člověku byla udělena zkušební lhůta pro život. Navzdory pádu se měl realizovat Boží záměr s jeho stvořením. Cílem tohoto plánu bylo obnovit v člověku obraz jeho Tvůrce, přivést jej zpět k jeho původní dokonalosti a podpořit rozvoj jeho těla, mysli i ducha. A právě toto je smyslem každého vzdělávání, nejvyšším životním cílem.

[11] Láska, základ stvoření a vykoupení, je i základem správného vzdělávání. Jasně to vystihuje zákon, který nám Bůh dal jako průvodce životem. První velké přikázání zní: „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí.“ **Lukáš 10,27**. Milovat toho, který je nekonečný a jediný vševědoucí, celou svou silou, myslí a srdcem znamená nejvyšší rozvoj všech našich schopností. V celé naší bytosti — v těle, myslí a duchu — se tak obnovuje Boží obraz.

Druhé přikázání je podobné prvnímu: „Miluj svého bližního jako sám sebe.“ **Matouš 22,39**. Zákon lásky nás tak vede k tomu, abychom své tělo, mysl a duši dali do služby Bohu a našim bližním. Tato služba, při které se stáváme požehnáním pro druhé, přináší největší požehnání nám samotným. V pozadí opravdového rozvoje stojí vždy nesobeckost. Nesobecká služba napomáhá plnému rozvinutí našich schopností. Stále více se stáváme „účastnými božské přirozenosti“ **2. Petrův 1,4**. Jsme připravováni pro nebe, protože nebe přijímáme do svých srdcí.

Zdrojem každého opravdového poznání je tedy Bůh. A tak je naším prvořadým úkolem v procesu vzdělávání nasměrovat svou mysl k němu. Adam a Eva získali své vědomosti tím, že komunikovali s Bohem a poznávali jej v jeho díle. Všechno stvoření ve své původní dokonalosti svědčilo o Božím charakteru. Celá příroda zjevovala Adamovi a Evě Boží moudrost. Pádem do hříchu však člověk ztratil možnost učit se přímou komunikací s Bohem a do značné míry i poznávat jej z jeho díla. Země zničená a zkažená hříchem dnes odráží jen matně slávu Stvořitele. Všechna názorná poučení z přírody však nejsou zcela znehodnocena. Na každé stránce obrovské knihy jeho stvořitelského díla můžeme stále nacházet

stopy jeho rukopisu. Příroda stále mluví o svém Stvořiteli. Tato zjevení jsou ale jen částečná a nedokonalá. V našem stavu hříchu, s oslabenými silami a omezeným viděním, nejsme schopni je správně pochopit. Potřebujeme plnější zjevení, které dal Bůh ve svém psaném slovu.

Bibli, která je dokonalým zjevením pravdy, by mělo být ve vzdělávání vyhrazeno nejdůležitější místo. Abychom získali vzdělání, které za něco stojí, musíme v první řadě poznat Boha-Stvořitele a Krista-Vykupitele. Proto dal Bůh lidem své slovo, Bibli.

Každý člověk je stvořen k Božímu obrazu. Je proto obdařen i podobnou schopností jako jeho Stvořitel, je osobností, která dokáže samostatně myslet a něco vykonat. Lidem, u nichž jsou právě tyto schopnosti rozvinuty, bývá ve společnosti svěřována zodpovědnost — jsou to vedoucí, podnikatelé, ti, kteří ovlivňují charakter druhých.

Cílem pravého vzdělání je rozvoj těchto schopností. Jde o to naučit mladé lidi samostatně přemýšlet, aby jen neopakovali to, co si myslí někdo jiný. Neomezujme studium na pouhé poznávání toho, co řekli či napsali jiní lidé. Umožněme raději studentům dojít ke zdroji pravdy. Příroda a Boží zjevení pro ně představují široké pole otevřené ke zkoumání. Nechejme je přemýšlet o důležitých zásadách, povinnostech a poslání, a jejich myšlení bude hlubší a silnější.

[12]

Vzdělávací instituce pak mohou namísto vzdělaných slabochů připravovat silné lidi schopné přemýšlet i jednat. Vychovají tak jedince, kteří jsou pány okolností, ne jejich otroky, mladé lidi se širokým rozhledem, jasným myšlením a odvahou jít za svým přesvědčením.

Takové vzdělání poskytuje více než jen intelektuální rozvoj či fyzický trénink. Posiluje charakter tak, aby sobecké touhy či světské ambice nevytlačily ze života pravdu a přímou. Posiluje mysl v boji proti zlu. Žádná vášeň, která by nás mohla ovládat, se pak nestává ničující silou, ale naše pohnutky a touhy se dostávají do souladu s velkými principy pravdy. Když se zabýváme dokonalostí Božího charakteru, i naše mysl je obnovována a duše je přetvářena k jeho obrazu.

Může být vyšší vzdělání, než je toto? Co se může vyrovnat takové výchově?

„Nelze ji získat za lítkové zlato, její hodnota se nevyváží stříbrem, nemůže být zaplácena ofířským zlatem, vzácným karneolem či safírem. Nedá se srovnat se zlatem či se sklem ani směnit za věci z ryzího zlata, natož za korál a křišťál; moudrost má větší cenu než perly.“ **Jób 28,15-18.**

Boží ideál pro jeho děti je daleko vyšší, než si člověk dokáže představit. Podobat se stále více Bohu — to je cíl, který máme před sebou. Před studentem se tak otevírá cesta neustálého pokroku. Má před sebou cíl, ve kterém je zahrnuto vše dobré, čisté a vznešené. **Filipským 4,8.** V každé oblasti pravého poznání bude postupovat tak

rychle a tak daleko, jak jen to bude možné. Jeho snaha však bude směřovat k vyšším cílům než jen k sobeckým a dočasným zájmům, protože nebesa jsou výše než země.

Ten, kdo pomáhá mladým lidem poznávat Boha a formuje jejich povahy tak, aby byly v souladu s jeho charakterem, dělá vzácnou a ušlechtilou práci. Pociťuje-li touhu vést k Božímu ideálu, reprezentuje vzdělání, které je vysoké jako nebe a široké jako vesmír. Toto studium nemůže být ukončeno v tomto životě, ale bude pokračovat i v budoucnosti. Takové vzdělání zajistí úspěšnému studentovi postup

[13]

z přípravné školy na zemi do vyššího stupně v nebeské škole.



## 2. kapitola — Škola v Edenu

„Blaze člověku, jenž našel moudrost,  
člověku, jenž došel rozumnosti.“

Příslaví 3,13.

Systém vzdělávání, který byl ustanoven už na počátku světa, měl být modelem pro celou budoucnost. Jako názorná ilustrace těchto principů byla založena škola v Edenu, v domově našich prvních rodičů. Zahrada Eden byla učebnou a příroda učebnicí. Sám Stvořitel byl učitelem, který vyučoval své studenty, naše prarodiče.

Adam a Eva byli stvořeni, aby byli „obrazem a odleskem Boží slávy“ **1. Korintským 11,7**. Byli obdarováni nadáním, které odpovídalo vysokému poslání, k němuž byli určeni. Měli ušlechtilé a souměrné postavy, pravidelné a krásné rysy, vyzařovalo z nich zdraví, radost a naděje. Celým svým zevnějškem se podobali svému Stvořiteli. Tato podoba se ale neprojevovala jen v jejich fyzickém vzhledu. Celá jejich mysl i duše ukazovaly slávu Stvořitele. Když byli Adam a Eva stvořeni, stáli jen o málo „níž než andělé“ **Židům 2,7**. Byli obdařeni velkými duchovními a duševními schopnostmi, aby mohli nejen rozpoznávat divy viditelného vesmíru, ale také pochopit morální zodpovědnost a závazky.

„A Hospodin Bůh vysadil zahradu v Edenu na východě a postavil tam člověka, kterého vytvořil. Hospodin Bůh dal vyrůst ze země všemu stromoví žádoucímu na pohled, s plody dobrými k jídlu, uprostřed zahrady pak stromu života a stromu poznání dobrého a zlého.“ **1. Mojžíšova 2,8-9**. Zde, uprostřed nádherné přírody, nedotčeni hříchem, měli naši prarodiče získávat své vzdělání.

Sám nebeský Otec řídil osobně jejich vzdělávání. Často je navštěvovali jeho poslové, svatí andělé, kteří jim předávali rady a pokyny. Když se v denním vánku procházeli zahradou, často zaslechli Boží hlas a osobně mohli hovořit s věčným Bohem. To, co pro ně Bůh zamýšlel, byly „myšlenky o pokoji, nikoli o zlu“ **Jeremjáš 29,11**. Vždy mu šlo o jejich nejvyšší dobro.

[14] Úkolem člověka bylo pečovat o zahradu; bylo mu uloženo, „aby ji obdělával a střežil“ **1. Mojžíšova 2,15**. I když měli Adam s Evou všeho dostatek a Pán celého vesmíru jim mohl poskytnout vše potřebné, přesto neměli zahálet. Užitečná práce pro ně měla být pozhánáním, sloužit k posílení těla, rozvíjení mysli a utváření charakteru.

Kniha přírody, která před nimi rozprostřela své živé lekce, jim poskytla nevyčerpatelný zdroj poučení a potěšení. Boží jméno bylo napsáno na každém lístku stromů v lese, na každém kameni, na každé zářící hvězdě, na zemi, v moři i na obloze. Všechno neživé i živé stvoření — listy, květiny i stromy, každá živá bytost — od mořských obrů až po zrnko prachu ve slunečním paprsku, to vše učilo obyvatele Edenu o tajemství života. Boží sláva na nebi, nespočet světů v uspořádaném oběhu, to „jak plují oblaka“ (**Jób 37,16**), tajemství světla a zvuku, dne a noci — to vše byly předměty studia žáků první školy na této zemi.

Nekonečný Původce toho všeho jim pomáhal pochopit přírodní zákony, procesy a velké principy pravdy, které vládou duchovnímu světu. Díky tomu, že jim dal „poznat světlo své slávy“ (**2. Korintským 4,6**), se mohly rozvíjet jejich duševní i duchovní síly a oni pociťovali stále větší radost ze života.

Stvořitel nedal lidem jen nádhernou zahradu Eden — celá země byla nesmírně krásná. Čisté stvoření nebylo zasaženo kazem hříchu ani stínem smrti. „Nebesa příkrývá velebnost jeho, země je plná chvalozpěvů.“ **Abakuk 3,3**. „Jitřní hvězdy společně plesaly a všichni synové Boží propukli v hlahol.“ **Jób 38,7**. Země tak byla věrným obrazem toho, který je „nejvýš milosrdný a věrný“ (**2. Mojžíšova 34,6**), a vhodnou učebnou pro ty, kteří byli stvořeni k jeho obrazu.

Bůh toužil po tom, aby se celá země stala tím, čím byla zahrada Eden. Jeho záměrem bylo, aby rostoucí lidská rodina mohla i v budoucnu utvářet své domovy a školy tak, jak jim to na počátku ukázal. Po čase měly být po celé zemi domovy a školy, ve kterých by lidé studovali Boží slova i činy. Stále více a více tak měli odrážet světlo poznání jeho slávy.

[15]

### 3. kapitola — Poznání dobra a zla

„Protože si nedovedli vážit pravého poznání Boha . . .“  
„. . .jejich scestná mysl se ocitla ve tmě.“

Římanům 1,28.21.

I když Bůh stvořil naše prarodiče nevinné a svaté, neomezil je v možnosti nesprávného jednání. Mohl je stvořit bez schopnosti přestoupit jeho požadavky, ale v takovém případě by se jejich charakter nemohl rozvíjet. Jejich služba by nebyla dobrovolná, ale vycházela by z donucení. Dal jim tedy možnost, aby si mohli vybrat — mohou se mu podřídit, nebo odmítnout poslušnost. Než mohli obdržet plné požehnání, které jim chtěl dát, musela být prověřena jejich láska a věrnost.

V zahradě Eden Bůh dal vyrůst „stromu poznání dobrého a zlého . . . A Hospodin Bůh člověku přikázal: „Z každého stromu zahrady smíš jíst. Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.““ 1. Mojžíšova 2,9.16.17. Bůh si přál, aby Adam s Evou nepoznali zlo. Ze své velké lásky je chtěl ušetřit poznání zla — hříchu a jeho důsledků, úmorné dřiny, úzkostlivé ustaranosti, zklamání a smutku, bolesti a smrti.

Zatímco Bůh se snažil o dobro člověka, satan se snažil člověka zničit. Když se Eva, navzdory Božímu varování, odvážila k zakázanému stromu přiblížit, setkala se tam se svým nepřítelem. Satan využil její zájem a zvědavost, aby popřel to, co Bůh řekl, a zpochybnil tak Evinu důvěru v Boží moudrost a dobrotu. Když žena pokušiteli připomenula Boží jasné prohlášení: „Nejezte z něho, ani se ho nedotkněte, abyste nezemřeli“, odpověděl jí s klidem: „Nikoli, nepropadnete smrti. Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevrou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé.“ 1. Mojžíšova 3,3-5.

Satan si přál, aby lidem připadalo poznání dobra smíšeného se zlem jako velké požehnání. Chtěl Evu přesvědčit, že zákazem jíst ovoce ze stromu poznání jim Bůh odepřel něco velmi dobrého. Bůh jim prý zakázal jíst toto ovoce právě proto, že by jim poskytlo větší

[16] moudrost a moc; tím jim vlastně měl zabránit v dosažení skvělejšího rozvoje a většího štěstí.

Satan v podobě hada prohlásil, že on sám jedl ze stromu zakázané ovoce, a tím získal schopnost mluvit. Kdyby je jedli i oni, dostali by se tím na vyšší úroveň existence a otevřely by se jim širší oblasti poznání.

Satan tvrdil, že jedením ze zakázaného stromu získal mnoho. Nezmínil se ale už o tom, že byl pro svá přestoupení vyhnán z nebe. Faleš byla skrytá pod rouškou zdánlivé pravdy a Eva — omámená, polichocená a oklamaná — tento podvod neodhalila. Toužila po tom, co Bůh zakázal, nedůvěřovala jeho moudrosti. Odhodila víru, která je klíčem k opravdovému poznání.

Eva viděla, „že je to strom s plody dobrými k jídlu, lákavý pro oči, strom slibující vševědoucnost. Vzala tedy z jeho plodů a jedla.“ **1. Mojžíšova 3,6.** Ovoce mělo příjemnou chuť. Když je jedla, zdálo se jí, že cítí jakousi oživující sílu. Představovala si, že vstupuje do vyššího stavu bytí. Po pádu do hříchu se stala pokušením i pro svého manžela. „Dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl.“ **1. Mojžíšova 3,6.**

„Otevrou se vám oči,“ řekl nepřítel, „a budete jako Bůh znát dobré i zlé.“ **1. Mojžíšova 3,5.** Skutečně se jim oči otevřely; bylo to však velmi smutné otevření! Vše, čeho přestoupením dosáhli, bylo poznání zla a kletby hříchu. V samotném ovoci nebylo nic jedovatého, hřích nebyl ani v touze něco ochutnat. Podstatou hříchu byla nedůvěra v Boží dobrotu, v jeho slovo a zavrnutí jeho autority. Tak se naši prarodiče stali hříšníky.

A jejich nedůvěra přinesla světu poznání zla. Otevřely se tak dveře všem dalším lžím a chybám.

Člověk ztratil vše, protože se rozhodl naslouchat raději svůdci než tomu, který je Pravda a který jediný dává poznání. Smícháním zla a dobra byla mysl člověka zmatena a jeho duševní a duchovní síly byly otupeny. Přestal si vážit dobra, které mu Bůh tak štědře dával.

Adam s Evou si vybrali poznání zla. Budou-li někdy moci získat zpět postavení, které ztratili, bude to muset být za nepříznivých podmínek, které si způsobili. Už nemohli dále bydlet v Edenu, protože zahrada ve své dokonalosti je nemohla naučit tomu, co teď potřebo-

vali pochopit. S nevýslovným zármutkem se rozloučili s nádherným prostředím a odešli žít na zemi, na níž spočinula kletba hříchu.

Bůh řekl Adamovi: „Uposlechl jsi hlasu své ženy a jedl jsi ze stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst. Kvůli tobě nechť je země prokleta; po celý svůj život z ní budeš jíst v trápení. Vydá ti jenom trní a hloží a budeš jíst polní byliny. V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš.“ **1. Mojžíšova 3,17-19.**

I když byla země nakažena hříchem, příroda měla být stále učebnicí člověka. Ted' už nemohla představovat pouze dobro, protože zlo bylo přítomné všude a svým poskvřňujícím dotekem kazilo zemi, moře i vzduch. Tam, kde byl dříve vepsán pouze Boží charakter a [17] poznání dobra, byla ted' vepsána také povaha satana a poznání zla. Příroda, která už ukazovala na vliv dobra i zla, měla člověka neustále upozorňovat na důsledky hříchu.

Vadnoucí květiny a padající listí byly pro Adama a jeho ženu svědectvím o prvních známkách zkázy. Jasně tak vnímali skutečnost, že každá živá bytost musí zemřít. I vzduch, na kterém závisel jejich život, nesl zárodky smrti.

Lidé si stále více uvědomovali, že ztratili vládu nad přírodou. Dokud byl Adam věrný Bohu, stál nad nižším stvořením jako jeho král a celá příroda uznávala jeho vládu. Přestoupením však o své království přišel. Duch vzpoury se rozšířil i v říši zvířat. Nejen život lidí, ale i povaha šelem, stromy v lese, tráva na poli či vzduch poskytovaly smutné poučení o poznání zla.

Člověk ale nebyl zanechán na pospas důsledkům zla, které si vybral. V rozsudku, který byl vysloven nad satanem, bylo zároveň oznámeno i vykoupení: „Mezi tebe a ženu položím nepřátelství,“ řekl Bůh, „i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu.“ **1. Mojžíšova 3,15.** Tento rozsudek, který vyslechli naši prarodiče, byl pro ně zaslíbením. Dříve než slyšeli o trní a bodlácích, o námaze a zármutku, který musí být jejich údělem, nebo prachu, ve který se mají jednou obrátit, slyšeli slova, která jim dávala neklamnou naději. Vše, co ztratili tím, že podlehli satanu, mohli znovu získat zpět prostřednictvím Krista.

Také příroda, byť poničená hříchem, nám opakuje tuto zprávu. Neukazuje jen na stvoření, ale i na vykoupení. Navzdory stopám

prokletí a zřejmým projevům zkázy je příroda stále nádherná a plná důkazů životodárné síly.

Stromy shazují své listy, aby se pak oblékly do ještě svěžejší zeleně; květy vadnou, ale na jaře vyraší v nové kráse. Každý projev stvořitelské moci nás ujišťuje, že i my můžeme být stvořeni znovu „ve spravedlnosti a svatosti pravdy“ **Efezským 4,24**. Stejně přírodní úkazy a zákonitosti, které nám tak živě připomínají naši velkou ztrátu, se zároveň stávají posly naděje.

[18] Všude tam, kam zasahuje zlo, proniká i hlas našeho Otce, který si přeje, aby jeho děti viděly na konkrétních důsledcích pravou povahu hříchu. Znovu je vyzývá, aby opustily zlo a přijaly dobro.

## 4. kapitola — Vztah výchovy a vykoupení

„[Bůh] nám dal poznat světlo své slávy ve tváři Kristově.“

### 2. Korinským 4,6.

Hřích člověka oddělil od Boha. Kdyby neexistoval plán záchrany, hřích by člověka navždy odloučil od Boha a přinesl temnotu nekonečné noci. Obět' Spasitele nám ale znovu umožnila setkání s Bohem.

Nesmíme sice vstoupit osobně do jeho přítomnosti ani pohlédnout do jeho tváře, ale můžeme jej spatřit a hovořit s ním prostřednictvím Ježíše, našeho Zachránce. Bůh nám totiž „dal poznat světlo své slávy ve tváři Kristově“. „Nebot' v Kristu Bůh usmířil svět se sebou.“ 2. Korinským 4,6; 5,19.

„A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi ... Syn, plný milosti a pravdy.“ „V něm byl život a život byl světlo lidí.“ Jan 1,14.4.

Život a smrt Krista, cena zaplacená za naši záchranu, jsou pro nás více než jen slibem a zárukou života či prostředkem k novému přístupu k pokladům moudrosti. Jsou ještě jasnějším a vyšším zjevením jeho charakteru, než jakého se dostalo lidem v Edenu.

A zatímco Kristus otevírá člověku nebe, nově udělený život otevírá srdce člověka nebi. Hřích nás nejen odděluje od Boha, ale také ničí v lidské duši touhu a schopnost Boha poznávat. Kristovým posláním je potlačovat toto dílo zla. On má moc znovu oživit a obnovit naše duševní schopnosti ochromené hříchem, zatemněnou mysl i převrácenou vůli. Otevírá nám bohatství vesmíru a díky němu můžeme tyto poklady poznat a přisvojit si je.

Kristus je „pravé světlo, které osvětluje každého člověka“ Jan 1,9. Dává každému člověku nejen život, ale jeho prostřednictvím přijímáme také paprsky Božího světla. Do srdce každého z nás jsou vloženy nejen intelektuální, ale i duševní síly, schopnost vnímat to, co je správné, a touha po dobru. Proti těmto principům však



působí nepřátelská síla. Všichni lidé tak na vlastní kůži zakoušejí důsledky toho, že naši prarodiče jedli ze stromu poznání dobra a zla.

[19] Člověk má přirozeně sklony ke zlu. Je to síla, které se nemůže bez vnější pomoci ubránit. Pokud jí má odolat a dosáhnout ideálu, který v hloubi duše přijal za svou největší hodnotu, může najít pomoc jen v jediné síle. Tou silou je Kristus. Spolupráce s ním je největší potřebou člověka. Nemělo by právě toto být nejvyšším cílem naší výchovy a vzdělávání?

Správný vyučující není spokojen s průměrnými výsledky svých studentů. Chce vést studenty k nejvyšší možné úrovni. Nemůže se spokojit s pouhým předáním technických vědomostí, které z nich udělají chytřejší účetní, zručnější řemeslníky či úspěšnější obchodníky. Touží po tom, aby je nadchnul pro pravdu, poslušnost, čestnost, bezúhonnost a čistotu, aby tak i oni mohli přispět k povznesení a upevnění společnosti. Touží především po tom, aby se naučili tomu nejdůležitějšímu v životě — nesobecké službě.

Když se člověk spřátelí s Kristem a přijme jeho moudrost za svého průvodce a jeho moc jako sílu pro své srdce a život, stanou se tyto zásady živou silou při formování jeho charakteru. V tomto spojení najde student zdroj moudrosti. Má na dosah sílu k uskutečnění těch nejvznešenějších ideálů a příležitost k nejvyššímu možnému vzdělání pro život na tomto světě. Vydává se tak na cestu, která vede k věčnosti.

Úsilí o výchovu a úsilí o záchranu jsou v určitém slova smyslu totožné. V obou případech totiž platí, že v nich nikdo „nemůže položit jiný základ než ten, který už je položen, a to je Ježíš Kristus“ **1. Korintským 3,11**. I v našich nových podmínkách se pravá výchova stále řídí stvořitelem plánem školy v Edenu. Adam a Eva dostávali pokyny přímou komunikací s Bohem, my vidíme světlo poznání jeho slávy na tváři Krista.

Důležité zásady výchovy se dodnes nezměnily. „Ustanovení jsou věrná, spolehlivá navěky a navždy.“

**Žalm 111,7.8.** Jsou to principy Božího charakteru. Největší snahou a cílem učitele by mělo být pomáhat studentům porozumět těmto zásadám. Tak si budou moci vybudovat s Kristem takový vztah, který jim pomůže, aby se tyto principy staly silou, která řídí život. Takový učitel je skutečně Božím spolupracovníkem.

[20]



## Praktické příklady

„Všecko, co je tam psáno,  
bylo napsáno k našemu poučení.“

Římanům 15,4.

## 5. kapitola — Výchova Izraele

„Hospodin sám ho vedl, zahrnul ho svou péčí,  
chránil ho jako zřítelnici oka.“

5. Mojžíšova 32,10.

System výchovy, který Bůh ustanovil v Edenu, se soustředil v rodině. Adam byl „Božím synem“ (**Lukáš 3,38**) a sám Otec vyučoval své děti. Byla to „rodinná škola“ v pravém slova smyslu.

V Božím výchovném plánu přizpůsobeném podmínkám po pádu do hříchu vystupuje Kristus jako představitel Otce a spojující článek mezi Bohem a člověkem. On je největší učitel lidstva. Ustanovil muže a ženy jako své zástupce. Rodina měla být školou a rodiče učiteli.

V dobách patriarchů byla výchova a vzdělávání soustředěny převážně v rodině. V takových školách Bůh poskytoval ty nejlepší podmínky pro rozvoj charakteru. Lidé, kteří se jím nechali vést, směřovali stále k cíli, který Bůh ustanovil na počátku pro lidský život. Ti, kdo od Boha odešli, stavěli města, ve kterých se shromažďovali, a chlubili se nádherou, přepychem a neřestmi, které jsou pýchou i prokletím mnohých dnešních měst. Ale lidé, kteří se pevně drželi Božích zásad, bydleli uprostřed polí a hor, obdělávali půdu a chovali dobytek. Tento svobodný a nezávislý život jim poskytoval příležitosti k práci, studiu i rozjímání. Mohli poznávat Boha a učit pak své děti o jeho díle a cestách. Takový způsob výchovy a vzdělávání chtěl Bůh použít i pro Izraelce. Když je ale vyvedl z Egypta, bylo mezi nimi jen několik málo jedinců, kteří byli připraveni spolupracovat s ním při výchově svých dětí. Samotní rodiče potřebovali poučení a výchovu. Byli obětmi dlouholetého otroctví, naprosto neznalí, nevzdělaní a na velmi nízké úrovni. Věděli toho jen málo o Bohu a málo mu důvěřovali. Byli zmateni falešným učením, zatíženi dlouhodobým kontaktem s pohanstvím. Bůh je však chtěl povznést na vyšší morální úroveň a dát se jim poznat.

Bůh o ně pečoval během celého pobytu na poušti. Jejich putování, hlad, žízeň i únava, kterým byli vystaveni, nebezpečí ze strany pohanských nepřátel i projevy Boží prozřetelnosti, které je vysvo- [22]  
bozovaly — to vše mělo posílit jejich víru a ukázat jim moc, která soustavně usiluje o jejich dobro. Učil je důvěřovat jeho lásce a moci a pak jim představil prostřednictvím svého zákona ideál charakteru, který mají podle jeho záměru a díky jeho milosti dosáhnout.

Během pobytu na Sínaji Izrael dostával drahocenná naučení. Bylo to období zvláštní přípravy pro to, aby mohli jako dědici převzít Kanaan. Bůh pro uskutečnění svého plánu vybral vhodné prostředí. Nad vrcholem hory zastiňující planinu, na níž si Izraelci postavili své stany, stál oblakový sloup, který byl jejich průvodcem na cestě. V noci je ohnivý sloup ujišťoval o Boží ochraně. Zatímco klidně spali, snášel se na tábořiště z nebe chléb. Všude kolem se tyčily skalnaté vrcholy a jejich velkolepá mohutnost vyprávěla o věčném trvání a vznešenosti. V přítomnosti Tvůrce, který „hory odvážil na vahadlech, pahorky na vážkách“ (*Izajáš 40,12*), si člověk musel uvědomit svou neznalost a malost. Projevy své slávy se Bůh snažil představit Izraeli svatost svého charakteru a svých požadavků i závažnost lidského hříchu.

Izraelci se však učili velmi pomalu. Z Egypta byli zvyklí na nanejvýš degradující hmatatelná zobrazení božstva. Bylo pro ně obtížné pochopit existenci nebo charakter neviditelného Boha. Z útrpnosti nad jejich neschopností jim Bůh dal symbol své přítomnosti: „Ať mi udělají svatyni,“ řekl, „a já budu bydlit uprostřed nich.“ (*2. Mojžíšova 25,8*)

Při stavbě svatyně, která měla být Božím příbytkem, dostal Mojžíš příkaz, aby vše udělal podle nebeského vzoru. Bůh jej zavolal na horu, kde mu nebeské skutečnosti ukázal. Podle nich pak byl vytvořen svatostánek a vše, co k němu patřilo.

Tak Bůh zjevil Izraeli, uprostřed něhož chtěl přebývat, nádherný ideál charakteru. Vzor a model jim představil, když jim na hoře Sínaji předal zákon a když prošel kolem Mojžíše se slovy: „Hospodin, Hospodin! Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý, nejvýš milosrdný a věrný.“ *2. Mojžíšova 34,6*.

Izraelci však neměli sílu sami tohoto ideálu dosáhnout. Zjevení na Sínaji je mělo přesvědčit, že sami jsou bezmocní a potřebují pomoc. Svatyně se svými službami a obětmi jim měla poskytnout další

lekci — naučení o odpuštění hříchu a moci Spasitele umožňující poslušnost, která vede k životu.

V Kristu se měl naplnit Boží záměr, který znázorňovala svatyně — slavná budova, na jejíchž zlatých stěnách se zrcadlily v duhových barvách závěsy s vetkanými cherubíny, kde vše prostupovala vůně nepřetržitě hořícího kadidla, kde sloužili kněží v zářivě bílých oděvech a kde v hlubokém tajemství svatyně svatých nad slitovnicí mezi postavami klanících se andělů přebývala sláva nejsvětějšího Boha. V tom všem měli Izraelci poznávat jeho záměr s člověkem.

[23] Pod vedením Ducha svatého vyjádřil o mnoho let později stejnou myšlenku i apoštol Pavel: „Nevíte, že jste Boží chrám a že Duch Boží ve vás přebývá? Kdo ničí chrám Boží, toho zničí Bůh; neboť Boží chrám je svatý, a ten chrám jste vy.“ **1. Korinským 3,16-17.**

Budování svatyně bylo pro Izrael velkou předností a ctí. Neslo však s sebou i velkou zodpovědnost. Nádhernou stavbu, která vyžadovala použití nejdražších materiálů a nejvyšší uměleckou dovednost, měli uprostřed pustiny postavit lidé, kteří právě unikli z otroctví. Zdálo se, že je to nesplnitelný úkol. Avšak ten, který vypracoval plány, se zavázal spolupracovat se staviteli.

„Hospodin promluvil k Mojžíšovi: ‚Hleď, povolal jsem jménem Besaleela, syna Uriho, vnuka Chúrova z pokolení Judova. Naplnil jsem ho Božím duchem, totiž moudrostí, důvtipem a znalostí každého díla . . . Dal jsem mu také k ruce Oholíaba, syna Achísamaka z pokolení Danova. A do srdce každého dovedného řemeslníka jsem vložil moudrost, aby zhotovili všechno, co jsem ti přikázal.‘“ **2. Mojžíšova 31,1-6.**

Byla to úžasná řemeslná škola v pustině, ve které vyučoval sám Kristus a jeho andělé. Všichni lidé měli spolupracovat při přípravě svatyně a jejího zařízení. Bylo zde dost práce pro mozek i ruce. Bylo třeba obrovského množství materiálu a všichni byli vyzváni, aby přispěli tak, jak je vedlo jejich srdce.

Prací i dáváním se tu lidé učili spolupracovat s Bohem i s druhými. Stejně tak měli spolupracovat i při budování duchovní stavby — Božího chrámu v člověku.

Už od počátku cesty z Egypta je Bůh vychovával a vzdělával. Ještě než opustili Egypt, vznikla dočasná organizace — Izraelci byli rozděleni do skupin a měli své vedoucí. Pod horou Sínaj bylo toto organizační uspořádání dokončeno. Jasný řád, který je patrný v

každém Božím díle, se projevil i v uspořádání izraelského národa. Hlavní autoritou a vládcem byl sám Bůh.

Mojžíš měl jako jeho zástupce prosazovat v jeho jménu požadavky zákona. Pak následovala rada sedmdesáti a dále kněží a knížata, pod něž spadali velitelé „nad tisíci, nad sty, padesáti a deseti“ **5. Mojžíšova 1,15**. Nakonec tu byli i vedoucí pracovníci určení pro zvláštní úkoly. Celý tábor byl uspořádaný podle přesného řádu. Ve středu stál svatostánek, místo přebývání Boha, kolem stany kněží a levitů. Dále pak tábořily jednotlivé kmeny pod svými korouhvemi.

V táboře byla zavedena přísná hygienická opatření. Ta byla nařízena nejen ze zdravotních důvodů, ale i jako podmínka Boží přítomnosti mezi nimi. Z Božího pověření Mojžíš prohlásil: „Vždyť Hospodin, tvůj Bůh, chodí po tvém táboře, aby tě vysvobodil . . . Ať je tvůj tábor svatý.“ **5. Mojžíšova 23,15**.

Výchova Izraele zahrnovala všechny jejich životní návyky. Bůh se postaral o všechno, co v souladu s jeho zákonem potřebovali ke spokojenému životu. I při zajišťování jejich potravy Bůh projevil zájem o jejich nejvyšší dobro. Mana, kterou jim na poušti poskytoval, napomáhala rozvoji jejich tělesných, duševních i morálních sil. Mnozí z nich však protestovali proti omezenému jídelníčku a chtěli se vrátit do dnů, kdy, jak říkali, „jsme sedávali nad hrnci masa, když jsme jídávali chléb do sytosti“ **2. Mojžíšova 16,3**. Boží moudrost při výběru jejich jídla byla ale nakonec obhájena skutečností, kterou nemohl nikdo popřít — navzdory těžkému životu v pustině nebyl nikdo z celého národa zesláblý.

[24]

Při putování je měla vést schrána obsahující Boží zákon. Místo, na kterém se měli utábořit, bylo označeno sestoupením oblakového sloupu. Na místě zůstávali tak dlouho, dokud oblak setrval nad svatyní. Když se zvedl, pokračovali v cestě. Obojí, zastavení i pokračování v cestě, doprovázelo slavnostní vzývání Hospodina. „Kdykoli schrána měla táhnout dál, říkal Mojžíš: ‚Povstaň, Hospodine, ať se rozprchnou tvoji nepřátelé, ať před tebou utečou, kdo tě nenávidí; Když se zastavila k odpočinku, říkal: ‚Navrať se, Hospodine, k desetitisícům izraelských šiků;‘“ **4. Mojžíšova 10,35-36**.

Také díky zpěvu písní během putování pouští se do mysli lidí vrylo mnoho ponaučení. Po vysvobození před faraonovou armádou se celé vojsko Izraele zapojilo do zpěvu vítězné písně. Přes moře a poušť se nesl do dálky vítězný refrén a od hor se odrážel ozvěnou

zvuk jejich chvalozpěvu: „Zpívejte Hospodinu, neboť se slavně vyvýšil, smetl do moře koně i s jezdcem.“ **2. Mojžíšova 15,21**. Během svého putování si Izraelci tuto píseň často opakovali, čímž povzbuzovali svá srdce a posilovali svou víru. Na Boží pokyn vznikly i písně připomínající příkázání daná na Sínaji, zaslíbení Boží přízně a vše, co Bůh vykonal pro jejich záchranu. Celý národ během pochodu zpíval za doprovodu hudebních nástrojů a chválil Boha.

Jejich myšlenky se tak mohly odpoutat od útrap a těžkostí cesty, neklidný a nepokojný duch se uklidnil a utišil. Zásady pravdy jim mohly lépe utkvět v paměti a jejich víra sílila. Společná činnost je učila řádu i jednotě a sbližovala s druhými lidmi i s Bohem.

Při vzpomínce na Boží péči o Izrael během čtyřiceti let putování po poušti Mojžíš vyznal, že je Hospodin „vychoval, jako vychovává muž svého syna ...“ To proto, „aby tě pokořil a vyzkoušel a poznal, co je v tvém srdci, zda budeš dbát na jeho příkázání, či nikoli“ **5. Mojžíšova 8,5.2**.

„Našel ho v zemi divokých pouští, v pustotě kvílících pustin, zahrnul ho svou péčí, chránil ho jako zřítelnici oka. Jako bdí orel nad svým hnízdem a nad svými mlád'aty se vznáší, svá křídla rozprostírá, své mládě bere a na své peruti je nosí, tak Hospodin sám ho vedl, žádný cizí bůh s ním nebyl.“ **5. Mojžíšova 32,10-12**.

[25] „Neboť pamatoval na své svaté slovo a na Abrahama, svého služebníka. Vyvedl svůj lid — a veselili se, svoje vyvolené — a plesali. Daroval jim země pronárodů, výsledek námahy národů obdrželi, aby dbali na jeho nařízení a zachovávali jeho zákony.“ **Žalm 105,42-45**.

Bůh štědře zahrnul izraelský národ vším, co potřeboval k tomu, aby mohl zjevovat slávu jeho jména a být požehnáním pro okolní národy. Slíbil, že pokud jej budou poslouchat, „vyvýší [je] nade všechny pronárody, které učinil“. Izrael mu měl být „chválou, věhlasem a okrasou“. „Všechny národy země budou vidět, že se nazýváš Hospodinovým jménem, a budou se tě bát.“ A národy, které o tom všem uslyší, pak řeknou: „Jak moudrý a rozumný lid je tento veliký národ!“ **5. Mojžíšova 26,19; 28,10; 4,6**.

V zákonech, které Bůh svěřil Izraeli, dal jasné pokyny ohledně výchovy a vzdělávání. Bůh sám se zjevil na Sínaji Mojžíšovi jako ten, kdo je „plný slitování a milostivý, shovívavý, nejvyšší milosrdný a věrný“ **2. Mojžíšova 34,6**. Otcové a matky v Izraeli měli své děti učit principům vyjádřeným v zákoně. Mojžíš předal lidu Boží pokyn:

„A tato slova, která ti dnes přikazují, budeš mít v srdci. Budeš je vštěpovat svým synům a budeš o nich rozmlouvat, když budeš sedět doma nebo půjdeš cestou, když budeš uléhat nebo vstávat.“ **5. Mojžíšova 6,6.7.** Neměli to však učit pouze jako suchou teorii. Ti, kdo mají předávat pravdu, musí podle ní sami žít. Ovlivnit jiné mohou pouze tehdy, když sami svou čestností, ušlechtilostí a nesobečností projevují rysy Božího charakteru.

Se skutečným vzděláváním nelze začít, pokud mysl posluchače není připravená a vnímavá. Nejdříve je třeba probudit rozumové schopnosti a vzbudit zájem. To umožňuje Boží metoda výuky. Stvořitel lidské mysli a vydavatel zákonů udělal všechno pro to, aby se mysl člověka mohla rozvíjet v souladu s těmito zákony. V domovech i ve svatyni, v přírodě i v umění, v práci i při slavnostech, v posvátných budovách i u památníků, v obřadech i symbolech — všude tam Bůh připomínal izraelskému národu své principy a své úžasné dílo. Když pak kladli otázky, dostalo se jim poučení, které zapůsobilo na jejich srdce i mysl.

Ze způsobu výchovy vyvoleného národa je zřejmé, že úplný je pouze život soustředěný na Boha. Bůh naplňuje každou touhu, kterou do člověka vložil, a rozvíjí každou schopnost, kterou nám dal.

Bůh, tvůrce všeho krásného, má sám rád krásné věci a chce také uspokojit touhu svých dětí po kráse. Stará se rovněž o naplnění jejich sociálních potřeb a touhy po přátelském společenství, které pomáhá rozvíjet soucit a rozjasňuje i zpříjemňuje život.

Důležité místo ve výchově Izraele měly svátky a slavnosti. V běžném životě byla školou i církví vlastní rodina. Rodiče byli učiteli v náboženských i běžných záležitostech. Avšak třikrát do roka byli všichni zváni ke zvláštnímu společnému setkávání a bohoslužbě. Tato setkání se nejprve konávala ve městě Šílu, později v Jeruzalémě. Povinnost účastnit se těchto svátků měli jen otcové se svými syny, ale většinou si nikdo nechtěl nechat ujít příležitost prožít slavnosti společně. A tak, pokud to bylo možné, přicházely celé rodiny, které se pohostinně dělily s cizinci, levity a chudými.

Ať už bylo krásné jaro, bohaté léto či podzim přinášející úrodu, cesta do Jeruzaléma byla vždy potěšením pro ty, kteří tam putovali po vzoru svých praotců. Všichni, bělovlasí muži i malé děti, přicházeli s obětmi vděčnosti, aby se setkávali s Bohem v jeho svatém příbytku.



Cestou vyprávěli dětem dřívější zkušenosti, příběhy, které mají staří i mladí dodnes tak rádi. Zpívali písně o Božích příkázáních i melodie, které je kdysi potěšovaly při putování pouští. Díky požehnanému vlivu přírody a laskavého společenství se tak vzácné pravdy trvale ukládaly do paměti mnoha dětí a mladých lidí.

Během velikonočních svátků v Jeruzalémě se Izraelci účastnili působivých obřadů. Když se večer sešli, mohli sledovat muže s opásanými bedry a holemi v rukou. V chvatu společně jedli beránka, nekvašené chleby a hořké byliny. V posvátném tichu znovu naslouchali příběhu o veřejích dveřích pokropených krví, o andělu přinášejícímu smrt i o velkém pochodu ze země otroctví. To vše podněcovalo představivost a působilo na srdce.

Svátek stánků byl slavností vděčnosti za úrodu, během níž přinášeli dary ze sadů a polí. Celý týden, kdy tábořili ve stáncích z větví, sloužil ke vzájemnému setkávání, ale i ke slavnostním vzpomínkovým bohoslužbám, k projevům štědré pohostinnosti vůči Božím služebníkům v chrámě — levitům — i vůči dalším Božím dětem — chudým a cizincům. To vše probouzelo v mysli přítomných vděčnost vůči tomu, kdo korunoval celý rok svou dobrotou. **Žalm 65,12.**

Zbožní lidé v Izraeli takto prožívali každý rok celý měsíc. Bylo to období bez starostí a práce, které mělo sloužit v pravém slova smyslu k výchovným účelům.

Při rozdělování zaslíbené země chtěl Bůh Izraelce naučit (a jejich prostřednictvím i další generace) správným zásadám týkajícím se vlastnictví země. Kenaanskou zemi rozdělil mezi celý lid kromě levitů, kteří sloužili ve svatyni. I když každý mohl po určitou dobu svobodně nakládat se svým majetkem, nemohl se jej trvale vzdát, a připravit tak své děti o dědictví. Když se to ale stalo, mohl jej kdykoli vykoupit zpět. Každý sedmý rok byly navíc odpouštěny dluhy a každý padesátý rok (nazývaný jubilejním rokem) byly všechny pozemky navráceny původním majitelům. Toto opatření sloužilo k zabezpečení majetku každé rodiny, ale také jako ochrana proti extrémnímu bohatství či chudobě.

[27] Tím, že rozdělil zemi mezi celý národ, poskytl Bůh Izraelcům, stejně jako kdysi obyvatelům Edenu, to nejvhodnější zaměstnání k všestrannému rozvoji — péči o rostliny a zvířata. Dalším výchovným opatřením bylo přerušování zemědělské práce každý sedmý rok. Pole ponechali ladem a vše, co na nich samo vyrostlo, připadlo



chudým. Všichni tak získali příležitost věnovat se tomu, co kvůli každodenním starostem a práci často zanedbávali, důkladnějšímu studiu, společenství, bohoslužbě a dobročinnosti.

Život dnes by vypadal docela jinak, kdyby se lidé stále drželi zásad Božího zákona ohledně rozdělování majetku. Respektování těchto pravidel by zamezilo hroznému zlu, které se projevovalo ve všech dobách — aby bohatí utlačovali chudé a ti je za to nenáviděli. Ztížilo by to hromadění obrovského majetku a bránilo ponižování desetitisíců špatně placených dělníků, kteří vytvářejí ohromné bohatství majetných. Napomohlo by to mírovému řešení problémů, které naplňují tento svět anarchií a krveproléváním.

Jedna desetina všeho zisku, ať už šlo o výnosy ze sadu nebo polní úrody, ze stád nebo z duševní či fyzické práce, patřila výhradně Bohu. Druhý desátek zase sloužil jako pomoc chudým a pro další dobročinné účely. To vše mělo lidem stále připomínat skutečnost, že Bůh je vlastníkem všeho a že oni se mohou stát nástroji jeho požehnání. Byl to prostředek, který měl potlačovat sobectví a zároveň vychovávat k velkorysosti a ušlechtilosti charakteru.

Poznávání Boha, společenství s ním při studiu a práci, proměna charakteru k jeho podobě — to vše mělo být zdrojem, prostředkem i cílem výchovy a vzdělávání Izraele. Takovou výchovu poskytoval Bůh rodičům a jejich prostřednictvím i dětem.

## 6. kapitola — Prorocké školy

„... přivinuli se k tvým nohám, budou se učit z tvých řečí.“

### 5. Mojžíšova 33,3.

Kdykoli vzali Izraelci Boží plán výchovy vážně, projevíly se výsledky svědčící o Původci tohoto plánu. Řídilo se jím však jen velmi málo domácností a jen vzácně bylo možné vidět výchovou rozvinutý charakter. Boží plán naplňovali jen částečně a nedokonale. Svou nedůvěrou a pohrdáním Božími nařízeními se Izraelci obklopili pokušeními, kterým jen málokdo dokázal odolat. Při obsazování Kenaanu „nevyhladili národy, o nichž Hospodin mluvil, smísili se s pronárody, učili se dělat to, co ony. Sloužili jejich modlářským stvůrám a ty se jim staly léčkou.“ **Žalm 106,34-36.** „V svém srdci nestáli při něm, nezůstali věrni jeho smlouvě. Ale on se slitovával, zproštil je nepravostí, nevydal je zkáze, často odvrátil svůj hněv a nedal zcela procitnout svému rozhořčení, pamatoval, že jsou jenom tělo, vítr, který zavane a už se nevrací.“ **Žalm 78,37-39.** Otcové a matky v Izraeli se stavěli lhostejně ke svým závazkům vůči Bohu i vůči svým dětem. Na mnohé hebrejské děti proto působil nejen vliv modlářského okolí, ale i nevěrnost, kterou viděli doma. Výchova, jaké se jim dostávalo, se podstatně lišila od té, kterou pro ně zamýšlel Bůh. Učili se ze způsobu života pohanů.

Aby zastavil toto rostoucí zlo, poskytl Bůh rodičům další pomoc při výchově jejich dětí. Od nejranějších dob bývali proroci považováni za Bohem určené učitele. Prorokem byl nazýván především ten, koho Bůh přímo inspiroval, aby předal lidu jeho poselství. Toto označení se ale používalo i pro ty, kdo sice nebyli přímo inspirováni, ale byli Bohem povoláni, aby učili lid o Božích činech a jeho cestám. Pro přípravu a vzdělávání těchto učitelů založil Samuel na Boží příkaz takzvané „prorocké školy“.

Tyto školy měly sloužit jako hráz proti šířící se zkaženosti a pečovat o duševní a duchovní blaho mladých lidí. Prosperitu národa měly zajistit výchovou mužů, kteří se budou bát Boha a budou

dobřími vůdci a rádci. Samuel tedy shromáždil skupiny zbožných, [29] inteligentních a učenlivých mladých mužů, kterým se začalo říkat „proročtí synové“. Při společném studiu Božího slova a jeho činů posilovala Boží životodárná moc jejich mysl i duši, a tak získávali moudrost od Boha. Učitelé v těchto školách nebyli jen znalci Boží pravdy, ale také žili v důvěrném společenství s Bohem, který je naplňoval svým Duchem. Ostatní si jich vážili a důvěřovali jim pro jejich vzdělanost a zbožnost. Za dnů Samuela byly dvě takové školy — jedna v prorokově rodišti v Rámě a druhá v Kirjatjearímu. Později byly založeny ještě další.

Žáci těchto škol si vydělávali na živobytí prací na poli nebo jiným manuálním zaměstnáním. V Izraeli to nebylo považováno za nic neobvyklého nebo ponižujícího. Právě naopak. Nechat dítě vyrůstat bez toho, aniž by se zapojilo do užitečné práce, bylo považováno za hřích. Všichni mladí lidé, bez ohledu na to, zda byli jejich rodiče bohatí či chudí, se učili nějakému řemeslu. Znalost praktických životních dovedností se považovala za užitečný základ i pro ty, kdo se připravovali pro nejsvětější úřad. A tak se i mnozí z učitelů živili manuální prací.

Ve škole i doma se většinou vyučovalo ústně. Mladí lidé se tu však učili také číst hebrejské spisy, měli k dispozici pergamenové svitky Starého zákona. V prorockých školách se vyučovaly tyto hlavní předměty: Boží zákon a nařízení daná Mojžíšovi, dějiny Božího lidu, sakrální hudba a poezie. V záznamech dějin Božího lidu mohli vidět Hospodinovo vedení. Zkoumali velké pravdy znázorňované různými druhy služeb ve svatyni. Jejich víra se pak upínala k hlavnímu symbolu tohoto zřízení — k Božímu Beránku, který sejme hříchy tohoto světa. Jejich zbožnost se tak prohlubovala. Studenti se neučili jen o důležitosti modlitby, ale také jak se modlit. Poznávali, jak předstupovat před Stvořitelem, jak prožívat svou víru a jak porozumět naučením jeho Ducha a řídit se jimi. Posvěcená mysl vynášela z Božího pokladu staré i nové věci a Boží Duch se projevoval prostřednictvím proroctví a duchovních písní. Tyto školy byly jedním z nejvlivnějších prostředků k šíření spravedlnosti, která „vyvyšuje pronárody“ **Přísloví 14,34**. Nemalou měrou přispěly k položení základů úžasné prosperity, kterou se vyznačovalo období vlády králů Davida a Šalomouna.

Stejné principy, které byly vyučovány v prorockých školách, utvářely a ovlivňovaly také charakter a život krále Davida. Jeho učitelem bylo Boží slovo. „Z tvých ustanovení jsem nabył rozumnosti,“ říká David. „V srdci jsem se rozhodł plnit tvá nařízení.“ **Žalm 119,104.112.**

[30] Když jej pak Bůh jako mladého povolal na trůn, mohl o něm říct: „V Davidovi, synu Isajovu, jsem našel muže, jakého jsem měl na mysli.“ **Skutky 13,22.**

Také v Šalomounově mládí můžeme vidět výsledky Božího způsobu výchovy. Jako mladý muž se rozhodł podobně jako David. Namísto pozemského dobra žádal od Boha moudré a vnímavé srdce. A Bůh mu dal nejen to, po čem toužil, ale i to, co nežádal — bohatství a slávu. Nad jeho rozumností, rozsáhlostí jeho vědomostí a slávou jeho království žasl celý svět.

Za kralování Davida a Šalomouna dosáhl Izrael vrcholu svého rozkvětu. Naplnilo se zaslíbení dané Abrahamovi a zopakované Mojžíšovi: „Jestliže budete bedlivě a cele dbát na toto přikázání, které vám přikazuji dodržovat, totiž abyste milovali Hospodina, svého Boha, chodili po všech jeho cestách a přimkli se k němu, vyžene Hospodin před vámi všechny tyto pronárody, takže si podrobíte národy větší a zdatnější, než jste vy. Každé místo, na něž vaše noha šlápne, bude vaše: od pouště po Libanón, od Řeky, řeky Eufratu, až k Zadnímu moři, to vše bude vaše území. Nikdo se proti vám nepostaví, Hospodin, váš Bůh, uvalí strach a bázeň před vámi na celou zemi, kde stanete, jak k vám mluvil.“ **5. Mojžíšova 11,22-25.**

V blahobytu však číhalo nebezpečí. Závažný hřích, kterého se David dopustil v pozdějších letech, přestože jej upřímně litoval a byl za něj tvrdě potrestán, podnítil národ k přestupování Božích přikázání. I Šalomounův život po slibném začátku potemněł odpadnutím. Touha po politické moci a vlastní slávě jej přivedla ke spojení s pohanskými národy. Pro stříbro z Taršíše a zlato z Ofíru byl ochoten obětovat osobní integritu a zklamat v něj vloženou důvěru. Spojení s modláři a sňatky s pohanskými ženami podlomily jeho víru. Zábrany, které Bůh vytvořil pro ochranu svého lidu, byly prolomeny a sám Šalomoun začal uctívat falešné bohy. Na vrcholu Olivové hory naproti Božímu chrámu byly vztyčeny obrovské obrazy a oltáře zasvěcené pohanským božstvům.

Když Šalomoun odložil svou oddanost Bohu, ztratil vládu i sám nad sebou. Jeho citlivá vnímavost se otupila a svědomitý a rozvážný duch, který charakterizoval první léta jeho vlády, se změnil. Pýcha, ctižádost, marnivost a bezuzdnost přinesly své ovoce v podobě krutosti a násilností. Z kdysi spravedlivého, soucitného a bohabojného vládce se stal tyran a utlačovatel. Muž, který se při zasvěcování chrámu vroucně modlil, aby se srdce všech lidí cele odevzdala Bohu, se stal jejich svůdcem. Šalomoun tak zneuctil sám sebe, Izrael i Boha.

Národ, jehož byl pýchou, se řídil jeho příkladem. I když toho Šalomoun později litoval, nemohl už zabránit, aby nevyrostly plody zla, které zasel. Izraelci se měli od ostatních národů odlišovat ve všech oblastech řádem a výchovou, kterou pro ně Bůh určil. Tuto zvláštnost, kterou měli vnímat jako mimořádnou přednost a požehnaní, považovali spíše za nevítanou. Prostotu a sebekázeň, které jsou tak důležité k nejvyššímu rozvoji, rádi vyměnili za okázalost a samolibost pohanských národů. Toužili po tom, aby to i u nich vypadalo tak, „jako je tomu u všech národů“ **1. Samuelova 8,5**. Odmítli Boží plán výchovy a neuznávali jeho autoritu.

[31]

Když Izrael zavrhl Boží cesty a vydal se cestou lidskou, začal jeho úpadek. Ten pokračoval, až se Židé stali kořistí právě těch národů, jejichž zvyky si osvojili. Izraelci jako národ nepřijali výsady, které jim Bůh chtěl dát. Nevážili si jeho záměru a nechtěli s ním spolupracovat na jeho dosažení. Avšak navzdory tomu, že se jednotlivci a národy od něj mohou takto odloučit, Boží záměr s těmi, kdo mu důvěřují, se nemění. „Vše, co činí Bůh, zůstává navěky.“ **Kazatel 3,14**.

I když v různých dobách byli lidé na různém stupni rozvoje a Boží moc se projevovala rozdílně, aby odpovídala aktuálním potřebám, Boží dílo je vždy stejné. Náš učitel se nemění. Boží charakter i plán zůstávají beze změn. „U něho není proměny ani střídání světla a stínu.“ **Jakubův 1,17**.

Zkušenosti Izraele byly zaznamenány pro naše poučení. „To, co se jim stalo, je výstražný obraz a bylo to napsáno k napomenutí nám, které zastihl přelom věků.“ **1. Korinským 10,11**.

Úspěch naší výchovy, stejně jako kdysi v době starého Izraele, závisí na naší věrnosti při uskutečňování plánu Tvůrce. Věrnost

[32] zásadám Božího slova nám přinese veliké požehnání, jaké mohla přinést židovskému národu.

## 7. kapitola — Životy významných postav

„Ovoce spravedlivého je jako strom života.“

Příslaví 11,30.

Biblické dějiny ukazují mnoho příkladů, jaké výsledky přináší pravá výchova. Jsou to vzácné příklady mužů, jejichž charakter se utvářely pod Božím vedením. Jejich životy byly požehnáním pro ostatní. Mohli světu správně představovat Boha. Patří mezi ně významní státníci Josef a Daniel, moudrý zákonodárce Mojžíš, věrný reformátor Elíša, ale i Pavel, snad nejslavnější učitel v dějinách — samozřejmě kromě toho, o němž bylo řečeno, že „nikdo nikdy takto nemluvil“ Jan 7,46. Josef a Daniel byli odděleni od svých rodin a odvedeni do pohanského zajetí už v době svého dospívání. Zvláště Josef pak byl často podrobován zkouškám, které přinášely do jeho života velké změny. V domově svého otce byl milovaným dítětem, v domě Potífara otrokem. Později se stává jeho důvěrníkem a společníkem.

Jako vedoucí pracovník se mnohému naučil nejen studiem, ale i pozorováním a jednáním s lidmi. Do faraonova vězení se dostal jako nespravedlivě odsouzený vězeň bez naděje na spravedlnost a bez vyhlídek na propuštění. V době velké krize byl povolán, aby stál v čele národa. Co mu umožnilo uchovat si v tom všem bezúhonnost?

Každému, kdo zastává významné postavení, hrozí nebezpečí. Jako bouře, která nepoškodí kvítek v údolí, ale vyvrátí z kořenů strom na vrcholku hory, také i silná pokušení, která se nedotknou nízko postavených, ohrožují ty, kdo zastávají vysoké postavení v tomto světě, mají úspěch a pocty. Josef obstál ve zkoušce útlaču i ve zkoušce úspěchu. Stejnou věrnost, jakou projevil ve faraonově paláci, projevil i ve vězeňské cele.

V dětství byl Josef vyučován lásce a úctě k Bohu. V otcově stanu pod syrskou hvězdnou oblohou, slýchal vyprávět příběh o nočním vidění v Bételu, o žebříku mezi nebem a zemí, o vystupujících a sestupujících andělech, i o Bohu, který se tehdy Jákobovi zjevil. Znal

[33] i příběh o zápasu u potoka Jabok. Právě tam se jeho otec Jákob, poté co se vzdal svých oblíbených hříchů, postavil jako vítěz a přijal titul Božího knížete. Když se Josef jako pastýř staral o otcova stáda, vedl čistý a prostý život. To mělo příznivý vliv na rozvoj jeho tělesných i duševních sil. Společenství s Bohem prostřednictvím přírody a studium velikých pravd, které odevzdával otec svému synovi jako posvátný odkaz, posílily Josefovou mysl a vtiskly mu pevné zásady.

Během životní krize, kdy se na děsivé cestě z kenaanského domova do egyptského otroctví naposled ohlížel k pahorkům skrývajícím stany jeho rodiny, si Josef vzpomněl na Boha svého otce. Vzpomínal na naučení z dětství a pevně se rozhodl, že zůstane věrný a bude vždy jednat tak, jak se patří na poddaného Krále nebes.

Navzdory hořkému životu cizince a otroka, uprostřed neřestí a lákavého vábení pohanských bohoslužeb, které v sobě zahrnovaly všechny svody bohatství, kultury a královské nádhery, zůstal Josef pevný ve svých zásadách. Naučil se být poslušný a věrný povinností. Věrnost v každé situaci, ať zastával nejnižší či nejvyšší zodpovědnost, pomohla rozvinout všechny jeho schopnosti pro nejvyšší službu.

Když byl Josef povolán na faraonův dvůr, byl Egypt nejmocnějším z tehdejších národů. V oblasti kultury, umění a vzdělanosti mu nebylo rovno. V čase, kdy národ procházel údobím největších těžkostí a nebezpečí, řídil Josef státní záležitosti takovým způsobem, že si získal důvěru krále i lidu. Faraon jej ustanovil „pánem svého domu, vládcem veškerého svého jmění, aby jeho velmože k sobě připoutal a moudrosti učil jeho starce“ **Žalm 105,21.22.**

Inspirované Boží slovo nám odhaluje tajemství Josefova života. Když Jákob dával svým synům požehnání, řekl o svém nejmilejším synovi:

„Josef, tot' mladý plodonosný štěp, plodonosný štěp nad pramenem, přes zeď pnou se jeho ratolesti. Hořkostí ho naplnili, ohrožovali ho, střelci úklady mu nastavili. Jeho luk si zachová svou pružnost, jeho paže svoji svěžest. Z rukou Přesilného Jákobova vzejde pastýř, kámen Izraele, z rukou Boha tvého otce. Kéž pomáhá tobě, kéž ti Všemohoucí žehná shora hojným požehnáním nebes, hojným požehnáním tůně propastné, jež odpočívá dole, hojným požehnáním prsů, požehnáním lůna. Požehnání tvého otce překonají požehnání horstev věčných, pahorků dávnověkých dary vytoužené. Ať přijdou



na hlavu Josefovu, na temeno zasvěcenice mezi bratry.“ 1. Mojžíšova 49,22-26.

Oddanost a věrnost neviditelnému Bohu byly kotvami Josefova života. To bylo tajemství jeho síly. „Jeho luk si zachová svou pružnost, jeho paže svoji svěžest.“ 1. Mojžíšova 49,24.

[34]

### Daniel — velvyslanec nebes

Mladý Daniel a jeho společníci měli v Babylóně zdánlivě více štěstí než Josef během prvních let svého života v Egyptě. Přesto však museli i oni projít podobně těžkými zkouškami charakteru. Ze svých poměrně prostých judských domovů byli tito mladí muži z královského rodu přesídlení do nejnádhernějšího města, na dvůr slavného monarchy. Tam se měli připravovat, aby mohli vstoupit do královských služeb. Na tomto přepychovém a zkaženém dvoře je obklopovalo mnoho pokušení. Ctitelé Hospodina se stali zajatci Babylónu. Nádobu z Božího chrámu byly přeneseny do chrámů babylónských bohů a samotný izraelský král byl Babylónany uvězněn. Pyšní vítězové jim stále připomínali tyto skutečnosti jako důkaz, že jejich náboženství a způsob života jsou lepší než náboženství a životní styl Židů.

A přece v této situaci, navzdory pokoření Izraele, Bůh dal Babylónu jasný důkaz o své svrchovanosti, o svatosti svých požadavků i o spolehlivých důsledcích poslušnosti. Toto svědectví podal způsobem, kterým ho jedině přinést lze — prostřednictvím lidí, kteří byli stále věrni. Daniela a jeho společníky čekala na samém počátku jejich kariéry rozhodující zkouška. Nařízení, aby dostávali jídlo z královského stolu, bylo nejen projevem královy přízně, ale také péče o jejich blaho. Jelikož však část těchto pokrmů byla obětována modlám, bylo celé jídlo z královského stolu zasvěceno modlářství. Kdyby mladí Izraelci přijali toto královo štědré pozvání, vypadalo by to, že se podílí na uctívání falešných bohů. Věrnost Bohu jim nedovolovala účastnit se takového uctívání. Neodvážili se riskovat, aby přepych a hýření měly vliv na jejich fyzický, duševní a duchovní rozvoj.

Daniel a jeho druhové byli věrně vyučeni Božími zásadám. Naučili se obětovat pozemské hodnoty ve prospěch duchovních, hledat nejvyšší dobro.

To přineslo své důsledky. Díky střídmosti a smyslu pro zodpovědnost se mohly ušlechtilé rozvíjet fyzické, duševní i duchovní síly těchto Božích představitelů. Na konci období jejich studia a přípravy se zjistilo, že žádný mezi ostatními kandidáty na vysoké posty v království „nebyl shledán takový jako Daniel, Chananjáš, Míšael a Azarjáš“ **Daniel 1,19**.

Na babylónský královský dvůr byli shromážděni představitelé všech zemí, nejtalentovanější a nejnadanější muži, kteří dosahovali nejvyšší kulturní úrovně tehdejší doby. Přesto mezi nimi tito židovští zajatci neměli rovného. Ať už šlo o tělesnou sílu a krásu, rozumnost nebo znalosti, nemohl se s nimi nikdo měřit. „Pokud šlo o porozumění moudrosti, které od nich král vyžadoval, shledal, že desetkrát předčí všechny věštce a zaklínače, kteří byli v celém jeho království.“ **Daniel 1,20**.

Daniel byl neochvějný ve své oddanosti Bohu a pevný v sebeovládání. Díky své ušlechtilé důstojnosti a zdvořilé ohleduplnosti došel mladý Daniel „milosrdenství a slitování“ u pohanského úředníka, který je měl na starosti. Stejnými vlastnostmi se vyznačoval i jeho život. Velmi rychle se stal ministerským předsedou království. Za jeho působení se na trůnu vystřídal několik králů, došlo k pádu Babylónu a vlády země se ujalo soupeřící království. Avšak Danielova moudrost, státnické umění, takt při jednání, zdvořilost a ryzí dobrota srdce spojená s věrností hluboce zapůsobily i na jeho nepřátele. Byli nuceni uznat, že na něm „žádnou záminku ani zlé jednání nalézt nemohli, neboť byl věrný“ **Daniel 6,5**.

Daniel spoléhal na Boha neotřesitelnou důvěrou. Sestoupil na něj duch prorocké moci. Lidé jej poctili tím, že mu svěřili královská tajemství a zodpovědnost na královském dvoře. Bůh jej však poctil daleko více. Určil jej za svého velvyslance a naučil jej číst tajemství budoucnosti. Pohanští vládcové byli v jeho přítomnosti nuceni uznat pravého Boha. Nebúkadnesar prohlásil: „Vpravdě, váš Bůh je Bohem bohů a Pán králů, který odhaluje tajemství.“ **Daniel 2,47**. Ve svém oficiálním poselství „všem lidem různých národností a jazyků, bydlícím po celé zemi“ vyvýšil Danielova Boha i král Darjaveš, „neboť on je Bůh živý a zůstává navěky, jeho království nebude zničeno a jeho vladařská moc bude až konce. Vysvobozuje a vytrhuje, činí znamení a divy na nebi i na zemi.“ **Daniel 6,26.27**.

## Opravdoví a čestní lidé

Svou moudrostí, spravedlností, čistotou, laskavostí v každodenním životě a oddaností zájmům lidu dokázali Josef a Daniel věrnost zásadám své dřívější výchovy i tomu, kterého reprezentovali. Jak v Egyptě, tak i v Babylóně si pohanské národy těchto mužů vážily. Viděly v nich obraz Boží dobroty a laskavosti, obraz Kristovy lásky.

Tito ušlechtilí Hebrejci vykonali ve svém životě obrovské dílo. Když se loučili s domovy svého dětství, ani ve snu netušili, jak vysoké poslání je čeká. Věrně se podřídili Božímu vedení, aby tak jejich prostřednictvím mohl uskutečnit svůj záměr.

Stejně poselství chce Bůh i dnes zjevit světu prostřednictvím mladých lidí. Příběh Josefa a Daniela je ukázkou toho, co chce vykonat s lidmi, kteří se mu podřídí a z celého srdce budou chtít plnit jeho záměr.

To, co svět nejvíce potřebuje, jsou lidé, kteří se nedají koupit ani prodat — lidé, kteří jsou v hloubi svého srdce ryzí a čestní, nebojí se nazvat hřích pravým jménem a jejichž svědomí je věrné povinnosti jako střelka pólu — lidé, kteří budou stát za správnou věcí, i kdyby nebesa padla.

Takový charakter však není dílem náhody; nevychází ze zvláštního nadání nebo darů prozřetelnosti.

[36]

Ušlechtilý charakter je výsledkem sebeovládání, podřízení se Nejvyššímu, odevzdání vlastního já do služby lásky Bohu a lidem.

Mladí lidé si potřebují uvědomit, že jejich nadání a schopnosti nepatří jen jim. Síla, čas a intelekt jsou poklady, které nám jsou propůjčeny. Patří Bohu, a každý mladý člověk by měl toužit využít je k té nejvyšší službě.

Každý z nás je větvičkou, od které Bůh očekává ovoce, správcem, který má vykazovat přírůstky svěřeného kapitálu, světlem ozařujícím temnotu světa.

Každý mladý člověk může vykonat velké dílo pro Boží čest a povznesení lidstva.

## Elíša — věrný v malých věcech

Prorok Elíša prožil mládí v poklidu venkova. Učil se od Boha i z přírody, zapojen do užitečné práce. V době téměř všeobecného

odpadnutí patřila rodina jeho otce mezi ty, kdo nepoklekli před Baálem. V jejich domově byl uctíván Bůh a věrnost povinnosti byla zásadou každodenního života.

Elíša, syn bohatého zemědělece, byl vždy ochotný přiložit ruku k dílu tam, kde bylo potřeba. I když měl schopnosti dobrého vůdce, učil se z běžných životních povinností. Aby mohl moudře vést, musel se naučit poslouchat. Věrnost v malých věcech jej připravovala pro závažnější poslání.

Měl mírnou a laskavou povahu, přesto však dokázal být i energický a důsledný. Pěstoval lásku a úctu k Bohu. V prostém koloběhu každodenních povinností se rozvíjela jeho odhodlanost i ušlechtilý charakter, a tak rostl v milosti a poznání Boha. Spoluprací s otcem při plnění domácích povinností se učil spolupracovat i s Bohem.

Prorocké povolání jej zastihlo v době, kdy spolu se služebníky svého otce orali na poli. Když prorok Eliáš veden Bohem hledal svého nástupce a přehodil přes ramena mladého muže svůj plášť, Elíša rozpoznal a uposlechl toto povolání. „Šel za Eliášem a přisluhoval mu.“ **1. Královská 19,21.**

Zpočátku po něm nebyla vyžadována žádná velká práce, stále se učil z běžných každodenních povinností. Je o něm řečeno, že při mytí lil vodu na ruce svého učitele Elijáše. Jako prorokův osobní služebník dokazoval svou věrnost v malých věcech. Každodenně se posiloval ve svém odhodlání, a tak se stále více oddával poslání, pro které ho Bůh určil.

Už na počátku, když jej prorok povolal, podrobil jeho rozhodnutí zkoušce. Když se Elíša rozhodl následovat Elijáše, prorok ho vyzval, aby se raději vrátil domů. Bylo nutné, aby si vše dobře rozmyslel — buď přijme prorocké povolání, nebo ho odmítne.

[37] Elíša však pochopil cenu dané příležitosti. Za nic na světě si nechtěl nechat ujít příležitost stát se Božím poslem a přednost spolupracovat s Božím služebníkem.

Po nějaké době, když byl Eliáš připraven odejít do nebe, byl Elíša připraven stát se jeho nástupcem. Tehdy přišla znovu zkouška jeho víry a rozhodnutí. Když doprovázel Elijáše při jeho poslední obchůzce škol s vědomím toho, že už brzy dojde k jejich rozloučení, snažil se mu prorok při každé zastávce jeho rozhodnutí ještě rozmluvit. „Zůstaň zde,“ žádal jej Eliáš, „protože mě Hospodin posílá do Bét-elu.“ Už v mládí se při práci s pluhem Elíša naučil nevzdávat se

a neztrácet odvahy. A tak ani teď, když přiložil ruku k plnění jiných povinností, nemohlo jej nic odvrátit od jeho záměru. Na každou takovou výzvu odpovídal stejně: „Jakože živ je Hospodin a jakože živ jsi ty, neopustím tě.“ **2. Královská 2,2.**

„I šli oba spolu ... a oba stáli u Jordánu. Eliáš vzal svůj plášť, svinul jej, udeřil do vody a ta se rozestoupila, takže oba přešli po suchu. A stalo se, jak přešli, že Eliáš řekl Elíšovi: ‚Požádej, co mám pro tebe udělat, dříve než budu od tebe vzat.‘ Elíša řekl: ‚Ať je na mně dvojnásobný díl tvého ducha; Eliáš mu řekl: ‚Těžkou věc si žádáš. Jestliže mě uvidíš, až budu od tebe brán, stane se ti tak. Jestliže ne, nestane se.‘ Pak šli dál a rozmlouvali. A hle, ohnivý vůz s ohnivými koni je od sebe odloučil a Eliáš vystupoval ve vichru do nebe.

Elíša to viděl a vykřikl: ‚Můj otče! Můj otče! Vozataji Izraele; A pak už ho neviděl. I uchopil své roucho a roztrhl je na dva kusy. Pak zdvihl Eliášův plášť, který z něho spadl, vrátil se a postavil se na břehu Jordánu. Vzal Eliášův plášť, který z něho spadl, udeřil jím do vody a zvolal: ‚Kde je Hospodin, Bůh Eliášův, i on sám; Když udeřil do vody, rozestoupila se a Elíša přešel. Viděli to proroci žáci z Jericha, kteří byli naproti, a řekli: ‚Na Elíšovi spočinul duch Eliášův.‘ Šli mu vstříc, poklonili se mu až k zemi.“ **2. Královská 2,6-15.**

Od této chvíle stál Elíša na Eliášově místě. A ten, který byl věrný v nejmenším, byl pak věrný i v tom největším.

Eliáš byl mocným Božím nástrojem v boji proti obrovskému zlu. Modlářství podporované králem Achabem a jeho pohanskou manželkou Jezábel bylo odstraněno a Baálovi proroci pobiti. Izraelský lid to hluboce zasáhlo a mnozí se vrátili k uctívání Boha.

Eliášovým nástupcem musel být někdo, kdo by starostlivě a trpělivě učil a vedl Izrael po bezpečných cestách. A právě výchova v mládí pod Božím vedením připravila pro toto dílo Elíšu.

Jeho životní příběh je poučením pro všechny. Nemusíme vždy přesně vědět, k čemu nás Bůh svou výchovou připravuje. Můžeme si ale být jisti, že věrnost v malých věcech je dokladem způsobilosti pro větší zodpovědnost. Každý čin v životě člověka odhaluje jeho charakter. Bůh svěří větší zodpovědnost jen tomu, kdo se i v malých povinnostech „před Bohem osvědčil jako dělník, který se nemá zač stydět“. **2. Timoteovi 2,15.**

## Mojžíš — mocný vírou

Mojžíš byl vytržen z bezpečí domova mladší než Daniel a Josef. Přesto byl i jeho život formován stejnými vlivy. Se svou židovskou rodinou strávil jen dvanáct let, avšak právě tato doba položila základ jeho pozdější velikosti.

Jeho matka Jókebed byla žena a otrokyně, jejíž život byl skromný a velmi těžký. Ale žádná jiná žena, kromě Marie z Nazaretu, nepřinesla světu větší požehnání. Věděla, že bude muset brzy přenechat péči o své dítě lidem, kteří neznají Boha, proto usilovala spojit jeho život s nebesy. Co nejušlehněji se snažila zasít do jeho srdce lásku a poslušnost k Bohu. A tento úkol věrně splnila. Žádný pozdější vliv nemohl přinutit Mojžíše k tomu, aby se vzdal principů pravdy, které mu vštěpovala matka a které sledoval v jejím životě.

Ze skromného domova v Gošenu se dostal syn Jókebedy do faraonova paláce k egyptské princezně, která jej přijala, opatrovala a milovala jako vlastního syna.

V tehdejších egyptských školách získal Mojžíš nejvyšší civilní a vojenské vzdělání. Pro svou osobní přitažlivost a vzhled, ušlechtilou mysl a vznešené chování byl tento mladý osvědčený vojevůdce pýchou celého národa. Přestože se odmítal účastnit pohanských bohoslužeb, byl zasvěcen také do všech tajemství egyptského náboženství, protože faraon byl zároveň knězem. Egypt byl v té době nejsilnějším a nejvyspělejším národem a Mojžíš jakožto budoucí vládce měl zdědit nejvyšší pocty, které mu mohl svět poskytnout.

On si však zvolil vznešenější cíl. Pro Boží slávu a pro to, aby vysvobodil utlačovaný národ, obětoval všechny pocty Egypta. Bůh však musel zvláštním způsobem zajistit jeho výchovu.

Mojžíš ještě nebyl připraven pro svůj životní úkol. Ještě se nenaučil záviset na Boží moci. Nepochopil správně Boží záměr. Doufal, že vysvobodí Izrael silou zbraní. Riskoval kvůli tomu všechno, ale neuspěl. Po prohře a zklamání se z něj stal uprchlík a exulant v cizí zemi.

V midjánské pustině Mojžíš strávil čtyřicet let jako pastýř ovcí. I když se zdálo, že už nikdy nebude moci splnit své životní poslání, byla právě tato doba nejdůležitější školou, která jej měla připravit pro jeho naplnění. Schopnost ovládat sebe byla nezbytná k moudrému vedení nevzdělaného a neukázněného národa. Při péči o ovce a

jehnátko získal Mojžíš zkušenost, která z něj měla učinit věrného a trpělivého pastýře Izraele. Aby se mohl stát Božím představitelem, musel se od Boha mnohému naučit.

Vlivy, které jej v Egyptě obklopovaly — láska nevlastní matky, postavení královského vnuka, přepych a neřesti, které jej sváděly tisícerým

[39]

způsobem, mystika falešného náboženství — to vše kdysi silně zapůsobilo na jeho mysl a charakter. Ve strohé prostotě pustiny to všechno zmizelo.

Uprostřed velebné vznešenosti horských samot byl Mojžíš sám se svým Bohem. Vše kolem mu připomínalo Stvořitele.

Mojžíšovi se zdálo, že stojí v jeho přítomnosti a že jej zastihuje jeho moc. To zcela odstranilo jeho pocit soběstačnosti. V přítomnosti nekonečného Boha si uvědomil, jak je každý člověk slabý, nedostatečný a jak málo toho ví.

Zde Mojžíš získal to, co jej pak provázelo po léta namáhavého a zodpovědného života — jasné vědomí Boží osobní přítomnosti. Nejenže očekával, až se Kristus ve vzdálené budoucnosti zjeví v těle, vnímal také, jak Kristus doprovází zástupy Izraele během celého jejich putování. Dokázal snášet nepochopení, obvinění, pohanu i osočování a dokázal čelit nebezpečí i hrozbám smrti, „zůstal pevný, jako by Neviditelného viděl“. **Židům 11,27.**

Mojžíš o Bohu nejen přemýšlel, on jej také viděl. Celý život k němu vzhlížel. Nikdy se mu neztratila z dohledu jeho tvář.

Víra nebyla pro Mojžíše domněnka, ale skutečnost. Byl přesvědčen, že Bůh řídí jeho život, a důvěřoval mu ve všech maličkostech. Plně mu věřil, a tak získal sílu odolat každému pokušení. Veliké dílo, které mu bylo svěřeno, chtěl vykonat co nejlépe. Cele se přitom spoléhal na Boží moc. Cítil, že ji potřebuje, prosil o ni, a vírou ji přijal. V jistotě udržující moci pak kráčel vpřed. To všechno Mojžíš získal v průběhu čtyřicetileté výchovy na poušti. Bůh ve své nekonečné moudrosti věděl, že to není doba příliš dlouhá a že cena není příliš vysoká.

Výsledky této výchovy a naučení, kterého se Mojžíšovi dostalo, ovlivnily nejen dějiny Izraele, ale všechno další, co přispělo k pokroku světa. Bible přináší nejkrásnější svědectví o Mojžíšově velikosti a jeho životě: „Nikdy však již v Izraeli nepovstal prorok jako



Mojžíš, jemuž by se dal Hospodin poznat tváří v tvář.“ 5. Mojžíšova 34,10.

### Pavlova radost ze služby

K víře a zkušenosti galilejských učedníků, kteří osobně znali Ježíše, se v díle evangelia připojila i ohnivá horlivost a intelektuální síla jednoho z jeruzalémských rabínů.

[40] Saul, římský občan, se narodil v pohanském městě Tarsus. Svým původem i celoživotní výchovou však byl hluboce věřícím židem a zaníceným vlastencem. Vzdělání získal v Jeruzalémě u nejvýznamnějších rabínů, kteří jej seznámili se všemi zákony a tradicemi otců. Přejal od nich ale také plně pýchu a předsudky svého národa. Už jako mladý muž se stal ctěným členem Velerady. Mnozí v něm viděli nadějněho muže a horlivého obránce starodávné víry.

V judských teologických školách však lidské spekulace nahradily Boží slovo. Rabínské výklady a tradice je olupovaly o moc. Většinu učitelů vedla touha po vlastní velikosti, chuť ovládat jiné, žárlivý pocit výjimečnosti, bigotnost a pohrdavá pýcha.

Tito rabíni se chvástali nejen svou nadřazeností nad ostatními národy, ale i nad vlastním lidem. Živili v sobě nenávisť vůči římským utlačovatelům a odhodlání silou zbraní znovu získat národní svrchovanost. Nenáviděli proto Ježíšovy následovníky, jejichž poselství pokoje bylo v přímém rozporu s jejich ctižádostivými záměry. Systematicky je pronásledovali a posílali na smrt. Saul se stal jedním z nejhorlivějších a nejhouževnatějších aktérů tohoto pronásledování.

Zákon síly, kterému se kdysi naučil Mojžíš v egyptských vojenských školách, měl tak silný vliv na jeho charakter, že potřeboval čtyřicet let klidu a spojení s Bohem a přírodou, aby dokázal vést izraelský národ podle zákona lásky.

Stejně lekci se musel naučit i Pavel. Vidění ukřižovaného u damašské brány naprosto změnilo směřování jeho života. Z pronásledovatele se stal učedník, z učitele žák. Dny, které strávil v temnotě a o samotě v Damašku, pro něj byly jako dlouhá léta zkušeností. Texty Starého zákona, které znal z paměti, mu byly učebnicí, jeho učitelem byl Ježíš Kristus. Také samota v přírodě se pro něj stala školou. Odešel do arabské pouště, aby tam studoval Písmo a učil se



od Boha. Oprostil se od předsudků a tradic, které do té doby utvářely jeho život, a přijal poučení ze zdroje pravdy.

Jeho další život se řídil zásadou sebeobětování, službou lásky. Sám to vyjádřil slovy: „Cítím se totiž dlužníkem Řeků i barbarů, vzdělaných i nevzdělaných.“ **Římanům 1,14.** „Vždyť nás má ve své moci láska Kristova.“ **2. Korintským 5,14.**

Pavel, největší z lidských učitelů, přijímal nejprostší i nejvýznamnější úkoly. Uznával, že fyzická práce je důležitá pro ruce i pro mysl, a proto si sám vydělával na živobytí řemeslnou prací. Pracoval jako výrobce stanů a zároveň každý den kázal evangelium ve velkých střediscích civilizace. „Sami vidíte,“ řekl na rozloučenou starším v Efezu, „že tyto mé ruce vydělávaly na všechno, co jsem potřeboval já i moji společníci.“ **Skutky 20,34.**

Pavel byl velice intelektuálně nadaný, ale moudrost, která se projevovala v jeho životě, byla naprosto nevídaná. V jeho učení i v příkladu jeho života objevujeme principy, které neodhalili ani největší myslitelé jeho doby. Jeho obrovská moudrost, která probouzí chápavost a vnímavost srdce, i dnes sbližuje lidi, probouzí v nich lepší stránky jejich přirozenosti a inspiruje k lepšímu životu.

Zaposlouchejme se jen do toho, jak pohanům v Lystře poukazuje na Boha zjeveného v přírodě jako na zdroj všeho dobrého, který „dával z nebe déšť i úrodu v pravý čas, sytil pokrmem a naplňoval radostí“ **Skutky 14,17.** [41]

Sledujme ho ve filipském vězení. Navzdory jeho tělesným bolestem zní půlnočním tichem jeho píseň chvály. Když zemětřesení otevřelo dveře vězení, je znovu slyšet jeho hlas. Jsou to slova povzbuzení pro pohanského žalávníka, který se chtěl zabít: „Nedělej to! Jsme tu všichni!“ **Skutky 16,28.** Všichni jsou na svých místech, upoutáni přítomností zvláštního spoluvězně. A žalávník, přesvědčen silou víry, která pomáhá Pavlovi, se ptá na cestu spasení a nakonec se s celou rodinou připojuje k pronásledovaným Kristovým učedníkům.

Podívejme se do Athén na Pavla stojícího před vzdělanou společností na Areopágu. Na vědecké argumenty reaguje vědecky, na logiku logikou a na filozofii filozofií. Povšimněme si, s jakým laskavým taktem poukazuje na Stvořitele jako na „neznámého Boha“, kterého jeho posluchači nevědomky uctívají. Když pak cituje slova jednoho z jejich básníků, představí jim Boha jako Otce, který je považuje za své děti!

Poslouchejme, jak v době, kdy otázka lidských práv byla úplně neznámá, vyzdvihuje velikou pravdu o lidském bratrství a prohlašuje, že Bůh „stvořil z jednoho člověka všechno lidstvo, aby přebývalo na povrchu země“ **Skutky 17,26**. Dále jim ukazuje, jak se v celém Božím jednání s lidmi jako zlatá nit vine jeho milost a odpuštění: „Bůh to učinil proto, aby jej lidé hledali, zda by se ho snad nějakým způsobem mohli dopátrat a tak jej nalézt, a přece není od nikoho z nás daleko.“ **Skutky 17,27**. Poslouchejme, jak na dvoře Festa král Agrippa, usvědčen pravdou evangelia, volá: „Málem bys mě přesvědčil, abych se stal křesťanem.“

A Pavel, s poukazem na své řetězy, zdvořile odpovídá: „Kéž by dal Bůh, aby ses nejen ty, nýbrž i všichni, kdo mě slyší, stali dříve nebo později tím, čím jsem já — kromě těchto pout.“ **Skutky 26,28.29**.

Svůj život popsal apoštol Pavel těmito slovy: „Častokrát jsem byl na cestách — v nebezpečí na řekách, v nebezpečí od lupičů, v nebezpečí od vlastního lidu, v nebezpečí od pohanů, v nebezpečí ve městech, v nebezpečí v pustinách, v nebezpečí na moři, v nebezpečí mezi falešnými bratřími, v námaze do úpadu, často v bezesných nocích, o hladu a žízni, v častých postech, v zimě a bez oděvu.“ **2. Korinským 11,26.27**.

„Jsme-li tupeni,“ prohlásil, „žehnáme, pronásledování neklesáme, když nám zlořečí, odpovídáme laskavě.“ **1. Korinským 4,12.13**. „Máme proč se rmoutit, a přece se stále radujeme; jsme chudí, a přece mnohé obohacujeme; nic nemáme, a přece nám patří vše.“ **2. Korinským 6,10**.

Svou radost našel Pavel ve službě. V závěru svého namáhavého života, když se díval zpět na těžkosti i vítězství, mohl říci: „Dobrý [42] boj jsem bojoval.“ **2. Timoteovi 4,7**.

Všechny tyto příběhy mají velký význam i pro nás, především však pro mladé lidi. Mojžíš se vzdal perspektivy královské vlády, Pavel výhod bohatství a úcty svého lidu, aby oba prožili život, v němž měli nést břemeno Boží služby.

Mnohým se život těchto mužů jeví jako plný odříkání a obětí. Bylo tomu ale opravdu tak?

Mojžíš považoval „Kristovo pohanění“ (**Židům 11,26**) za větší bohatství než všechny poklady Egypta. Byl

o tom přesvědčen, protože to byla pravda. Podobně i Pavel prohlásil: „Ale cokoliv mi bylo ziskem, to jsem pro Krista odepsal jako ztrátu. A vůbec všechno pokládám za ztrátu, neboť to, že jsem poznal Ježíše, svého Pána, je mi nade všechno. Pro něho jsem všechno ostatní odepsal a pokládám to za nic.“ **Filipským 3,7.8.** I on byl spokojený se svou životní volbou.

Mojžíšovi nabízeli vladařský trůn a faraonův palác. Ten byl ale naplněn hříšnými požitky, které působily, že lidé zapomínali na Boha. Proto se raději rozhodl pro „trvalé bohatství a spravedlnost“ **Příslaví 8,18.** Namísto života spojeného s velikostí Egypta se rozhodl svůj život spojit s Božím záměrem. Místo toho, aby vydával zákony Egyptu, přinášel pod Božím vedením zákony celému světu.

Mojžíš se stal Božím nástrojem, který předal lidstvu zásady, jež podnes chrání rodiny i společnosti a tvoří základní kámen prosperity národů.

Také dnes je uznávají nejvýznamnější lidé světa jako základ nejlepší lidské vlády.

Velikost Egypta už zapadla prachem. Jeho moc a civilizace pomínuly. Nikdy však nezanikne to, co vykonal Mojžíš. Velké zásady spravedlnosti, jejichž nastolení věnoval celý život, jsou totiž věčné.

Mojžíšův těžký život prozařovala přítomnost toho, kdo je „významnější nad tisíce jiných“ a „přežádoucí skvost“ **Píseň písni 5,10.16.**

S Kristem putoval kdysi pouští, byl s ním na hoře proměnění a je s ním i dnes v nebesích. Mojžíšův život na zemi byl požehnaný a požehnáním, v nebi je ctěn.

Také apoštola Pavla při jeho různých úkolech podpírala moc Boží přítomnosti.

„Všecko mohu v Kristu, který mi dává sílu.“ **Filipským 4,13.** „Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Snad soužení nebo úzkost, pronásledování nebo hlad, bída, nebezpečí nebo meč? ... Ale v tom ve všem slavně vítězíme mocí toho, který si nás zamiloval. Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.“ **Římanům 8,35-39.**

Pavel však očekával budoucí radost, kterou považoval za odměnu za všechnu svou námahu — radost z toho, že jednoho dne uvidí

[43] ovoce svého díla. Očekávání stejné radosti dávalo i Ježíši Kristu sílu snášet kříž a potupu.

Věřícím v Tesalonice apoštol Pavel napsal tato slova: „Vždyť kdo je naše naděje, radost a vavřín chlouby před naším Pánem Ježíšem Kristem při jeho příchodu, ne-li právě vy? Ano, vy jste naše sláva a radost.“ **1. Tesalonickým 2,19.20.**

Kdo může změřit dopad celoživotního díla apoštola Pavla pro celý svět? Právě jeho působení dnes vděčíme za mnohé blahodárné vlivy, které zmírňují utrpení a zlo, potěšují v zármutku, pozvedají život ze sobectví a smyslnosti a dávají mu naději na nesmrtelnost. Těžko docenit téměř nepovšimnuté cesty apoštola Pavla a jeho spolupracovníků, během kterých se s dobrou zprávou o Božím Synu vydali z Asie až na pobřeží Evropy. Jak velkou hodnotu má život, který se stal Božím nástrojem a přináší druhým požehnání? Jakou hodnotu bude mít ve věčnosti, až budeme moci sledovat výsledky

[44] takového celoživotního díla?

# Největší učitel

„Nikdo nikdy takto nemluvil,  
jako mluví tento člověk.“

Jan 7,46.

## 8. kapitola — Učitel poslaný od Boha

„Pomyslete na toho ...“

Židům 12,3.

„Bude mu dáno jméno: Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládce pokoje.“ **Izajáš 9,5.**

Ve velkém Učiteli, kterého poslal Bůh, dalo nebe lidstvu nejlepší a nejvzácnější dar. Ten, který patřil do rady Nejvyššího a přebýval v nebeské svatyni svatých, byl pověřen, aby lidstvu osobně zjevil Boha.

Každý paprsek božského světla, který kdy ozářil náš hříšný svět, byl zprostředkován Kristem. To on promlouval prostřednictvím všech, kdo v průběhu věků hlásali lidem Boží slovo. Vznešenost těch největších a nejušlechtlejších lidí na zemi byla pouze odrazem jeho charakteru. Připomeňme třeba Josefovou čistotu a dobrotu, Mojžíšovu víru, pokoru a trpělivost, Eliášovu vytrvalost, Danielovu čestnost a stálost nebo Pavlův zápal a sebeobětavost. Velká duševní i duchovní moc, která se projevila v životě těchto i jiných lidí, kteří kdy žili na této zemi, byla jen odleskem Kristovy slávy. On byl a je dokonalý ideál.

Kristus přišel na svět, aby nám zjevil tento ideál jako jediný pravý cíl, k němuž máme směřovat. Přišel ukázat, čím se může stát každý člověk, který jej přijme a dovolí, aby na jeho lidství působil Boží vliv. Přišel, aby ukázal, jaká výchova a vzdělání jsou vhodné pro Boží děti, jak už zde na zemi můžeme žít životem nebes.

Bůh poskytl člověku největší dar odpovídající jeho největší potřebě. Do největší tmy na zemi zazářilo světlo. Falešné učení způsobilo, že se lidská mysl odvrátila od Boha. V běžných systémech výchovy a vzdělávání Boží zjevení nahradila lidská filozofie. Lidé odmítli měřítko, které pro ně určilo nebe, a stanovili si své vlastní. Odvrátili se od světla života k jiskřičkám ohně, který si sami zapálili.

Tím, že se oddělili od Boha, stali se závislými jedině na lidské síle. Tato síla byla však jen slabostí. Nebyli schopni dosáhnout ani

úrovně, kterou si sami určili. Potřebu pravé dokonalosti se snažili naplnit předstíráním a přetvářkou. Zdání nahradilo skutečnost.

[46]

Čas od času povstali učitelé, kteří připomínali skutečný zdroj pravdy. Představovali pravé principy a ukazovali v praxi jejich sílu. Tyto snahy však nepřinášely trvalé výsledky. Nakrátko přerušily proud zla, ale zastavit jej nemohly. Tito reformátoři byli jako světla, která svítí ve tmě, ale nemohli tmu zahnat. Lidé si totiž „zamilovali více tmu než světlo“ Jan 3,19.

Když Kristus přišel na zem, zdálo se, že lidstvo rychle klesá k nejnižší úrovni. Samotné základy společnosti byly podkopány. Život lidí se změnil v přetvářku a neupřímnost. Židé, kteří ztratili moc Božího slova, nabízeli světu tradice a domněnky, které otupovaly mysl a ubíjely ducha. Uctívání Boha „v Duchu a v pravdě“ (Jan 4,23) nahradilo oslavování lidí a nekonečné opakování lidmi vytvořených obřadů.

Náboženské systémy na celém světě ztrácely svůj vliv. Lidé už byli znechuceni výmysly, falší a podvody. Ve snaze zaměstnat něčím své myšlení se obrátili k nevěře a materialismu. Věčnost je nezajímala. Žili jen přítomností.

Když přestali uznávat Boží autoritu, přestali si vážit i lidí. Pravda, čest, statečnost, spolehlivost či soucit se ze světa začaly vytrácet. Nemilosrdná chamtivost a ctižádost vedly k všeobecné nedůvěře. Smysl pro odpovědnost silných za slabé, za lidskou důstojnost a lidská práva odhodili jako hloupou pohádku. Obyčejné lidi považovali jen za levnou pracovní sílu, nástroj nebo prostředek k dosažení vlastních ambicí. Nejvyšším cílem se stalo bohatství, moc, pohodlí a sebeuspokojování. Charakteristikou tohoto období byl tělesný úpadek, duševní otupělost a duchovní smrt.

Když zlé touhy a záměry vytlačily Boha z jejich myšlení, zapomněli na něj a stále více se přikláněli ke zlému. Srdce milující hřích Bohu připisovalo své vlastnosti, což jen posílilo moc hříchu. Ve své zahleděnosti do sebe začali lidé vnímat i Boha podobně jako sebe.

Domnívali se, že i on nejvíce touží po vlastní slávě, že stanovil požadavky pro své vlastní potěšení a že s lidmi jedná podle toho, jak slouží nebo brání jeho „sobeckým“ záměrům. Nižším společenským vrstvám připadal svrchovaný Bůh podobný jejich utlačovatelům, pouze s tím rozdílem, že byl ještě mocnější. Takové představy formovaly tehdejší náboženství. Všechna byla založena na tvrdých a

přísných požadavcích. Svými dary a obřady se lidé snažili naklonit si božstvo a získat jeho přízeň.

Takové náboženství ale nemělo žádný vliv na srdce a svědomí. Zúžilo se na pouhé formální vykonávání náboženských úkonů, které už lidi unavovaly. Nebýt pochybného zisku, který slibovalo, byli by se ho rádi zbavili.

[47] Zlo neomezeně rostlo a touha po dobru se zmenšovala. Lidé ztratili původní Boží obraz. Nahradil jej vliv démonické moci, která je ovládala. Celý svět naplnila zkaženost.

Lidstvu zbývala jediná naděje — že do prostředí chaosu a zhouby přijde nový prvek — někdo, kdo lidstvu přinese sílu nového života a obnoví poznání Boha.

A právě proto přišel na svět Ježíš Kristus. Přišel odstranit falešné učení, kterým lidé nesprávně představovali Boha, přestože se chlubili, že ho znají. Přišel objasnit podstatu Božího zákona a svým vlastním charakterem ukázat krásu svatosti.

Kristus přišel mezi lidi s láskou, kterou Bůh prokazoval světu už od věčnosti. Odstranil neúnosné požadavky, kterými lidé zatížili Boží zákon, a ukázal, že je to zákon lásky a projev Boží dobroty. Ukázal, že poslušnost jeho požadavků přináší štěstí člověku a stabilitu, základ a řád lidské společnosti.

Boží zákon — to nejsou svévolné požadavky. Bůh jej dal člověku jako ochranu a štít. Kdo přijímá jeho principy, je chráněn před zlem. Věrnost Bohu zahrnuje i věrnost člověku. Boží zákon chrání práva a individualitu každé lidské bytosti. Nadřazeným brání v útlaku, podřazeným v neposlušnosti. Přináší člověku prospěch na tomto světě i pro věčný život. Pro poslušné je zárukou věčného života, protože vyjadřuje navždy platné principy.

Ježíš Kristus přišel ukázat hodnotu Božích zásad tím, že představil jejich sílu pro obnovu lidstva. Přišel nás naučit, jak tyto principy rozvíjet a uplatňovat. Lidé v jeho době posuzovali hodnotu věcí podle vnějšího zdání. Čím více ztrácelo náboženství svou sílu, tím více rostla jeho pompéznost. Učitelé tehdejší doby se snažili získat respekt lidí okázalostí a velkolepou podívanou.

Pán Ježíš se projevoval úplně jinak. Jeho život dokazoval, že to, co tehdy lidé považovali za nejvyšší hodnoty, je v Božích očích zcela bezcenné.



Narodil se v rodině chudého venkovana, pracoval jako nenápadný řemeslník, jako jeden z bezejmenných dělníků. Přesto se věrně řídil Božím plánem výchovy. Nevyhledával školy, ve kterých tehdy přeceňovali nepodstatné věci, zatímco důležité přehlíželi. Své vzdělání získával ze zdrojů, které sám Bůh připravil pro lidstvo: z užitečné práce, Božího slova, přírody a z životních zkušeností. To jsou Boží učebnice plné poučení pro každého, kdo k nim přistupuje s ochotou vidět, chápat i podle nich jednat.

„Dítě rostlo v síle a moudrosti a milost Boží byla s ním.“ **Lukáš 2,40.**

Díky této přípravě mohl začít uskutečňovat své poslání. Jeho současníci při každém setkání s ním cítili jeho blahodárný vliv a proměňující moc, jakou do té doby svět nikdy nepoznal.

Kdo chce změnit lidstvo, musí lidstvu nejdříve sám rozumět. Lidi je možné oslovit a povznést pouze soucitem, vírou a láskou. A právě v tom vidíme Ježíše Krista jako nejlepšího učitele, jaký kdy na zemi byl. On jediný totiž dokonale rozumí lidské duši.

[48]

„Nemáme přece velekněze, který není schopen mít soucit s našimi slabostmi; vždyť na sobě zakusil všechna pokušení jako my, ale nedopustil se hříchu.“ **Židům 4,15.**

„Protože sám prošel zkouškou utrpení, může pomoci těm, na které přicházejí zkoušky.“ **Židům 2,18.**

Jedině Kristus zakusil všechna trápení a pokušení, která postihují člověka. Žádný jiný člověk v dějinách nebyl vystaven tak prudkým útokům pokušení, nikdo jiný nenesl tak těžké břemeno hříchu a bolesti světa. Nikdy nežil člověk, jehož soucit by byl tak hluboký a vnímavý. Na vlastní kůži totiž zakusil to, co prožívá každý unavený, pokoušený a zápasící člověk.

Žil přesně podle toho, co učil. „Dal jsem vám příklad,“ řekl svým učedníkům, „abyste i vy jednali, jako jsem jednal já.“

„Já zachovávám přikázání svého Otce.“ **Jan 15,10.** Tato Kristova slova dokonale naplnil a potvrdil jeho život. Ukázal však světu ještě více: To, co učil, tím také byl. Jeho slova vyjadřovala nejen jeho životní zkušenosti, ale i jeho charakter. Nebyl pouze učitelem pravdy — On sám byl tou pravdou. A to dávalo jeho učení moc.

Kristus dokázal poukázat na hřích a nazývat zlo pravým jménem. Nikdy nežil na této zemi nikdo, kdo by tak nenáviděl zlo a tak neohroženě se proti němu stavěl. Už jeho samotná přítomnost

byla výtkou všemu nepravdivému a nízkému. Ve světle jeho čistoty viděli lidé vlastní nečistotu, začínali chápat ubohost a ošidnost svých životních cílů. Přesto je Pán Ježíš přitahoval. Stvořitel člověka znal hodnotu lidského života. Zlo považoval za nepřítele těch, které toužil zachránit. V každé hříšné lidské bytosti viděl Boží dítě, které může být přivedeno zpátky do Boží rodiny.

„Vždyť Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby skrze něj byl svět zachráněn.“ **Jan 3,17**. Při pohledu na utrpení a ponížení lidí — tam, kde ostatní viděli jen zoufalství a zkázu — Ježíš Kristus dokázal objevit naději.

Přijímal všechny pokoušené, zdeptané a ztracené, ne aby je odsoudil, ale aby jim mohl dát své požehnání.

Blahoslavenství byla jeho pozdravem celé lidské rodině. Když sledoval velký zástup, který se na hoře sešel, aby poslouchal jeho kázání, zdálo se, jakoby na chvíli zapomněl, že není v nebesích, a použil důvěrný pozdrav ze světa světla. Z jeho rtů plynula požehnání jako proud z dlouho zavřeného pramene.

Odvrátil se od ctižádostivých a namyšlených oblíbenců tohoto světa a požehnanými nazval všechny ty, kterým toho sice mnoho schází, ale kteří přijímají jeho světlo a lásku. Svě ruce vztáhl k chudým v duchu, ztrápeným a pronásledovaným se slovy: „Pojďte ke mně všichni . . . a já vám dám odpočinout.“ **Matouš 11,28**.

[49] V každém člověku rozpoznával nekonečné možnosti. Viděl, jakými by se lidé mohli stát, kdyby byli proměněni jeho milostí — když se na nich „ukáže tvé dílo a tvá důstojnost“ **Žalm 90,17**. Díval se na ně s nadějí, čímž probouzel naději i v nich. Svou důvěrou k nim vzbuzoval i jejich důvěru. Ztělesňoval skutečný ideál lidstva, a tím v lidech probouzel touhu dosáhnout tohoto ideálu i víru, že je to možné.

V jeho přítomnosti si opovrhovaní hříšníci uvědomovali, že jsou stále lidmi, a toužili dokázat, že jsou hodni jeho pozornosti. Mnohá srdce, která se zdála netečná ke svatým věcem, se opět probouzela a mnoha zoufalým se otevřela možnost nového života.

Kristus poutal lidi ke svému srdci poutem lásky a oddanosti — stejnými pouty je spojoval s jejich bližními. Láska pro něj byla životem a život službou. Jasně řekl: „Zadarmo jste dostali, zadarmo dejte.“ **Matouš 10,8**.

Kristus se neobětoval pro lidi jen na kříži. Když „procházel zemí [a] činil dobře“ (**Skutky 10,38**), každý den se vzdával svého života. Takový život byl pro Ježíše možný pouze díky závislosti na Bohu a komunikaci s ním.

Když lidé občas přebývají v přítomnosti Nejvyššího, je možné vidět výsledky v jejich šlechetných skutcích. Pak ale jejich víra zeslábne, spojení s Bohem je přerušeno a životní dílo se pokazí. Ježíšův život byl životem trvalé důvěry a byl udržován nepřerušovaným společenstvím s Bohem. Právě proto při své službě nebesům i zemi neselhal a nezakolísal.

Pán Ježíš se jako člověk v modlitbě obracel k Božímu trůnu, až jeho lidský život naplnila nebeská síla, která spojuje lidství s božstvím. Přijímal život od Boha a předával jej lidem.

„Nikdo nikdy takto nemluvil!“ **Jan 7,46**. Tato slova by o Kristu platila i v případě, kdyby světu přinesl poznání pouze v oblasti materiální či intelektuální nebo kdyby se věnoval výlučně teoretickým a hypotetickým otázkám.

Mohl už tehdy lidem odhalit tajemství, jejichž pochopení vyžadovalo staletí námahy a studia. Ve vědecké oblasti mohl představit takové poznatky, které by až do konce dějin poskytovaly náměty k přemýšlení a podněty k objevům. On to ale neudělal. Neřekl nic, co by pouze uspokojovalo zvědavost nebo podporovalo sobecké ambice. Nezabýval se abstraktními teoriemi, ale tím, co je podstatné pro rozvoj charakteru. Mluvil o tom, co zvyšuje lidskou schopnost poznávat Boha a dodává člověku sílu ke konání dobra. Hovořil o pravdách, které se vztahují ke způsobu života a které spojují člověka s věčností.

Nevedl posluchače ke studiu lidských teorií o Bohu, jeho slovu a jeho činech. Místo toho učil lidi vidět Boha tak, jak se sám představuje v tom, co dělá, co říká a jak zasahuje do našeho života. Vedl jejich myšlení ke kontaktu s myšlením nekonečného Boha. [50]

Lidé „žasli nad jeho učením, poněvadž jeho slovo mělo moc“. **Lukáš 4,32**. Nikdy předtím nikdo nehovořil s mocí, která by tak podněcovala myšlení, rozněcovala touhu po dobru a burcovala všechny schopnosti těla, mysli i duše.

Kristovo učení i jeho soucit zahrnovaly celý svět. Ve svém učení nezapomněl na žádné životní okolnosti a krize, které člověk ve

svém životě může prožít a pro které by jím přednesené principy nepřinášely naučení.

On je kníže všech učitelů a jeho slova povedou jeho spolupracovníky až do konce času.

Přítomnost a budoucnost, blízkost i vzdálenost pro něj splývaly. Vnímal potřeby celého lidstva. V mysli viděl každý projev lidského úsilí, pokušení a zápasu, bezradnosti a ohrožení. Věděl o každém srdci, o každém domově, o každém potěšení, o všech radostech i touhách lidí.

Nemluvil jen pro lidstvo, ale především k lidem. Promlouval k malým dětem na počátku života, k dychtivým a nepokojným mladým srdcím, k lidem ve zralém věku, kteří nesli břemeno zodpovědnosti a starosti, i ke starým, kteří už byli zesláblí a unavení. Jeho poselství se týká všech lidí všech dob a ve všech zemích.

Jeho učení obsahuje myšlenky týkající se věcí časných i věčných, viditelných i neviditelných, každodenního běžného života i závažných otázek života budoucího.

I když pravdivě představoval starosti tohoto života jako záležitosti podřízené věčným zájmům, nepřehlížel jejich důležitost. Učil, že nebe a země jsou spojeny a že poznání Boží pravdy připravuje člověka, aby lépe vykonával povinnosti každodenního života.

Všechno pro něj mělo svůj význam: dětské hry, námaha dospělých, životní radosti, starosti i bolesti. To vše považoval za prostředky vedoucí k jedinému cíli — ke zjevení Boha, které mělo znovu povznést lidstvo.

Slova vycházející z jeho úst zasahovala lidská srdce s novou silou a s novým významem. Jeho učení postavilo stvořené věci do nového světla. Tvář celé přírody se znovu rozzářila jako kdysi před příchodem hříchu.

Ve všech skutečnostech a zkušenostech života se projevila Boží naučení a možnost žít ve společenství s Bohem. Bůh znovu přebýval na zemi a lidská srdce si začala uvědomovat jeho přítomnost. Svět byl obklopen jeho láskou. Nebesa sestoupila k lidem a jejich srdce poznala v Kristu toho, kdo jim otevřel poznání věčnosti. Pochopili, že je to „Immanuel — Bůh s námi“.

V největším učiteli, který byl poslán z nebe, se soustřed'ují všechny principy správné výchovy a vzdělávání. Dnešní dílo Spasi-

tele je stejné jako to, které zde na zemi započal před dvěma tisíciletími.

[51]

Sám o sobě řekl: „Já jsem první i poslední, ten živý.“ „Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec.“ **Zjevení 1,17.18; 21,6.**

Máme-li takového učitele, máme-li přednost Boží výchovy, bylo by nerozumné hledat jinou výchovu, objevovat moudrost jinde než u Zdroje moudrosti, usilovat o poznání pravdy, ale odmítat Pravdu, hledat osvětlení mimo Světlo, život mimo Zdroj života, odvrátit se od Pramene živé vody a kopat si „cisterny rozpukané, jež vodu neudrží“. **Jeremjáš 2,13.**

Stále nás zve: „Jestliže kdo žízní, ať přijde ke mně a pije! Kdo věří ve mne, proud živé vody poplyne z jeho nitra, jak praví Písmo.“ „Voda, kterou mu dám, stane se v něm pramenem, vyvěrajícím k životu věčnému.“ **Jan 7,37.38; 4,14.**

[52]

## 9. kapitola — Příklady jeho metod

„Zjevil jsem tvé jméno lidem, které jsi mi ze světa dal.“

Jan 17,6.

Příprava a výchova Ježíšových dvanácti učedníků je nejlepší ukázkou jeho metod. Na těchto mužích měla spočinout tíha zodpovědnosti. Vybral si je, aby je mohl naplnit svým Duchem, a oni pak mohli pokračovat v jeho díle na zemi po jeho odchodu. Právě jim dal přednost, aby žili v jeho blízkosti. Svou přítomností působil na tyto vybrané spolupracovníky. „Ten život byl zjeven,“ říká jeho učedník Jan, „my jsme jej viděli, svědčíme o něm a zvěstujeme vám.“ 1. Janův 1,2.

Pouze v takovém těsném společenství je možné předávat oživující sílu, kterou má poskytovat pravá výchova. Jen život může přinést život.

Spasitel při výchově svých učedníků využil principy, které ustanovil už na počátku. Dvanáct vybraných učedníků spolu s některými dalšími lidmi, kteří jim čas od času pomáhali, tvořili Ježíšovu rodinu. Pobývali společně s ním v domě, u stolu, v soukromí i v přírodě. Provázeli jej na cestách, prožívali s ním jeho zkoušky a podle možností se zapojovali do jeho díla.

Někdy je učil, když spolu seděli na úbočí hory, někdy u moře nebo z rybářské loďky, jindy zase když spolu cestovali. Kdykoli hovořil k zástupům, tvořili vždy učedníci nejbližší kruh jeho posluchačů. Chtěli mu být nablízku, aby jim neuniklo žádné z jeho naučení. Byli pozornými posluchači a toužili porozumět pravdám, které pak měli předat lidem všech zemí a pro všechny časy.

Pán Ježíš si vybral své první žáky z obyčejných lidí. Byli to prostí, nevzdělaní galilejští rybáři, kteří neznali učení ani zvyky rabínů. Vychovávala je tvrdá práce a životní těžkosti. Byli však přirozeně velmi nadaní a učenliví. Byli to muži, které Spasitel mohl vzdělat a vychovat pro své dílo.

Mnozí z těch, kdo každý den trpělivě plní obvyklé povinnosti, si neuvědomují, že kdyby byly jejich skryté schopnosti odhaleny a rozvinuty, udělaly by z nich velké světové vůdce. To byl i případ mužů, které Spasitel povolal, aby se stali jeho spolupracovníky. Po tři roky se mohli vzdělávat u největšího učitele, jakého kdy svět poznal.

[53]

První učedníci byli značně rozdílní, tvořili pestrou směsici různých typů charakterů. Měli se stát učiteli celého světa. Byl mezi nimi Levi Matouš, který býval celním úředníkem ve službách Římské říše, nebo horlivý zélóta Šimon, nekompromisní nepřítel imperiální autority.

Dalším byl impulzivní, sebejistý, ale dobrosrdečný Petr a také jeho bratr Ondřej. Dále to byl uhlažený, schopný, avšak lakomý Jidáš z Judska nebo věrný a horlivý učedník Filip a také Tomáš, který nebyl ochotný hned všemu věřit. Byli tu i mladý Jakub a Juda, muži možná méně významní než ostatní bratři, přesto však silní a schopní. Patřili mezi ně upřímný a věrný Natanael i ambiciózní a láskyplní synové Zebedeovi.

Aby mohli lidé tak rozdílní svou přirozenou povahou, vzděláním a životními návyky vykonat dílo, ke kterému je Pán povolal, museli dospět k jednotě cítění, myšlení a konání. Kristovým záměrem byla právě tato jejich jednota. Toužil je sjednotit sám se sebou. Hlavní cíl své práce pro ně vyjádřil v modlitbě, když prosil, „aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že jsi mě poslal . . . , a svět aby poznal, že ty jsi mě poslal a zamiloval sis je tak jako mne“ Jan 17,21-23.

### Kristova proměňující moc

Čtyři z dvanácti učedníků čekaly v budoucnu zvláštní úkoly, každého jiný. Kristus to věděl, a proto je chtěl dobře připravit. Jakuba čekala rychlá smrt mečem. Jan měl nejdéle z bratrů následovat svého Mistra v práci a utrpení. Petr měl jako průkopník bořit dlouholeté bariéry a stát se učitelem pohanského světa. Jidáš mohl ve službě překonat všechny své bratry, avšak ve své mysli se zabýval věcmi, jejichž důsledky nedomýšlel. Právě těmto učedníkům věnoval Kristus nejvíce péče a nejčastěji jim adresoval svá starostlivá naučení.



Petr, Jakub a Jan vyhledávali každou příležitost, kdy mohli být v blízkém kontaktu se svým Mistrem. Pán jejich přání naplňoval. Ze všech dvanácti k němu měli nejbližší právě oni. Ale nejvíce stál o blízké přátelství s Ježíšem mladý Jan. Když Ondřej poprvé u Jordánu uslyšel Ježíše mluvit, zavolal i svého bratra Petra. Jan tiše naslouchal a přemýšlel o těchto podivuhodných námětech. Vždy Spasitele následoval jako dychtivý a pozorný posluchač. Jeho charakter však nebyl bez chyby. On a jeho bratr byli známí jako „synové hromu“ **Marek 3,17**. Jan byl pyšný, ctižádostivý a bojovný. Velký učitel však pod touto drsnou slupkou rozpoznal vřelé, upřímné a milující srdce. Pán Ježíš jej napomínal za jeho sobectví, krotil jeho ctižádost a zkoušel jeho víru. Odhalil mu však také to, po čem toužila jeho

[54]

duše — krásu svatosti a svou proměňující lásku. „Zjevil jsem tvé jméno lidem, které jsi mi ze světa dal.“ **Jan 17,6**.

Jan přirozeně toužil po lásce, porozumění a blízkém přátelství. Snažil se být co nejvíce ve společnosti Ježíše, rád sedával po jeho boku. Podobně jako květina přijímá sluneční svit a vláhu, přijímal Boží světlo a život. S obdivem vzhlížel ke Spasiteli. Nakonec se jeho největší touhou stalo přátelství s Ježíšem a to, aby se mu podobal. A skutečně se v jeho charakteru začala zrcadlit povaha jeho Mistra.

Jan to krásně vyjádřil v jednom ze svých dopisů: „Hled’te, jak velikou lásku nám Otec daroval: byli jsme nazváni dětmi Božími, a jsme jimi. Proto jsme světu cizí, že nepoznal Boha. Milovaní, nyní jsme děti Boží; a ještě nevyšlo najevo, co budeme! Víme však, až se zjeví, že mu budeme podobni, protože ho spatříme takového, jaký jest. Každý, kdo má tuto naději v něho, usiluje být čistý, tak jako on je čistý.“ **1. Janův 3,1-3**.

### Od slabosti k síle

Jen málokde můžeme lépe sledovat Kristovu metodu výchovy než na životním příběhu Petra. Byl to člověk odvážný, agresivní a sebejistý, ale také vnímavý, připravený rychle jednat i ochotný odpustit. Často se však mýlil a často mu musel Pán Ježíš domlouvat. Za jeho věrnost a oddanost Kristu se mu však také dostalo uznání a pochvaly. Spasitel jednal s tímto impulzivním uředníkem trpělivě a



s mimořádnou láskou, protože chtěl vyléčit jeho velké sebevědomí a naučit jej pokoře, poslušnosti a důvěře.

Petr se tomu však naučil jen částečně. Stále se potýkal se svou sebejistotou.

Pán Ježíš často toužil, aby mohl se svými učedníky hovořit o tom, co jej tížilo — o svém budoucím utrpení. Oni to však nedokázali ani nechtěli pochopit. Strach, aby s Kristem nemuseli trpět i oni, přivedl Petra k slavnému zvolání: „Bud’ toho uchráněn, Pane, to se ti nemůže stát!“ **Matouš 16,22**. Jeho slova přesně vyjádřila pocity a postoj všech dvanácti učedníků.

Pyšní a svárliví učedníci čekali, že se jim dostane královských poct, na kříž nechtěli ani pomyslet. Okamžik krize se však blížil.

Petrova zkušenost měla být poučením pro všechny. Zkoušky a problémy zbavují nezdravé sebedůvěry. Kristus nemohl zabránit následkům hříchu, kterého se Petr nechtěl vzdát. Avšak stejně jako už dříve podal Petrovi pomocnou ruku, když ho chtěly smést rozbouřené vlny jezera, tak i nyní zasáhla jeho láska, aby jej zachránila ve chvíli, kdy se hluboké vody přelily přes Petrovu duši.

Petra přiváděla jeho pyšná slova znovu a znovu na samý pokraj zkázy. Znovu a znovu slyšel také varování: „Pravím ti, Petře, ... [že] zapřeš, že mne znáš.“ **Lukáš 22,34**. Zarmoucený a milující učedník tehdy směle vyznal: „Pane, s tebou jsem hotov jít i do vězení a na smrt.“ **Lukáš 22,33**. Pán Ježíš ale dobře znal Petrovo srdce. Slova, která mu tehdy řekl, neměla pro Petra ještě veliký význam. Později se však v temné chvíli jeho života stala zářícím paprskem naděje: „Šimone, Šimone, hle, satan si vyžádal, aby vás směl tříbit jako pšenici. Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselhala; a ty, až se obrátíš, bud’ posilou svým bratřím.“ **Lukáš 22,31.32**.

[55]

V soudní budově nakonec Petr skutečně zapřel. Spasitelův pohled plný soucitu, lásky i starosti však probudil v Petrovi opět jeho lásku a oddanost. Utekl do zahrady, kde se předtím Kristus modlil. Tam plakal, až jeho slzy stékaly na trávu zkropenou krupěmi krvavého potu jeho Pána. V té chvíli byla největší oporou Petrovi Kristova slova: „Já jsem však za tebe prosil, aby tvá víra neselhala; a ty, až se obrátíš, bud’ posilou svým bratřím.“ I když Kristus předem věděl o jeho hříchu, neponechal jej napospas zoufalství.

Kdyby v Ježíšově pohledu spatřil místo lítosti odsouzení, kdyby Pán Ježíš už při předpovědi Petrova zapření nehovořil i o naději, byla by temnota, která jej v tu chvíli obklopila, zcela neproniknutelná! Úzkost, která sevřela jeho duši, by byla beznadějná. Co by mu ve chvíli pokoření a sebeopovržení zabránilo, aby situaci řešil podobně jako Jidáš?

Pán, který svého učedníka neuchránil před touto úzkostí, jej však nenechal osamocенého v jeho hořkosti. Jeho láska totiž neslábne a neopouští.

Lidé, kteří sami hřeší, mají sklon být nelítostní k ostatním, kteří prožívají pokušení a chybují. Nevidí do jejich srdcí a neznají jejich boje a bolesti. Potřebují se naučit napomínat s láskou, působit jen takovou bolest, která léčí, varovat, ale zároveň dávat naději.

Když byl Pán Ježíš vzkříšen, nepřipomněl nejdříve Jana, který s ním stál v soudní síni i pod křížem a který byl první u hrobu. Byl to Petr, pro kterého měl první vzkaz. Anděl tehdy řekl: „Ale jděte, řekněte učedníkům, zvláště Petrovi: „Jde před vámi do Galileje; tam ho spatříte, jak vám řekl.““ **Marek 16,7.**

Při posledním setkání s učedníky u jezera dostal Petr od Ježíše třikrát stejnou otázku: „Miluješ mne?“ **Jan 21,16.** Tím získal zpět své místo mezi dvanácti. Byl pověřen úkolem pást Kristovo stáde. Pán Ježíš jej pak osobně pozval: „Ty mne následuj!“ **Jan 21,22.**

Tehdy už ale Petr dokázal ocenit Ježíšova slova. Tehdy už dokázal lépe pochopit naučení, které jim Kristus dal, když mezi ně postavil malé dítě a vyzval je, aby byli jako ono. Plněji si uvědomil nejen vlastní slabost, ale i Kristovu sílu. Byl připraven důvěřovat a poslouchat. Následovat svého Mistra mohl jen v jeho síle.

[56] Učedník, který kdysi nedokázal přijmout a pochopit Kristův kříž, na konci svého života služby a oběti považoval za radost, že může položit svůj život pro evangelium. Byl ale přesvědčen, že pro něj jako toho, který svého Pána zapřel, by bylo příliš velikou poctou zemřít stejným způsobem jako Mistr.

Petrova proměna je zázrakem Božího laskavého jednání. Je životním poučením pro všechny, kdo chtějí následovat největšího Učitele.

### Příklad lásky

Přestože Pán Ježíš své učedníky káral a napomínal, Jan, Petr ani jejich bratři jej neopustili. Navzdory výtkám se rozhodli s Ježíšem zůstat. Ani Spasitel se od nich neodvrátil, protože chybovali. Přijímá lidi takové, jací jsou, se všemi jejich chybami a slabostmi, vychovává je pro svou službu, pokud se chtějí podvolit jeho výchově a učit se od něj.

Mezi dvanácti však byl jeden, kterého Pán Ježíš po většinu svého působení téměř ani jednou přímo nenapomenul.

S Jidášem vstoupil mezi učedníky prvek opozice. Připojil se k Ježíši, protože ho přitahovala jeho povaha i způsob života. Upřímně toužil po změně ve svém životě a doufal, že spojením s Ježíšem tuto změnu prožije. Tato touha však nebyla jeho hlavní pohnutkou. Doufal, že Kristus založí pozemské království. Převládla u něj naděje na sobecký prospěch v tomto království. I když Jidáš poznal božskou moc Kristovy lásky, nedokázal se jí poddat. Dál se pevně držel svých vlastních úsudků a názorů, přičemž projevoval sklon ke kritice a odsuzování. Kristovy pohnutky a činy, které nedokázal pochopit, v něm často probouzely pochybnosti a nesouhlas. Tím negativně ovlivňoval i další učedníky. Mnohé jejich spory o prvenství a nespokojenost s Kristovými metodami měly svůj původ právě u Jidáše.

Pán Ježíš viděl, že kdyby se proti němu otevřeně postavil, jen by jej zatvrdil. Snažil se tedy vyhnout přímému konfliktu. Jako lék na úzkoprsé sobectví Jidášova života nabízel svou vlastní sebeobětavou lásku. Ve svém učení odhalil principy, které se přímo dotýkaly podstaty Jidášových sobeckých ambicí. Podával mu jedno naučení za druhým. Jidáš si mnohokrát uvědomoval, že Pán Ježíš popisuje jeho povahu a upozorňuje na jeho hřích. Nechtěl se mu však poddat.

Odolával působení milosti, až jej zlo nakonec zcela ovládlo. Jemně naznačené napomenutí jej neuvěřitelně rozhněvalo. Zoufalý, že se nesplní jeho ctižádostivé sny, podlehl chamtivosti a rozhodl se zradit svého Mistra. Opustil velikonoční večeři, opustil radost z Kristovy přítomnosti i světlo nehynoucí naděje a vydal se vykonat své zlé dílo — odešel ven do beznadějné temnoty.

„Ježíš totiž od počátku věděl, kteří nevěří a kdo je ten, který ho zradí.“ Jan 6,64. Přesto, že všechno předem věděl, neodepřel mu žádnou příležitost milosti ani svůj dar lásky.

[57] Když Pán Ježíš viděl, jaké nebezpečí Jidášovi hrozí, snažil se jej přivést blíže k sobě, do kruhu svých vyvolených a důvěrných učedníků.

V době, kdy mu na srdci leželo nejvíce břemeno jeho vlastního utrpení, snášel Ježíš utrpení kontaktu s tímto tvrdohlavým, podezřivým a negativně naladěným člověkem. Vytrvale usiloval o to, aby se zastavil a na ostatní učedníky nepřenášel svůj neustálý tajný a lstivý odpor. To vše proto, aby poskytl ohroženému Jidášovi všechny dostupný vliv pro záchranu.

„Lásku neuhasí ani velké vody  
a řeky ji nezaplaví.“

„Vždyť silná jako smrt je láska.“

### Píseň písni 8,7.6.

Jidášovi nakonec Ježíšova snaha nepřinesla užitek. Pro ostatní učedníky to však bylo ponaučení, které ovlivnilo celý jejich život. Příklad citlivosti a shovívavosti měl navždy formovat jejich přístup k pokoušeným a bloudícím lidem. Měli se ale naučit ještě něčemu. Když si Pán Ježíš vybíral své spolupracovníky, učedníci si opravdově přáli, aby se i Jidáš stal jedním z nich. Od spolupráce s ním si mnoho slibovali. Měl ve světě lepší kontakty než oni, byl to muž s dobrou pověstí, bystrý a výjimečně schopný. Sám měl o vlastních kvalitách vysoké mínění, a tak ovlivnil i učedníky, aby si ho vážili. Metody, které chtěl zavést do Kristova díla, byly ale založeny na světských principech a byly ovládány světskými způsoby. Směřovaly k dosažení světského uznání a poct, ke království na tomto světě. Výsledky jeho touhy pomohly učedníkům porozumět rozdílu mezi principem sebevyvyšování a Kristovým principem pokory a sebeoběti — principy duchovního království. Závěr Jidášova života jim ukázal, kam vede sobecké zaměření na sebe.

V případě ostatních učedníků se Kristovo působení neminulo účinkem. Krůček po krůčku přetvářel příkladem vlastní nesobeckosti

jejich povahy. Jeho smrt zmařila všechny jejich naděje na světskou velikost. Jidášovo odpadnutí, Petrovo zapření i jejich vlastní selhání, když opustili Pána Ježíše ve chvíli utrpení a nebezpečí — to vše rozmetalo na prach jejich pocit soběstačnosti. Viděli svou slabost, viděli také něco z velikosti díla, které jim Bůh svěřil, a cítili potřebu nechat se na každém kroku vést svým Mistrem.

Věděli, že s nimi už dlouho osobně nebude, a jako nikdy předtím si uvědomovali svou obrovskou přednost, že mohli chodit a hovořit s tím, který přišel od Boha. Dříve často nechápali a nedokázali ocenit mnohá ponaučení, která vyslovil. Ted' si je ale toužili znovu připomenout a znovu slyšet jeho slova. Jakou radost jim nyní přinášelo jeho ujištění:

„Prospěje vám, abych odešel. Když neodejdu, Přímluvce k vám nepřijde. Odejdu-li, pošlu ho k vám.“ Jan 16,7. „[Já] jsem vám dal poznat všechno, co jsem slyšel od svého Otce.“ Jan 15,15. „Ale Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl.“ Jan 14,26. [58]  
„Všecko, co má Otec, jest mé.“ „Jakmile však přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy.“ „Vám bude zvěstovat, co přijme ode mne.“ Jan 16,15.13.14.

Na Olivové hoře učedníci viděli, jak od nich Kristus odchází do nebe. Když ho nebesa přijala, vybavil se jim slib, který jim dal na rozloučenou: „Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku.“ Matouš 28,20.

Věděli, že s nimi i nadále soucítí. Věděli, že v něm mají zástupce a přímluvce u Božího trůnu. V Ježíšově jménu přednášeli své prosby a opakovali si jeho zaslíbení: „Budete-li o něco prosit Otce ve jménu mém, dá vám to.“ Jan 16,23.

Jejich víru posilovala úžasná jistota: „Vždyť Kristus Ježíš, který zemřel a který byl vzkříšen, je na pravici Boží a přimlouvá se za nás!“ Římanům 8,34.

Vyvýšený Boží Syn zůstal věrný svému slibu, který dal svým následovníkům na zemi. Jeho vstup na trůn po Otcově pravici provázelo vylití Ducha svatého na jeho učedníky.

Kristovo dílo učedníky vedlo, aby si uvědomili potřebu Ducha svatého. Vedení Ducha je plně připravilo, aby mohli splnit své životní poslání. Už nebyli nevědomí a nevzdělaní. Už to nebyla skupina nezávislých,

nesnášenlivých a soupeřících jedinců. Jejich naděje se už neupíraly ke světské velikosti. „Byli jedné mysli a jednoho srdce.“ **Skutky 4,32**. Jejich myšlenky se soustředily na Krista. Jejich cílem byl rozvoj jeho království. Myšlením i povahou se stali podobni svému Mistru, takže lidé „poznávali, že jsou to ti, kteří bývali s Ježíšem“ **Skutky 4,13**.

Kristus na nich zjevil svou slávu způsobem, jaký do té doby žádný smrtelník neviděl. Zástupy, které předtím hanily Kristovo jméno a pohrdaly jeho mocí, teď vyznávaly, že jsou učedníky Ukřižovaného. Působení Božího Ducha spolu s úsilím pokorných mužů, které si Kristus vybral, pohnulo světem. Během jedné generace uslyšely všechny národy pod nebem poselství evangelia.

Kristus určil, že stejný Duch, který byl učitelem jeho prvních spolupracovníků, bude naším učitelem i dnes. I nám slibuje: „A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku.“ **Matouš 28,20**.

[59] Stane-li se tento Učitel i dnes průvodcem při našem výchovném působení, přinese jeho dílo stejné výsledky jako kdysi. A to je cíl, ke kterému směřuje pravá výchova — úkol, který nám Bůh svěřil.

## Naučení z přírody

„ . . . postůj, zda pochopíš Boží divy.“

Jób 37,14.

## 10. kapitola — Bůh v přírodě

„Nebesa přikrývá velebnost jeho, země je plná chvalozpěvů.“

Abakuk 3,3.

Na všech stvořených věcech je vidět otisk božství. Celá příroda svědčí o Bohu. Když se vnímavá mysl dostane do kontaktu se zázrakem a tajemstvím vesmíru, nemůže přehlédnout působení nekonečné moci. Země nevydává každý rok svou úrodu ani nepokračuje v pohybu kolem slunce sama od sebe. Je to Boží neviditelná ruka, která vede planety na jejich oběžných drahách.

Celou přírodou prostupuje tajemný život — udržuje světy v nekonečném prostoru, vidíme jej v nepatrném hmyzu, který se vznáší v letním vánku, v letu vlaštovky, dává potravu mladým ptáčkům, díky němu pupeny rozkvétají a květy uzrávají v ovoce.

Stejná síla, která udržuje přírodu, působí také v člověku. Stejně dokonalé zákony, které řídí pohyby hvězd i atomů, platí i pro lidský život. Zákony řídící činnost srdce či krevní oběh v těle jsou zákony mocné Inteligence, která má právo řídit i lidskou duši. Veškerý život pochází od Boha. Jen v souladu s ním může člověk dosáhnout skutečné naplnění svého života. Pro celé stvoření platí stejné podmínky — život každé stvořené bytosti trvá, jen pokud stále přijímá životní sílu od Stvořitele a pokud probíhá v souladu s jeho vůlí. Přestoupení jeho zákonů, ať už v oblasti fyzické, duševní nebo morální, znamená nesoulad s vesmírem, disharmonii, anarchii a zkázu.

Pro člověka, který se naučí takto vnímat přírodu, se stvořený svět stává učebnicí a život školou. Život v souladu s přírodou a Bohem, uvažování o zákonech, které řídí celý vesmír, a o důsledcích jejich nerespektování musí zásadně ovlivnit způsob myšlení a rozvoj charakteru.

Tomu se potřebují naučit také naše děti. I pro malé dítě, které ještě není schopné se učit z knih ani se nemůže účastnit vyučování ve škole, je příroda nevyčerpatelným zdrojem naučení i zábavy. Dětské srdce, které ještě není zatvrzelé kontaktem se zlem, snadno rozpozná



Boží přítomnost, která proniká celým stvořením. Dětské uši, které [61]  
ještě neohlušil hluk světa, snadno vnímají Boží hlas v přírodě.

Stejným zdrojem poučení a potěšení může být příroda i pro starší, kteří také potřebují její stále tiché připomínání toho, co je věčné a duchovní.

Dnešní děti mohou Boha poznávat stejně, jak jej kdysi poznávali obyvatelé Edenu ze stránek přírody. Mohou jej poznávat podobně, jako Mojžíš objevoval Boží rukopis na arabských pláních a horách či malý Ježíš na kopcích kolem Nazaretu.

Viditelné nám pomáhá pochopit to, co je neviditelné. Ve všem na této zemi, od mohutného stromu v lese až po lišejník na skále, od nekonečného oceánu až po tu nejmenší mušličku na jeho břehu, lze spatřovat Boží obraz a jeho dílo.

Nakolik je to možné, dejte dětem od nejútlejšího věku příležitost, aby mohly pobývat tam, kde se před nimi otevírá úžasná učebnice přírody. Dopřejte jim možnost sledovat nádherné obrazy namalované velkým Umělcem na plátno oblohy, dovolte jim, aby se seznámily s divy země i moře, aby sledovaly tajemství měnících se ročních období, aby se z toho všeho učily o svém Stvořiteli.

Žádným jiným způsobem není možné položit lepší a pevnější základ pravé výchovy. Sledování přírody však u dětí vzbudí také otázky. Brzy si totiž povšimnou, že v přírodě působí dvě protichůdné síly. A zde příroda potřebuje někoho, kdo podá vysvětlení. Když vidíme zlo, které se v přírodě projevuje, musíme přijmout smutné poučení: „To udělal nepřítel.“ **Matouš 13,28.**

Naučení přírody můžeme správně číst jen ve světle, které září z Golgoty. Události z Betléma a z kříže nám ukazují, jak je dobré přemáhat zlo a že každé požehnání, které přijímáme, je darem vykoupení.

Trní, ostny, bodláčí a plevel představují zlo, které škodí a ničí. Ptačí zpěv, rozvíjející se poupátko, déšť i sluneční svit, letní vánek a rosa, tisíce věcí v přírodě — od dubu v lese až po fialku, která kvete u jeho kořenů — ukazují obnovující lásku. Příroda ještě stále vypráví o Boží dobrotě.

„Neboť to, co s vámi zamýšlím, znám jen já sám, je výrok Hospodinův, jsou to myšlenky o pokoji, nikoli o zlu.“ **Jeremjáš 29,11.**

Toto poselství můžeme ve světle kříže číst v celé přírodě. Nebesa hlásají jeho slávu a země je plná jeho bohatství.

## 11. kapitola — Naučení ze života

„... poučí tě i křoviska země.“

Jób 12,8.

Pán Ježíš jako velký učitel často odkazoval své posluchače na přírodu, kde mohli naslouchat hlasu, který promlouvá prostřednictvím stvořených věcí. Když se pak jejich srdce stalo citlivější a myšlení vnímavější, pomáhal jim správně pochopit duchovní význam toho, co viděli. Podobenství, která tak rád používal pro znázornění pravdy, dokládají, jak byl otevřený vůči působení přírody a s jakým potěšením vyvozoval duchovní naučení ze známých věcí každodenního života.

Ptáci v povětrí, polní lilie, rozsévač a zrno, pastýř a ovce — to všechno byly obrazy, kterými Kristus znázornil nesmrtelné pravdy. Příklady čerpal také z událostí běžného života, ze skutečností, které jeho posluchači znali. Proto mluvil o kvasu, ukrytém pokladu, perle, rybářské síti, ztracené minci, marnotratném synu nebo o domech postavených na skále a na písku. V jeho naučeních bylo něco, co zaujalo každou mysl a zapůsobilo na každé srdce. Všední povinnosti, které pro většinu lidí byly jen opakující se námahou bez jakéhokoli vyššího smyslu, prozářil a povznesl tím, že je spojil s trvalou připomínkou neviditelného a duchovního.

Tak bychom měli učit i my. Pomozme dětem, aby se naučily vidět v přírodě projevy Boží lásky a moudrosti. Pohled na ptáky, květiny a stromy se pak v jejich mysli spojí s myšlenkou na Stvořitele. Díky viditelným věcem budou chápat i ty neviditelné a všechny události života pro ně budou prostředkem Boží výuky.

Až se naučí být vnímavé ke stvořeným věcem a k životním zkušenostem, ukažte jim, že stejnými zákony, které ovládají přírodu a události našeho života, se máme řídit i my. Jsou dány pro naše dobro. Právě štěstí a úspěch najdeme v životě pouze tehdy, budeme-li tyto zákony respektovat.

## Zákon služby

Všechno na nebi i na zemi hlásá, že velkým zákonem života je zákon služby. Věčný Otec pečuje o život každé stvořené bytosti. Kristus přišel na zem „jako ten, který slouží“ **Lukáš 22,27**. Každý anděl je „duchem, vyslaným k službě těm, kdo mají dojít spasení“ **Židům 1,14**. Do celé přírody je vepsán stejný zákon služby. Ptáci v povětří, zvířata na poli, stromy v lese, listí, tráva a květiny, slunce na obloze a třpytivé hvězdy — všechno plní svůj úkol. Jezera i oceány, řeky i prameny přijímají, aby zase dávaly.

[63]

Tím, že každá věc v přírodě slouží životu ostatních, si zabezpečuje i svůj vlastní život. „Dávejte, a bude vám dáno.“ **Lukáš 6,38**. Tato moudrá zásada není zapsána jen na stránkách Bible, ale i v celé přírodě.

Kopce a nížiny společně vytvářejí údolí, kterými horské říčky proudí do moře. To, co poskytují, se jim stonásobně vrací. Zurčící proud plyne svou cestou a nechává za sebou dary krásy a plodnosti. V letním žáru, když jsou pláně zežloutlé, obklopuje řeku pruh syté zeleně. Každý vzrostlý strom, každé poupě a květ dosvědčují, jakou odplatu poskytuje Boží milost všem, kdo se stávají jejím nástrojem pro svět.

## Rozsévání s důvěrou

Jedním z přírodních procesů, který nám nabízí nesčetná poučení, je růst. Ta nejcennější připomněl Spasitel v podobenství o rostoucím semeni.

„S královstvím Božím je to tak, jako když člověk zaseje semeno do země; ať spí či bdí, v noci i ve dne, semeno vzchází a roste, on ani neví jak.

Země sama od sebe plodí nejprve stéblo, potom klas a nakonec zralé obilí v klasu.“ **Marek 4,26-28**.

Každé semeno má v sobě schopnost vzklíčit, kterou do něj Bůh vložil. Kdyby však bylo zanecháno samo sobě, nikdy by nevyklíčilo. Člověk může zabezpečit ty nejlepší podmínky pro růst, ale jeho snaha má hranice. Musí se spoléhat na toho, který spojil setbu a žeň svojí všemocnou silou.

V semínku je život a v půdě síla. Kdyby však dnem i nocí nepůsobila Boží moc, semeno by nepřineslo užitek. Musí přijít déšť, který svažuje půdu, a slunce musí přinést teplo. Pohřbené semínko musí dostat impulz. Život, který do něj vložil Stvořitel, může probudit zase jen on sám. A tak každé semínko i každá rostlina se rozvíjí a roste díky Boží moci.

„Semenem je Boží slovo.“ **Lukáš 8,11**. „Jako země dává vzrůst tomu, co klíčí, jako zahrada dává vzklíčit tomu, co bylo zaseto, tak Panovník Hospodin dá vzklíčit spravedlnosti a chvále přede všemi pronárody.“ **Izajáš 61,11**. Při duchovním zasévání, podobně jako při tom v přírodě, pouze Bůh může dát moc, která plodí život.

Práce rozsévače je založena na víře. Neumí vysvětlit tajemství klíčení a růstu, ale důvěřuje Božímu působení, které dává vegetaci vzrůst. Rozsévá semena s očekáváním, že sklídí mnohem víc. Podobně mají pracovat i rodiče a učitelé a očekávat, že semínka, která

[64] zasévají, přinesou užitek.

Dobré semeno může nějakou dobu ležet v srdci bez povšimnutí. Když se pak ale člověka dotkne Boží Duch, skryté semínko vzklíčí, a nakonec přinese ovoce. Nikdy nevíme, které semínko se v našem životním působení ujme a kterému se bude dařit. To však není otázka, kterou bychom měli řešit. „Rozsévej své símě zrána, nedopřej svým rukám klidu do večera.“ **Kazatel 11,6**. Bůh s lidmi uzavřel smlouvu, v níž slíbil, že „setba i žeň ... nikdy nepřestanou po všechny dny země.“ **1. Mojžíšova 8,22**. S důvěrou v toto zaslíbení může zemědělec orat a zasévat. Při duchovním zasévání můžeme i my důvěřovat jeho slibu: „Tak tomu bude s mým slovem, které vychází z mých úst: Nevrátí se ke mně s prázdnou, nýbrž vykoná, co chci, vykoná zdárně, k čemu jsem je poslal.“ **Izajáš 55,11**. „S pláčem nyní chodí, kdo rozsévá, s plesáním však přijde, až ponese snopy.“ **Žalm 126,6**.

Klíčení semene představuje začátek duchovního života a vývoj rostliny je obrazem rozvoje charakteru. Život nemůže existovat bez růstu. Rostlina buď roste, anebo umírá. Její růst je tichý a nenápadný, přesto ale trvalý. Stejně je tomu s růstem charakteru. Náš život může být na každém stupni rozvoje dokonalý. Pokud se v našem životě bude naplňovat Boží záměr, budeme dělat neustálé pokroky.

Rostlina roste, protože přijímá vše, co jí Bůh poskytuje k udržení života. Také pro duchovní růst je nezbytná spolupráce s Božími prostředky.

Tak jako je rostlina zakořeněná v půdě, tak máme být i my zakořeněni v Kristu. Jako rostlina přijímá sluneční svit, rosu a déšť, tak máme my přijímat Ducha svatého. Budou-li naše srdce patřit Kristu, přijde k nám jako

„přivaly dešťů a jako jarní déšť, jenž svlažuje zemi“. **Ozeáš 6,3**. Vyjde nad námi jako Slunce spravedlnosti „se zdravím na paprscích“. **Malachiáš 3,20**. Potom každý z nás „rozkvete jako lilie“. **Ozeáš 14,6**.

Když roste pšenice, rozvíjí se „nejprve stéblo, potom klas a nakonec zralé obilí v klasu.“ **Marek 4,28**. Zemědělec zasévá a pečuje o pole, protože očekává sklizeň — potravu pro hladové a osivo pro další úrodu. Také Bůh očekává úrodu. Touží po tom, aby se mohl projevit v srdcích a životech svých následovníků a aby se jejich prostřednictvím mohl projevit v srdcích a životech dalších lidí.

Postupný rozvoj rostliny ze semene je podobenstvím o výchově dítěte. Objevuje se „nejprve stéblo, potom klas a nakonec zralé obilí v klasu“. **Marek 4,28**. Toto podobenství vyprávěl Stvořitel, který sám vytvořil malé semínko, vložil do něj život a ustanovil zákony, které řídí jeho růst. Ve svém vlastním životě uskutečnil to, o čem vyprávěl v tomto podobenství. On, Král slávy a nebeský Panovník, se stal malým betlémským dítětem a na určitou dobu přijal roli bezbranného kojence v péči matky. V dětství se choval a mluvil jako dítě, vážil si svých rodičů a plnil jejich přání. Od chvíle, kdy začal samostatněji přemýšlet, však neustále rostl v milosti a poznání pravdy.

[65]

Rodiče a učitelé by se měli snažit rozvíjet vlohy dětí a mladých lidí přiměřeně jejich věku a stupni vývoje, aby se vyvíjeli přirozeně jako rostliny v zahradě.

Malé děti by měly být vychovávány jednoduchým dětským způsobem, aby byly spokojené se svými malými a užitečnými povinnostmi, s radostmi a zkušenostmi úměrnými jejich věku. Dětství odpovídá v podobenství stéblu, které má svou osobitou krásu. Neměli bychom děti nutit předčasně dospívat. Měly by si co nejdéle udržet svěžest a krásu mládí. Čím klidnější a jednodušší je život dítěte — bez nepřirozených vzrůsů a v souladu s přírodou — tím více to prospívá jeho tělesné a duševní vitalitě a duchovní síle.

Zázračným nasycením pěti tisíců lidí Spasitel názorně demonstroval Boží moc, která dává úrodu a zaručuje sklizeň. Pán Ježíš poodhrnul závoj zakrývající přírodu a projevil tvořivou energii, která neustále působí v náš prospěch. Ten, který rozmnožil bochníky chleba, koná podobný zázrak každý den, když rozmnožuje semena zasetá do půdy. Úroda pozemských polí je stejným zázrakem, kterým stále sytí miliony potřebných. Bůh zve lidi, aby s ním spolupracovali v péči o zaseté zrní a při přípravě chleba. Právě proto však někdy zapomínají na Boží vliv. Působení jeho moci připisují přírodě či lidské práci a příliš často zneužívají jeho dary pro své sobecké cíle. Dar se tak stává kletbou místo požehnáním. Bůh to však chce změnit. Chce oživit naše otupené smysly, abychom dokázali vnímat jeho laskavé milosrdenství a aby pro nás mohly být jeho dary takovým požehnáním, jaké původně zamýšlel.

Je to živé Boží slovo, které dává život semínku. Když pak jíme uzrálé obilí, přijímáme i my tento život. Bůh si přeje, abychom to pochopili. Přeje si, abychom si každý den uvědomovali, když jíme chléb, že je to díky jeho působení, a žili ve stále těsnějším společenství s ním.

Jedním z Božích zákonů, který platí v celé přírodě, je neměnný zákon příčiny a následku. Žeň svědčí o setbě. V této oblasti nelze nic předstírat. Lidé mohou oklamat své bližní a dostat pochvalu a odměnu za něco, co nikdy neudělali. V přírodě však takový podvod není možný. Pro nezodpovědného zemědělce je žeň neúprosným rozsudkem.

[66] Platí to i v duchovní oblasti. Zlu se může dařit jen zdánlivě, nikoli ve skutečnosti. Dítě, které chodí za školu, mladý muž nedůsledný ve svém studiu, prodavač nebo učeň, který poškozují svého zaměstnavatele, nečestný podnikatel — ti všichni si mohou nalhávat, že pokud se na to nepřijde, přináší jim to jen výhody. Ale není tomu tak. Takový člověk klame sám sebe. Výsledkem životní setby je charakter, který rozhoduje o údělu člověka v tomto životě i v životě budoucím.

Sklizeň, to je rozmnožené původně zaseté semeno. Každé semeno přináší své plody. Podobné je to i s našimi charakterovými rysy, které si pěstujeme. Sobectví, samolibost a zaměření na sebe se množí a vedou člověka do bídy a zkázy. „Kdo zasévá pro své sobectví, sklídí zánik, kdo však zasévá pro Ducha, sklídí život věčný.“

**Galatským 6,8.** Láska, soucit a laskavost přináší ovoce požehnání, plody, které nepomíjejí.

Při každé sklizni se počet zasetých semen násobí. Jediné semínko rozmnožené opakovanou setbou by mohlo pokrýt celou zemi zlatými klasy. Tak široký vliv může mít i jediný život nebo dokonce jediný čin.

Kolik činů lásky v průběhu staletí inspirovala vzpomínka na jednu alabastrovou nádobu rozbitou k pomazání Ježíše Krista. Skromný příspěvek bezejmenné vdovy, která do chrámové pokladny „vhodila dvě drobné mince“ (**Marek 12,42**), motivoval k přinášení mnoha darů pro Boží věc.

### **Život jako výsledek smrti**

Zasévání semene nás učí štedrosti. „Vždyť kdo skoupě rozsévá, bude také skoupě sklízet, a kdo štedře rozsévá, bude také štedře sklízet.“ **2. Korinským 9,6.**

Pán říká: „Blaze vám, kteří budete osévat zemi všude zavlažovanou.“ (**Izajáš 32,20**) Osévat zavlažovanou zemi znamená dávat vždy tam, kde je naší pomoci potřeba. Nemusíme se bát, že tím zchudneme, protože „kdo štedře rozsévá, bude také štedře sklízet“ **2. Korinským 9,6.** Tím, že rozsévač zaseje semeno na poli, získá výnos. Stejně i my požehnání rozmnožujeme, když se o ně dělíme. Bůh nás ubezpečuje, že budeme mít dostatek, abychom mohli dále dávat.

Když se dělíme o požehnání tohoto života, probouzí se v srdci obdarovaného vděčnost a připravuje ho tak na přijetí duchovních pravd. Tím se vytváří i žeň pro věčný život.

Spasitel použil obraz zrna zasetého do země, aby vysvětlil svou oběť za nás. „Jestliže pšeničné zrno nepadne do země a nezemře, zůstane samo. Zemře-li však, vydá mnohý užitek.“ **Jan 12,24.** Jedině oběť Ježíše Krista mohla přinést ovoce pro Boží království. A tak zcela v souladu se zákonitostmi rostlinné říše je i výsledkem jeho smrti nový život.

Podobné je to v životě každého, kdo přináší ovoce jako Kristův spolupracovník. Sobectví a prosazování svých zájmů musí zemřít, život musí padnout do brázd potřeb tohoto světa. Zákon sebeobětování je totiž zároveň i zákonem sebezáchovy. Zemědělec uchovává



[67] obilí tím, že ho zaseje. Podobně bude zachován jen ten život, který se ochotně zapojuje do služby Bohu i lidem.

Semeno hyne, aby vzklíčilo k novému životu. To je krásným poučením o vzkříšení. Když Bůh mluví o lidském těle, které je uloženo do hrobu, aby se rozpadlo, říká: „Co je zaseto jako pomíjitelné, vstává jako nepomíjitelné. Co je zaseto v poníženosti, vstává v slávě. Co je zaseto v slabosti, vstává v moci.“ **1. Korinským 15,42.43.** Rodiče a učitelé, kteří chtějí dětem předat toto naučení, to mohou udělat velmi prakticky a názorně. Ať si děti připraví půdu a zasejí semena. Při práci jim rodiče nebo učitelé mohou vysvětlit, že i srdce je takovou zahradou, ve které je zaseto dobré nebo zlé semeno. Zcela přirozeně jim mohou ukázat, že podobně jako zahrada musí být připravena pro semínka rostlin, tak i srdce musí být připraveno pro semeno pravdy. Při zasévání semen vyprávějte o Kristově smrti, a když rostlinka vzejde, o vzkříšení. V průběhu celého růstu rostliny je možné hledat podobnosti mezi skutečnou setbou a duchovním životem.

I dospívající mladé lidi můžeme učit podobným způsobem. Při obdělávání půdy se mohou mnohému naučit. Nikdo neočekává, že neobdělaný kousek půdy přinese hned bohatou úrodu. Nejdříve je potřeba usilovně a trpělivě půdu připravit, zasít semeno a pak o rostliny pečovat. Stejně je to i v duchovním životě.

Je třeba připravit zahradu vlastního srdce, přeorat její půdu pluhem pokání. Musíme odstraňovat plevel, který by zadusil dobré semeno. Tak jako je třeba k zúrodnění půdy zarostlé trnám mnoho usilovné práce, tak i zlé sklony srdce mohou být překonány jen opravdovým úsilím v Kristově jménu a v jeho síle.

Při zúrodnění půdy pozorný pracovník zjistí, že se před ním otevírají netušené poklady. Nikdo nemůže mít úspěch při obdělávání půdy, pokud nerespektuje příslušné zákonitosti. Různé rostliny vyžadují rozdílnou půdu a odlišný přístup. Opatrné přesazování, aby kořínky nebyly stlačeny ani nevyčnívaly, péče o mladé rostlinky, stříhání a zalévání, ochrana před nočními mrazy nebo silným sluncem, odstraňování plevelů, ochrana před chorobami a škůdci — to vše nám poskytuje důležitá ponaučení o rozvoji povahy. Dokonce i samotná práce je prostředkem rozvoje charakteru. Při takové práci se rozvíjí důležité lidské vlastnosti jako je pečlivost, trpělivost, pozornost k detailům a respektování zákonitostí. Neustálý kontakt s



---

tajemstvím života v přírodě a citlivá péče o nádherné Boží stvoření  
oživuje mysl, zjemňuje a povznáší náš charakter.

[68]

## 12. kapitola — Další názorná naučení

„Kdo je moudrý, ať dbá těchto věcí  
a Hospodinovu milosrdenství ať hledí porozumět!“

Žalm 107,43.

Celou přírodou prostupuje Boží uzdravující moc. Je-li poraněn strom, zraní-li se člověk anebo zlomí-li si kost, začíná příroda ihned poranění hojit. Prostředky k uzdravení jsou připraveny dříve, než je jich potřeba. Pokud pak dojde k poranění některé části organismu, tělo zaměří k uzdravení veškerou energii. Stejně je tomu i v duchovní oblasti. Ještě dříve, než se v důsledku hříchu objevila potřeba záchrany, měl Bůh již připraveno řešení. Každý člověk, který podléhá pokušení, je zraňován nepřítelem. Ale všude tam, kde je hřích, je i Zachránce. Ježíš Kristus přišel, aby „uzdravil ty, kdo mají zraněné srdce . . . , vyhlásil zajatcům propuštění . . . a propustil zdeptané na svobodu“ **Lukáš 4,18**.

Na tomto díle s ním máme spolupracovat. „Kdyby byl někdo i přistižen v nějakém přestoupení . . . , napravujte takového člověka.“ **Galatským 6,1**. Slovo, které je zde přeloženo jako „napravit“, znamenalo původně „skloubit“ — tak, jako se například vracejí na správné místo vykloubené kosti. Je to výstižné znázornění. Člověk, který upadl do omylu nebo hříchu, je ve skutečnosti vytržen ze správného vztahu ke svému okolí. Možná, že si svůj omyl uvědomuje a naplňuje ho lítost, ale sám se nemůže uzdravit. Je zmatený, bezradný a bezmocný. Potřebuje, aby mu někdo pomohl k uzdravení a obnově. „Vy, kteří jste vedeni Duchem Božím, napravujte takového člověka.“ **Galatským 6,1**. Uzdravovat ale dokáže jen láska, která vyvěrá z Krista. Jen ten, v kom tato láska proudí jako míza ve stromě nebo krev v těle, může vyléčit poraněnou duši.

Projevy lásky mají úžasnou moc, protože mají původ v Bohu. Vždyť vlídná odpověď „odvrací rozhořčení“ (**Příslaví 15,1**), láska je „trpělivá, laskavá“ (**1. Korintským 13,4**) a „přikryje množství hříchů“ **1. Petřem 4,8**. Kdybychom si tato naučení osvojili, jak velká

lčivá moc by se projevila v našich životech! Život na zemi by se změnil, země by se podobala nebi a stala by se jeho předzvěstí.

[69]

Tato jedinečná naučení je možno představit tak prostě, že je pochopí i malé děti. Srdce dítěte je citlivé a můžeme na ně snadno zapůsobit. Když i my starší budeme „jako děti“ (**Matouš 18,3**) a naučíme se projevovat prostou, něžnou a vlídnou lásku jako náš Spasitel, budeme schopni působit na srdce malých dětí a učit je uzdravující službě lásky.

Každý Boží výtvar, od nejmenšího až po největší, se vyznačuje dokonalostí. Ruka, která umístila planety do vesmíru, vytvořila i polní květiny. Prozkoumejte pod mikroskopem nejmenší a nejobyčejnější květy a uvidíte jejich úžasnou nádheru a dokonalost. Stejně tak může být i ten nejskromnější životní úděl něčím nádherným. I ty nejobyčejnější úkoly, které plníme věrně a s láskou, jsou v Božích očích krásné. Boží spolupracovník, který věnuje svědomitě pozornost malým věcem, získává uznání a pochvalu od toho, který všechno vidí a zná.

Duha, jejíž oblouk se klene na obloze, připomíná „věčnou smlouvu mezi Bohem a veškerým živým tvorstvem“ **1. Mojžíšova 9,16**. Podobně i duha, která obklopuje Boží trůn, je pro Boží děti znamením jeho smlouvy pokoje.

Tak jako duha v oblacích vzniká spojením slunečního svitu a deště, tak i duha nad Božím trůnem představuje spojení jeho milosti a spravedlnosti. O každém hříšníku, který činí pokání, Bůh říká: Může dál žít! „Mám za něho výkupné.“ **Jób 33,24**.

„Je to pro mě jako za dnů Noeho, kdy jsem se přísahou zavázal, že už nikdy vody Noeho zemi nezatopí. Právě tak jsem se přísežně odřekl rozlícení i pohrůzek vůči tobě. I kdyby ustoupily hory a pohnuly se pahorky, moje milosrdenství od tebe neustoupí a smlouva mého pokoje se nepohne, praví Hospodin, tvůj slitovnick.“ **Izajáš 54,9.10**.

### Poselství hvězd

Také hvězdy přinášejí lidem poselství povzbuzení. Na každého přicházejí chvíle, kdy jeho srdce umdlévá a pokušení doléhají na to nejcitlivější místo. Překážky se pak zdají nepřekonatelné, životní cíle nedosažitelné a všechny pěkné sliby jako otrávená jablka. Kde

jinde můžeme v takových chvílích najít povzbuzení a jistotu než v poučení, které nám Bůh dává při pohledu na nerušené dráhy hvězd?

„K výšině zvedněte zraky a hled’te: Kdo stvořil toto všechno? Ten, který v plném počtu vyvádí zástupy hvězd a všechny volá jménem; má obrovskou sílu a úžasnou moc, nechybí mu ani jedna. Proč říkáš, Jákohe, proč, Izraeli, mluvíš takto: ‚Má cesta je Hospodinu skryta, můj Bůh přehlíží mé právo‘? Cožpak nevíš? Cožpak jsi neslyšel? Hospodin, Bůh věčný, stvořitel končin země, není zemdlený, není znavený, jeho rozumnost

vystihnout nelze. On dává zemdlenému sílu a dostatek odvahy bezmocnému.“ „Neboj se, vždyť já jsem s tebou, nerozhlížeš se úzkostlivě, já jsem tvůj Bůh. Dodám ti odvahu, pomocí ti budu, budu tě podpírat pravicí své spravedlnosti.“ „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, držím tě za pravici, pravím ti: ‚Neboj se, já jsem tvá pomoc.‘“ **Izajáš 40,26-29; 41,10.13.**

Palma, na kterou pálí slunce a která je bičována prudkými písečnými bouřemi, se přesto uprostřed pouště krásně zelená, kvete a přináší ovoce. Její kořeny totiž přijímají čerstvou vodu z podzemního pramene. Svěží zelenou korunu je možné vidět už z dálky nad vyprahlou a bezútěšnou plání, vysílený poutník přidává do kroku, aby se dostal do jejího chladivého stínu a k životodárné vodě.

Také strom na poušti je symbolem Božího záměru pro jeho děti na tomto světě. Mají přivádět k živým vodám unavené, neklidné a téměř umírající na poušti hříchu. Mají svým bližním ukazovat na toho, který je zve: „Jestliže kdo žízní, ať přijde ke mně a pije!“ **Jan 7,37.**

Široká a hluboká řeka slouží lidem jako dopravní tepna a svět oceňuje její prospěšnost. Co ale potůčky, které pomáhají vytvářet velký tok? Kdyby nebylo potůčků, řeka by zmizela. Její existence na nich závisí. Stejně tak lidé, kteří jsou povoláni k velikému dílu, bývají často oceňováni, jako by úspěch závisel pouze na nich. Ke každému úspěchu je však třeba věrné součinnosti velkého počtu spolupracovníků, o kterých se většinou nic neví. Údělem většiny pracovníků na celém světě je pracovat, aniž by se dočkali pochvaly a uznání. Mnozí z nich jsou proto nespokojení a mají pocit, že jejich život je zbytečný. Ale potůček, který tiše protéká lesíkem či loukou a přináší zdraví, úrodnost a krásu, je právě tak užitečný jako široká

řeka. Tím, že přispívá k životu řeky, pomáhá uskutečňovat něco, co by sám nikdy nedokázal.

Toto naučení potřebuje pochopit mnoho lidí. Obdivujeme nadané a schopné, a proto mnozí lidé touží po vysokém postavení. Příliš mnoho lidí nedělá nic, pokud nejsou vedoucí. Pokud se nedočkají veřejné pochvaly, nemají o práci zájem. Potřebujeme se naučit věrně používat své schopnosti, využívat příležitosti, které máme, a být spokojeni se svým postavením.

### Naučení o důvěře

„Avšak dobytka se zeptej, poučí tě, nebeského ptactva, ono ti to poví . . . , mořské ryby vyprávět ti budou.“ **Jób 12,7.8.** „Jdi k mravenci . . . , ať zmoudříš.“ (**Příslaví 6,6**) „Pohleďte na nebeské ptactvo.“ **Matouš 6,26.** „Všimněte si havranů.“ **Lukáš 12,24.** O Božích tvorech dětem nemusíme jen vyprávět. Daleko více se mohou naučit z přímého setkání s nimi. Například mravenci jsou pěknou ukázkou trpělivé

[71]

pracovitosti, vytrvalosti při překonávání překážek a prozíravého zajištění pro budoucnost. Pohled na ptáky nás zase učí důvěře. Náš nebeský Otec se o ně stará, ale shánět si potravu, stavět hnízda a vychovávat mláďata musejí sami. Neustále je ohrožují nepřátelé, kteří se je snaží zničit. A přesto svůj úkol konají s radostným zpěvem.

Autor žalmů také krásně popisuje Boží péči o divoká zvířata: „Horské štíty patří kozorožcům, skaliska jsou útočištěm pro damany.“ **Žalm 104,18.** Sesílá prameny, aby stékaly z kopců, „při nich přebývá nebeské ptactvo, ozývá se v ratolestech“ **Žalm 104,12.** Všichni tvorové, kteří žijí v lesích i na horách patří do jeho „domácnosti“. On otevírá svou ruku a sytí „všechno, co žije“ **Žalm 145,16.**

Prudká bouře někdy srazí orla do úzké horské strže. Silného ptáka obklopí bouřkové mraky a oddělí ho od slunných výšin, kde je jeho domov. Zdá se, že jeho snaha o únik je marná. Prudce mává křídly a jeho křik se odráží od skalních stěn. Po dlouhé námaze ale s vítězným výkřikem vyletí vzhůru. Proráží mraky, a zatímco tma a bouře zůstávají hluboko pod ním, on se vrací znovu do sluncem prozářených výšin. I my můžeme být někdy znechuceni, obklopeni těžkostmi, temnotou, falší a nespravedlností. Neumíme tato mračna

rozehnat a marně bojujeme s okolnostmi. Existuje pouze jedna úniková cesta. Mlha a mraky se drží při zemi, ale nad nimi září Boží světlo. Do slunečné záře jeho přítomnosti se můžeme dostat jen na křídlech víry.

Podobných naučení z přírody můžeme vyvodit mnoho. Obrazem zdravé sebedůvěry je strom, který roste osamocen na pláni nebo horském úbočí a zapouští své kořeny hluboko do země, aby mohl odolat bouři. Výsledky vlivu na mladé lidi můžeme zase pozorovat na sukovitém nevzhledném kmeni, který se jako mladý stromek pokrivil a kterému už teď žádná pozemská síla nemůže vrátit ztracenou souměrnost. Tajemství svatého života představuje bílý leknín. Obklopen vodním plevellem a špínou vysílá svůj dutý stonek dolů, hluboko do dna, aby odtud čerpal život. Své křehké květy pak zvedá v neposkvrněné kráse ke světlu.

[72] Když se děti a mladí lidé seznamují se skutečnostmi z učebnic nebo prostřednictvím učitelů, veďte je k tomu, aby se naučili sami odvodit důležitá naučení a postřehnout pravdu. Když pracují na zahradě, zeptejte se jich, čemu se naučili při péči o rostliny. Když pozorují pěknou krajinu, zeptejte se jich, proč Bůh dal polím a lesům tolik odlišných nádherných odstínů barev. Proč není všechno jen pochmurně hnědé? Když pozorují květiny, veďte je k přemýšlení o tom, proč pro nás Bůh zachoval krásu těchto poutníků z ráje. Učte je, aby si všímali všude v přírodě projevů toho, že Bůh na nás myslí. Pak uvidí, že všechny věci uzpůsobil tak, aby sloužily našim potřebám a našemu štěstí. Jen ten, kdo vnímá bohatství a krásu přírody jako dílo nebeského Otce, může objevit tato moudrá naučení. Pouze takový člověk dokáže plně ocenit krásu hor, údolí, řek a moří, protože v nich vidí projev Božího myšlení a zjevení Stvořitele.

Bibličtí pisatelé používali často příklady z přírody. Pokud si začneme i my těchto věcí více všímat, budeme schopni pod vedením Ducha svatého plněji chápat to, čemu nás chce Boží slovo naučit. Tak se pro nás příroda stane klíčem k pokladnici Božího slova.

Povzbuzujme děti, aby v přírodě samy hledaly, co může ilustrovat učení Bible, a v Bibli zase hledaly podobenství převzatá z přírody. Tak se naučí vnímat připomínku Ježíše Krista i při pohledu na strom, vinný kmen, lilii, růži, slunce nebo hvězdy. Mohou se naučit slyšet jeho hlas ve zpěvu ptáků, v šumění stromů, v burácení hromu i

v hudbě moře. Celá příroda jim tak bude připomínat jeho vzácná naučení.

Pro ty, kdo se tímto způsobem seznámí s Ježíšem Kristem, už země nikdy nebude osamělým a pustým místem. Bude pro ně otcovským domem naplněným přítomností toho, který kdysi přebýval mezi lidmi.

[73]





## **Bible jako pedagog**

„Povedou tě, kamkoli půjdeš,  
když budeš ležet, budou tě střežit,  
procitneš a budou s tebou  
rozmlouvat.“

**Příslaví 6,22.**

### 13. kapitola — Duševní a duchovní rozvoj

„Kde je poznání, tam se komory naplňují  
vším drahocenným a příjemným majetkem.“

Příslaví 24,4.

Podle Bohem daných zákonů platí, že cvičení a trénink posilují lidskou mysl, duši i tělo. V souladu s těmito zákony nám Bůh poskytl ve svém slově prostředky pro duševní i duchovní rozvoj.

Bible představuje všechny principy, které potřebujeme znát, abychom byli způsobilí pro současný i pro budoucí život. Každý člověk jim může porozumět. A kdo je ochotný přijmout tato naučení, objeví vždy při četbě Bible nějakou užitečnou myšlenku. Ta nejceněnější naučení v Bibli však neobjevíme příležitostnou a nesouvislou četbou. Soustavu pravdy nepodává tak, aby ji bylo možné pochopit při spěšném a bezmyšlenkovitém čtení. Mnohé z jejích pokladů leží hluboko pod povrchem a je možné je objevit pouze trpělivým a usilovným hledáním. Pravdy, které společně tvoří veliký celek, můžeme po částech najít na různých místech Božího slova.

Když je vyhledáme a dáme dohromady, zjistíme, že do sebe dokonale zapadají. Čtyři evangelia se navzájem doplňují, jedno proroctví vysvětluje druhé a každá pravda rozvíjí jinou. Smysl starozákonních obřadů hlouběji pochopíme při čtení evangelií. Každá myšlenka v Božím slově má své místo a souvisí s celkem. Výsledný soubor tak svědčí o nekonečně moudrém Autorovi. Jen on jej mohl vymyslet a vytvořit.

Zkoumání různých částí Bible a studium jejich vzájemných vztahů vyžaduje intenzivní zapojení myšlení a intelektu, a proto rozvíjí duševní schopnosti.

Hodnota studia Bible však nespočívá pouze ve zkoumání a objevování pravdy. Jde také o samotné úsilí vynaložené k jejímu pochopení. Mysl, která se zabývá pouze všedními záležitostmi, zakrňuje a slábne. Nemá-li podněty k hlubšímu uvažování, ztratí po čase schopnost rozvíjet se. Nic neochrání lidskou mysl před tímto úpadkem a

nestimuluje ji tak, jako studium Božího slova. Bible je pro intelektuální rozvoj účinnější než kterákoli jiná kniha nebo všechny ostatní knihy dohromady. Velikost jejích námětů, vznešená prostota jejích vyjádření a krása jejích obrazů osvěžují a povznášejí myšlenky jako nic jiného. Žádné jiné studium nemůže přinést takovou duševní sílu jako snaha pochopit úžasné pravdy Božího zjevení. Mysl, která se takto dostává do kontaktu s myšlenkami nekonečného Boha, může růst a sílit. [75]

Ještě větší vliv má však Bible v oblasti duchovního rozvoje. Člověk byl stvořený pro společenství s Bohem. Jedině v tomto společenství může najít svůj skutečný život a rozvoj. Byl stvořen, aby v Bohu našel svou nejvyšší radost. Proto nemůže v ničem jiném nalézt utišení hladu a žízně své duše ani uspokojení tužeb svého srdce. Ten, kdo upřímně a s otevřenou myslí studuje Boží slovo, se setká s jeho Autorem, který mu nabízí neomezené možnosti rozvoje. Ty člověk omezuje pouze svým vlastním rozhodnutím.

Díky šíři témat a stylů může Bible zaujmout každou mysl a zapůsobit na každé srdce. Na jejích stránkách jsou zaznamenány nejstarší dějiny, pravdivé životopisy, zásady řízení státu i pravidla vedení domácnosti — zásady, kterým se lidská moudrost nikdy nevyrovná. Bible obsahuje nejhlubší filozofii i krásnou a povznášející poezii. Biblické spisy tak převyšují svou hodnotou všechna literární díla lidských spisovatelů. Vnímáme-li každou část Písma v souvislosti s ústředním námětem celé Bible, dostává najednou nový a hlubší význam. I v těch nejjednodušeji podaných pravdách jsou obsaženy principy, které se týkají nebes a zahrnují věčnost.

Ústředním námětem Bible, od kterého se odvíjí všechno ostatní, je plán vykoupení, obnova Božího obrazu v člověku. S tímto úžasným tématem se setkáváme od prvního náznaku naděje, který zazněl při vynesení rozsudku v zahradě Eden, až po poslední slavné zaslíbení v knize Zjevení: „Budou hledět na jeho tvář a na čele ponesou jeho jméno.“ **Zjevení 22,4**. Každá kniha a každá část Bible hovoří o Boží moci, která pozvedá člověka a dává nám „vítězství skrze našeho Pána Ježíše Krista“ **1. Korintským 15,57**.

Před tím, kdo pochopí tuto myšlenku, se tak otevírá nekonečné pole studia. Získá klíč, který mu otevře celou pokladnici Božího slova.

Vykoupení je tím nejdůležitějším předmětem poznávání. Přemýšlejí o něm andělé a inteligentní bytosti z nepadlých světů; věnuje mu pozornost i náš Pán a Spasitel. Přivádí nás k Bohu — to on je původce tohoto plánu — „tajemství skrytého od časů věčných“ **Římanům 16,25**.

Toto důležité téma bude navěky předmětem uvažování vykoupených lidí. Neexistuje lepší a vyšší studium, které by dokázalo probudit mysl a povznést duši člověka, než uvažování nad tímto tématem.

[76] „Užitečnější je poznat moudrost: ta zachovává život tomu, kdo ji má.“ **Kazatel 7,12**. „Slova, která jsem k vám mluvil,“ řekl Pán Ježíš, „jsou Duch a jsou život.“ **Jan 6,63**. „A život věčný je v tom, když poznají tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“ **Jan 17,3**.

Stvořitelská energie, která kdysi vytvořila světy, je v Božím slově. Toto slovo dává moc a přináší život. Každý příkaz je zároveň i slibem. Pokud jej přijmeme vůli a necháme proniknout do duše, přináší život nekonečného Boha, mění naši přirozenost a naši duši znovu přetváří k Božímu obrazu.

Takto získaný život si také stejným způsobem můžeme uchovat. „Ne jenom chlebem bude člověk živ, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.“ **Matouš 4,4**.

Mysl a duše se budují tím, čím se živí. Záleží jen na našem rozhodnutí, čím je naplníme. Každý z nás má schopnost zvolit si témata, kterými zaměstná své myšlenky a která budou utvářet jeho charakter. Každému člověku, který má možnost číst Bibli, Bůh říká: „Volej ke mně a odpovím ti. Chci ti oznámit veliké a nedostupné věci, které neznáš.“ **Jeremjáš 33,3**.

S Božím slovem v rukou si každý člověk může zvolit, v jaké společnosti chce žít, bez ohledu na to, jaké je jeho životní zařazení. Prostřednictvím stránek Písma má možnost hovořit s nejlepšími a nejušlechtlejšími postavami dějin i naslouchat hlasu Boha, který promlouvá k lidem. Když uvažuje nad věcmi, „které i andělé touží spatřit“ (**1. Petrův 1,12**), může být v jejich společnosti. Smí kráčet po stopách nebeského Učitele a naslouchat jeho slovům, která kdysi pronášel na horách, v dolinách nebo u jezera. Už zde na zemi může prožívat atmosféru nebes a předávat svým zarmouceným a pokoušeným bližním naději a touhu po svatosti. Sám může prožívat

stále užší společenství s neviditelným Bohem — podobně jako kdysi Henocho, který chodíval s Bohem, stále více se může přibližovat k prahu věčnosti, až se její brány otevřou a on tam bude moci vstoupit.

Takový člověk se v nebi nebude cítit jako cizinec. Přivítají ho hlasy Božích mužů a žen, kteří, ač je neviděl, byli prostřednictvím Bible jeho společníky už na zemi — hlasy, které se naučil vnímat a mít rád. Ten, kdo díky Božímu slovu žil ve společenství s nebesy, se tam bude cítit doma.

[77]

## 14. kapitola — Věda a Bible

„Kdo z nich všech by nevěděl, že ruka Hospodinova to učinila.“

Jób 12,9.

Kniha přírody i kniha Božího zjevení pocházejí od stejného autora, proto mezi nimi nemůže být nesoulad. Každá svým způsobem a svým jazykem svědčí o stejných velkých pravdách. Věda přichází se stále novými objevy, ale výsledky vědeckého bádání neukazují nic, co by, pokud to správně chápeme, odporovalo Božímu zjevení. Kniha přírody a psané Boží slovo se navzájem objasňují. Přivádějí nás blíže k Bohu tím, že nám přibližují zákony, které vytvořil a jejichž pomocí působí.

Mylné závěry odvozené z jevů, které pozorujeme v přírodě, však některé lidi přivedly k přesvědčení, že mezi vědou a zjevením je rozpor. Ve snaze vyřešit tento problém se pak uchýlili k takovým výkladům Písma, které oslabují a ničí moc Božího slova. Poznatky geologie jsou podle nich v rozporu s doslovným výkladem Mojžíšova záznamu o stvoření. Domnívají se, že pro evoluci země z původního chaosu bylo třeba milionů let. Ve snaze přizpůsobit Bibli tomuto domnělému vědeckému poznatku pak považují dny stvoření za dlouhá, neurčitá období, která mohla trvat tisíce nebo miliony let.

Takový závěr je naprosto nepodložený. Zpráva o stvoření je v souladu s ostatními částmi Bible i s vědou. O prvním dni stvoření je napsáno: „Světlo nazval Bůh dnem a tmu nazval nocí. Byl večer a bylo jitro, den první.“ 1. Mojžíšova 1,5. Totéž je s obměnami řečeno o každém ze šesti dnů stvořitelského týdne. Inspirované slovo představuje každé období jako jeden den, který stejně jako dnes vymezují večer a ráno. O samotném stvořitelském díle je řečeno: „Co on řekl, to se stalo, jak přikázal, tak vše stojí.“ Žalm 33,9. Kolik času potřeboval ke stvoření Země Bůh, který tak podivuhodně stvořil bezpočet světů? Je třeba k vysvětlení jeho díla překrucovat jeho slovo?

Pozůstatky nalezené v zemi dokazují, že kdysi existovali lidé, zvířata a rostliny mnohem větší než dnes. Tyto pozůstatky bývají považovány za důkaz existence vegetace a života dávno před dobou, o které hovoří Mojžíšova zpráva o stvoření. Biblické dějiny nám dostatečně vysvětlují i tuto otázku. Život rostlinný i živočišný se v době před potopou rozvinul nesrovnatelně více, než jak ho známe dnes. Během potopy byl přetvořen zemský povrch, došlo k jeho výrazné proměně. Při novém formování zemské kůry se zachovalo mnoho dokladů o existenci dřívějšího života. Rozsáhlé lesy, které byly během potopy pohřbeny v zemi, se od té doby proměnily ve velká ložiska uhlí a poskytují nám také zásoby ropy, které dnes využíváme pro své potřeby. Díváme-li se na tyto věci správným pohledem, svědčí o pravdivosti Božího slova. [78]

S teorií postupného vývoje planety úzce souvisí i teorie o vztupné vývojové řadě, která od mikrobů, měkkýšů a čtyřnožců vede až k člověku, koruně tvorstva.

Zvažme ohraničené možnosti lidského bádání, délku lidského života i omezenou sféru jeho působení. Vezměme v úvahu, jak často se člověk mýlí ve svých závěrech, zvláště pokud se týkají událostí, které údajně předcházejí biblickým dějinám. Vždyť vědecké závěry se často musí revidovat a předpokládaná období nutná k vývoji země se pak pohotově prodlužují nebo zkracují o miliony let. Uvážíme-li také, že si hypotézy obhajované různými vědci navzájem odporují, budeme ochotni přijmout teorii, která odvozuje náš původ od mikrobů, měkkýšů a lidoopů, a zavrhnout učení Písma svatého, které je tak velkolepé ve své jednoduchosti? „Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím.“ **1. Mojžíšova 1,27**. Měli bychom odmítnout záznam rodokmenu, který je mnohem vznešenější než všechny ty, kterých si cení na královských dvorech? Vždyť podle Bible je naším předkem „Adam, který byl od Boha“ **Lukáš 3,38**.

Pokud správně chápeme objevy vědy i své životní zkušenosti, zjistíme, že jsou v souladu se svědectvím Písma o neustálém působení Boha v přírodě. V chvalozpěvu, který zaznamenal Nehemjáš, levité zpívali: „Ty, Hospodine, jsi ten jediný, ty jsi učinil nebe, nebesa nebes a všechn jejich zástup, zemi i vše, co je na ní, moře i vše, co je v nich. Sám to všechno zachovááš při životě.“ **Nehemjáš 9,6**.

Bible také prohlašuje, že dílo stvoření bylo na této zemi již dokončeno. „Díla byla od založení světa hotova.“ **Židům 4,3.**

Boží moc však stále působí a udržuje život celého stvoření. Nic nemá svou vlastní vnitřní energii, která by mu dávala život a udržovala ho. Každý nádech a každý tep srdce je důkazem péče Boha, díky němuž „žijeme, pohybujeme se, jsme“ **Skutky 17,28.** Každé živé stvoření, od nejmenšího broučka až po člověka, je denně závislé na Boží péči.

[79] „A to vše s nadějí vzhlíží k tobě . . . , rozdáváš jim a oni si berou, otevřeš ruku a nasytí se dobrým. Skryješ-li tvář, propadají děsu, odejmeš-li jejich ducha, hynou, v prach se navracejí. Sesíláš-li svého ducha, jsou stvoření znovu, a tak obnovuješ tvářnost země.“ **Žalm 104,27-30.**

„On roztáhl sever nad pustotou, nad nicotou zavěsil zemi, vody zabaluje do oblaků, mračno pod nimi se neprotrhne. . . Na vodní hladině vykroužil obzor, kde končí světlo i tma. Sloupy nebes se chvějí a trnou, když okřikne vody; svou mocí vzdouvá moře . . . Jeho duch dal nebesům velkolepost, jeho ruka proklála útočného hada. Hle, to je jen část jeho cest; zaslechli jsme o něm pouhý šelest, kdo může porozumět hřímání jeho bohatýrské síly?“ **Jób 26,7-14.** „Jeho cesta vede vichřicí a bouří, mračna jsou prach zvířený jeho nohama.“ **Nahum 1,3.**

Síla působící v celé přírodě není jen všeprostupující princip a neosobní energie, jak tvrdí někteří vědci. Bůh je duch, je ale také osobní bytost, protože člověk byl stvořen k jeho obrazu. Bůh se zjevil ve svém Synu, a Ježíš Kristus — odlesk Otcovy slávy a „výraz Boží podstaty“ (**Židům 1,3**) — žil na zemi jako člověk. Přišel na svět jako osobní Spasitel. Jako osobní Spasitel také vystoupil na nebesa, kde se za nás přimlouvá. Tam, před Božím trůnem, slouží v náš prospěch ten, který je „podobný Synu člověka“ **Daniel 7,13.**

Apoštol Pavel pod vlivem Ducha svatého prohlašuje, že „v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi . . . a všechno je stvořeno skrze něho a pro něho. On předchází všechno, všechno v něm spočívá“. **Koloským 1,16.17.** Ruka, která v celém vesmíru udržuje vše v harmonii a ustavičném pohybu, je táž ruka, která byla pro nás přibita na kříž.



Boží velikost je pro nás nepochopitelná. „Hospodin má trůn svůj na nebesích.“ **Žalm 11,4**. Ale svým Duchem je přítomen všude. Důvěrně zná výtvary svých rukou a osobně se o ně zajímá.

„Kdo je jako Hospodin, náš Bůh, jenž tak vysoko trůní? Sestupuje níže, aby viděl na nebesa a na zemi.“ **Žalm 113,5.6**.

„Kam odejdu před tvým duchem, kam uprchnu před tvou tváří? Zamířím-li k nebi, jsi tam, a když si ustelu v podsvětí, také tam budeš. I kdybych vzlétl na křídlech jitřní záře, chtěl přebývat při nejzazším moři, tvoje ruka mě tam doprovodí, tvá pravice se mě chopí.“ **Žalm 139,7-10**.

„Víš o mně, ať sedím nebo vstanu, zdálky je ti jasné, co chci dělat. Sleduješ mou stezku i místo, kde ležím, všechny moje cesty jsou ti známy ... Sevřel jsi mě zezadu i zpredu, svou dlaň jsi položil na mě. Nad mé chápání jsou tyto divy, jsou nedostupné, nestačím na to.“ **Žalm 139,2-6**.

Sám Tvůrce všech věcí zabezpečil, aby mohla být uspokojena každá potřeba. To on v materiálním světě zajistil, aby mohla být naplněna každá touha, kterou vložil do svého tvorstva. On stvořil lidskou duši se schopností poznávat a milovat. Žádná abstraktní teorie, neosobní síla nebo představa nemůže uspokojit potřeby a touhy lidí zápasících s hříchem, zármutkem a bolestí. Člověku nestačí věřit v zákon a sílu, v jevy, které nemají soucit a nikdy neuslyší jeho volání o pomoc.

Potřebujeme vědět o všemocné ruce, která nás podrží, o nekonečném Příteli, který má s námi soucit. Potřebujeme stisknout jeho vřelou ruku a důvěřovat jeho laskavému srdci. A právě takto se nám Bůh zjevil ve svém Slovu. Člověk, který se při studiu zhloubá do tajů přírody, si uvědomí nedostatečnost svého poznání a svou slabost. Zjistí, že existují hlubiny a výšiny, kterých nemůže dosáhnout, tajemství, která nedokáže odhalit, a rozsáhlá pole pravdy, na která ještě nikdo nevstoupil. Bude připraven říct spolu s Isaacem Newtonem: „Připadám si jako dítě nacházející na pobřeží kamínky a mušle, zatímco veliký oceán pravdy leží přede mnou neobjevený.“

Důkladné vědecké studium nás musí přivést k poznání, že v přírodě působí nekonečná síla. Mnohým však může připadat svědectví přírody plné protikladů a zklamání. Správně ho pochopíme jen ve světle zjevení. „Ve víře chápeme ...“ **Židům 11,3**.

„Na počátku stvořil Bůh . . .“ **1. Mojžíšova 1,1**. Jedině v tomto ujištění může najít hledající lidská mysl uspokojení, stejně jako kdysi našla holubice odpočinek v Noemově arše. Za tímto rámcem působí ve všem nekonečná láska, aby naplnila „každý dobrý úmysl“ **2. Tesalonickým 1,11**.

„Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle.“ **Římanům 1,20**.

To je ale možné pochopit pouze s pomocí nebeského Učitele. „Neboť kdo z lidí zná, co je v člověku, než jeho vlastní duch? Právě tak nikdo nepoznal, co je v Bohu, než Duch Boží.“ **1. Korintským 2,11**.

„Jakmile však přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy.“ **Jan 16,13**. Správně interpretovat svědectví vědy a rozeznávat její nejhlubší pravdy můžeme jen s pomocí Božího Ducha, který se už na počátku „vznášel nad vodami“ (**1. Mojžíšova 1,2**), pod vedením slova, kterým „všechno povstalo“ (**Jan 1,3**), a v záři pravého světla, „které osvětluje každého člověka“ **Jan 1,9**.

Jen když se necháme vést vševědoucím Bohem, budeme schopni  
[81] porozumět jeho dílu a promýšlet po něm jeho myšlenky.

## 15. kapitola — Principy a pravidla pro práci a podnikání

„Kdo žije bezúhonně, žije bezpečně.“

Příslaví 10,9.

Bible představuje rady a principy, které člověk může využít v každé oblasti legálního podnikání. Tajemstvím pravého úspěchu je především pracovitost, poctivost, hospodárnost, střídmost a mravní čistota. O těchto principech mluví zvláště kniha Příslaví, pokladnice praktické moudrosti. Právě tam může i mnohý dnešní obchodník, řemeslník nebo manažer najít ta nejlepší doporučení pro sebe nebo pro své zaměstnance.

„Viděls muže, který je zběhlý ve svém díle? Před králi bude stávat; nebude stávat před bezvýznamnými.“ Příslaví 22,29.

„Každé trápení je k užitku, ale pouhé mluvení vede k nedostatku.“ Příslaví 14,23.

„Lenoch jen touží a ničeho nedosáhne, kdežto pilní se nasytí tukem“. „Vždyť pijan a žrout přijdou na mizinu, dřímota je oblékne v cáry.“ Příslaví 13,4; 23,21.

„Utrhač, kudy chodí, vynáší důvěrnosti, nezaplétaj se tedy s mluvku.“ Příslaví 20,19.

„Kdo se krotí v řeči, má správné poznání, kdo je klidného ducha, je rozumný člověk.“ „Je ctí pro muže upustit od sporu, kdejaký pošetilec jej však rozpoutává.“ Příslaví 17,27; 20,3.

„Nevcházej na stezku svévolníků, cestou zlých se neubírej.“ „Což může někdo chodit po žhavém uhlí, a nepopálit si nohy?“ Příslaví 4,14; 6,28.

„Kdo chodívá s moudrými, stane se moudrým.“ Příslaví 13,20.  
„Kdo však miluje, přilne víc než bratr.“ Příslaví 18,24.

Všechny naše závazky k druhým lidem jsou vyjádřeny těmito Kristovými slovy: „Jak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy ve všem jednejte s nimi.“ Matouš 7,12.

Mnozí lidé by se vyhnuli finančním potížím a bankrotu, kdyby dbali na důrazná a častá varování, která se nacházejí v Písmu:

[82] „Kdo se žene za bohatstvím, nezůstane bez trestu.“ (Příslaví 28,20) „Jmění snadno nabyté se zmenšuje, kdežto kdo shromažďuje vlastní prací, tomu přibývá.“ (Příslaví 13,11)

„Poklady dobývané zrádným jazykem jsou jen odvátý přelud těch, kdo vyhledávají smrt.“ Příslaví 21,6.

„Boháč panuje nad chudáky, dlužník se stává otrokem věřitele.“ Příslaví 22,7.

„Velmi zle dopadne ten, kdo se zaručil za cizího, kdežto kdo zaručování nenávidí, je v bezpečí.“ Příslaví 11,15.

„Neposunuj dávné mezníky a nevstupuj na pole sirotků, neboť jejich zastánce je mocný, on povede jejich spor proti tobě.“ „Kdo utiskuje nuzného, aby mu přibylo, nebo kdo dává bohatému, bude mít nedostatek.“ „Kdo kope jámu, padne do ní, a kdo valí balvan, na toho se zvrátí.“ Příslaví 23,10.11; 22,16; 26,27.

Tyto principy podmiňují dobré fungování společnosti, světských i náboženských organizací. Právě

tato moudrá pravidla chrání náš majetek i život. Za všechno, co umožňuje vzájemnou důvěru a spolupráci, vděčí svět Božímu zákonu, který je uveden v Božím slově a který je — i když značně zastřeno a téměř neznatelně — zapsán v srdcích lidí.

„Zákon tvých úst je mi dražší než tisíce hřiven zlata nebo stříbra.“ Žalm 119,72. Tato slova žalmisty vyjadřují neměnnou pravdu, která platí nejen v náboženství, ale také ve světě podnikání. I dnes, v době bezohledného získávání peněz za každou cenu, stále všeobecně platí, že pro mladého člověka představuje bezúhonnost, píle, střídmost, čistota a šetrnost lepší kapitál než jakýkoli obnos peněz.

Avšak i mezi lidmi, kteří uznávají tyto zásady, je jen málo těch, kdo přijímají hlavní princip, ze kterého tyto zásady vycházejí.

Základem bezúhonnosti a pravého úspěchu při podnikání je uznání skutečnosti, že Bůh je vlastníkem všeho. Stvořitel všech věcí je jejich původním majitelem a vše, co máme, nám svěřil, abychom to používali podle jeho instrukcí. To je povinnost každého člověka ve všech oblastech života. Ať už si to připouštíme nebo ne, jsme správci, které Bůh vybavil schopnostmi a svěřil jim různé úkoly.

Každému člověku Bůh dal „jeho práci“ (**Marek 13,34**) podle jeho schopností. Výsledky této práce pak přinesou nejen dobro jemu a jeho bližním, ale i čest samotnému Bohu.

Naše práce a zaměstnání je součástí velkého Božího plánu. Pokud je vykonáváme v souladu s jeho vůlí, On sám je zodpovědný za výsledky. Jsme „spolupracovníci na Božím díle“ (**1. Korinským 3,9**) a naší úlohou je držet se věrně jeho nařízení. Pak není důvod k obávám. Píle, věrnost, pečlivost, šetrnost a prozíravost jsou schopnosti, které je třeba rozvíjet na nejvyšší možnou míru. Úspěšný výsledek však není závislý na našem snažení, ale na Božím zaslíbení. Jeho slovo, které živilo izraelský národ na poušti i Elijáše v období hladu, má i dnes stejnou moc: „Nemějte starost a neříkejte: co budeme jíst? Co budeme pít? Co si budeme oblékat? . . . Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno.“ **Matouš 6,31-33**.

[83]

Ten, kdo dává lidem schopnost získat bohatství, připojil k tomuto daru i určitý závazek. Ze všeho, co takto získáme, požaduje určitou část — desetinu, která patří jemu. „Všechny desátky země z obilí země a z ovoce stromů . . . , každý desátek ze skotu a bravu, každý desátý kus, bude svatý Hospodinu.“ **3. Mojžíšova 27,30.32**. Slib, který dal kdysi Jákob v Bét-elu, ukazuje rozsah našich povinností: „A ze všeho, co mi dáš, odvedu ti poctivě desátky.“ **1. Mojžíšova 28,22**.

„Přinášejte do mých skladů úplné desátky“ (**Malachiáš 3,10**), požaduje Bůh. Není to výzva k projevům vděčnosti nebo štědrosti. Je to jednoduše otázka poctivosti. Desátek je jeho a on nás vybízí, abychom mu vrátili to, co mu patří.

„Od správců se nežádá nic jiného, než aby byl každý shledán věrným.“ **1. Korinským 4,2**. Jestliže je poctivost základním principem naší každodenní běžné práce a podnikání, není daleko důležitější ve vztahu k Bohu? Tento princip je základem všech ostatních.

Jako správci svěřených prostředků máme zodpovědnost nejen vůči Bohu, ale také vůči lidem. Za všechny dary života vděčí celé lidstvo jen nekonečné lásce Vykupitele. Potrava, oděv, přístřeší, tělo, mysl i duše — to všechno vykoupila jeho krev. Tímto závazkem vděčnosti a služby nás Kristus spojil s našimi bližními. Vyzývá nás: „Služte v lásce jedni druhým.“ **Galatským 5,13**. „Cokoliv jste učinili

jednomu z těchto mých nepatrných bratrů, mně jste učinili.“ **Matouš 25,40.**

Apoštol Pavel přiznává, že se cítí být „dlužníkem Řeků i barbarů, vzdělaných i nevzdělaných“ **Římanům 1,14.** Také my jsme dlužníky. Všechno, čím byl náš život požehnán nad jiné, se stává závazkem vůči ostatním lidem, kterým můžeme být prospšní.

Tento princip platí jak v soukromém životě, tak i na pracovišti. Nikdy bychom neměli zapomenout, že prostředky, se kterými zacházíme, nejsou naše vlastní. Jsme pouze správci, kterým byly svěřeny. Na našem správném zacházení s nimi závisí blaho našich bližních i náš vlastní úděl v tomto i v budoucím životě.

„Někdo rozdává a přibývá mu stále, kdežto ten, kdo je skoupý, mívá nedostatek.“ „Pouštěj svůj chléb po vodě, po mnoha dnech se s ním shledáš.“ „Duše štedrá bude nasycena tukem, a kdo občerstvuje, bude též občerstven.“ **Příslaví 11,24; Kazatel 11,1; Příslaví 11,25.**

[84] „Neštví se za bohatstvím ... Jen letmo na ně pohlédneš, už není! Vždycky si opatří křídla, jak orel odlétne k nebi.“ **Příslaví 23,4.5.**

„Dávejte a bude vám dáno; dobrá míra, natlačená, natřesená, vrchovatá vám bude dána do klína. Neboť jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám.“ **Lukáš 6,38.**

„Cti Hospodina ze svého majetku i prvotinami z celé své úrody! Bohatě se naplní tvé sýpky, moštěm budou přetékat tvé kádě.“ **Příslaví 3,9.10.**

„Přinášejte do mých skladů úplné desátky. Až bude ta potrava v mém domě, pak to se mnou zkuste, praví Hospodin zástupů: Neotevřu vám snad nebeské průduchy a nevyleji na vás požehnání? A bude po nedostatku. Kvůli vám se obořím na škůdce, aby vám nekazil plodiny země, abyste na poli neměli neplodnou vinnou révu, praví Hospodin zástupů. Všechny národy vám budou blahořečit a stanete se vytouženou zemí, praví Hospodin zástupů.“ **Malachiáš 3,10-12.**

„Jestliže se budete řídit mými nařízeními, dbát na má přikázání a plnit je, dám vám ve vhodném čase vydatné deště, země vydá svůj výnos a stromové na poli ponese ovoce. Výmlat bude trvat až do vinobraní a vinobraní zas až do setby. Najíte se svého pokrmu dosyta a budete sídlit ve své zemi bezpečně. Zemi daruji pokoj a nikdo vás nebude děsit.“ **3. Mojžíšova 26,3-6.**

„Hledejte právo, zakročte proti násilníku, dopomozte k právu sirotkovi, ujímejte se pře vdovy.“ „Blaze tomu, kdo má pochopení pro nuzného, Hospodin ho ve zlý den zachrání. Hospodin ho bude ochraňovat, zachová mu život, bude mu na zemi blaze. Zvůli nepřítel ho nevydávej!“ „Hospodinu půjčuje, kdo se nad nuzným smilovává, on mu odplatí jeho dobročinnost.“ **Izajáš 1,17; Žalm 41,2.3; Přísloví 19,17.**

Ten, kdo investuje tímto způsobem, si ukládá dvojitý poklad. Kromě toho, který tu nakonec bude muset zanechat, shromažďuje i bohatství, které mu zůstane navždy — je to poklad charakteru, který je tím nejcennějším vlastnictvím na zemi i v nebi.

### Čestné jednání

„Hospodinu jsou známy dny bezúhonných, jejich dědictví potrvá věčně. V čase zlém nebudou zahanbeni, najedí se dosyta i za dnů hladu.“ **Žalm 37,18.19.**

„Ten, kdo žije bezúhonně, ten, kdo jedná spravedlivě, ten, kdo ze srdce zastává pravdu . . . , nemění, co odpřisáhl, byť i ke své škodě . . . “ „Ten, kdo třepe rukama, že nevezme úplatek, . . . kdo zavírá oči, aby nepřihlížel ke zlu, ten bude přebývat na výšinách; . . . bude mu dán chléb, vody mu potečou neustále. Tvoje oči uzří krále v jeho kráse, spatří zemi rozprostírající se do dálky.“ **Žalm 15,2-4; Izajáš 33,15-17.**

Bůh nechal zaznamenat ve svém Slově příběh úspěšného člověka — muže, který vedl opravdu úspěšný život a vážili si jej v nebi i na zemi.

Sám Jób vzpomínal na to, jaké to bylo: „Za dnů mé svěžesti, kdy můj

stan byl místem důvěrného rozhovoru s Bohem, kdy ještě Všemocný byl při mně a kolem mne moje čeled' . . . Když jsem procházel branou vzhůru k městu, abych na náměstí zaujal své místo, mladíci, jak mě viděli, ztichli, kmeti povstávali a zůstali stát, velmoži se vystříhali řečí, kladli si na ústa ruku, hlas vévodů tichl. . . “

„Čí ucho o mně slyšelo, ten mi blahořečil, a oko, které mě vidělo, svědčilo pro mě, že jsem utištěného zachránil, když volal o pomoc, i sirotek, který neměl, kdo by mu pomohl. Žehnání hynoucích se snášelo na mne a srdce vdovy jsem pohnul k plesání. Oblékal jsem



spravedlnost, to byl můj oděv; jak říza a turban bylo mi právo. Slepému jsem byl okem a kulhavému nohou, ubožákům jsem byl otcem, spor neznámých jsem rozsuzoval . . . Cizinec nezůstával přes noc venku, pocestnému jsem otvíral dveře.“

„Poslouchali mě a na mě čekávali, umlkali při mé radě; po mém slovu už nic neměnili, má řeč na mě kanula jak rosa. Čekávali na mě jako na déšť, otvírali ústa jak po jarním dešti. Usmíval jsem se na ně, když ztráceli víru, a oni neodmítali světlo mé tváře. Když jsem volil cestu k nim, seděl jsem v čele, bydlel jsem jako král mezi houfy, jako ten, kdo těší truchlivé.“ **Jób 29,4-16; 31,32; 29,21-25.**

„Hospodinovo požehnání obohacuje a trápení s sebou nepřináší.“ **Příslaví 10,22.** Na jiném místě Moudrost volá: „Bohatství a čest jsou u mne, ustavičný dostatek i spravedlnost.“ **Příslaví 8,18.**

Bible ukazuje i následky toho, když se v našem vztahu s Bohem i s druhými odkloníme od těchto principů. Lidem, kterým svěří své dary, ale oni nedbají na jeho požadavky, říká: „Vezměte si k srdci své cesty! Sejete mnoho, a sklízí se málo. Jen jezte, nenasytíte se; jen pijte, žízeň neuhasíte; jen se oblékejte, nezahřejete se. Kdo se dává najmout za mzdu, ukládá ji do děravého váčku . . . Pachtíte se za mnoha věcmi a máte z toho málo. Co přinesete domů, já rozvěji.“

„Když někdo přišel k hromadě obilí pro dvacet měr, bylo na ní jen deset. Když někdo přišel k lisu, aby nabral z kádě padesát měr, bylo v ní jen dvacet.“ „Proč se to děje? je výrok Hospodina zástupů. Protože můj dům je v troskách.“ „Smí člověk okrádat Boha? Vy mě okrádáte. Ptáte se: ‚Jak tě okrádáme? Na desátcích a na obětech pozdvihování.‘ „Proto nebe nad vámi zadrželo rosu a země zadržela svoji úrodu.“ **Ageus 1,5-9; 2,16; Malachiáš 3,8; Ageus 1,10.**

„Protože hanebně vydíráte nuzáka . . . , mohli jste si vybudovat domy z kvádrů, bydlet v nich však nebudete; vysadili jste si skvělé vinice, avšak víno z nich pít nebudete.“ „Hospodin na tebe pošle prokletí, zděšení a zmar ve všem, k čemu přiložíš ruku.“ „Tvoji synové a tvé dcery budou vydány jinému lidu; tvé oči se na to budou dívat, po celé dny se budou pro ně rozplývat v slzách, ale nic nezmůžeš.“ **Ámos 5,11; 5. Mojžíšova 28,20.32.**

„Tak ten, kdo nabude bohatství nespravedlivě, v pülce života je opustí a skončí jako bloud.“ **Jeremjáš 17,11.**

Všechny naše účty a obchodní transakce jsou podrobeny pečlivému zkoumání neviditelných auditorů. Tito Boží zmocněnci nikdy



nedělají kompromisy s nespravedlností, nikdy nepřehlížíjí zlo a neomlouvají špatnost.

„Uvidíš-li, že je v kraji chudý utiskován, že je znásilňováno právo a spravedlnost, nediv se té zvůli; vyšší hlídá vysokého a nad nimi jsou ještě vyšší.“ „Není temnoty ani šera smrti, kde by se mohli skrýt pachatelé ničemností.“ **Kazatel 5,7; Jób 34,22.**

„Do úst nebesa si berou . . . Říkávají: „Což se to Bůh dozví? Cožpak to Nejvyšší pozná?“ „To jsi dělával, a já jsem mlčel. Domníval ses, že jsem jako ty. Vznáším proti tobě obžalobu.“ **Žalm 73,9-11; 50,21.**

„Znovu jsem se rozhlédl a vidím, hle, letí svitek . . . To je kletba, která vychází na celou zemi. Bude jí odstraněn každý zloděj, každý křivopřísežník. Vychází z mého rozhodnutí, je výrok Hospodina zástupů. Vejde do zlodějova domu i do domu toho, který v mém jménu křivě přísahá, a uhostí se uvnitř jeho domu a zničí jeho dřevo i kámen.“ **Zacharjáš 5,1-4.**

Boží zákon odsuzuje každého, kdo páchá zlo. Takový člověk může pohrdat tímto hlasem a snažit se přehlúšit jeho varování, ale marně. Stále jej pronásleduje. Slyší ho a bere mu to klid. Pokud na to nedbá, pak jej pronásleduje až do hrobu. U Božího soudu bude svědčit proti němu. Nakonec sežehne jeho duši i tělo neuhasitelným ohněm.

„Co prospěje člověku, získá-li celý svět, ale ztratí svůj život? Zač by mohl člověk získat zpět svůj život?“ **Marek 8,36.37.**

Touto otázkou by se měl zabývat každý rodič, učitel i student — a vlastně každý člověk. Žádný podnikatelský záměr ani životní plán není dobrý a úplný, pokud počítá jen s několika málo lety tohoto života a neudělá žádná opatření pro nekončící budoucnost. Učme mladé lidi, aby počítali s věčností a uměli se rozhodnout pro trvalé hodnoty a principy. Budou si potom ukládat „nevyčerpatelný poklad v nebi, kam se zloděj nedostane a mol neničí“, a získají si přátele „nespravedlivým mamonem“, aby — až jednou majetek pomine — byli „přijati do věčných příbytků“ **Lukáš 12,33; 16,9.**

Všichni, kdo takto jednají, se velmi dobře připravují i pro život na tomto světě. Každý, kdo si ukládá své poklady v nebi, nakonec vždy zjistí, že i jeho pozemský život byl obohacen a zušlechtěn.

„Zbožnost je užitečná pro všechno a má zaslíbení pro život nynější i budoucí.“ **1. Timoteovi 4,8.**

## 16. kapitola — Životní příběhy biblických postav

„Svou vírou dobývali království,  
uskutečňovali Boží spravedlnost, v slabosti nabývali síly.“

Židům 11,33.34.

Snad žádná část Bible není v oblasti výchovy důležitější než životní příběhy, které v ní jsou zaznamenány. Tyto záznamy přesně odpovídají skutečnému životu. Žádný člověk nedokáže vždy správně pochopit všechny události v životě a jejich souvislosti. To dokáže jen ten, který dovede číst v lidských srdcích a rozpoznávat tajemství pohnutek i činů. Jen on může s naprostou pravdivostí vykreslit lidský charakter a správně představit lidský život. A takový pohled můžeme nalézt pouze v Božím slově.

Bible jasně ukazuje, že to, co děláme, je jen výsledkem toho, kým jsme. To, co prožíváme v životě, bývá do značné míry ovocem a důsledkem našich myšlenek a činů.

„Řekněte: Spravedlivému bude dobře ... Běda, zle bude svévolníku, tomu se dostane odplaty za to, co páchal.“ **Izajáš 3,10.11.**  
„Slyš, země: Hle, já uvedu na tento lid zlé věci, ovoce jejich úmyslů.“  
**Jeremjáš 6,19.**

To je velmi závažný poznatek, který bychom si měli zapamatovat. Každý čin zpětně ovlivňuje toho, kdo jej vykonal. Člověk sám ale často nedokáže rozpoznat, že zlo v jeho životě je jen ovocem jeho setby. Nejsme však ponecháni bez naděje.

Jákob se ve svém životě uchýlil k podvodu, aby získal právo prvorozeného, které mu Bůh slíbil. Když se pak proti němu obrátila bratrova nenávist, musel nést následky. Během svého dvacetiletého vyhnanství byl sám několikrát oklamán a podveden, a nakonec musel zase uprchnout do bezpečí. Podruhé sklízel trpkou žeň tehdy, když viděl, že jeho špatné vlastnosti se projevují i u jeho synů. Byl to až příliš pravdivý obraz odplaty v lidském životě.

Bůh ale říká: „Nechci vést spory navěky, nebudu trvale rozlícen, jinak by přede mnou každý duch zemdlel; vždyť vše, co dýchá, jsem

učinil sám. Rozlítíl jsem se, když se lid provinil chamtivostí, bil jsem jej, skryl jsem se v rozlícení, že se odvrátil a šel cestou svého srdce. Viděl jsem jeho cesty; vyléčím jej však a povedu, vrátím potěšení jemu a těm, kdo s ním truchlí . . . Pokoj, pokoj dalekým i blízkým, praví Hospodin. Vyléčím jej.“ **Izajáš 57,16-19.** [88]

Jákob svému trápení nepodleh. Litoval toho, co udělal, a rozhodl se, že odčiní to, co provedl svému bratrovi. A když mu kvůli hněvu Ezaua hrozila smrt, hledal pomoc u Boha. „Utkal se s andělem a obstál. Plakal a prosil

o smilování.“ **Ozeáš 12,5.** Ten mu nakonec požehnal. Znovu v Boží síle vstal; už ne jako podvodník, ale jako kníže, kterému bylo odpuštěno. Byl osvobozen nejen od svého rozzlobeného bratra, ale také sám od sebe. Moc zla, která jej ovládala, byla zlomena a jeho povaha se změnila. I do jeho života znovu zazářilo světlo. Když se pak v závěru života ohlédl zpět, mohl vidět obrovskou moc toho, který byl stále s ním. Vyznává: Je to „Bůh. . . , který mě vodí od počátku až dodnes, Anděl, Vykupitel, jenž před vším zlým mě chránil.“ **1. Mojžíšova 48,15.16.**

Stejná zkušenost se opakovala i v životě Jákobových synů. Hřích přináší svou odplatu a pokání zase přináší do života ovoce spravedlnosti.

Bůh neruší své zákony ani nejedná v rozporu s nimi. Nenapravuje působení hříchu, ale proměňuje ho. Jeho milostí se mění původní zlořečení v požehnání.

Lévi byl nejkrutějším a nejpomstychtivějším z Jákobových synů. Byl to právě on, kdo se spolu se Šimeónem nejvíce provinil při zrádném vyvraždění Šekemovců. Povahové rysy Léviho se odrazily i na jeho potomcích, o nichž Bůh prohlásil: „Rozdělím je v Jákobovi, rozptýlím je v Izraeli.“ **1. Mojžíšova 49,7.** Pokání však přineslo v jejich životě změnu. Navzdory odpadnutí ostatních kmenů pak dokázali stát věrně při svém Bohu. Zlořečení se nakonec obrátilo v nejvyšší poctu.

„V oné době oddělil Hospodin kmen Léviho, aby nosil schránu Hospodinovy smlouvy, aby stál před Hospodinem, přisluhoval mu a dával požehnání v jeho jménu.“ „Má smlouva s ním byla život a pokoj. Dal jsem mu toto: bázeň, aby žil v mé bázni a děsil se mého jména . . . , chodil se mnou pokojně a bezelstně a mnohé odvrátil od nepravosti.“ **5. Mojžíšova 10,8; Malachiáš 2,5.6.**

Levité, kteří byli určeni jako služebníci svatyně, nedostali do dědictví žádnou půdu. Bydleli společně ve městech, která jim byla vyhrazena, a byli podporováni desátky, dary a obětí mi určenými pro Boží službu. Byli učitelé lidí, hosté na všech jejich slavnostech. Všude si jich vážili jako služebníků a představitelů Boha. Celému národu byl dán příkaz: „Pokud budeš žít ve své zemi, varuj se toho, abys lévijce nechal opuštěného.“ „Proto se Lévimu nedostalo podílu ani dědictví s jeho bratry. Sám Hospodin je jeho dědictvím.“ 5. Mojžíšova 12,19; 10,9.

### Vítězství víry

[89] V dějinách izraelského národa se několikrát potvrdila skutečnost, že člověk je takový, jak přemýšlí. Když stáli Izraelci na hranicích Kenaanu, přinesli zvědové zprávy o zaslíbené zemi. Úplně zapomněli na její krásu a úrodnost, protože je zahltily obavy z těžkostí, které by mohly nastat při jejím obsazování. Pohled na města obehnaná hradbami tyčícími se až k nebi, obrovské bojovníky a železné vozy podlomil jejich víru. Nakonec celý zástup opakoval slova nevěřících vyzvědačů, kteří nepočítali s Boží pomocí: „Nemůžeme vytáhnout proti tomu lidu, vždyť je silnější než my.“ 4. Mojžíšova 13,31. Jejich slova se potvrdila. Skutečně nebyli schopni vytáhnout a svůj život dožili na poušti.

Dva muži z dvanácti ale přemýšleli a viděli věci jinak: „Obsadíme tu zemi a jistě se jí zmocníme.“ 4. Mojžíšova 13,30. Počítali s Božím zaslíbením, které je větší a silnější než obři, hrazená města nebo železné vozy. Jejich slova se pro ně stala skutečností. I když museli spolu se svými bratry prožít čtyřicet let putování po poušti, Káleb i Jozue nakonec vešli do zaslíbené země.

Odvážný Káleb si poté jako svůj podíl vyžádal právě oblast, kde žili zmiňovaní obři. V Boží síle pak odtud bezbožné Kenaance vyhnal. Vinice a olivové háje, které kdysi navštívil, se staly jeho majetkem. Zbabělci a rebelové zahynuli na poušti, ale muži, kteří se drželi své víry, nakonec jedli hrozny z Eškolského úvalu.

Bible jasně ukazuje nebezpečí být jen jediného odklonu od pravdy. V tomto nebezpečí se ocitá nejen ten, kdo jedná nesprávně, ale i všichni, kteří jsou v dosahu jeho vlivu. Osobní příklad má

úžasnou moc a zvláště v negativní oblasti se mu často jen těžko odolává.

Nejhorší baštou zla v našem světě není zkažený život nemravného hříšníka a zvrhlíka. Daleko častěji to bývá život, který se nám jeví jako ctnostný, počestný a ušlechtilý, ale vládne v něm jediný hřích, ovládá ho jediná neřest. Pro člověka, který právě zápasí s nějakým velkým pokušením a stojí na samém okraji propasti, je takový příklad jedním z nejsilnějších svodů. Pokud člověk nadaný moudrostí a poznáním svévolně přestupuje byť jediný příkaz Božího zákona, zneužívá své dary a přivádí tak ke hříchu další lidi. Nadání, talent, soucit i šlechetné a laskavé skutky se tak mohou stát satanovými lákadly do propasti zkázy.

Proto nám Bůh na tolika příkladech ukazuje, jaké následky může mít třeba jen jeden nesprávný čin. Můžeme začít příběhem, kdy jeden hřích přinesl na Zemi smrt a připravil nás o ráj, a dojít třeba k biblické zprávě o muži, který za třicet stříbrných prodal svého Pána. Tyto životní příběhy zaznamenané v Bibli nám mají sloužit jako výstražná světla chránící nás před odbočením z cesty života.

Jedno selhání Elijášovy víry narušilo jeho celoživotní dílo. Jeho úkol nebyl snadný. Varoval svůj národ před modloslužbou a poté musel prožívat tísnivou samotu, když po dobu tří a půl let hladu očekával jejich projev pokání. Na hoře Karmel se sám postavil na Boží stranu. Díky jeho pevné víře mohlo být modlářství poraženo a na Izrael se snesl požehnaný déšť. Unavený a zesláblý Eliáš však utekl před hrozbami královny Jezábel a osamocen v poušti se modlil, aby mohl zemřít. Jeho víra selhala. Dílo, které začal, už neměl dokončit. Bůh jej vyzval, aby pomazal někoho jiného, kdo bude prorokem místo něj.

[90]

Bůh ale nezapomněl na upřímnou službu svého služebníka. Nechal zoufalého Eliáše zahynout osamoceného v pustině. Eliáš nakonec nesestoupil do hrobu, ale vystoupil s anděly do přítomnosti Boží slávy.

Uvedené životní příběhy hovoří o tom, že jednoho dne každá lidská bytost pochopí, že hřích přináší jen hanbu a záhubu. Nedůvěra vede k neúspěchu. Ale Boží milost se sklání i do těch největších hlubin. Víra vždy znovu pozvedá kajícího hříšníka, aby mohl znovu patřit do Boží rodiny.

## Výchova těžkostmi

Ti, kdo chtějí opravdově sloužit Bohu a lidem, musejí často projít školou těžkostí. Čím závažnější je jejich úkol a služba, k níž jsou povoláni, tím náročnější bývá příprava. Prostudujte si zkušenosti Josefa, Mojžíše, Daniela a Davida. Porovnejte to, co prožili v mládí David a Šalomoun, a uvažujte o důsledcích jejich zkušenosti.

Mladý David se pohyboval v blízkosti krále Saula. Jeho pobyt na královském dvoře mu umožnil vidět zblízka starosti a těžkosti, které se skrývaly za leskem a pompézností královského úřadu. Viděl, jak málo klidu přináší duši lidská sláva. S úlevou a radostí se vrátil z královského dvora ke svým ohradám a ovcím.

Když musel kvůli Saulově žárlivosti uprchnout do pustiny, nemohl počítat s lidskou pomocí. Tehdy se naučil ještě silněji spoléhat na Boha. Jeho další život byl naplněn nejistotou a neustálým ohrožením. Kolem něj se shromáždila zvláštní skupina lidí, „všichni utlačovaní, všichni stíhaní věřitelem a všichni, jejichž život byl plný hořkosti“. **1. Samuelova 22,2.** To vše vyžadovalo z jeho strany především přísnou sebekázeň.

Tato nelehká zkušenost jej však naučila jednat s lidmi, soucítit s utlačovanými a nenávidět nespravedlnost. Během let čekání a nebezpečí nacházel útěchu a oporu u Boha. Tehdy pochopil, že jen Boží moc jej může dovést na trůn a jen v jeho moudrosti může moudře vládnout. Právě tato škola těžkostí způsobila, že později David jako král „zjednával právo a spravedlnost všemu svému lidu“. **2. Samuelova 8,15.**

Jeho synu Šalomounovi ale chyběla příprava, kterou prošel jeho otec David. Zdálo se, že mu byly životní okolnosti příznivěji nakloněny než mnoha jiným. Tento schopný a zbožný mladý muž se ujal vlády, která slibovala prosperitu a slávu. Okolní národy žasly nad rozumností a poznáním muže, kterého Bůh obdařil moudrostí.

[91] Pýcha blahobytu však způsobila, že se Šalomoun odvrátil od radosti, kterou mu nabízelo společenství s Bohem, a začal hledat uspokojení v tělesných požitech. O této zkušenosti říká:

„Podnikal jsem velkolepá díla, postavil jsem si domy, vysázel vinice, založil si zahrady a sady ... Nakoupil jsem si otroků a otrokyň ... Nahromadil jsem si také stříbro a zlato a zabral i vlastnictví králů a krajin; opatřil jsem si zpěváky a zpěvačky i rozkoše synů lidských,

milostnice. Stal jsem se velikým a předčil jsem všechny, kteří byli v Jeruzalémě přede mnou ... V ničem, co si žádaly mé oči, jsem jim nebránil, svému srdci jsem neodepřel žádnou radost a mé srdce se radovalo ze všeho, za čím jsem se pachtil ... I pohlédl jsem na všechno, co bylo mýma rukama vykonáno, na své klopotné pachtění, a hle, všechno je pomíjivost a honba za větrem; a žádný užitek z toho pod sluncem není. I pohlédl jsem a viděl moudrost i ztřeštěnost a pomatenost. Jaký člověk nastoupí po králi, jehož si ustanovili předtím? Pojal jsem nenávist k životu ... Pojal jsem v nenávist všechno své klopotné pachtění pod sluncem.“ **Kazatel 2,4-12.17.18.**

Šalomoun ze své vlastní hořké zkušenosti poznal prázdnotu života, který hledá své nejvyšší cíle v pozemských věcech. Vystavěl oltáře pohanským bohům, aby nakonec zjistil, že nedokážou dát jeho duši pokoj.

Až v pozdějších letech se unavený a zklamaný král odvrátil od dřavých pozemských cisteren, aby se znovu napil z pramene života.

Bůh jej pak inspiroval k tomu, aby pro další generace zaznamenal příběh svých promarněných let. Navzdory smutným důsledkům nebylo jeho životní dílo úplně ztraceno. Nakonec i v jeho případě přinesla škola těžkostí své výsledky. Kdyby si Šalomoun v mládí osvojil to, co naučily těžkosti jiné, mohl být celý jeho život stejně slavný jako jeho začátek.

### Jóbova zkouška

Pro ty, kteří milují Boha a „jsou povoláni podle jeho rozhodnutí“ (**Římanům 8,28**), jsou biblické příběhy důležitou ukázkou toho, k čemu mohou sloužit těžkosti. „Jste moji svědkové, je výrok Hospodinův, a já jsem Bůh!“ **Izajáš 43,12**. Naše životy jsou svědectvím toho, že Bůh je dobrý a že dobro je nade vším.

„Stali jsme se podívanou světu, andělům i lidem.“ **1. Korintským 4,9**.

Satan odmítá připustit, že by hlavní zásadou Božího království byla nesobecká láska. Od začátku velkého sporu se snažil dokázat, že Boží jednání je sobecké. Totéž tvrdí o všech, kteří mu slouží. Posláním Krista i těch, kteří nosí jeho jméno, je vyvrátit satanovy argumenty.



[92] Ježíš na sebe vzal lidskou podobu, aby dal svým vlastním životem příklad nesobecké lásky. Všichni, kdo se s tímto jeho posláním ztotožňují, mají s ním spolupracovat a prakticky ukazovat, jak lze podle této zásady žít. Zvolit si to, co je správné, protože je to správné, stát za pravdou i za cenu utrpení a oběti — „to je dědictví Hospodinových služebníků, jejich spravedlnost je ode mne, je výrok Hospodinův“ **Izajáš 54,17.**

Bible nám zaznamenává příběh muže, který byl zatažen do tohoto satanova sporu. Ten, který zná a zkoumá lidská srdce, o Jóbovi prohlásil: „Nemá na zemi sobě rovného. Je to muž bezúhonný a přímý, bojí se Boha a vystříhá se zlého.“

Proti tomuto muži vznesl satan pohrdavé obvinění: „Cožpak se Jób bojí Boha bezdůvodně? Vždyť jsi ho ze všech stran ohradil, rovněž jeho dům a všechno, co má ... Ale jen vztáhni ruku a zasáhni všechno, co má, hned ti bude do očí zlořečit.“

Hospodin na to satanovi odpověděl: „Nuže, měj si moc nade vším, co mu patří, pouze na něho ruku nevztahuj.“

S tímto svolením satan připravil Jóba o vše, co měl — o jeho stáda, služebnictvo i děti. Navíc „ranil Jóba od hlavy k patě ošklivými vředy.“ **Jób 1,8-12; 2,5-7.**

Ale jeho kalich hořkosti se tím ještě nenaplnil. Jeho přátelé vnímali jeho neštěstí jako trest za hřích a zraňovali jeho rozbolavělou duši tím, že jej obviňovali ze špatného jednání.

Zdálo se, že je opuštěn nebem i zemí. Přesto se pevně držel víry v Boha a vědom si své bezúhonnosti v úzkosti a bezradnosti volal:

„Život mě omrzl ... Kéž bys mě skryl v podsvětí a schoval mě, než pomine tvůj hněv, stanovil mi lhůtu a pamatoval na mě.“ **Jób 10,1; 14,13.**

„Úpím-li pro násilí, zůstávám bez odpovědi, o pomoc volám a zastání není ... Mou slávu ze mne svlékl a sňal korunu z mé hlavy ... Mé bratry ode mne vzdálil, moji známí se mi odcizili ... Ti, které jsem miloval, se ke mně obracejí zády ... Smilujte se, smilujte se nade mnou, přátelé moji, neboť se mě dotkla ruka Boží.“ **Jób 19,7-21.**

„Kéž bych věděl, kde ho najdu. Vydal bych se k jeho sídlu ... Půjdu-li vpřed, není nikde, jestliže zpět, též ho nepostřehnu, jestliže něco učiní vlevo, neužřím ho, skryje-li se vpravo, neuvidím to. Zato on zná moji cestu; ať mě zkouší, vyjdu jako zlato.“ **Jób 23,3-10.**



„I kdyby mě zabil a já už neměl co očekávat, přece bych chtěl před ním obhájit své cesty.“ **Jób 13,15.**

„Já vím, že můj Vykupitel je živ a jako poslední se postaví nad prachem. A kdyby mi i kůži sedřeli, ač zbaven masa, uzřím Boha, já ho uzřím, pro mne tu bude, mé oči ho uvidí, ne někdo cizí, mé ledví po tom prahne v mém nitru.“ **Jób 19,25-27.**

A Jóbovi se stalo podle jeho víry. „Ať mě zkouší,“ řekl, „vyjdu jako zlato.“ **Jób 23,10.**

Trpělivým snášením svého trápení obhájl nejen svůj ale i Boží charakter. A „Hospodin také změnil Jóbův úděl ... a dal mu všeho dvojnásob, než míval ... A Hospodin Jóbovi žehnal ke konci více než na začátku.“ **Jób 42,10-12.**

V seznamu lidí, v jejichž životech se v nelehkých chvílích projevovalo sebezapření, jsou i Jónatan a Jan Křtitel.

[93]

Jónatan se narodil jako dědic trůnu. Věděl však, že podle Božího rozhodnutí má odejít do ústraní. Dokázal být nejlepším a nejvěrnějším přítelem muže, který měl jednou zaujmout jeho místo. Chránil Davida s nasazením vlastního života. Pevně stál po boku svého otce, jehož moc upadala, a po jeho boku i nakonec padl. Celé nebe si váží Jónatanova jména a také pro nás je připomínkou života nesobecké lásky.

Veřejné vystoupení Jana Křtitele, který ohlašoval příchod Mesiáše, vyvolalo v národu vzrušení. Celé zástupy jej následovaly z místa na místo. Když pak Mesiáš, o němž mluvil, přišel, vše se změnilo. Lidé začali následovat Ježíše a zdálo se, že Janovo dílo spěje rychle k závěru. Jeho víra však nezakolísala: „On musí růst, já však se menšit.“ **Jan 3,30.**

Čas plynul, ale království, které Jan s důvěrou očekával, stále nepřicházelo. Byl zbaven svobody pouště a uvězněn v Herodově žaláři, kde čekal a vyhlížel, co se bude dít. Neřinčely zbraně ani se neotevřely dveře vězení. Avšak uzdravování nemocných, hlásání evangelia a pozvedání lidských duší dotvrzovaly Kristovo poslání.

Když Jan ve vězeňské kobce viděl, kam směřuje jeho cesta, byl ochoten přijmout úkol, aby se i on připojil ke Kristu v oběti. Nebeští poslové stáli po jeho boku až do smrti. Všechny vesmírné bytosti tak byly svědky toho, jak svým životem obhájl nesobeckou službu. Svědectví

Janova života bylo povzbuzením pro všechny trpící v dalších generacích, kteří procházeli nejrůznějším soužením. Muže i ženy v žalářích, na popravištích a v plamenech po staletí temna posilovala vzpomínka na toho, o němž Kristus prohlásil:

„Mezi těmi, kdo se narodili z ženy, nevystoupil nikdo větší.“

**Matouš 11,11.**

„Mám ještě pokračovat? Vždyť by mi nestačil čas, kdybych měl vypravovat o Gedeónovi, Barákovi, Samsonovi, Jeftovi, Davidovi, Samuelovi a prorocích, kteří svou vírou dobývali království, uskutěčňovali Boží spravedlnost, dosáhli toho, co jim bylo zaslíbeno; zavírali tlamy lvům, krotili plameny ohně, unikali ostří meče, v slabosti nabývali síly, vedli si hrdinsky v boji, zaháněli na útěk vojska cizinců; ženám se jejich mrtví vraceli vzkříšení. Jiní byli mučeni a odmítli se zachránit, protože chtěli dosáhnout něčeho lepšího, totiž vzkříšení. Jiní zakusili výsměch a bičování, ba i okovy a žalář. Byli kamenováni, mučeni, řezáni pilou, umírali pod ostřím meče. Chodili v ovčích a kozích kůžích, trpěli nouzi, zakoušeli útisk a soužení. Svět jich nebyl hoden, bloudili po pouštích a horách, skrývali se v jeskyních a roklinách země. A ti všichni, ačkoliv osvědčili svou víru, nedočkali se splnění toho, co bylo zaslíbeno, neboť Bůh, který zamýšlel pro nás něco lepšího, nechtěl, aby dosáhli cíle bez nás.“

[94] **Židům 11,32-40.**

## 17. kapitola — Poezie a zpěv

„Nařízení tvá si zpívám jako žalmy v domě ...“

Žalm 119,54.

V Bibli se nacházejí nejstarší a nejvznešenější básnické výtvo-ry, jaké lidstvo zná. Ještě dříve, než se narodili nejstarší básníci světa, zaznamenal midjánský pastýř Boží slova, která byla určena Jóbovi. Ani ty nejlepší výtvo-ry lidského génia se nemohou vyrovnat jejich vznešenosti:

„Kde jsi byl,  
když jsem zakládal zemi? ...“

„Kdo sevřel moře vraty,  
když se valilo z lůna země,  
když jsem mu určil za oděv mračno  
a za plénku temný mrak,  
když jsem mu stanovil meze,  
položil závory a vrata a řekl:  
,Až sem smíš přijít, ale ne dál;  
zde se složí tvé nespoutané  
vlnobití;  
Zdali jsi ty někdy za svých dnů  
dal příkaz jitru  
a vykázal jitřence její místo. ...“

„Přišel jsi až ke zřídlu moře,  
procházel ses po dně  
propastné tůně?“

„Byly ti odkryty brány smrti,  
brány šeré smrti jsi spatřil?  
Postřehls celou šíři země?

Pověz, znáš-li to všechno.  
Kde je cesta k obydlí světla?  
Kde má své místo temnota?...“

„Přišel jsi někdy ke skladům  
sněhu,  
spatřil jsi sklady krupobití ...“

„Kde je cesta k místu,  
kde se dělí světlo?  
Odkud se žene na zemi  
východní vítr?  
Kdo vyryl koryta povodni  
a bouřnému mračnu cestu,  
aby pršelo na liduprázdnou zemi,  
na poušť, v níž člověka není,  
aby se napojila místa pustá  
a zpustošená  
a vzešla mladá tráva?  
Dovedeš spoutat mihotavý třpyt  
Plejád  
nebo rozvázat pouta Orióna?  
Vyvedeš hvězdy zvířetníku  
v pravý čas a povedeš  
souhvězdí Lva s jeho mladými?“

Jób 38,4-27.31.32.

[95]

Píseň písni zase nádherně popisuje jaro:

„Hle, zima pominula,  
lijavce přešly, jsou tytam.  
Po zemi se objevují květy,  
nadešel čas prořezávat révu,  
hlas hrdličky je slyšet v naší zemi.  
Fíkovník nasadil první plody,  
voní kvítky vinné révy.

Vstaň, má přítelkyně, krásko má,  
a pojd'!“

Píseň písni  
2,11-13.

Bileámovo nedobrovolné prorocké požehnání Izraeli je stejně krásné:

„Z Aramu přivedl mě Balák,  
z východních hor moábský král:  
Pojd' mi proklít Jákoba,  
pojd' zaklínat Izraele!  
Jak mám zatratit,  
když Bůh nezatrácuje?  
Jak mám zaklínat,  
když Hospodin nezaklíná?  
Vidím ho z temene skal,  
z pahorků na něj hledím:  
Je to lid, který přebývá odděleně,  
nepočítá se mezi pronárody ...“

„Hle, dostal jsem úkol žehnat.  
On dal požehnání  
a já to nezvrátím.  
Nehledí na kouzla proti Jákovovi,  
nedbá těch, kdo přejí bídu Izraeli.  
Hospodin, jeho Bůh, je s ním,  
hlaholí to v něm  
královským holdem ...“

„Proti Jákovovi není zaklínadla,  
proti Izraeli není věštby.  
Od tohoto času  
bude hlásáno o Jákovovi,  
zvěstováno o Izraeli,  
co mu Bůh prokázal.“

„Výrok toho, jenž slyší řeč Boží,

jenž mívá vidění od Všemocného.  
 Jak skvělé jsou tvé stany, Jákobe,  
 tvé příbytky, Izraeli!  
 Rozprostírají se jako úvaly,  
 jako zahrady nad řekou,  
 jako vonné stromoví  
 vysázené Hospodinem,  
 jako cedry při vodách . . .“

„Výrok toho, jenž slyší řeč Boží,  
 jenž má poznání od Nejvyššího . . .  
 Vidím jej, ne však přítomného,  
 hledím na něj, ne však zblízka.  
 Vyjde hvězda z Jákoba,  
 povstane žezlo z Izraele . . .  
 Panovat bude ten,  
 jenž vzejde z Jákoba,  
 a zahubí toho,  
 kdo vyvázne z města.“

4. Mojžíšova  
 23,7-23;  
 24,4-6.16-19.

Celým nebem zní melodie chval. Při každém kontaktu nebes se zemí se ozývá hudba, „vzdávání díky a prozpěvování“ **Izajáš 51,3**.

Na počátku Bůh se zálibným úsměvem sledoval nově stvořenou nádhernou zemi, „zatímco jitřní hvězdy společně plesaly a všichni synové Boží propukli v hlahol“ **Jób 38,7**.

[96] Také lidská srdce souzněla s nebesy a odpovídala na Boží dobrotu tóny chvalozpěvu. Později i mnohé jiné události lidských dějin se pojily s písněmi. Nejstarší píseň, jež zazněla z lidských úst a je zaznamenaná v Bibli, je projev vděčnosti za záchranu u Rudého moře:

„Hospodinu chci zpívat,  
 neboť se slavně vyvýšil,  
 smetl do moře koně i s jezdcem.  
 Hospodin je má záštita a píseň,

stal se mou spásou.

On je můj Bůh, a já ho velebím,  
Bůh mého otce, a já ho vyvyšuji . . . “

„Tvá pravice, Hospodine,  
velkolepá v síle,  
tvá pravice, Hospodine, zdrť nepřítel. . . “

„Kdo je mezi bohy jako  
ty, Hospodine?  
Kdo je jako ty,  
tak velkolepý ve svatosti,  
hrozný v chvályhodných skutcích,  
konající divy?  
Hospodin kraluje  
navěky a navždy. . . “

„Zpívejte Hospodinu,  
neboť se slavně vyvýšil.“

2. Mojžíšova  
15,1.2.6-11.18-21.

Jako odpověď na svůj chvalozpěv obdrželi velké požehnání.  
Tato jejich zkušenost může být i pro nás poučením:

„Odtud táhli do Beéru. To je Beér (neboli Studna), kde řekl Hospodin Mojžíšovi: „Shromáždi lid a já jim dám vodu.““ 4. Mojžíšova 21,16. Tehdy zpíval Izrael tuto píseň:

„Vytryskni, studnice!  
Zazpívejte o ní!  
Studnici kopali velmožové,  
hloubili ji urození z lidu palcátem  
a svými holemi.“

4. Mojžíšova  
21,17.18.

Tento příběh se může opakovat i v naší duchovní zkušenosti.  
Slova duchovních písní často otevírají v naší duši prameny pokání,  
víry, naděje, lásky a radosti.

Za zvuku chvalozpěvu vyšlo izraelské vojsko pod vedením Jóšafata vstříc velkému vítězství. K Jóšafatovi se tehdy donesly zvěsti o hrozící válce:

„Vytáhlo proti tobě veliké množství z krajin za mořem,“ zněla zpráva. Byli to „Moábci a Amónovci a s nimi někteří z amónských spojenců.“ „Jóšafat se dotázal s bázní Hospodina. Vyhlásil také po celém Judsku půst. Judejci se shromáždili, aby hledali pomoc od Hospodina. Také ze všech judských měst přišli hledat Hospodina.“

Spolu s celým lidem volal bezmocný Jóšafat na nádvoří chrámu k Bohu a dovolával se Božího zaslíbení: „Bože náš, což je nebudeš soudit? Nemáme sílu proti tomuto velikému množství, které táhne proti nám. Nevíme, co máme dělat, proto vzhlížíme k tobě.“ **2.**

[97] **Paralipomenon 20,2.1.3.4.12.**

Tehdy na levitu Jachzíela „sestoupil uprostřed shromáždění duch Hospodinův . . . , a ten pravil: „Pozorně naslouchejte, všichni Judejci a obyvatelé Jeruzaléma, i ty, králi Jóšafate. Toto vám praví Hospodin: „Nebojte se a neděste se tohoto velikého množství.

Boj není váš, ale Boží . . . Vy přitom bojovat nemusíte. Postavte se, Judejci a obyvatelé Jeruzaléma, stůjte a uvidíte, jak vás Hospodin zachrání. Nebojte se a neděste se a zítra proti nim vytáhněte! Hospodin bude s vámi.“ **2. Paralipomenon 20,14-17.**

„Za časného jitra vytáhli na tekójskou poušť.“ **2. Paralipomenon 20,20.** Před vojskem kráčeli zpěváci, kteří pozvedali své hlasy k Bohu a chválili jej za slib vítězství.

Když se o čtyři dny později vracela armáda obtěžkána kořistí do Jeruzaléma, zpívala písně díky za dobyté vítězství.

Uprostřed života plného změn si David zpěvem udržoval společenství s nebesy. Jeho pastýřská zkušenost se krásně odrážela ve slovech jeho písní:

„Hospodin je můj pastýř,  
nebudu mít nedostatek.  
Dopřává mi odpočívát  
na travnatých nivách,  
vodí mě na klidná místa u vod,  
naživu mě udržuje,  
stezkou spravedlnosti mě vede  
pro své jméno.



I když půjdu roklí šeré smrti,  
nebudu se bát ničeho zlého,  
vždyť se mnou jsi ty.  
Tvoje berla a tvá hůl  
mě potěšují.“

Žalm 23,1-4.

Když později jako štvanec a uprchlík musel hledat své útočiště ve skalách a v jeskyních, napsal:

„Bože, tys Bůh můj!  
Hledám tě za úsvitu,  
má duše po tobě žízní.  
Mé tělo touhou po tobě hyne  
ve vyschlé, prahnoucí,  
bezvodé zemi . . . ,  
že jsi mou pomocí býval,  
ve stínu křídel tvých plesám.“

„Proč se tak trpce rmoutíš,  
má duše,  
proč ve mně úzkostně sténáš?  
Na Boha čekej,  
opět mu budu vzdávat chválu,  
jemu, své spáse. On je můj Bůh.“

„Hospodin je světlo mé  
a moje spása, koho bych se bál?  
Hospodin je záštita mého života,  
z koho bych měl strach?“

Žalm 63,2-8;  
42,11; 27,1.

Stejná důvěra na nás dýchá i ze slov, která David napsal v době, kdy ho jeho vlastní syn Abšalóm svrhl z trůnu. Zbaven královské hodnosti musel utéct z Jeruzaléma. Vysílen žalem a namáhavým útekem pak odpočíval se svými společníky na břehu Jordánu. Byli ale probuzeni naléhavou výzvou k útěku.

Celé společenství mužů, žen a malých dětí muselo potmě přebrodit hlubokou a prudkou řeku, protože je pronásledovali přívrženci zrádného syna. V této hodině nejtemnější zkoušky David zpíval:

„Pozvedám hlas k Hospodinu,  
a on ze své svaté hory  
mi už odpovídá.  
Ulehnu, usnu a probudím se,  
neboť Hospodin mě podepírá.  
Nebojím se davu desetitisíců,  
kteří kolem proti mně se kladou.“

**Žalm 3,5-7.**

I po svém velikém hříchu, když jej sužovaly výčitky svědomí a když sám sebou opovrhoval, se stále obracel k Bohu jako ke svému nejlepšímu příteli:

„Smiluj se nade mnou, Bože,  
pro milosrdenství svoje,  
pro své velké slitování  
zahlad' moje nevěrnosti. . . “  
  
„Zbav mě hříchu,  
očist' yzopem  
a budu čistý,  
umyj mě, budu bělejší nad sníh.“

**Žalm 51,3-9.**

David během svého dlouhého života nenašel na zemi místo k odpočinutí. „My jsme před tebou jen hosté a příchozí jako všichni naši otcové,“ vyznal nakonec. „Naše dny na zemi jsou jako stín a naděje není.“ **1. Paralipomenon 29,15.**

„Bůh je naše útočiště, naše síla,  
pomoc v soužení  
vždy velmi osvědčená.  
Proto se bát nebudeme,

byť se převrátila země  
a základy hor se pohnuly  
v srdci moří.“

„Řeka svými toky  
oblažuje město Boží,  
svatyni příbytku Nejvyššího.  
Nepohne se,  
Bůh je v jeho středu,  
Bůh mu pomáhá hned při rozbřesku jitra . . . “

„Hospodin zástupů je s námi,  
Bůh Jákobův,  
hrad náš nedobytný.“

„Tento Bůh je Bůh náš  
navěky a navždy;  
on sám nás povede věčně.“

Žalm 46,2.3.5-8; 48,14.

Také Pán Ježíš během svého života čelil pokušením písní. Když atmosféra kolem něj ztěžkla temnotou nespokojenosti, nedůvěrou či skličujícím strachem, bylo slyšet jeho potěšující písně víry.

I onoho posledního večera, kdy spolu s učedníky jedl velikonoční večeři, pozvedl v očekávání blízké smrti svůj hlas, aby zpíval žalmy:

„Jméno Hospodinovo  
bud' požehnáno nyní i navěky.  
Od východu slunce až na západ  
chváleno bud' jméno Hospodina.“  
„Hospodina miluji;  
on slyší můj hlas, moje prosby,  
sklonil ke mně ucho.  
Po všechny své dny  
chci k němu volat.  
Ovinuly mě provazy smrti,  
přepadly mě úzkosti podsvětí;  
nacházím jen soužení a strasti.

[99]

Vzývám však Hospodinovo  
jméno:  
Hospodine, prosím,  
zachraň mi život!  
Hospodin je milostivý,  
spravedlivý,  
náš Bůh se slitovává.  
Hospodin je ochránce  
nezkušených:  
byl jsem vyčerpán,  
a dopřál mi zvítězit.  
Můžeš opět odpočinout,  
moje duše,  
nebot' Hospodin se tě zastal.  
Ubránils mě před smrtí,  
mé oko před slzami,  
moje nohy před zvrtnutím.“

Žalm 113,2.3; 116,1-8.

I uprostřed temných stínů poslední velké pozemské krize jasně zazáří Boží světlo, aby mohutně a vznešeně zazněla píseň naděje a důvěry.

„V onen den se bude zpívat  
v judské zemi tato píseň:  
„Mocné je naše město!  
Jako hradby a val  
mu Bůh dal spásu.“  
Otevřete brány,  
ať vejde spravedlivý národ,  
který zachovává věrnost.  
Stvoření opírající se o tebe  
chráníš pokojem,  
pokojem, nebot' v tebe doufá.  
Doufejte v Hospodina věčně,

neboť Hospodin,  
jen Hospodin je skála věků.“

Izajáš 26,1-4.

„Ti, za něž Hospodin zaplatil,  
se vrátí.  
Přijdou na Sijón s plesáním  
a věčná radost bude  
na jejich hlavách.  
Dojdou veselí a radosti,  
na útěk se dají starosti a nářek.“

Izajáš 35,10.

„Přijdou a budou plesat  
na výšině sijónské,  
budou proudit  
k Hospodinově dobrotě...  
Jejich duše bude jako  
zavlažovaná zahrada.  
Už nikdy nebudou tesknit.“

Jeremjáš 31,12.

### Moc písně

Dějiny biblických písní nám ukazují, jakým požehnáním může být hudba a zpěv. Je pravdou, že hudba bývá často zneužívána, aby sloužila záměrům zla. Stává se pak jedním z nejlákavějších nástrojů pokušení. Pokud je však správně používána, je drahocenným Božím darem určeným k povznesení myšlenek i duše.

Své namáhavé putování pustinou si Izraelci zpříjemňovali zpěvem písní oslavujících Boha. I dnes je Božím přáním, aby si jeho děti zpříjemnily svou životní pouť. [100]

Zpěv je jedním z nejúčinnějších prostředků, jak se nám mohou jeho slova vrýt do paměti. Taková píseň pak má úžasnou moc.

Dokáže zjemnit hrubou a nekultivovanou povahu, osvěžit myšlení, vzbudit soucit, podpořit jednotu a soulad či zahnat chmurné myšlenky, které nás oslabují a berou nám odvahu.

Je to jeden z nejúčinnějších prostředků jak vstoupit do srdce duchovní pravdy. Často se stává, že si utrápený a nešťastný člověk vzpomene na slova téměř zapomenuté písně o Bohu, kterou slýchal v dětství. Pokušení pak ztrácejí svou sílu a život zase dostává nový smysl a směr.

Neměli bychom ale zapomenout ani na to, že zpěv hraje důležitou roli i při výchově. Zkusme doma více zpívat, a ubude výčitek a kritizování. Písně nám naopak přinesou více veselí, naděje a radosti. Zpívejme ve školách, a žáci budou přitahováni blíže k Bohu, ke svým učitelům i spolužákům.

Při společných bohoslužbách je zpěv projevem úcty ke Spasiteli stejně jako modlitba. Mnohé písně jsou vlastně modlitbami. Když povedeme děti k tomu, aby si to uvědomily, budou více přemýšlet o významu slov, která zpívají, a budou je pak i lépe vnímat.

Čím blíže nás náš Vykupitel přivádí k sobě, tím více vnímáme chvalozpěvy a projevy vděčnosti nebeských zástupů, které obklopují jeho trůn. Pak ozvěna andělského zpěvu zazní v našich pozemských domovech a naše srdce zatouží připojit se k nim.

[101] Společenství s nebesy totiž začíná už zde na zemi. Už zde se můžeme naladit na stejnou notu.

## 18. kapitola — Tajemství Bible

„Dokážeš vystihnout Boha?“

Jób 11,7.

Žádný smrtelný člověk nedokáže plně pochopit povahu a dílo nekonečného Boha. Není možno jej objevit studiem a bádáním. Tato svatá bytost musí zůstat zahalena tajemstvím pro vzdělané i prosté. Ale i když si uvědomujeme, že „oblak a mrákota jsou kolem něho“, přesto můžeme vědět, že „spravedlnost a právo jsou pilíře jeho trůnu“ **Žalm 97,2**. Jeho jednání s námi dokážeme pochopit jen natolik, nakolik jsme schopni postřehnout jeho bezmeznou milost spojenou s nekonečnou mocí. Můžeme porozumět jen těm jeho záměrům, které jsme schopni pochopit. Ve všem ostatním smíme důvěřovat ruce, která je všemocná, a srdci, které je plné lásky.

Boží slovo a povaha jeho Autora představují určité tajemství, které smrtelné bytosti nikdy plně nepochopí. Bůh však dal v Bibli dostatečný důkaz její božské autority. Mnohá logická svědectví apelující na náš rozum ukazují na Boží existenci, na jeho charakter a na pravdivost jeho slova. Nezavíral nás tak ale možnost pochybovat. Víra totiž musí spočívat na svědectví, nikoli na důkazech. Lidé, kteří chtějí pochybovat, mají možnost. Ale ti, kdo touží po poznání pravdy, najdou pro víru dostatečný základ.

Nemáme důvod zpochybňovat Boží slovo jen proto, že nedokážeme porozumět všem tajemstvím jeho prozřetelnosti. Vždyť i v přírodě jsme stále obklopeni divy, které přesahují možnosti našeho chápání. Nemělo by tedy pro nás být překvapením, když i v duchovním světě nacházíme tajemství, která nedokážeme pochopit. Problém spočívá jen ve slabosti a omezenosti lidského myšlení.

Tajemství, která v Bibli nacházíme, nemohou být argumentem proti ní. Patří naopak mezi nejsilnější důkazy její božské inspirace. Kdyby Bible obsahovala pouze takové záznamy o Bohu, které můžeme plně pochopit, a kdyby jeho velikost a majestát mohly být vystiženy ohraničenou lidskou myslí, pak bychom Bibli jen sotva

[102]

mohli připisovat Boží autorství. Velkolepost jejích témat by nás měla vést k uznání Bible jako Božího slova.

Bible odhaluje pravdu s krásnou jednoduchostí a přiměřeně potřebám a touhám lidského srdce. Udivuje a okouzluje ty nejvzdělanější, ale zároveň objasňuje pokornému a prostému člověku cestu života. „Kdo půjde po této cestě, nezbloudí ...“ **Izajáš 35,8.**

Vůbec nikdo nemusí bloudit, půjde-li v záři čistého a svatého světla. Avšak i ty nejjednodušeji vyjádřené pravdy se dotýkají vznesených a dalekosáhlých témat, která nekonečně přesahují možnosti lidského chápání. Toho, kdo upřímně hledá pravdu, naplňují hlubokou úctou a vírou. Čím více studujeme Bibli, tím více docházíme k přesvědčení, že je to skutečně slovo živého Boha, a lidský rozum se sklání před Božím majestátem.

Bůh chce, aby se před tím, kdo toužebně hledá, neustále otevíraly pravdy jeho slova. „Skryté věci patří Hospodinu, našemu Bohu, zjevné však patří navěky nám.“ **5. Mojžíšova 29,28.** Názor, že některým částem Bible není možné porozumět, vedl k zanedbávání některých velmi důležitých pravd. Bible neobsahuje tajemství proto, že by Bůh chtěl před námi pravdu ukrýt, ale protože kvůli vlastní slabosti a neznalosti nejsme schopni pravdu plně pochopit. To je třeba zdůraznit a často připomínat! Problém není v Božím záměru, ale v našich omezených možnostech. Bůh si přeje, abychom právě těm částem Písma, které často zanedbáváme jako nepochopitelné, porozuměli alespoň natolik, nakolik nám to naše rozumové schopnosti dovolí. „Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti, aby Boží člověk byl náležitě připraven ke každému dobrému činu.“ **2. Timoteovi 3,16.17.**

Lidská mysl není schopná stoprocentně pochopit ani jednu z biblických pravd. Každá z nich zachycuje Boží slávu z jiného pohledu, ale my dokážeme postřehnout pouze odlesky. Plná záře přesahuje naše možnosti.

Přemýšlíme-li o velkých pravdách Božího slova, je to podobné, jako kdybychom se dívali na pramen, který se nám před očima rozšiřuje a prohlubuje. Jeho šířka a hloubka přesahují možnosti našeho poznání. Nakolik ho studujeme, náš rozhled se rozšiřuje, a nakonec vypadá jako nekonečné bezbřehé moře.



Takové studium však má oživující moc. Mysl a srdce získávají novou sílu, nový život.

Tato zkušenost je nejvyšším důkazem božské autority Bible. Můžeme přijímat Boží slovo jako potravu pro duši se stejnou samozřejmostí jako chléb pro tělo. Chléb uspokojuje naše tělesné potřeby a působí blahodárně na celý organismus.

Zkuste to i s Biblí. Jaké výsledky přineslo, když se její zásady staly skutečně stavebními prvky vašeho charakteru? Co se změnilo ve vašem životě? „Co je staré, pominulo, hle, je tu nové!“ **2. Korintským 5,17**. V její síle dokázali mnozí muži i ženy zpřetrhat pouta hříšných návyků. Zbavili se sobectví. Hrubým lidem vrátila uctivost, opilcům střízlivost a prostopášníkům čistotu. Duše, které nesly satanovu podobu, se změnily k Božímu obrazu. Taková změna je tím největším zázrakem. Změna způsobená Božím slovem je jedním z nejhlubších tajemství. Nemůžeme je pochopit. Můžeme mu jen věřit ve smyslu Písma, které prohlašuje: „Kristus ve vás, ta naděje slávy.“ **Koloským 1,27**. [103]

Poznání tohoto tajemství nám nabízí klíč ke všem ostatním poznáním. Otevírá před člověkem poklady vesmíru a možnosti nekonečného rozvoje.

K tomuto rozvoji dochází při neustálém poznávání Božího charakteru — to je sláva a tajemství Písma. Kdybychom mohli plně porozumět Bohu a jeho slovu, pak bychom už nemohli objevit žádnou další pravdu a získat další poznání. Bůh by ztratil svoji svrchovanost a člověk by se přestal rozvíjet.

Díky Bohu, že tomu tak není. Protože je Bůh nekonečný a také jsou v něm obsaženy všechny poklady moudrosti, můžeme je po celou věčnost zkoumat a studovat. Přesto však nikdy nevyčerpáme bohatství jeho moudrosti, dobroty a moci. [104]

## 19. kapitola — Dějiny a proroctví

„Kdo to od pradávna ohlašoval?...

Cožpak ne já, Hospodin? Kromě mne jiného Boha není!“

*Izajáš 45,21.*

Bible je nejstarší a nejobsáhlejší knihou dějin, kterou lidstvo vlastní. Vytryskla přímo z pramene věčné pravdy a Boží ruka po celé věky uchovávala její čistotu. Osvětluje nám vzdálenou minulost, kterou se současná věda marně snaží vypátrat. Pouze v Božím slově můžeme vidět moc, která položila základy země a „roztáhla“ nebesa. Pouze zde nalezneme autentický záznam o původu národů. Jenom zde jsou zapsány dějiny našeho rodu neovlivněné lidskou pýchou ani předsudky. Z historických kronik a záznamů by se mohlo zdát, že vzestup národů nebo vznik a pád impérií vždy závisel na vůli a statečnosti lidí. Zdálo by se, že sled událostí určovala moc, ctižádost a rozmary vlivných osob. Boží slovo nám ale poodhrnuje oponu dějin, abychom za vším dějinným děním viděli milosrdného Boha, který používá lidské nástroje, aby vykonaly záměry jeho vůle.

Bible nám odhaluje pravou filozofii dějin. Apoštol Pavel vysvětlil nádherným způsobem athénskými intelektuálům Boží záměr při stvoření ras a národů: „On stvořil z jednoho člověka všechno lidstvo, aby přebývalo na povrchu země, určil pevná roční údobí i hranice lidských sídel. Bůh to učinil proto, aby jej lidé hledali, zda by se ho snad nějakým způsobem mohli dopátrat a tak jej nalézt.“ *Skutky 17,26.27*. Bůh prohlásil, že každý, kdo chce, může vstoupit do smluvního vztahu s Pánem. (viz *Ezechiel 20,37*) Božím záměrem při stvoření bylo, aby život obyvatel země byl požehnáním nejen pro ně samotné a pro jejich vzájemné vztahy, ale aby zároveň sloužil i ke cti Stvořitele.

K tomuto záměru je přizván každý z nás. Právě o takových lidech je řečeno: „Lid, ježž jsem vytvořil pro sebe, ten bude vyprávět o mých chvályhodných činech.“ *Izajáš 43,21*.

Bůh ve svém zákoně zjevil principy opravdové prosperity národů i jedinců. Mojžíš představil lidu tento zákon slovy: „To bude vaše moudrost a rozumnost.“ „Pro vás není to slovo prázdné, ono je váš život.“ **5. Mojžíšova 4,6;32,47**. Požehnání zaslíbené Izraeli je nabízeno za stejných podmínek každému národu a každému jedinci pod nebem.

[105]

Moc každého vládce na zemi je daná nebesy a jeho úspěch závisí na tom, jak tuto moc používá. Ke každému z nich zaznívá nabídka nebeského Strážce: „Přepásal jsem tě, ač jsi mě neznal.“ **Izajáš 45,5**. Ke každému z nich zaznívají slova řečená před dávnými časy králi Nebúkadnesarovi: „Překonej své hříchy spravedlností a svá provinění milostí k strádajícím; snad ti bude prodloužen klid.“ **Daniel 4,24**.

Člověk, který pochopil, že „spravedlnost vyvyšuje pronárody“ a „upevňuje trůn“ (**Prísloví 14,34; 16,12**), a vidí tyto zásady ve vládě Boha, který „krále sesazuje i ustanovuje“ (**Daniel 2,21**), porozuměl filozofii dějin.

Boží slovo jasně ukazuje, že síla národů či jednotlivců nespočívá v jejich schopnostech, díky nimž se zdají být nepřemožitelní, ani v jejich honosné velikosti. Skutečná velikost totiž spočívá ve věrnosti, s jakou plní Boží záměry.

Názorně to vidíme v dějinách starověkého Babylónu. Král Nebúkadnesar viděl ve snu veliký strom, jehož „výška sahala k nebi. Bylo jej vidět od samého konce země. Měl nádherné listí a mnoho plodů, byla na něm potrava pro všechny. Polní zvěř pod ním nalézala stín, v jeho větvích bydleli nebeští ptáci a sytilo se z něho všechno tvorstvo.“ **Daniel 4,8.9**. Přirovnání ukazuje podstatu správné vlády, která splňuje Boží záměr. Je to vláda, která chrání a povznáší národ.

Bůh vyvýšil Babylón, aby mohl splnit uvedený záměr. Tento národ prosperoval a dosáhl takového bohatství a moci, že se mu nic nemohlo vyrovnat. Písmo toto království vhodně představuje symbolem zlaté hlavy. (**Daniel 2,38**)

Král však nerozpoznal moc, která to vše způsobila. S pýchou v srdci si říkal: „Zdali není veliký tento Babylón, který jsem svou mocí a silou vybudoval jako královský dům ke slávě své důstojnosti?“ **Daniel 4,27**.

Místo toho, aby byl Babylón ochráncem lidí, stal se pyšným a nemilosrdným utiskovatelem.

Slova Písma, která zobrazují krutost a chamtivost vládců v Izraeli, zjevují tajemství pádu Babylónu a pádu mnoha jiných království od počátku světa: „Pojídate tuk, oblékáte se vlnou, porážíte vykrmené, ale ovce nepasete. Neduživé jste neposílili, nemocné jste neléčili, polámanou jste neovázali, zaběhlou jste nepřivedli nazpět, po ztracené jste nepátrali, panovali jste nad nimi násilně a surově.“ **Ezechiel 34,3.4.**

Nad babylónským vládcem vynesl rozsudek nebeský posel: „Tobě je to řečeno, králi Nebúkadnesare: Tvé království od tebe odešlo.“ **Daniel 4,28.**

[106] „Sestup a sed' v prachu, panno, dcero babylónská! Sed' na zemi, připravena o trůn . . . Sed' zticha, vstup do tmy, kaldejská dcero! Už nikdy tě nenazvou paní královských říší.“ **Izajáš 47,1-5.**

„Dcero babylónská, jež přebýváš u hojných vod a oplýváš poklady, přišel tvůj konec, míra tvé zničenosti je dovršena.“ **Jeremjáš 51,13.**

„Babylón, skvost mezi královstvími, pyšná okrasa Kaldejců, dopadne jako Sodoma a Gomora, vyvrácené Bohem.“ „Proměním jej v hnízdiště sýček a ve slatiny, vymetu jej pometlem zkázy, je výrok Hospodina zástupů.“ **Izajáš 13,19; 14,23.**

Každému národu, který vstoupil na jeviště dějin, byla dána příležitost ukázat, zda naplní Boží plán a záměr. Proroctví nastínilo vzestup a pád velkých říší světa — vládu Babylónu, Médo-Persie, Řecka a Říma. Historie se ale vždy opakovala. Každá říše prošla obdobím zkoušek. A každá z nich selhala. Jejich sláva vybledla, moc se ztratila a jejich místo zaujal zase jiný národ. I když tyto národy zavrhlly Boží principy, a tím se přivedly do zkázy, Bůh je stejně dokázal použít pro své záměry.

Bůh toto naučení ukázal v symbolickém vidění proroku Ezechielovi během jeho exilu v Chaldejské zemi. Bylo to v době, kdy proroka trápily smutné vzpomínky i nepříjemné předtuchy. Země jeho otců byla zpustošená a Jeruzalém vylištěný. Sám prorok žil jako cizinec v zemi, kde vládla ctižádnost a krutost. Když viděl všechno to násilí a zlo, zahalil jeho duši zármutek a dnem i nocí naříkal. Avšak symboly, které mu byly ve vidění představeny, mu ukázaly na moc, která převyšuje všechny pozemské vládcy.

Když byl na břehu řeky Kebaru, uviděl Ezechiel jakoby od severu přicházet „bouřlivý vítr od severu, veliké mračno a šlehající oheň;

okolo něho byla zář a uprostřed ohně jakýsi třpyt oslnivého vzácného kovu“ **Ezechiel 1,4**. Viděl i množství vzájemně prostupujících kol, která byla poháněna čtyřmi živými bytostmi. Vysoko nad tím vším bylo něco, „co vypadalo jako safírový kámen podoby trůnu, a na té podobě trůnu, nahoře na něm, bylo cosi, co vypadalo jako člověk“ **Ezechiel 1,26**. „U cherubů bylo totiž vidět pod křídly cosi podobného lidské ruce.“ **Ezechiel 10,8**. Uspořádání kol bylo velmi složité, na první pohled až chaotické, ale pohybovala se v dokonalém souladu. Poháněly je nebeské bytosti, podepírané a provázené rukou zpod křídel cherubů. Nad nimi na safírovém trůnu byl sám věčný Bůh a kolem jeho trůnu byla duha, znamení Boží milosti.

Tak jako složité soukolí vedla ruka, která byla pod křídly cherubů, stejně tak je i složitá hra lidských událostí pod Boží kontrolou. Pán, který sedí nad cheruby, stále řídí záležitosti země.

Dějiny národů tak nevědomky svědčí o pravdě, jejíž význam samy neznaly. Každému národu i jednotlivci Bůh určil místo ve svém velkém plánu. O svém údělu sice rozhodují vlastní volbou, ale Bůh všemu vládne tak, aby se jeho záměry uskutečnily.

Dějiny, které veliký JÁ JSEM už předem oznámil ve svém slovu a které jako jednotlivé články spojuje do prorockého řetězu, nám ukazují, kde se nacházíme dnes a co můžeme očekávat v budoucnosti. Dějiny nám až do dnešních dnů potvrzují to, co bylo předpovězeno v proroctvích. Můžeme si tedy být jisti, že se stejnou určitostí se splní i věci budoucí.

V jeho pravdivém slovu je jasně předpovězeno konečné svržení všech pozemských vlád. V proroctví vyřčeném jako Boží rozsudek nad posledním králem Izraele bylo řečeno: „Toto praví Panovník Hospodin: Sejmi turban a sundej korunu ... Co je nízké, ať je vyvýšeno, a vysoké ať je sníženo. Sutiny, sutiny, sutiny ze všeho nadělám, jaké nikdy nebyly, dokud nepřijde ten, jemuž přísluší soud; já jsem ho jím pověřil.“ **Ezechiel 21,31.32**.

Koruna, jež byla odejmuta Izraeli, pak postupně přecházela na Babylón, Médo-Persii, Řecko a Řím.

Bůh tehdy prohlásil: „Sutiny ze všeho nadělám, jaké nikdy nebyly, dokud nepřijde ten, jemuž přísluší soud; já jsem ho jím pověřil.“ Ta doba je už blízko. Znamení, která dnes vidíme kolem sebe, nám ukazují, že stojíme na prahu velkých a slavných událostí. Celý svět je v pohybu. Před našima očima se naplňuje Spasitelovo proroctví

o událostech, které mají předcházet jeho příchodu: „Budete slyšet válečný ryk a zvěsti o válkách . . . Povstane národ proti národu a království proti království, bude hlad a zemětřesení na mnoha místech.“

**Matouš 24,6.7.**

Pozornost vládců a státníků, ale vlastně i všech ostatních lidí, je upřena k událostem, které se kolem nás dějí. Sledují složité a neklidné vztahy mezi národy a napětí, které zachvacuje všechny pozemské živly. Poznávají, že se blíží něco velkého a rozhodujícího, že svět je na pokraji hroživé krize.

Andělé zatím zadržují větry bojů, dokud svět nebude varován před záhubou, která na něj přichází. Blíží se však bouře, která již brzy propukne. Když Bůh přikáže svým andělům, aby tyto větry pustili, nastane nepopsatelný boj.

Jedině Bible představuje tyto věci ve správném světle. Jsou v ní zjeveny velké poslední události dějin našeho světa. Už dnes můžeme zahlédnout, jak se blíží jejich stíny. Země se třese a tlukot lidských srdcí strachem slábne.

„Hle, Hospodin vyplení zemi a zpustoší ji, rozvrátí její tvářnost a rozpráší její obyvatele . . . , neboť přestoupili zákony, změnili nařízení, porušili věčnou smlouvu. Proto pozře zemi prokletí, kdo v ní přebývají, budou pykat; proto obyvatelé země zajdou v žáru a zůstane lidí maličko . . . Ustane veselí bubnů, pomine hluk rozjařených, ustane veselí citary.“ **Izajáš 24,1-8.**

„Běda, ten den! Blízko je den Hospodinův! Přivalí se jako zhouba od Všemohoucího . . . Zrno zaschlo pod hroudami, sklady jsou zpustošené, sýpky rozbořené, obilí uschlo. Jak těžce oddychuje dobytek! Stáda skotu se plaší, nemají pastvu; stáda bravu se plouží.“

[108] „Vinná réva uschla, zvadl fíkovník, granátový strom i datlovník a jabloň, všechno polní stromoví je suché. Lidským synům vyschl zdroj veselí.“ **Jóel 1,15-18.12.**

„Srdce se mi svírá, srdce mi buší, nemohu mlčet. Slyšíš, má duše, hlas polnice, válečný ryk? Zkáza za zkázou se hlásí, celá země je zpleněna.“ **Jeremjáš 4,19.20.**

„Viděl jsem zemi, a hle, je pustá a prázdná, nebesa jsou beze světla. Viděl jsem hory, a hle, třesou se, všechny pahorky se otřásají. Viděl jsem, a hle, nikde žádný člověk, i všechno nebeské ptactvo odletělo. Viděl jsem, a hle, sad je pouští, všechna města v něm jsou



podvrácena Hospodinem, jeho planoucím hněvem.“ **Jeremjáš 4,23-26.**

„Běda, bude to veliký den, bez obdoby, čas soužení pro Jákoba, ale bude z něho zachráněn.“ **Jeremjáš 30,7.**

„Nuže, lide můj, již vejdi do svých komnat a zavři za sebou dveře. Skryj se na chvíličku, dokud hrozný hněv se nepřežene.“ **Izajáš 26,20.**

„Máš-li útočiště v Hospodinu, u Nejvyššího svůj domov, nestane se ti nic zlého, pohroma se k tvému stanu nepřiblíží.“ **Žalm 91,9.10.**

„Bůh sám, Bůh Hospodin promluvil a volá zemi od slunce východu až po západ. Ze Sijónu, místa dokonalé krásy, zaskvěl se Bůh, přichází Bůh náš a nehodlá mlčet ... Nebesa shůry i zemi volá, povede při se svým lidem ... Nebesa hlásají jeho spravedlnost, Bůh sám bude soudcem.“ **Žalm 50,1-6.**

„Sijónská dcero... , budeš vysvobozena, Hospodin tě vykoupí z rukou tvých nepřátel. Nyní se proti tobě sbírají mnohé pronárody. Říkají: ‚Sijón je zhanoben, pokochejme se pohledem na něj.‘ Oni však neznají smýšlení Hospodinovo, nerozumějí jeho úradku.“ **Micheáš 4,10-12.**

„Zahojím a vyléčím tvé rány, je výrok Hospodinův. Hle, změním úděl Jakobových stanů, slituji se nad jeho příbytky.“ **Jeremjáš 30,17.18.**

„V onen den se bude říkat: ‚Hle, to je náš Bůh. V něho jsme skládali naději a on nás spasil. Je to Hospodin, v něhož jsme skládali naději, budeme jásat a radovat se, že nás spasil.‘ Panovník Hospodin provždy odstraní smrt a setře slzu z každé tváře, sejme potupu svého lidu z celé země; tak promluvil Hospodin.“ **Izajáš 25,9.8.**

„Pohled’ na Sijón, město našich slavností! Tvé oči spatří Jeruzalém, nivu poklidnou, stan, který nebude stržen ... Hospodin je náš soudce, Hospodin je náš zákonodárce, Hospodin je náš král, on nás spasí.“ **Izajáš 33,20-22.**

„Bude soudit nuzné spravedlivě, o pokorných v zemi bude rozhodovat podle práva.“ **Izajáš 11,4.** Pak se naplní Boží záměr. Všichni pod sluncem budou ctít zásady jeho království.

„Nikdy už nebude slýcháno o násilí ve tvé zemi, o zhoubě a zkáze na tvém území. Své hradby budeš nazývat ‚Spása‘ a své brány ‚Chvála‘.“ „Podpírat tě bude spravedlnost, zbavena útisku nepocítíš bázně, děs se k tobě nepřiblíží.“ **Izajáš 60,18; 54,14.**

[109] Proroci, kterým byly odhaleny tyto scény, velmi toužili pochopit jejich význam. „Toto spasení hledali a po něm se ptali proroci . . . , zkoumali, na který čas a na jaké okolnosti ukazuje duch Kristův v nich přítomný . . .

Bylo jim zjeveno, že tím neslouží sami sobě, nýbrž vám; ti, kdo vám přinesli evangelium v moci Ducha svatého, seslaného z nebes, zvěstovali vám nyní toto spasení, které i andělé touží spatřit.“ **1. Petrův 1,10-12.**

Pro nás, kteří stojíme těsně před jejich naplněním, mají tyto popisy hluboký význam a jsou pro nás životně důležité. Jsou to události, na které Boží děti čekaly, po kterých toužily a za které se modlily už od chvíle, kdy naši prarodiče odešli z Edenu.

Dnes, před velkou závěrečnou krizí, jsou lidé pohlceni zábavou a smyslnými požitky stejně jako v době, kdy byla země zničena potopou. Natolik se zaměřili na viditelné a pomíjitelné, že ztratili ze zřetele neviditelné a věčné. Vzdávají se nepomíjitelného bohatství, aby mohli mít věci, které se používáním kazí. Proto je třeba jejich myšlení i pohledy povznést výš, aby se probrali z letargie světského snění.

Vzestupy a pády národů, které jsou zaznamenány na stránkách Bible, nás učí, jak bezcenná a povrchní je světská sláva. Babylón získal moc a vznešenost, jakou do té doby svět neviděl a která tehdejší lidem připadala stálá a trvalá. A přesto, jak smutně skončil . . . Zanikl jako „květ trávy“. Tak hyne vše, co nemá svůj základ v Bohu. Obstát může jen to, co se připojuje k jeho záměrům a vyjadřuje jeho povahu. Jeho zásady jsou jedinými pevnými body, které svět zná.

Všichni potřebujeme pochopit tyto veliké pravdy. Měli bychom se naučit vnímat Boží záměr v dějinách národů i v předpověděných událostech, které mají teprve přijít. Pak budeme moci lépe pochopit pravou hodnotu viditelných i neviditelných věcí a objevit jediný pravý cíl života. Tak budeme schopni vidět časné věci ve světle věčnosti a co nejlépe je používat.

Osvojíme-li si zásady Božího království a staneme-li se jeho občany, budeme pak do něj moci při Kristově příchodu vstoupit. Ten den je již blízko. Zbývá nám už jen krátký čas k pochopení podstatného, k práci na jeho díle a k proměně charakteru.

„Lidský synu, hle, izraelský dům říká: ‚Vidění, které on vidí, se splní za mnoho dnů; on prorokuje pro vzdálené časy.‘ Proto



jim řekni: „Toto praví Panovník Hospodin: Už nebude odloženo žádné mé slovo. Promluvím slovo a ono se splní, je výrok Panovníka Hospodina.““ **Ezechiel 12,27.28.**

[110]

## 20. kapitola — Studium Bible

„Snaž se získat moudrost,  
za všechno své jmění získej rozumnost.“

Příslaví 4,7.

Pán Ježíš už od dětství četl a studoval Písmo. Jako malý sedával každý den na klíně maminky, která jej učila z prorockých svitků. Když vyrostl, trávil rád časná rána a večerní soumraky o samotě na úpatí hor nebo v lese mezi stromy, kde se mohl v klidu modlit a číst Boží slovo.

Důvěrná znalost Písma, kterou prokazoval během své služby, svědčila o poctivosti jeho studia. Toto poznání získal způsobem, který je dostupný i nám. Jeho duševní i duchovní síla je tedy svědectvím o tom, jak účinným vzdělávacím nástrojem může Bible být.

Nebeský Otec ve svém daru Bible nezapomněl ani na děti. Snad nic jiného nemá takový vliv na srdce malých dětí jako právě biblické příběhy.

Tyto jednoduché příběhy jasně vysvětlují velké zásady Božího zákona způsobem, který dokážou pochopit i malé děti. Rodiče a učitelé tak mohou začít velmi záhy naplňovat Boží nařízení: „Budeš je vštěpovat svým synům a budeš o nich rozmlouvat, když budeš sedět doma nebo půjdeš cestou, když budeš uléhat nebo vstávat.“ 5. Mojžíšova 6,7.

Používání názorných pomůcek, tabulí, map a obrázků pomůže nejen při vysvětlování, ale hlavně k lepšímu zapamatování. Rodiče a učitelé by se měli neustále snažit vylepšovat své metody výuky. Zapojme do učení dětí z Bible všechnu svou snahu, nejlepší metody a nejhorlivější úsilí.

Chcete-li probudit a posilovat lásku dětí ke studiu Bible, dejte si záležet na tom, jak využijete čas rodinných pobožností.

Doba ranních a večerních pobožností by měla být tím nejkrásnějším časem z celého dne. Nemůžeme do něj vnášet mrzuté a ne-

laskavé myšlenky. Rodiče a děti se scházejí, aby se setkali s Pánem Ježíšem, zvou do svého domova svaté anděly. Takové bohoslužby mají být krátké, plné života, přizpůsobené daným okolnostem. Čas od času je třeba je obměňovat. Všichni se zapojte do čtení Bible, společně se uče a opakujte si Boží zákon. Ještě větší zájem dětí vzbudíte, jestliže jim občas dovolíte vybrat si, co budete číst. Ptejte se jich na to, co jste si společně přečetli, a dovolte jim také klást otázky. Udělejte vše pro to, aby mohly co nejlépe pochopit smysl čtené části. Pokud se tím pobožnost příliš neprodlouží, nechejte děti, aby se zapojily do modliteb a zpěvu, byť by se jednalo o jediný verš.

[111]

Aby taková společná pobožnost plnila svůj účel, musíme věnovat pozornost její přípravě. Rodiče by si také měli každý den najít čas na studium Bible se svými dětmi. Samozřejmě, že to bude vyžadovat snahu, plánování a jisté oběti, ale bohatě se nám to vyplatí.

Bůh po rodičích v první řadě vyžaduje, aby měli jeho nařízení ve svých srdcích. Říká jim: „A tato slova, která ti dnes přikazuji, budeš mít v srdci. Budeš je vštěpovat svým synům.“ **5. Mojžíšova 6,6.7.**

Pokud chceme v našich dětech probudit nadšení pro Bibli, musíme jí být sami nadšení. Chceme-li v nich vzbudit lásku k jejímu studiu, musíme ho nejprve sami milovat. Naše poučování bude mít jen takový vliv, jak silný je náš osobní příklad a vlastní postoj.

Bůh povolal Abrahama, aby byl učitelem jeho slova. Vybral jej, aby se stal otcem velkého národa, protože viděl, že Abraham bude schopen a ochoten učit své děti a svou domácnost zásadám Božího zákona. Síla Abrahamova vyučování byla v příkladu jeho vlastního života. Do jeho velkého domu patřilo společně se služebníky více než tisíc lidí, z nichž mnozí patřili nedávno před tím k pohanům. To vyžadovalo pevnou a ráznou ruku u kormidla. Slabost a váhavost by zde neobstály.

Bůh o Abrahamovi řekl: „Důvěrně jsem se s ním sblížil, aby přikazoval svým synům a všem, kteří přijdou po něm: „Dbejte na Hospodinovu cestu a jednejte podle spravedlnosti a práva ...““ **1. Mojžíšova 18,19.**

Svou autoritu ale Abraham uplatňoval s velkou moudrostí a citlivostí, takže si získal jejich srdce. Jeho vliv se rozšířil i za hranice jeho domácnosti. Kdekoli postavili své stany, tam vystavěl i oltář, na který přinášel oběti a u kterého uctíval Boha. I když stany složili, oltář zůstal. Mnoho kočovných Kenaanců, kteří díky Abrahamu

životu poznali pravého Boha, se u oltáře zastavilo, aby tam obětovali Hospodinu.

I dnes bude vyučování Božího slova účinné jen tehdy, bude-li se věrně odrážet v životě učitele.

Nestačí vědět, co si ostatní mysleli nebo učili o Bibli. Je třeba, aby každý sám věděl, co je pravda, protože u Božího soudu bude stát každý sám za sebe.

[112] Aby bylo studium Bible efektivní, je třeba probudit veškerý zájem žáků. To by měli mít na zřeteli zvláště ti, kteří se věnují dětem a mládeži.

Při seznamování dětí s Biblí můžeme mnoho získat tím, že budeme pozorovat jejich sklony a zájmy. A ukážeme-li jim potom, co o těchto věcech říká sama Bible, probudíme jejich zájem.

I když jsme jako lidé odlišní, pro každého z nás má Bible poselství. Když žáci zjistí, že Bible vlastně prakticky mluví o jejich vlastních životech, veďme je k tomu, aby ji brali jako svého rádce a aby si vážili její úžasné krásy.

Dětem dnes bývají často doporučovány ke čtení nedobré vzrušující knihy bez skutečné hodnoty. Jsou jim nabízeny kvůli své údajné literární hodnotě. Proč by ale naše děti měly pít ze znečištěných pramenů, když mohou mít volný přístup k čistému zdroji Božího slova? Povzbuzujte děti a mladé lidi, aby právě tam hledali vzácné poklady.

Pokud krása Bible přitáhne jejich pozornost, dotkne se jejich srdcí podmanivá síla. Budou přitahováni i k tomu, který se jim takto zjevil. A jen málokdo pak netouží poznat více o jeho díle a cestách.

Opravdový student Bible by k ní měl přistupovat s ochotou učit se. Nemůžeme ji číst proto, abychom v ní našli důkazy pro podporu svých názorů, ale proto, abychom věděli, co říká Bůh.

Pravé poznání Bible je možné získat jen s pomocí Ducha, který ji sám inspiroval. Chceme-li toto poznání získat, musíme podle něj žít. Máme poslouchat vše, co Boží slovo přikazuje. Můžeme se dožadovat všeho, co je v něm zaslíbeno. Život, který požaduje, to je život, který díky jeho moci smíme žít. Jen s tímto pochopením můžeme Bibli s úspěchem studovat.

Studium Bible vyžaduje vytrvalé úsilí a houževnatou mysl. Tak jako horník dobývá v zemi zlatý poklad, stejně vytrvale musíme hledat poklady Božího slova.

Nejužitečnější metodou je často studium verše po verši. Zastavte se třeba jen u jednoho verše a přemýšlejte, jakou myšlenkou v něm chce Bůh oslovit vás osobně. Tak může mít jediný odstavec daleko větší hodnotu než mnoho kapitol, které čteme s neurčitým záměrem a bez toho, abychom získali nějaké jasné poučení.

Jednou z hlavních příčin duševní a morální slabosti bývá neschopnost soustředit se na hodnotné cíle. Často se pyšníme svou rozsáhlou znalostí literatury, ale i četba velkého množství naprosto neškodných knih v sobě skrývá určité nebezpečí. S obrovským přílivem různých knih a časopisů si staří i mladí vytvářejí návyk číst rychle a povrchně. Mysl pak ztrácí schopnost soustředit se a intenzivně uvažovat.

Navíc mnoho dnešních časopisů a knih nabízí zcela neužitečnou a degradující četbu. Jejich negativní vliv tak zasahuje nejen mysl, ale i duše těch, kdo je čtou. Stávají se pak snadnou kořistí zla a satana. Nasměrujme proto raději svou mysl k vysokým a svatým ideálům a svůj život k vznešenému cíli. Pak v něm nezbude místo pro zlo. [113]

Ved' me tedy mladé lidi k tomu, aby pozorně studovali Boží slovo. Pokud ho přijmou do duše, bude pro ně bezpečnou bariérou proti pokušení: „Tvou řeč uchovávám v srdci,“ říká žalmista, „nechci proti tobě hřešit.“ **Žalm 119,11.**

Bible je sama svým nejlepším vykladačem. Jednu část Písma je třeba porovnávat s jinými částmi.

Student Bible by se měl naučit pohlížet na Bibli jako na celek a vnímat vztahy mezi jednotlivými částmi. Měl by pochopit její velkolepé hlavní téma — Boží původní záměr se světem, vznik velkého sporu a dílo vykoupení. Měl by porozumět povaze dvou principů, které soupeří

o nadvládu ve vesmíru, a měl by se naučit vnímat jejich působení v dějinách. Tento vesmírný spor zasahuje život každého člověka. Je třeba pochopit, že vším, co děláme, projevujeme jeden ze dvou hlavních motivů,

o něž v tomto konfliktu jde. Už nyní rozhodujeme o tom, na které straně budeme nakonec stát. Bůh inspiroval celou Bibli a všechny její části jsou pro nás užitečné. Neměli bychom se proto zajímat o Starý zákon méně než o Nový zákon. Tam, kde při studiu Starého zákona vnímá nepozorný čtenář jen poušť, můžeme vidět vyvěrat osvěžující pramen živé vody.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat také knize Zjevení společně s knihou Daniel. Dobře zvažme, jak co nejlépe pochopit a představit evangelium o tom, že náš Spasitel osobně zjevil svému služebníku Janovi to, „co se má brzo stát“ **Zjevení 1,1**.

Nenechme se při studiu knihy Zjevení odradit skutečností, že obsahuje zdánlivě záhadné symboly.

„Má-li kdo z vás nedostatek moudrosti, ať prosí Boha, který dává všem bez výhrad a bez výčitek, a bude mu dána.“ **Jakubův 1,5**.

„Blaze tomu, kdo předčítá slova tohoto proroctví, a blaze těm, kdo slyší a zachovávají, co je tu napsáno, neboť čas je blízko.“ **Zjevení 1,3**.

Pokud si člověk zamiluje Bibli a začne si uvědomovat její hodnotu, bude se snažit využít každou příležitost, aby se s ní lépe seznámil. To je jeden z nejlepších prostředků k rozvíjení lásky k Písmu. Je dobré mít svoji Bibli vždycky u sebe. Pokud se vám k tomu naskytne příležitost, přečtěte si v ní některou stat' a uvažujte nad ní. Tak budete mít více možností osvojit si některou vzácnou myšlenku z pokladnice pravdy.

Největší motivací pro člověka je víra, naděje a láska. A právě k nim nás vede četba Bible. Krása biblických obrazů a výrazových prostředků je pouze rámem pro skutečný poklad — krásu svatosti.

[114] V biblických záznamech o lidech, kteří chodili s Bohem, objevujeme záblesky jeho slávy. Poznáváme tak toho, vedle něhož je všechna krása země pouze matným odleskem. On řekl: „A já, až budu vyvýšen ze země, přitáhnu všechny k sobě.“ **Jan 12,32**.

Ve chvílích, kdy se čtenář Bible setká se svým Vykupitelem, probudí se v jeho duši víra, úcta a láska. Ten, kdo jde životem s pohledem upřeným na Ježíše Krista, se začne měnit k jeho podobě. Pak se i on připojí k následujícím slovům apoštola Pavla:

„A vůbec všechno pokládám za ztrátu, neboť to, že jsem poznal Ježíše, svého Pána, je mi nade všechno.“ **Filipským 3,8-10**.

Prameny nebeského pokoje a radosti se díky vlivu Božího slova stanou v našem životě mocnou řekou, která přinese požehnání i do našeho okolí.

Také dnešní mladí lidé, kteří se seznámí s poselstvím Bible, mohou přijímat a dále předávat jeho životodárnou energii. Nedokážeme si ani představit požehnání, které takto může svět získat! Právě z ta-

kových lidí se stanou řeky živých vod, prameny „vyvěrající k životu věčnému“ Jan 4,14.

[115]





## Zdravý životní styl

„Modlím se za tebe, milovaný,  
aby se ti ve všem dobře dařilo  
a abys byl zdrav — tak jako se dobře  
daří tvé duši.“

3. Janův 1,2.

## 21. kapitola — Studium fyziologie

„Podivuhodně jsem utvořen, obdivuhodné jsou tvé skutky.“

Žalm 139,14.

Jelikož mysl i duše nacházejí své vyjádření prostřednictvím těla, duševní a duchovní vitalita je do veliké míry závislá na tělesné síle a aktivitě. Vše, co podporuje tělesné zdraví, podporuje také rozvoj silné mysli a vyrovnaného charakteru. Bez zdraví nikdo nemůže jasně chápat a přesně plnit své povinnosti vůči sobě, svým bližním ani vůči svému Stvořiteli. Proto bychom si měli zdraví chránit stejně důsledně jako charakter. Znalost fyziologie a zdravovědy by měla být základem všech výchovných snah.

I když jsou dnes poznatky fyziologie všeobecně známé, stále ve společnosti převládá alarmující lhostejnost vůči zdravotním zásadám. I mezi lidmi, kteří tyto zásady znají, je jen málo těch, kdo se jimi skutečně řídí. Mnoho lidí se nechává vést svými sklony a chutěmi tak slepě, jako by jejich život řídila pouhá náhoda, nikoliv jasné a neměnné zákonitosti.

Mladí lidé ve svěžesti a síle života si většinou jen málo uvědomují hodnotu zdraví. Je to však poklad, který je cennější než zlato. Má na náš život větší vliv než studium, postavení či bohatství. Přesto s ním ale mnozí nakládají lehkomylně a nerozvázně. Člověk, který v boji o bohatství a moc obětuje vlastní zdraví, často padá vysílením ve chvíli, když je již téměř u cíle svých tužeb, zatímco někdo jiný, s lepší tělesnou kondicí, dosáhne vytoužené mety. V důsledku nezdravých životních podmínek a zanedbáváním zdravotních zásad si někteří lidé osvojují nesprávné návyky, takže nakonec promrhají všechny naděje pro tento i budoucí život.

Při studiu fyziologie by studenti měli být vedeni k tomu, aby si uvědomili hodnotu svého zdraví a věděli, jak si je udržovat, aby mohli dosáhnout úspěchu v zápasu života.

Už malé děti můžeme jednoduchým a snadným způsobem učit základům fyziologie a zdravovědy. Začít s tím může už maminka

doma a škola by v tom měla pokračovat dále. S přibývajícími léty se pak tyto znalosti budou rozvíjet do praktické podoby. Mladí lidé by měli brzy pochopit důležitost ochrany jejich organismu před nemocemi a naučit se, co dělat v případě běžných onemocnění a úrazů. Každá škola by měla svým studentům poskytnout základní znalosti v oblasti fyziologie a zdravotní péče. Měla by být vybavena názornými pomůckami, které by znázorňovaly stavbu a činnost lidského těla a péči o něj.

[117]

Při takovém studiu se však často zapomíná na důležité věci, které jsou pro studenta cennější než mnohé technické detaily, které se musí v tomto předmětu běžně učit. Mladí lidé by měli v první řadě pochopit skutečnost, že přírodní zákony jsou zároveň Božími zákony. Pocházejí od stejného autora jako Desatero. Bůh osobně vepsal zákony ovládající náš organismus do každého nervu, svalu a žilky v těle. Nedbalost nebo záměrné porušování těchto zákonů je hříchem proti našemu Stvořiteli.

Je nezbytné osvojit si znalost těchto zákonů. Měli bychom stále více věnovat pozornost zásadám zdravého životního stylu, které zahrnují naši stravu, tělesné cvičení, péči o děti, léčbu nemocných a další oblasti.

Obzvláště je třeba zdůrazňovat, že mysl ovlivňuje i naše tělesné zdraví. Stejně tak má tělo vliv na mysl. Elektrická energie mozku podporovaná mentální aktivitou dodává sílu celému organismu, proto je tak neocenitelnou pomocí v boji proti nemoci. Je třeba také poukázat na sílu vůle a významnou roli sebeovládání pro udržování zdraví. Hněv, nespokojenost nebo sobectví na nás mají depresivní a ničivý vliv. Pohoda, radost, nesobeckost a vděčnost nám naopak dodávají úžasnou životodárnou sílu.

Do této oblasti patří i jedna biblická pravda, o které bychom měli více uvažovat: „Radostné srdce hojí rány.“ **Přísl. 17,22.**

„Ať tvé srdce příkazy mé dodržuje,“ říká Bůh, „prodlouží ti dny a léta života a přidají ti pokoj.“ „Dají život těm, kteří je nalézají, a zdraví celému jejich tělu.“ Písmo také říká, že „řeč vlídná“ je „pláství medu, lahodou duši a uzdravením kostem“ **Přísl. 3,1.2; 4,22; 16,24.**

Je velmi důležité, aby mladí lidé pochopili, co znamená biblické prohlášení, že u Boha je „pramen žití“ **Žalm 36,10.** On je nejen původcem života, ale i samotným životem. Jeho život přijímáme ve

slunečním svitu, v čistém vzduchu nebo v jídle, které nám dodává sílu. Za každou vteřinu svého života vdčíme jemu. Všechny jeho dary, nejsou-li znetvořeny hříchem, nám přinášejí život, zdraví a radost.

„On všechno učinil krásně a v pravý čas.“ **Kazatel 3,11**. Pravá krása nemůže být nikdy výsledkem ničení Božího díla. Můžeme ji nalézt pouze v souladu se zákony Stvořitele, který má sám radost z krásy a dokonalosti svého stvoření.

[118] Při studiu funkcí těla bychom měli sledovat, jak je vše v lidském těle přizpůsobeno svému účelu, jak harmonicky spolupracují jednotlivé orgány. Podaří-li se učiteli probudit u žáků zájem o tuto úžasnou souhru v našem organismu, může pak udělat mnoho užitečného pro jejich zdravý vývoj a správné návyky.

Mezi prvními věcmi, na které je třeba poukázat, by mělo být správné držení těla, ať už při sezení nebo stání. Bůh stvořil člověka vzpřímeného a přeje si, aby si udržel svou důstojnost, rozvážnost, odvahu a sebedůvěru. Právě vzpřímené držení těla tomu velmi napomáhá. Učitel by měl sám být v tomto směru dobrým příkladem a rádcem. Měl by ukazovat, co je správné držení těla, a měl by trvat na tom, aby je i žáci udržovali.

Dalším důležitým bodem je správné dýchání a používání hlasu. Ten, kdo stojí či sedí rovně a vzpřímeně, umí pravděpodobně i správně dýchat. Učitel by měl svým žákům vysvětlit důležitost hlubokého dýchání. Zdravá činnost dýchacích orgánů pomáhá krevnímu oběhu, osvěžuje celý organismus, povzbuzuje chuť k jídlu a podporuje trávení. Umožňuje nám také zdravý a klidný spánek, který osvěžuje celé tělo a zároveň uklidňuje naši mysl.

Mluvíme-li o důležitosti hlubokého dýchání, je užitečné si je i prakticky nacvičovat. Jen tak se totiž může hluboké dýchání stát naším trvalým návykem.

Důležité místo má i cvičení hlasu. Posiluje totiž plíce a zvětšuje jejich kapacitu, čímž předchází mnoha nemocem. Pro správný přednes při čtení či mluvě je třeba dbát na to, aby dýchací orgány nebyly ničím omezovány. Břišní svaly by se měly napínat více než svaly krční. Takto můžeme předcházet velké únavě či onemocněním našich mluvidel. Je dobré dávat pozor také na zřetelnou výslovnost, příjemný a dobře posazený tón hlasu či správné tempo řeči. To bude mít nejen kladný vliv na zdraví studenta, ale i na jeho výsledky.

Učitel by měl se svými žáky hovořit také o tom, že ne každé oblečení je vhodné pro jejich zdraví. Některé nevhodné střihy oděvů, zvláště ty, které tělo příliš upínají a omezují, mohou způsobovat zbytečné zdravotní problémy. Správný oděv by měl člověku umožňovat dobré dýchání a dostatečně volný pohyb rukou. Pokud oděv stahuje naše plíce, omezuje jejich vývin a zároveň brání i trávicí a oběhové soustavě ve správné činnosti. V konečném důsledku tak oslabuje celé tělo. To vše ubírá člověku jeho tělesnou i duševní sílu, a tudíž brání tomu, aby mohl dělat pokroky a měl úspěch.

Při výchově v oblasti zdravého životního stylu nemůžeme zapomenout ani na osobní hygienu a čistotu svého okolí. Každodenní koupel či sprcha upevní naše zdraví a stimuluje činnost mysli. Je také nutné věnovat pozornost slunečnímu světlu, větrání a čistotě prostředí. Čistý a uklizený byt zabezpečí štěstí rodiny a úctu každého vnímavého hosta lépe než nákladné vybavení. Stejně jako kdysi, i dnes platí Ježíšova slova o tom, že „život je víc než pokrm a tělo než oděv“ **Lukáš 12,23**.

[119]

Smyslem studia fyziologie není jen získávání informací. Můžeme teoreticky chápat důležitost větrání nebo i mít v pokoji dostatek čerstvého vzduchu; pokud ale nebudeme správně dýchat, budou naše plíce trpět. Stejně tak je možné chápat důležitost čistoty a mít k tomu i potřebné prostředky. Neuvedeme-li však tyto poznatky do praxe, budou pro nás zcela zbytečné. Smyslem vyučování těchto zásad je zapůsobit na studenta tak, že pochopí jejich důležitost a začne je uvědoměle uvádět do praxe. Boží slovo nám nádherným způsobem ukazuje, jakou důležitost Bůh přikládá našemu tělesnému zdraví a péči o ně. „Či snad nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který ve vás přebývá a jež máte od Boha? Nepatříte sami sobě!“ „Kdo ničí chrám Boží, toho zničí Bůh; neboť Boží chrám je svatý, a ten chrám jste vy.“ **1. Korintským 6,19; 3,17**.

Smyslem takového vzdělávání je předat studentům myšlenku, že naše tělo je chrámem, ve kterém touží přebývat sám Bůh, a tudíž je musíme udržovat čisté.

Až posléze studenti při studiu fyziologie zjistí, že jsou skutečně zázračně a „podivuhodně stvořeni“ (**Žalm 139,14**), naplní je úcta a obdiv. Namísto toho, aby ničili dílo Božích rukou, budou toužit udělat vše pro to, aby naplnili velkolepý plán Stvořitele. Uvědomí

[120] si, že respektování zdravotních zásad není obětí nebo sebezapřením, ale neocenitelnou předností a požehnáním.

## 22. kapitola — Střídmost a zdravá výživa

„Každý závodník se podrobuje všestranné kázni.“

### 1. Korintským 9,25.

Pro každého studenta je důležité, aby pochopil vztah mezi prostým životním stylem ušlechtilým způsobem přemýšlení. Každý se musí sám rozhodnout, zda jeho život bude ovládat jeho mysl nebo tělo. Toto rozhodnutí, které ovlivní zbytek života, dělá člověk už v mládí.

Proto je třeba vynaložit všechno úsilí na to, aby mladí lidé správně porozuměli vlivům, které působí na jejich charakter a které ovlivňují jejich životní úděl. Nestřídmost a užívání škodlivých látek je nepřítel, na kterého si musíme dát pozor. Prudký nárůst tohoto hrozného zla by nás měl probudit k boji. Na toto téma by se mělo hovořit v každé škole i domácnosti. Mládež a děti by měly porozumět tomu, jak se alkohol, tabák a další drogy podílejí na ničení organismu, zatemňování mysli a podněcování smyslnosti v duši. Je třeba jasně poukázat na to, že člověk, který užívá tyto látky, si nemůže dlouhodobě uchovat tělesné, duševní ani mravní zdraví.

Abychom se však dostali ke kořenu tohoto problému, musíme jít ještě hlouběji než jen k alkoholu a tabáku. V pozadí bývá často zahálčivost, život bez cíle anebo špatná společnost. S nestřídmostí se často setkáváme v rodinách, které se považují za přísně střídmé. Vše, co narušuje trávení, co jakkoli poškozuje naše tělo, narušuje rovnováhu mezi duševními a tělesnými silami, a tím oslabuje nadvládu mysli nad tělem, vede člověka k nestřídmosti. Úpadek nejednoho slibně se rozvíjejícího mladého člověka má příčinu v nepřírozené chuti, kterou vypěstovala nezdravá strava.

Například čaj, káva, koření nebo sladkosti mívají na svědomí poruchy trávení. Stejně škodlivá je i masitá strava. Její přirozeně dráždivý vliv, stejně jako mnohé nemoci, jimiž dnes zvířata trpí, by měl být dostatečným argumentem proti jejímu konzumování.

[121]

Lidé, kteří si zvyknou na ostrá a kořeněná jídla, po určité době zjistí, že už jim prostá strava nechutná. To je nutí vyhledávat stále kořeněnější, ostřejší a pálivější jídlo. Jsou-li nervy takto narušeny a organismus oslaben, nedokáže se už vůle této nepřírozeně silné touze vzepřít. Jemná žaludeční sliznice je tak podrážděná, že jí ani to nejdráždivější jídlo nepřináší úlevu. To vyvolává žízeň, kterou uhasí pouze alkohol.

Proti zlu je třeba se postavit od samého počátku. Představme mladým lidem jasně, jaké následky přináší odklon od správných zásad. Ukažme jim, jak může zdravá strava preventivně chránit před touhou po nepřírozených dráždidlech. Snažme se v nich velmi brzy probudit a upevnit sebeovládání. Nadchněme mladé lidi pro myšlenku, že mohou být pány, nikoliv závislými otroky. Bůh je stvořil jako vládce království vlastního nitra, aby věrně plnili své nebem dané poslání. Pokud se takové ponaučení podá přitažlivou formou, nezůstane bez odezvy. Jeho vliv může zachránit tisíce mužů a žen, kteří jsou na pokraji záhuby.

### **Strava a duševní vývoj**

Také vztah mezi stravou a intelektuálním rozvojem si zaslouží mnohem více naší pozornosti. Duševní chaos a otupělost jsou totiž často důsledkem chyb ve stravovacích návycích.

V dnešní době ještě stále převládá názor, že při výběru stravy je bezpečným vůdcem chuť. V ideálních podmínkách by tomu tak mohlo být. Avšak dlouholetými špatnými návyky se lidská chuť natolik zvrhla, že vyžaduje stále silnější podněty. Není už možné jí důvěřovat jako spolehlivému vůdci.

Při výuce životosprávy se studenti potřebují naučit znát výživovou hodnotu různých potravin a pochopit vliv kaloricky přesycené a dráždivé stravy nebo potravin s nedostatečným množstvím živin. Čaj, káva, chléb z bílé mouky, sladkosti a zákusky rozhodně tělu nedodají potřebné živiny. V důsledku nevhodné stravy nejsou mnohé děti schopny větší tělesné či duševní námahy. Správná kombinace obilovin, ovoce, ořechů a zeleniny obsahuje všechny základní výživné prvky. Taková výživa, pokud je správně připravována, nám může nejlépe udržet tělesnou i duševní sílu.



Nezáleží však jen na vlastnostech jednotlivých potravin, ale také na jejich vhodnosti pro toho, kdo je konzumuje. Strava, kterou mohou bez omezení jíst lidé vykonávající fyzickou práci, by neprospěla těm, kdo se věnují především práci duševní. Nezanedbatelná není ani správná skladba jídla. Například lidé, kteří mají sedavé zaměstnání, by v rámci jednoho jídla měli konzumovat pouze několik málo druhů potravin.

I v případě nejvhodnějších potravin je však nutné vyvarovat se přejídání. Příroda nemůže využít více, než potřebuje pro stavbu různých orgánů těla. Dostatečné respektování zdravotních zásad nás pak může ochránit i před duševním přetížením. V mnoha případech totiž právě přetíženost žaludku vyčerpává celé tělo a oslabuje mysl. [122]

V mnoha případech bývá lepší jíst pouze dvě jídla denně místo tří. Večeříme-li příliš brzy, narušujeme tím trávení předcházejícího jídla. V případě pozdní večeře zase tělo nestihne strávit jídlo ještě před spaním a žaludek nemá čas na potřebný odpočinek. To narušuje spánek, mozek a nervy jsou unavené a člověk ztrácí chuť na snídani. Celému systému pak chybí osvěžení a není připraven na povinnosti nového dne.

Nezapomeňme ani na důležitost pravidelnosti jídla a spánku. Protože proces budování těla probíhá během hodin odpočinku, je nevyhnutelné především v mládí, abychom měli pravidelný a dostatečný spánek.

Pokud je to jen možné, vyhýbejme se uspěchanému stravování. Čím méně času máme na jídlo, tím méně bychom ho měli sníst. Lépe je jídlo vynechat než ho nedostatečně rozžvýkat.

Čas jídla má být také příležitostí pro společenský styk a osvěžení. Měli bychom se zbavit všeho, co nás zatěžuje nebo popuzuje. Projevme svou důvěru, lásku a vděčnost Dárci všeho dobrého. Rozhovor u jídla bude radostný a příjemný proud myšlenek bez jakýchkoli obav povznese naši mysl.

Střídmost a pravidelnost má úžasnou moc. Na naši povahu působí více než vnější okolnosti nebo vrozené schopnosti. Zároveň zjistíme, že získaná schopnost sebeovládání bude cenným pokladem, který nám pomůže zvládat naše každodenní povinnosti a těžké situace, které čekají každého člověka.

Cesty moudrosti nás „vedou k blaženosti, všechny její stezky ku pokoji“. **Přísl. 3,17.**

Každému mladému člověku nabízí Bůh budoucnost, která může být vznešenější než život králů. Všichni bychom proto měli uvažovat o poselství moudrého muže: „Blaze tobě, země . . . , tvá knížata jídají  
[123] v náležitý čas pro posilnění, a ne pro opilství.“ **Kazatel 10,17.**

## 23. kapitola — Potřeba pohybu a odpočinku

„Všechno má určenou chvíli.“

### Kazatel 3,1.

Odpočinek a rekreace není totéž co zábava. Jak naznačuje samotný název „rekreace“ (z latinského re-creatio = znovu stvořit) — má člověka posílit a povznést. Přináší nám oddech od našich běžných starostí a povinností, poskytuje občerstvení mysli i tělu, a tím nám pomáhá vrátit se s novou silou k usilovné životní práci. Naproti tomu zábavu lidé vyhledávají proto, aby se povесelili, a často to přehánějí. Zábava odčerpává síly, které jsou potřebné pro užitečnou činnost, proto se zábava stává překážkou na cestě k životnímu úspěchu.

Celé naše tělo je stvořeno k pohybu a aktivitě, nemáme-li dostatek pohybu, neodrazí se to jen na tělesném zdraví, ale začnou ochabovat i naše duševní schopnosti. Častokrát je však tělesná nečinnost téměř nevyhnutelnou součástí podmínek výuky ve školní třídě. Spolu s dalšími nezdravými podmínkami z ní vytváří trýznivé místo pro děti, zvláště pro ty se slabší tělesnou konstitucí. Také větrání je často nedostačující. Špatně tvarované židle podporují nepřirozené držení těla a omezují tak činnost plic a srdce. Děti zde musí trávit denně tři až pět hodin. Není divu, že ve školních lavicích u některých jedinců vzniknou zdravotní problémy, které je provázejí celý život.

Nejvíce tím ale trpí mozek, nejjemnější ze všech orgánů. Takové prostředí při výuce člověka vysiluje a může negativně ovlivnit jeho zdraví na dlouhou dobu. Jestliže je mozek za takových podmínek nucen k předčasné nebo přehnané činnosti, vysiluje se — a následky bývají často trvalé.

Děti by neměly trávit příliš dlouhou dobu v uzavřené místnosti. Nemůžeme od nich ani žádat, aby se soustředily na učení, dokud nedostaly dobrý základ pro tělesný rozvoj.

[124]

Během prvních osmi až deseti let života je pro dítě nejlepší učebnou pole nebo zahrada, nejlepší učitelkou maminka a nejlepší učebnicí příroda.

Ale i později, když už je dítě dost velké na to, aby mohlo navštěvovat školu, je jeho zdraví stále důležitější než vědomosti získané z knih. Je proto třeba, abychom mu vytvořili ty nejlepší podmínky pro jeho tělesný i duševní rozvoj.

Nebezpečí nedostatku vzduchu a pohybu však nehrozí jen malým dětem. Setkáváme se s ním i na vyšších stupních škol. Mnozí studenti sedávají den co den v uzavřených místnostech skloněni nad svými knihami tak, že se téměř nemohou zhluboka nadechnout. Jejich krevní oběh se zpomaluje, nohy jsou studené a hlava rozpálená. Tělo není dostatečně vyživováno, svaly ochabují; celý organismus je nakonec vysílený a nemocný. Avšak kdyby měl takový mladý člověk možnost pravidelného pohybu na slunci a čerstvém vzduchu, vracel by se ze školy posílený tělesně i duševně.

Také studenti, kteří zápasí s nedostatkem prostředků a času, by si měli uvědomit, že čas strávený tělesným cvičením není ztracený. Kdo neustále sedí nad knihami, po nějaké době zjistí, že jeho mysl ztrácí svěžest.

Jestliže však věnuje pozornost i rozvoji svého těla, bude při studiu dělat větší pokroky, než kdyby veškerý čas věnoval pouze studiu knih.

Tělesná nečinnost oslabuje nejen duševní, ale i morální oblast našeho života. Nebesa totiž komunikují s člověkem a ovlivňují jej prostřednictvím jeho mozku, který je pomocí nervové soustavy spojen s celým organismem. Všechno, co narušuje elektrické proudění v nervovém systému, oslabuje životní síly člověka a zmenšuje jeho duševní i duchovní vnímavost.

Nadměrné studium urychluje proudění krve do mozku, čímž jej přetěžuje. Horečná aktivita oslabuje jeho schopnost sebeovládání a podporuje impulzivnost a náladovost. Tím se otevírají dveře pro duševní nečistotu. Nesprávné využívání fyzických sil je velkou měrou zodpovědné za smutný stav naší současné společnosti. „Pýcha, sytost chleba a sebejistý klid“ (**Ezechiel 16,49**) jsou i dnes stejnými nepřáteli lidského pokroku jako kdysi v Sodomě.

Dobrý učitel by si to měl uvědomovat a vést podle toho i své žáky. Měl by jim ukázat, že správný způsob života je výsledkem správného myšlení a že k čistotě myšlení vede tělesná aktivita.

Pro učitele je však důležitou otázkou, jaké prostředky vybrat pro tělesný rozvoj žáků. Pro mnohé školy je vhodným řešením cvičení v tělocvičně. Bez odborného vedení to však může být nebezpečné. Děti si mohou způsobit zbytečná zranění s dlouhodobými následky.

Ale ani cvičení v tělocvičně nedokáže nahradit pohyb na čerstvém vzduchu. Je proto třeba, aby školy v tomto směru zajistily svým žákům ty nejlepší podmínky. Málomnohému zla je třeba se obávat více než lhostejnosti a bezcílnosti. To, k čemu většina sportů vede, znepokojuje mnohé vychovatele. Někteří učitelé jsou znepokojeni, když sledují, jak sport ovlivňuje studijní výsledky žáků i jejich přípravu na život. Sporty, které jsou náročné na čas, odvádějí pozornost žáků od studia. Navíc, nevedou k ušlechtilosti, přejícnosti a pravé mužnosti.

[125]

Některé z oblíbených sportů, jako například americký fotbal nebo box, se staly školami brutality. Podobně jako kdysi v antickém Římě se při nich i dnes rozvíjí touha po převaze, obdiv k hrubé síle a bezohledná neúcta k životu.

Některé další sporty či kolektivní hry možná nejsou tak hrubé, ale v extrémní podobě mohou být stejně zavrženíhodné. Sport v takové podobě vede k vyhledávání vzrušení a extrémních zážitků, vytváří nechuť k užitečné práci a vede k vyhýbání se povinností. Umenšuje naši schopnost vnímat a těšit se z reálného života a z jeho prostých radostí. Tím otevírá dveře, které mohou vést k hýření a nepravostem s jejich hroznými následky.

Také různé oslavy a večírky, tak jak jsou obvykle organizovány, jsou překážkou pro skutečný rozvoj — a to jak myslí, tak charakteru. Vedou k návyku vytvářet lehkovážné svazky, vyhledávat něco mimořádného a vzrušujícího a nejednou i výstředního. Tím formují celý život ke zlému. Úkolem rodičů a učitelů je nabídnout mladým lidem místo toho plnohodnotné rozptýlení, které pro ně bude prospěšné.

Podobně jako v ostatních oblastech našeho života, také v této oblasti nám inspirované Boží slovo ukazuje správnou cestu. Kdysi dávno, když se lidé nechali vést Bohem, byl jejich život poměrně jednoduchý. Žili tehdy v bezprostředním kontaktu s přírodou. Děti pomáhaly rodičům při práci, a tak poznávaly krásy i tajemství po-

kladů přírody. V poklidu lesů a polí lidé promýšleli hluboké životní pravdy, které jako posvátné dědictví předávali z generace na generaci. Taková výchova vytvářela silné osobnosti. Život se dnes stává stále více nepřirozeným, a výsledkem je úpadek. I když se už nemůžeme plně vrátit k prostým návykům dávných dob, můžeme se z nich poučit, aby se náš odpočinek a rekreace staly skutečně tím, co označuje jejich název — příležitostí pro rozvoj těla, mysli i duše.

[126] V této souvislosti je třeba také připomenout prostředí, ve kterém se nacházejí naše domovy a školy. Tyto otázky bychom měli brát v úvahu při výběru místa, kde budeme bydlet nebo kde zřídíme školu. Lidé, pro které má duševní a tělesné dobro větší význam než peníze nebo společenské požadavky, by měli pro své děti hledat vhodné prostředí pro školu či domov. Ideální je místo, kde mohou být děti v častém kontaktu s přírodou. Výchovnému procesu by velmi pomohlo, kdyby škola byla umístěna tak, aby mohla žákům nabídnout práci na školní zahradě a snadný přístup k polím a lesům.

V oblasti rekreace a odpočinku dosáhnou studenti nejlepších výsledků, jestliže budou spolupracovat s učiteli. Jen stěží může učitel žákům věnovat něco hodnotnějšího než je osobní společenství. Jestliže to platí pro dospělé, oč více se to týká mladých lidí a dětí! Porozumět jim můžeme pouze tehdy, budeme-li s nimi trávit čas a budeme-li se o ně zajímat. K budování takových pout mezi učitelem a žákem je nejvhodnější právě příjemně strávený čas mimo školní třídu. Na některých školách učitel tráví dobu rekreace vždy se svými žáky. Podílí se na jejich činnostech a doprovází je na výletech, zapojuje se, jako by byl jedním z nich. Takový přístup může našim školám jen prospět. Vyžaduje sice od učitelů velkou obět', přinese však bohatý užitek. Nejlépe využitý čas je však ten, při němž děti a mladí lidé dělají něco užitečného nejen pro sebe, ale i pro druhé. V tomto věku je můžeme snadno pro něco nadchnout nebo k něčemu nasměrovat.

Například při pěstování rostlin se může učitel snažit probudit jejich zájem upravit okolí školy a učebnu. Výsledkem pak bude dvojnásobný užitek. To, co si žáci sami zkrášlí, už nebudou chtít kazit a ničit. Podpoří to také rozvoj jejich vkusu, pořádkumilovnost a návyk pečovat o své životní prostředí. Také rozvoj zájmu o spolupráci a pocit spoluzodpovědnosti bude pro žáky celoživotním požehnáním.

Práce na zahradě nebo vycházka do polí či lesa může pro žáky dostat nový význam, jestliže je nasměrujeme, aby mysleli i na ty, kdo se nemohou dostat do těchto příjemných míst, a podělili se s nimi o krásné věci z přírody.

Pozorný učitel najde mnoho příležitostí, jak vést své žáky, aby pomáhali druhým. Především malé děti mají ke svému učiteli téměř bezmeznou důvěru a úctu. Ať už je povede, aby pomáhaly doma, aby řádně plnily své každodenní povinnosti nebo aby pomáhaly nemocným a chudým, přinese to své ovoce. A znovu uvidíme dvojí výsledek. Laskavý návrh zpětně přinese požehnání i tomu, kdo jej dal. Vděčnost a spolupráce rodičů ulehčí učiteli jeho úkol a prozáří jeho životní cestu.

Čas věnovaný odpočinku a pohybu někdy nepochybně naruší pravidelný průběh vyučování. Takové přerušení výuky však nebude na překážku. Vynaložený čas a úsilí se stonásobně vrátí. Mysl i tělo žáků se totiž osvěží, rozvine se jejich nesobeckost, upevní vztahy mezi učitelem a žáky. Také jejich nezkrotná energie, která tak často představuje pro mladé lidi nebezpečí, bude rozumně využita. Mysl, která se zabývá dobrem, je totiž daleko lepší ochranou proti zlu než všechna nařízení a zákazy.

[127]

## 24. kapitola — Výchova k práci a zručnosti

„Zakládejte si na tom, že budete . . . získávat obživu vlastníma rukama.“

### 1. Tesalonickým 4,11.

Při stvoření Bůh určil práci, aby byla pro člověka požehnáním. Měla mu přinést rozvoj, sílu a radost. Pádem do hříchu se však změnilы podmínky na zemi, a tím i podmínky pro lidskou práci. I když k ní dnes patří také únava a bolest, stále zůstává zdrojem radosti, rozvoje a ochranou před pokušením. Nutnost kázně při práci totiž působí proti naší pohodlnosti, rozvíjí naši píli, čistotu a pevnost. Stává se tak součástí Božího plánu, pomocí něhož Bůh léčí důsledky našeho pádu do hříchu.

Mladé lidi bychom měli vést, aby si uvědomovali skutečnou vznešenost práce. Ukažme jim, že i Bůh neustále pracuje. Také všechno v celé přírodě koná určené dílo. Činnost se projevuje v celém stvoření. Bůh očekává aktivitu i od nás. Čeká, že naplníme své poslání.

Při práci musíme spolupracovat s Bohem. On nám dává zemi s jejími poklady; my je ale musíme uzpůsobit pro svoji potřebu a užitek. On způsobuje růst stromů, ale je na nás, abychom připravili dřevo, ze kterého se pak staví domy. On ukryl v zemi zlato a stříbro, železo a uhlí. My však musíme vynaložit úsilí, abychom je získali.

Vysvětleme svým žákům, že Bůh sice všechno stvořil a stále to udržuje, ale zároveň nás vybavil mocí, ne nepodobnou té, kterou má on. Bylo nám dáno, abychom uměli do určité míry ovládat síly přírody. Tak jako Bůh vytvořil z chaosu krásnou Zemi, můžeme i my vnášet do chaosu krásu a řád. I když je dnes už celá planeta zasažena zlem, přesto můžeme při každé dokončené práci cítit podobnou radost, jakou prožívá Bůh, který své dílo zálibně zhodnotil jako „velmi dobré“.

Nejpřínosnějším cvičením pro mladé lidi je právě užitečné zaměstnání. Pro malé děti jsou nejlepším zdrojem rozptýlení i rozvoje



hry, které by měly podporovat jejich tělesný, duševní i duchovní růst. S postupným rozvojem jejich síly a inteligence nacházejí své potěšení v užitečné činnosti. Naučí-li se jejich ruce pomáhat druhým a přebírat úměrný podíl životních povinností, ovlivní to kladně rozvoj jejich myšlení a charakteru.

[128]

Je třeba, aby mladí lidé správně pochopili, že život tvoří usilovná práce, odpovědnost a spolehlivost. Potřebují výchovu, která jim umožní stát se praktickými muži a ženami schopnými řešit životní problémy. Potřebují se naučit, že kázeň, systematickosti a dobrá organizace práce jsou pro ně důležité nejen jako ochrana před proměnami života, ale také jako podpora jejich celkového rozvoje.

Navzdory všemu, co bylo o důstojnosti práce řečeno a napsáno, převládá stále pocit, že fyzická práce člověka ponižuje. Mladí lidé často dělají všechno pro to, aby se stali učiteli, úředníky, obchodníky, lékaři nebo právníky. Chtějí tak dosáhnout postavení, které nevyžaduje tělesnou námahu. Mladé ženy se vyhýbají domácím pracím a hledají vzdělání v jiných oblastech.

Mladí lidé potřebují pochopit, že poctivá manuální práce nikoho neponižuje. Člověka ponižuje zahálka a závislost na druhých. Zahálka podporuje samolibost a výsledkem je prázdný a neplodný život, který je úrodnou půdou pro každé zlo. „Země, která často přijímá déšť a rodí užitečnou rostlinu těm, kdo ji obdělávají, má účast na Božím požehnání. Rodí-li však jen trní a bodláci, je nepotřebná a blízká prokletí a nakonec bývá vypálena.“ **Židům 6,7.8.**

Studenti se často ve školách učí věcem, které nejsou pro jejich životní rozvoj a blaho příliš důležité. Škola by je však měla v první řadě naučit, jak zvládat každodenní povinnosti. Je jistě dobré, pokud mladá žena ovládá francouzštinu, algebru či hraje dobře na klavír. Nedokáže-li se však postarat o domácnost, schází jí něco důležitého.

Pro zdraví a spokojenost celé rodiny není nic podstatnějšího, než aby se žena stala zručnou a moudrou kuchařkou. Špatně připravené a nezdravé jídlo může omezovat nebo mařit užitečnost dospělých a rozvoj dětí. Na druhé straně přípravou potravy odpovídající potřebám těla, která je zároveň chutná a lákavá, může kuchařka vykonat stejně tolik dobra, jako může v opačném případě způsobit zla. V mnohém ohledu tedy závisí životní pohoda a spokojenost na plnění obyčejných povinností.

[129]

Jelikož by se na chodu domácnosti neměly podílet jen ženy, ale také muži, potřebují se i malí chlapci učit domácím pracím stejně jako děvčata. Chlapec, který si dokáže ustlat postel, uklidit pokoj, umýt nádobí, připravit jídlo nebo si vyprat a spravit své vlastní oblečení, neztrácí nic ze své mužnosti. Taková příprava naopak přispěje k jeho spokojenosti a užitečnosti. Podobně je i pro dívky užitečné zvládnout různé „mužské“ práce, zapřáhnout a řídit koně, umět používat kladivo, pilu či jiné nářadí. Budou tak lépe připraveny na nenadálé životní události.

Děti se mohou z Bible také naučit, jak si Bůh váží člověka, který poctivě manuálně pracuje. Mohou se tam dočíst třeba o „prorockých žácích“, kteří si sami stavěli školu (2. Královská 6,1-7).

Dozví se i o poctivém tesaři jménem Ježíš nebo o Pavlovi, který vyráběl stany. Tito lidé spojili své nebeské povolání s namáhavým řemeslem. Bible vypráví o chlapci, který měl pět chlebů a Spasitel je použil při úžasném zázraku nasycení velkého zástupu. Hovoří také o Tabitě — švadleně, která byla vzkříšena z mrtvých, aby mohla pokračovat ve výrobě oděvů pro chudé.

Kniha Přísloví krásně popisuje moudrou ženu, která se stará „o vlnu a o len, pracuje s chutí vlastníma rukama.“ „Ještě za noci vstává dát potravu svému domu a příkazy služkám . . . , vysází vinici . . . a posílí své paže.“ „Dlaň má otevřenou pro utištěného a ruce vztahuje k ubožáku.“ „Pozorně sleduje chod svého domu a chleba lenosti nejl.“ Přísloví 31,13-27.

O takové ženě Bůh říká: „Žena, jež se bojí Hospodina, dojde chvály. Dejte jí z ovoce jejích rukou, ať ji chválí v branách její činy!“ Přísloví 31,30.31.

Domov je nejlepším místem, kde by dítě mělo dostat základy řemeslné zručnosti. Ale ani ve školách by se nemělo zapomínat na technické vybavení pro takový výcvik. Částečně by se tím nahradila potřeba tělocvičen, a ještě by to přispělo k upevnění kázně. Výchova k práci a zručnosti zasluhuje mnohem více pozornosti, než se jí dosud dostává. Školy by se neměly zaměřit pouze na duševní a morální stránky života, ale i na tělesný rozvoj a výuku zručnosti. Žáci by se v nich měli naučit také něco o zemědělství, řemeslech, finančním vedení domácnosti, zdravém vaření, šití, péči o nemocné a podobně. Pod vedením zkušených instruktorů pak mohou pracovat na školních zahradách, dílnách nebo ošetřovnách.

Práce má mít konkrétní cíl a má být konána pečlivě. Každý člověk by měl mít alespoň základní znalosti nejrůznějších oborů, jeden pak musí ovládat důkladně. Po ukončení školy by měl každý mladý člověk ovládat nějaké řemeslo nebo obor, kterým by si v případě potřeby mohl vydělávat na živobytí.

Někteří lidé namítají, že potřebné vybavení pro takovou výuku by znamenalo pro školy příliš velké náklady. Je tomu tak, ale výsledky, které tato investice přinese, stojí za to. Výchova mladých lidí je totiž jedním z nejdůležitějších úkolů, který nám byl svěřen. Proto i prostředky, které na ni vynaložíme, jsou dobrou investicí.

Také z finančního hlediska může investice do výchovy znamenat v konečném důsledku úsporu. Užitečná práce totiž ochrání mnohé chlapce od vlivu ulice a návštěv hospod. Namísto výloh na následné léčení se mohou finanční prostředky využít pro budování školních zahrad a dílen. Mladí lidé, kteří jsou zvyklí pracovat, jsou velkým požehnáním pro společnost a celý národ.

[130]

Práce na vzduchu je také nejlepším odpočinkem od studia a umožňuje procvičit celé tělo. Jednou z nejlepších činností je v tomto směru práce v zemědělství. Měli bychom vynaložit větší úsilí, abychom u žáků probudili větší zájem o práci na poli nebo na zahradě. Ukažte jim, že původním Božím plánem bylo, aby člověk obdělával půdu. První člověk byl jako vládce celé země postaven do zahrady, o kterou se měl starat. Mnozí z velikánů dějin považovali za čest, že mohli obdělávat půdu. Ukažte jim, jaké příležitosti takový život nabízí. Moudrý muž řekl: „Vždyť pole slouží i králi.“ **Kazatel 5,8**. O člověku, který obdělává pole, Bible říká: „K takovému řádu ho vycvičil a vyučil jeho Bůh.“ **Izajáš 28,26**. „Kdo hlídá fíkovník, bude jíst jeho plody.“ **Příslaví 27,18**. Ten, kdo si vydělává na živobytí v zemědělství, může zakusit mnohá požehnání, která jsou odeprána lidem, kteří bydlí ve velkoměstech. Dnes, v době mamutích koncernů a obchodní konkurence, jen málo lidí může prožívat takovou nezávislost a jistotu spravedlivé odměny za svou práci jako ti, kdo obdělávají půdu.

Při studiu zemědělství však studentům nenabízejme jen teorii, ale také praxi. Nestačí studenty pouze poučit o tom, jak nám věda pomáhá rozpoznávat jednotlivé druhy půd a jak ji správně připravovat pro různé rostliny, vnímat hodnotu různých plodin a vypracovávat nejlepší pěstitelské metody, je třeba poskytnout studentům příleži-

tost, aby své znalosti mohli také prakticky uplatnit. Učitel by měl pracovat spolu se studenty a ukázat jim, jaké výsledky je možno dosáhnout cíleným a moudrým úsilím. To může u studentů probudit opravdový zájem a touhu konat práci co nejlépe. Takový zájem spolu s povzbuzujícím účinkem pohybu, slunce a čistého vzduchu povede k lásce k zemědělské práci a pro mnohé z nich může rozhodnout o jejich dalším zaměstnání. To může také vytvořit dalekosáhlý vliv, který omezí vlnu stěhování z venkova do měst.

Naše školy by takto mohly účinně pomoci nezaměstnaným. Kdyby se totiž mnozí z nich naučili vhodné a usilovné práci při obdělávání půdy, mohli by se stát nezávislými a získat obživu.

Užitek z manuální práce budou mít i duševně pracující. Člověk může umět brilantně přemýšlet, rychle chápat nové informace, svými znalostmi a schopnostmi se dopracovat k postavení, po kterém toužil, a přece nemusí být skutečným odborníkem. Vzdělání získané pouze z knih, vede k povrchnímu přemýšlení.

Právě manuální práce rozvíjí vnímavost a samostatné myšlení. Vede také k rozvoji praktické moudrosti, které říkáme zdravý rozum; rozvíjí totiž naši schopnost plánovat, plány realizovat, posiluje odvahu, vytrvalost, ohleduplnost a zručnost.

[131] Lékař, který průběžně prohluboval své odborné znalosti praxí v ordinaci, bude schopen rychleji rozpoznat příčiny problému, bude mít lepší všeobecný přehled a bude schopnější správně posloužit v kritických situacích. To vše mu může poskytnout pouze praxe.

Také kazatelé, misionáři a učitelé zjistí, že jejich praktické dovednosti mohou značně zvýšit jejich vliv. Úspěch a někdy i samotný život misionáře může záviset na jeho praktických schopnostech. O úspěchu nebo selhání jeho celoživotního díla mohou někdy rozhodovat takové věci, jako je schopnost připravit jídlo, zvládnout nehody a závažné situace, léčit nemocné či postavit dům nebo modlitebnu.

Mnohým studentům by prospělo, kdyby se po dobu studia živilí sami. Bylo by lépe, aby byli závislí sami na sobě, než aby se o ně starali rodiče, případně aby se zadlužili. Uvědomili by si lépe hodnotu finančních prostředků, času, síly, příležitostí a vyhnuli by se pokušení zahálet a plýtvat penězi. Hospodárnost, úsilí a sebezapření, schopnost zorganizovat si věci, důslednost a vytrvalost, kterým se takto naučí, pro ně budou nejcennější výbavou do života.

Mladí lidé si potřebují uvědomit, že studium nemůže být cestou, jak se vyhnout práci a povinnostem. Jeho smyslem je práci usnadnit. Pravým smyslem života není získat co nejvíce

pro sebe, ale poctivou prací, pomocí slabším a méně vzdělaným vzdávat čest nebeskému Otci.

Hlavním důvodem, proč se mnozí lidé dívají na fyzickou práci často pohrdavě, je skutečnost, že ji mnozí vykonávají bezmyšlenkovitě a s nechutí. Nedělají ji ze svobodného rozhodnutí, ale z nutnosti. Takový člověk do ní nevrhá srdce, nemá úctu sám k sobě ani si tím nezíská úctu ostatních. Nemuselo by tomu tak být, kdyby byl na práci vhodně připraven. Naučil by se hospodařit s časem a s každým pohybem. Osvojil by si nejen ty nejlepší metody, ale i úsilí a touhu neustále se zlepšovat. Nejvyšším cílem totiž je vykonávat práci tak dokonale, jak to jen lidský mozek a ruce dokáží.

Člověk je pak pánem a ne otrokem své práce. Prosvětlí to úděl člověka, který těžce pracuje, a propůjčí důstojnost i nejprostší práci. Lidé, kteří považují práci jen za dřinu, nakonec zjistí, že je pro ně skutečným břemenem. Ti, kdo i v té nejskromnější práci vidí předmět vědy, objeví v ní také vznešenost a krásu. Budou se těšit z toho, že ji mohou věrně a svědomitě vykonávat.

Takto vzdělaný mladý člověk, bez ohledu na to, jaké postavení dosáhne, pokud bude poctivý a čestný, bude mít užitečné a čestné místo v životě.



## Budování charakteru

„Hled', at' uděláš vše podle vzoru,  
který ti byl ukázán na hoře.“

Židům 8,5.

## 25. kapitola — Vzdělání a charakter

„Bude věrnou jistotou tvé budoucnosti,  
klenotnicí spásy, moudrosti a poznání.“

Izajáš 33,6.

Pravé vzdělání nepřehlíží hodnotu vědeckých výzkumů ani teoretických poznatků. Více než informací si však cení schopností, více než schopností dobroty, nad intelektuální poznání cení lidský charakter. Více než osobnosti s vysokým intelektem svět potřebuje lidi s ušlechtilým charakterem. Potřebuje lidi, jejichž schopnosti se řídí pevnými zásadami.

„Počátek moudrosti je: Snaž se získat moudrost.“ „Jazyk moudrých přináší dobré poznání.“ **Přísluví 4,7; 15,2.** Pravá výchova se snaží předat právě tuto moudrost. Učí nás, jak co nejlépe používat nejen jednu, ale všechny schopnosti a poznatky. Pokrývá tak celý okruh našich povinností — k sobě samým, ke světu i k Bohu.

Budování charakteru je nejdůležitější úkol, který byl člověku svěřen. Nikdy dříve nebylo zapotřebí studovat toto téma usilovněji než dnes. Nikdy dříve nemuseli lidé řešit tak závažné otázky. Nikdy dříve nemuseli mladí lidé čelit tak velkým nebezpečím jako v této době.

K čemu nejčastěji vede dnešní vzdělávací systém? Na jaké po-  
hnutky nejčastěji apeluje? Na prosazování sebe. Mnohé z poskyto-  
vaného vzdělání přímo odporuje svému označení. Pravé vzdělání a  
výchova potlačuje sobecké ambice, touhu po moci, přehlížení práv  
a potřeb ostatních lidí. Každý člověk má v Božím plánu své místo.  
Každý má co nejlépe rozvinout své schopnosti. Jestliže o to usiluje,  
bez ohledu na to, zda má schopností mnoho nebo málo, má právo  
na čest a důstojnost.

V Božím plánu není místo pro sobecké soupeření. Lidé, kteří „se  
měří jen podle sebe a srovnávají sami se sebou, ztrácejí soudnost“ **1. Korinským 10,12.** Vše, co děláme, máme dělat „ze síly, kterou dává  
Bůh“ (**1. Petrův 4,11**). Máme to dělat „upřímně, jako by to nebylo



lidem, ale Pánu, s vědomím, že jako odměnu dostanete podíl na jeho království. Váš Pán je Kristus, jemu sloužíte.“ **Koloským 3,23.24.** Většina dnešních škol ale učí své žáky něčemu jinému. Od nejranějších let jsou děti vedeny k tomu, aby se vzájemně porovnávaly a soupeřily. To podporuje sobectví — kořen všeho zla. [134]

To vychovává k soupeření a touze mít převahu. Podporuje to snahu prosadit se za každou cenu, která v mnoha případech podrývá zdraví a maří možnost, abychom byli v životě užiteční. V mnoha případech vede rivalita k nečestnosti. Tím, že rozvíjí ctižádost a nespokojenost, otravuje život a pomáhá naplňovat svět nespokojenými a nepokojnými lidmi, kteří představují pro společnost trvalou hrozbu.

Nebezpečí nespočívá pouze v metodách, ale i v obsahu toho, co se ve školách vyučuje.

Jaké knihy jsou nabízeny ke studiu mladým lidem v době, kdy jsou nejvnímavější? Z jakých pramenů mají při studiu jazyka a literatury čerpat? Většinou to jsou studny pohanství, prameny živené zkažeností starověkého pohanství. Studenti jsou vedeni k tomu, aby studovali autory, o nichž bezpochyby víme, že neměli žádnou úctu k zásadám mravnosti. Také mnohé knihy moderních spisovatelů jsou velmi podobné. Jejich krásné umělecké vyjadřování často jen maskuje principy, které by ve své skutečné podobě čtenáře pouze odpuzovaly.

Navíc, mnozí autoři fikcí a románů přenášejí své čtenáře do světa příjemného snění, kde je všechno snadné. Tyto spisovatele sice nelze obviňovat z nemorálnosti, ale jejich knihy nejsou o nic méně škodlivé.

Okrádají tisíce čtenářů o čas, energii a sebekázeň, kterou potřebují pro řešení skutečných problémů života.

S obdobným nebezpečím se můžeme setkat i při studiu vědy, tak jak je obvykle dnes pojmána. Na všech stupních vzdělávání, od mateřských škol až po univerzity, se vyučuje evoluční teorie a všechny s ní související omyly. Studium, které by mělo vést k poznání Boha, je natolik prosáklé lidskými spekulacemi a teoriemi, že vede k nevěře.

Dokonce i způsob, jakým je na některých školách představována Bible, okrádá svět o cenný poklad Božího slova. Takzvaní „křesťanští odborníci“ svými teoriemi a rekonstrukcemi ničí víru v to, že

Bible je Boží zjevení. Berou tak Božímu slovu moc vést, povznášet a inspirovat lidské životy.

Když mladí lidé opustí školu, čeká je život ve světě, kde jsou na každém kroku sváděni k hříchu. Láká je touha po penězích, touha mít co nejvíce, touha jen se bavit a užívat života, předvádět se, touha po blahobytu a výstřednostech. To je může vést ke zneužívání, podvodům, krádežím — a nakonec k úpadku. S jakými naukami se pak budou setkávat?

[135] Některé duchovní nauky tvrdí, že člověk je vlastně bezhříšný polobůh. Člověk se stává morální autoritou sám pro sebe. „Pravé poznání“ jej údajně povznáší nad jakýkoli zákon a řád. Všechno, co člověk dělá, je vlastně správné a neškodné. Bůh prý nikoho neztratí. I ti nejhorší z lidí budou údajně nakonec stejně v nebi a budou mít čestné postavení. Vlastně se lidem říká: „Nezáleží na tom, co děláte. Žijte si, jak se vám zlíbí, nebe vám nakonec stejně neuteče.“ A tak mnozí věří tomu, že nejvyšším zákonem je jejich vlastní touha, že nevázanost je pravá svoboda a že člověk je zodpovědný jen sám sobě.

Co se asi stane, uslyší-li něco takového člověk, který stojí na počátku své životní cesty, v době, kdy je pro něj tak důležité sebeovládání a čistota? Jak se dá potom zabránit tomu, aby se svět nestal druhou Sodomou?

Vedle toho se anarchie snaží zbavit všech zákonů — Božích i lidských.

Hromadění bohatství a moci, nastavení poměrů tak, aby se několik jedinců obohacovalo na úkor mnoha jiných, sdružování chudých, aby hájili své požadavky a zájmy, nepokoj, připravenost bojovat a prolévat krev, propagování nauk, které vedly k francouzské revoluci — to všechno může vést celý svět k boji, jaký kdysi zachvátil Francii.

To všechno jsou vlivy, se kterými se musí dnes mladí lidé vyrovnávat. Mají-li obstát uprostřed takových otřesů, potřebují pevný charakter.

Pravý základ pro budování charakteru je v každé době a v každém prostředí stejný: „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce ... a miluj svého bližního jako sám sebe.“ **Lukáš 10,27**. To je základní pravidlo, které se projevilo v charakteru a životě našeho Spasitele. Ono je naším jediným jistým základem a spolehlivým vůdcem.

„Bude věrnou jistotou tvé budoucnosti, klenotnicí spásy, moudrosti a poznání, jejímž pokladem je bázeň před Hospodinem.“ **Izajáš 33,6**. Tuto moudrost a poznání může poskytnout pouze Boží slovo.

Slova o poslušnosti jeho přikázání jsou dnes stejně aktuální jako v době, kdy byla řečena Izraeli: „To bude vaše moudrost a rozumnost před zraky lidských pokolení.“ **5. Mojžíšova 4,6**.

Boží slovo je jedinou ochranou naší osobní čestnosti a bezúhonnosti, čistoty domova, prosperity společnosti či stability národa. Uprostřed zmatků života, nebezpečí a protichůdných tvrzení je jediným bezpečným a jistým pravidlem konat to, co říká Bůh. „Hospodinův zákon je dokonalý.“ „Ten, kdo takto jedná, nikdy se nezhroutí.“ **Žalm 19,8; 15,5**.

[136]

## 26. kapitola — Metody vyučování

„... aby prostoduší byli obdařeni chytrostí,  
mladík poznáním a důvtipem.“

Příslloví 1,4.

Po staletí bylo vzdělání spojováno především s dobrou pamětí. Tato schopnost byla nejvíce zatěžována, zatímco ostatní schopnosti se nemohly přiměřeně rozvíjet.

Studenti si často snažili naplnit paměť nepřiliš užitečnými vědomostmi. Taková mysl je zahlcena informacemi, které nedokáže vstřebat a osvojit si je. Ztrácí schopnost vlastního úsilí, je oslabená a závislá na úsudku a názorech jiných.

Někteří lidé pochopili nedostatečnost této metody, zašli však do opačného extrému. Podle jejich názoru má člověk rozvíjet pouze to, co už má v sobě. Takový vzdělávací systém vede studenty k samolibé soběstřednosti, a tím je odděluje od zdroje skutečného poznání a moci.

Vzdělání, které spočívá jen v rozvíjení paměti, potlačuje samostatné myšlení a má nežádoucí morální důsledky. Pokud se student vzdá schopnosti samostatně přemýšlet a posuzovat, přestane být schopný rozlišovat pravdu od lži. Lehce se pak stane obětí klamu. Může tak být sveden, aby se řídil tradicemi a zvyky.

Všeobecně se přehlíží nebezpečná skutečnost, že klam málokdy vypadá na první pohled jako klam. Většinou se přimíchá k pravdě, a tak se stává přijatelným. Naši první rodiče si způsobili zkázu tím, že jedli ze stromu poznání dobra a zla. Směs dobra a zla ničí mladé lidi i dnes. Proto je téměř jisté, že člověk závislý pouze na úsudku druhých dříve nebo později podlehe svodu.

Schopnost rozlišovat mezi správným a nesprávným můžeme získat, budeme-li osobně spojeni s Bohem. Každý se musí sám učit z jeho slova. Bůh nám dal rozum, abychom jej používali a rozvíjeli.

Vyzývá nás: „Pojďte, projednejme to spolu.“ **Izajáš 1,18**. Jen od něj můžeme získat moudrost k tomu, abychom „dovedli zavrhnout zlé a volit dobré“ **Izajáš 7,15**.

Osobní přístup je zásadním rysem každé účinné vyučovací metody. Kristus přistupoval k lidem individuálně. Svých dvanáct učedníků připravoval ke službě osobním kontaktem a tím, že s nimi spolupracoval. Nejcenější rady dával lidem soukromě, často jen mezi čtyřma očima. Nejvzácnější poklady otevřel váženému rabínovi během nočního rozhovoru na Olivové hoře nebo opovrhované ženě u sycharské studny. U těchto posluchačů rozpoznal citlivé srdce, otevřenou mysl a vnímavou duši. Ani zástup, který jej často následoval, nebyl pro Krista anonymní masou lidí. Hovořil přímo a konkrétně, apeloval na každé srdce. Pozoroval tváře svých posluchačů. Když zahlédl rozzářený obličej, který prozradil, že se pravda dotkla duše, Ježíšovo srdce se rozeznělo radostí.

[137]

Pán Ježíš dokázal rozpoznat možnosti každého člověka. Nedal se odradit odpudivým zevnějškem nebo nepříznivým prostředím. S Matoušem se setkal u celnice, s Petrem a jeho spolupracovníky u rybářských lodí. Přesto je pozval, aby se od něj učili.

Dnes je při výchově potřebný stejný osobní zájem a důraz na individuální rozvoj. U mnoha zdánlivě neperspektivních mladých lidí lze objevit velké nevyužívané nadání a schopnosti. Jejich schopnosti dřímají, protože je učitelé neobjevili. V mnoha chlapcích a děvčatech, kteří se snad zdají být nezajímaví jako neotesané kameny, lze najít drahocenný materiál, který ob stojí v žáru, tlaku a bouřích života. Dobrý pedagog rozpozná schopnosti svých žáků. Bude se osobně zajímat o každého z nich a snažit se rozvíjet jeho osobnost po všech stránkách. Jakékoli úsilí o dobrou věc, třeba i nedokonalé, vždy povzbudí a ocení.

Každý mladý člověk potřebuje pochopit nevyhnutelnost a důležitost osobního úsilí a píle. Úspěch v životě závisí mnohem více na úsilí než na talentu nebo přirozeném nadání. Bez pilné práce i ti nejtalentovanější lidé dosáhnou jen malých výsledků. Vytrvalým úsilím mohou dosáhnout vynikajících úspěchů i lidé s průměrnými přirozenými schopnostmi. Také v případě mimořádně úspěšných jedinců se obvykle nadání pojí s neúnavnou a soustředěnou pílí.

Mladé lidi je třeba učit, aby rozvíjeli všechny své schopnosti, jak ty slabší, tak i ty výrazné. Mnozí se při studiu omezují jen na

oblasti, k nimž mají přirozený sklon. To je ale chyba. Přirozené nadání pro určitý obor je důležité a měli bychom je pečlivě rozvíjet. Zároveň ale musíme myslet na to, že ušlechtilý charakter a úspěch v práci závisí do velké míry na vyváženém rozvoji, který je výsledkem všestranného vzdělání.

Učitel by se měl snažit, aby dokázal věci vysvětlovat jednoduše a efektivně. Je dobré dávat i starším žákům názorné příklady a vše jasně a srozumitelně vysvětlit. Mnozí z nich jsou totiž v chápání stále ještě dětmi.

[138] Důležitou součástí výchovné práce je osobní nadšení. Přesně to vystihl jeden známý herec v rozhovoru s arcibiskupem z Canterbury. Ten mu položil otázku, jak je možné, že herci, kteří mluví o vymyšlených věcech, působí na obecenstvo tak věrohodně, zatímco kazatelé, kteří mluví o životně důležitých pravdách, mají často na své posluchače tak malý vliv. „Se vší úctou, Vaše milosti,“ odpověděl herec, „důvod je prostý. Celé tajemství spočívá v osobním přesvědčení a nadšení. My na jevišti mluvíme o vymyšlených věcech, jako by to byla skutečnost. Vy kazatelé mluvíte z kazatelen o věcech skutečných tak, jako byste jim sami nevěřili.“ I učitel se zabývá skutečnými a důležitými věcmi. Pokud si uvědomuje jejich důležitost, měl by o nich mluvit s jistotou a nakažlivým nadšením.

Práce každého učitele by měla směřovat k jasnému cíli. Dříve, než začne s výukou nějakého předmětu, by měl mít promyšlený přesný plán a vědět, čeho chce vlastně dosáhnout. Neměl by se spokojit s pouhým přednesením učiva. Jde o to, aby žák pochopil dané téma a problematiku a dokázal svými slovy vyjádřit, co se naučil.

Pokud neztratíme ze zřetele vlastní smysl a cíl vzdělávání, nebojme se mladé lidi povzbuzovat, aby byli ve studiu vytrvalí. Je ale důležité, aby dříve, než postoupí dále, dobře zvládli předchozí učivo. To bývá často zanedbáváno. Dokonce i studenti vyšších škol mívají mezery v základních znalostech. Mnoho studentů věnuje čas vyšší matematice, a přitom nejsou schopni vést ani jednoduché účetnictví. Mnozí studují teorii přednesu, a přitom nejsou schopni ani srozumitelně a působivě číst. Mnozí z těch, kdo dokončili studium rétoriky, nedokážou sestavit a bezchybně napsat ani obyčejný dopis.

Důkladná znalost základů vzdělání by tedy měla být nejen podmínkou přijetí k dalšímu studiu, ale také dokladem pokroku ve studiu.

V každé oblasti vzdělávání existují témata, jimž je třeba věnovat více pozornosti než pouhým mechanickým znalostem. Vezměme například oblast řeči. Znalost cizích živých či mrtvých jazyků je jistě důležitá, avšak daleko důležitější je schopnost psát a správně hovořit mateřským jazykem. Avšak ještě důležitější než znalost mluvnických pravidel, je studium řeči z vyššího hlediska, které do značné míry ovlivňuje životní úspěch či neúspěch.

Naše řeč z tohoto vyššího hlediska musí být především vždy čistá, laskavá a pravdivá. Bůh říká: „Přemýšlejte o všem, co je pravdivé, čestné, spravedlivé, čisté, cokoli je hodné lásky, co má dobrou pověst, co se považuje za ctnost a co sklízí pochvalu.“ **Filipským 4,8**. Takové myšlení se projeví i v našem vyjadřování. Nejlepší školou správné mluvy by měl být domov. Protože domovy v tomto ohledu často selhávají, zůstává na učiteli, aby pomáhal svým žákům vytvářet správné návyky v používání řeči.

Učitel může udělat hodně pro potírání zlovyku, který se stal kletbou naší společnosti — pomlouvání, klepů a nelaskavé kritiky. [139] V dané oblasti bychom neměli litovat námahy. Vštěpujme mladým lidem, že tento zlovyk svědčí o nedostatku vzdělání, slušného chování a pravé dobroty srdce, vyřazuje člověka z kultivované společnosti na tomto světě i z bezhříšného prostředí v nebi.

Chladnokrevná vražda nás jistě všechny naplňuje hrůzou. Pošpiněná pověst, překrucování pohnutek a znevažování charakteru však může mít stejně tragické následky. Bůh říká jasně: „V moci jazyka je život i smrt.“ **Příslaví 18,21**.

Ty, kteří pomlouvají druhé, řadí Bible do stejné kategorie jako ty, kdo jsou „Bohu odporní“, kdo se „nedovedou s nikým snést, neznají lásku ani slitování . . . , jsou plni nepravosti, podlosti, lakoty, špatnosti, jsou samá závist, vražda, svár, lest, zlomyslnost.“ „Vědí o spravedlivém rozhodnutí Božím, že ti, kteří tak jednají, jsou hodni smrti.“ **Římanům 1,29-32**. Bůh má naopak zalíbení v tom, kdo „ze srdce zastává pravdu . . . , nemá pomlouvačný jazyk . . . , na svého druhu nekydá hanu.“ **Žalm 15,2.3**.

Boží slovo také odsuzuje používání nesmyslných frází a zbytečných řečí, které hraničí s bezbožností. Zavrhuje falešné kompli-



menty, zamlžování pravdy, zveličování a předstírání, které jsou ve společnosti a v obchodním světě běžné. „Vaše slovo buď ,ano, ano — ne, ne“; co je nad to, je ze zlého.“ **Matouš 5,37.**

„Jako pomatený, který střílí ohnivé šípy a smrtící střely, tak jedná muž, který obelstí bližního a řekne: „Já jsem jen žertoval.““ **Příslaví 26,18.19.**

S pomluvami se úzce pojí skryté narážky a ponižující poznámky. Někteří lidé se tak snaží naznačit to, co se neodvážejí říci otevřeně. Učme mladé lidi, aby se vyhýbali každému náznaku takového chování jako zhoubnému moru.

Dalším problémem, který je brán často na lehkou váhu, bývá unáhlená bezmyšlenkovitá řeč. Někteří lidé si myslí, že je to normální, a odbudou to jednoduchou výmluvou: „Přestal jsem se ovládat, ve skutečnosti jsem to tak nemyslel.“ Písmo ale říká: „Spatříš-li muže ukvapeného v řeči, věz, že hlupák má víc naděje než on.“ **Příslaví 29,20.** „Město se strženými hradbami je muž, který se neovládá.“ **Příslaví 25,28.**

V jediném okamžiku lze jazykem napáchat tolik zla, že ho člověk neodčiní ani celoživotním pokáním. Hrubá a unáhlená slova mají na svědomí mnoho zlomených srdcí, zničených přátelství a zruinovaných životů.

„Někdo tlachá, jako by probodával mečem, kdežto jazyk moudrých hojí.“ **Příslaví 12,18.**

Už v útlém věku je třeba začít dbát na to, aby dítě nemyslelo jen na sebe. To je nejlepším a nejdůležitějším předpokladem pro šťastný život.

[140] Každé dítě potřebuje uznání a povzbuzení. Musíme být ale opatrní, aby si nezačaly příliš zakládat na chvále. Není moudré, abychom jim soustavně věnovali zvláštní pozornost a stále jen vychvalovali jejich šikovnost a opakovali jejich chytré výroky. Rodič nebo učitel, kterému záleží na rozvoji charakteru dítěte, v něm nebude podporovat samolibost. Ten, kdo umí vzhlížet k někomu většímu než je sám, bude pokorný, a přece bude mít svou důstojnost. Ani lidská nadutost, ani velikost jej pak nepřivedou do rozpaků.

Naše dobré charakterové vlastnosti nevznikají náhodně, ale rozvíjejí se v čistém, ušlechtilém a pravdivém prostředí. Tam, kde je čistota srdce a vznešenost charakteru, tam se projeví i čisté a šle-



chetné jednání a řeč. „Kdo miluje čistotu srdce a má ušlechtilé rty, tomu bude přítelem i král.“ **Příslloví 22,11.**

Podobně jako v případě jazyka, může i vzdělávání v dalších oborech posilovat a rozvíjet charakter. O žádném oboru studia to zřejmě neplatí více než o studiu dějin — pokud je představujeme z pohledu Božího slova. Dějiny bývají často představovány jako záznam vzestupů a pádů říší, dvorních intrik, vítězství a porážek vojsk. Historie je ale mnohem více než pouhé vyprávění o ctižádosti, touze po moci, podvodech, krutosti a krveprolévání. V takové podobě by byla její znalost spíše ke škodě. Chladné vypočítávání zločinů a násilí nebo popisování ohavností a krutostí je setbou, která v mnohých případech přináší ovoce zla.

Ukažte raději studentům, jak Boží slovo osvětluje příčiny, které vedly k vzestupu a pádu říší. Ať tyto záznamy sami studují, ať poznají, že skutečné štěstí národů souvisí s respektováním Božích rad. Studujme s nimi dějiny velkých reformačních hnutí, aby viděli, jak tyto zásady nakonec navzdory nepřátelství zvítězily, i když jejich nositelé museli často snášet opovržení, nenávist a útlak.

Takové studium umožní mladým lidem široký a ucelený pohled na život. Pomůže jim lépe porozumět vzájemným vztahům a souvislostem světových událostí a pochopit propojenost a bratrství všech národů. Uvědomí si, že úpadek jednoho znamená ztrátu pro všechny.

Dokonce i studium matematiky a ekonomie můžeme spojit s praxí. Učme mladé lidi nejen řešit teoretické příklady, ale také jak vést záznamy o vlastních vydáních a příjmech. Dejme jim praktickou příležitost, aby se naučili správně používat peníze. Ať už jsou finančně závislí na rodičích, nebo si už vydělávají, měli by mít možnost vybírat si a kupovat sami své oblečení, knihy a další potřebné věci. Budou-li si vést záznamy o těchto vydáních, velmi rychle se naučí, jaká je skutečná hodnota peněz. Pomůže jim to pochopit rozdíl mezi správným hospodařením, lakomstvím a marnotratností.

Rozumné a šetrné hospodaření je však také povede k dobročinnosti. Naučí se dávat nejen z chvilkového citového vzplanutí, ale také pravidelně a systematicky.

Takový způsob vzdělávání je cestou, jak připravit mladé lidi na praktické úkoly jejich života.

## 27. kapitola — Křesťanské chování

„Láska ... se nechová nepatříčně.“ 1. Korinským 13,5; NBK.

Jednou z hodnot, která většinou není dostatečně oceňována, je zdvořilost. Někteří lidé sice možná mají laskavé srdce, neumějí se ale laskavě chovat. Jiní si získali úctu ostatních svou upřímností a poctivostí, schází jim však laskavé jednání. Tento charakterový nedostatek maří jejich spokojenost a znehodnocuje jejich službu druhým.

V životě jsme se možná potkali s mnoha příležitostmi, ze kterých mohly vzejít velice příjemné a užitečné zkušenosti, zmařilo je však nevhodné chování.

Především rodiče, ale také učitelé by měli dbát na to, aby jejich jednání a vystupování bylo laskavé a zdvořilé. Milý úsměv, příjemný hlas a kultivované chování mají velkou moc. Děti přitahuje radostné a přívětivé jednání. Buďme k nim laskaví a zdvořilí. Ony se pak budou stejně tak chovat k nám i k ostatním lidem.

Pravá zdvořilost však nespočívá v pouhém dodržování pravidel etikety. Slušné a vhodné chování se od nás očekává za všech okolností. Pokud tím nebudou ohroženy naše zásady, povede nás ohleduplnost vůči druhým vždy k tomu, abychom se řídili přijímanými zvyklostmi. Pravá zdvořilost ale nevyžaduje, abychom své přesvědčení obětovali společenským konvencím. Skutečná zdvořilost odmítá kastovníctví a učí nás úctě a ohleduplnosti ke každému člověku.

Vyvarujme se toho, abychom připisovali vnějším pravidlům společenského chování větší důležitost, než ve skutečnosti mají. V životě, který je naplněn běžnými životními povinnostmi nebo i tvrdou prací pro dobro druhých, často nezůstává příliš mnoho prostoru pro přepjaté lpění na společenských konvencích.

Mnozí z těch, kdo kladou veliký důraz na formálně správné chování, bývají jen málo ohleduplní k tomu, co přesně neodpovídá jejich

uměle vytvořeným požadavkům. Takový přístup pak jen podporuje pýchu, která kritizuje a pohrdá ostatními lidmi.

[142]

Podstatou pravé zdvořilosti je ohleduplnost k druhým.

Správná výchova vede k většímu pochopení druhých a k laskavosti. Takzvaná kultura, která nevede mladé lidi k úctě k rodičům, aby si vážili jejich předností, snášeli jejich chyby a pomáhali jim, která je nevychovává k ohleduplnosti, laskavosti, štedrosti ochotné pomoci druhým a ke zdvořilosti, naprosto selhala.

Skutečně vybraným způsobům v myšlení a jednání se daleko lépe než pouhým dodržováním společenských pravidel naučíme ve škole nebeského Učitele. Pokud jeho láska pronikne do našeho srdce, očistí náš charakter a přetvoří jej tak, že se svému Pánu budeme stále více podobat.

Taková výchova naplní život nebeskou důstojností a smyslem pro to, co je vhodné. Probouzí v nás laskavé smýšlení a jemné způsoby, se kterými se povrchní zdvořilost dnešní společnosti nemůže srovnávat.

Bible nás vede ke zdvořilému chování a ukazuje nám mnoho příkladů nesobeckých životů, laskavé dobroty a pravé zdvořilosti. To vše je pouze odrazem povahy Ježíše Krista.

Veškerá vlídnost a zdvořilost v tomto světě, dokonce i mezi těmi, kteří Boha neuznávají, pochází od něj. Přeje si, aby se tyto rysy dokonale odrážely v životě jeho dětí a aby v nich ostatní lidé mohli vidět krásu jeho charakteru.

Nejdůležitější pravidlo chování, které kdy bylo napsáno, jsou slova Spasitele zaznamenaná v evangeliích. Další nám pod vlivem Ducha svatého zapsal apoštol Pavel. Tato slova by měla být všípena do mysli každého člověka:

„Jako já jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem.“ Jan 13,34.

„Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá. Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. Ať se děje cokoli, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá. Láska nikdy nezanikne.“ 1. Korintským 13,4-8.

Jinou ctností, které bychom měli věnovat pozornost, je úcta.

Pravá úcta k Bohu je důsledkem toho, že si uvědomujeme jeho nekonečnou velikost a stálou přítomnost v našem životě. Vědomí

přítomnosti neviditelného Boha bychom měli také vštípit do srdcí našich dětí. Ved' me je k tomu, aby vnímaly čas a místo modlitby a veřejných bohoslužeb jako svaté, protože je tam přítomen Bůh. Pokud svoji úctu k Bohu projevíme postojem a chováním, posílí se tak i její vnitřní prožívání.

Všem, mladým i starším, by prospělo, kdyby si pozorně a častěji četli slova Písma, která hovoří o vztahu k místům, jež jsou poctěna zvláštní Boží přítomností.

[143] „Zuj si opánky,“ přikázal Bůh Mojžíšovi u hořícího keře, „nebot' místo, na kterém stojíš, je půda svatá.“ **2. Mojžíšova 3,5.**

Poté, co spatřil v noci ve vidění anděly, Jákob zvolal: „Jistě je na tomto místě Hospodin, a já jsem to nevěděl! ... Není to nic jiného než dům Boží, je to brána nebeská.“ **1. Mojžíšova 28,16.17.**

„Hospodin je ve svém svatém chrámu. Ztiš se před ním, celá země!“ **Abakuk 2,20.**

„Hospodin je velký Bůh, je velký Král nad všemi bohy ... Přistupte, klaňme se, klekněme, skloňme kolena před Hospodinem, který nás učinil.“ **Žalm 95,3-6.**

„Vězte, Hospodin je Bůh, on nás učinil, a ne my sami sebe, jsme jeho lid, ovce, které pase. Vstupte do jeho bran s díkůvzdáním, do nádvoří jeho s chvalozpěvem! Vzdávejte mu chválu, dobrořečte jeho jménu.“ **Žalm 100,3.4.**

Úctu musíme projevovat i k Božímu jménu. Nikdy bychom je neměli vyslovovat lehkovážně a bezdůvodně. Častému a zbytečnému opakování Božího jména bychom se měli vyhýbat i v modlitbě.

„Bázeň budící je jeho jméno.“ **Žalm 111,9.**

Když Boží jméno vyslovují andělé, zahalují si tvář. S jakou úctou bychom je pak měli vyslovovat my, hříšní lidé!

Podobnou úctu bychom měli projevovat také k Bibli. Měli bychom mít k této knize úctu, nepoužívat ji nikdy pro běžné účely, ani s ní zacházet neopatrně. Boží slovo by ni kdy nemělo být vyslovováno jako žert anebo překrouceno do podoby vtipu.

„Všechna Boží řeč je protříbená.“ **Příslaví 30,5.**

„Co vysloví Hospodin, jsou slova ryzí, stříbro přetavené ..., sedmkrát protříbené.“ **Žalm 12,7.**

Především však učme děti, že pravá úcta se projevuje poslušností. Bůh nepřikázal nic, co by nebylo důležité. Žádný projev úcty mu není tak milý jako poslušnost toho, co přikázal.

Úcta náleží také těm, kdo jsou Božími zástupci — kazatelům, učitelům i rodičům, kteří jsou povoláni k tomu, aby mluvili a jednali na jeho místě. V úctě, která je jim projevena, je uctíván sám Bůh.

Bůh v Bibli také důrazně nabádá k respektu vůči starým lidem.

„Šediny jsou ozdobnou korunou, lze je nalézt na cestě spravedlnosti.“ **Příslloví 16,31.**

Připomíná jejich boje a dobytá vítězství, tíhu břemen i zdolaná pokušení. Hovoří o unavených nohách, které se po dlouhé cestě blíží k místu svého odpočinku. Pomozte dětem, aby o tom přemýšlely. Pak budou moci i ony svou zdvořilostí a úctou ulehčit starým lidem jejich cestu. Pokud poslechnou příkázání: „Před šedinami povstaň a starci vzdej poctu,“ (**3. Mojžíšova 19,32**) vnesou i do svého života více půvabu a krásy.

Otcové, matky i učitelé si potřebují více uvědomovat zodpovědnost a čest, které se jim dostalo tím, že mohou pro děti představovat Boha. Na jejich charakteru, který se projevuje v každodenním kontaktu, velice záleží, jak dítě pochopí tato Boží slova:

[144]

„Jako se nad syny slitovává otec, slitovává se Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí.“ **Žalm 103,13.**

„Jako když někoho utěšuje matka, tak vás budu těšit. V Jeruzalémě dojdete potěšení.“ **Izajáš 66,13.**

Šťastné je dítě, v němž tato slova probudí lásku, vděčnost a důvěru,

dítě, které díky laskavosti, spravedlnosti a trpělivosti svých rodičů a učitelů lépe pochopí Boží lásku, spravedlivost a trpělivost.

Šťastné je dítě, které se pomocí důvěry, oddanosti a úcty ke svým pozemským opatrovníkům zároveň učí důvěřovat, poslouchat a uctívat Boha.

Ten, kdo dává dítěti takovou možnost, svěruje mu poklad, který je cennější než všechno bohatství věků — poklad, který bude mít hodnotu po celou věčnost.

[145]

## 28. kapitola — Zásady správného odívání

„... at' se oblékají slušně.“

1. Timoteovi

2,9.

Součástí ucelené výchovy mladých lidí jsou i zásady správného oblékání. Právě tato oblast totiž může zpomalovat a brzdit proces rozvoje a vzdělávání. Láska k oblékání a oddanost módě patří mezi největší soupeře a překážky učitelovy práce.

Dnešní společnosti vládne železnou rukou móda. V mnoha rodinách jí rodiče i děti věnují daleko více energie, času a pozornosti, než je vhodné. Bohatí usilují překonat jeden druhého tím, jak se snaží co nejrychleji se přizpůsobit stále se měnícím módním trendům. Lidé ze střední vrstvy nebo i chudí se zase zoufale snaží přiblížit stylu těch, o nichž se domnívají, že stojí nad nimi. Pro ty, kdo mají omezené možnosti, avšak velkou touhu se předvádět, je toto břemeno téměř k neunesení.

Mnoha lidem vůbec nezáleží na tom, zda je jejich oblečení vhodné nebo hezké. Hlavní je, aby bylo moderní, jinak je musí odložit. Členové takové domácnosti jsou odsouzeni k úsilí bez konce. Tato starost zabírá většinu jejich pozornosti, takže jim nezbývá čas na výchovu dětí, modlitbu, studium Bible ani na to, aby své děti vedli k poznání Boha.

Nezbývají jim pak prostředky ani čas pro dobročinnost. Často jim také zbývají omezené prostředky na stravu. Nevhodně šetří při výběru potravin a připravují jídlo ledabyly, takže strava neodpovídá potřebám těla. Výsledkem jsou nesprávné návyky. Ty pak jsou příčinou nemocí nebo vedou k nestřídmosti.

Touha, aby nás druzí obdivovali, vede k marnivosti a dusí v mnoha mladých lidech touhu po ušlechtilém životě. Místo toho, aby usilovali o vyšší vzdělání, velmi brzy vyhledávají nějaké zaměstnání, aby získali prostředky a mohli držet krok s módou. Kolik životů,

zvláště mladých dívek, je svedeno a znehodnoceno touhou oblékat se podle poslední módy.

Řada rodin nemá na něco takového dostatek prostředků. Otcové nejsou schopni uspokojit požadavky matky a dětí a dostávají se do pokušení uchýlit se k nečestnému jednání, což mívá za následek ztrátu pověsti a ještě větší těžkosti.

[146]

Ani den určený k uctívání Boha neunikl nadvládě módy, právě naopak. Modlitebny se někdy stávají místem módních přehlídek a někteří účastníci bohoslužeb věnují oblečení více pozornosti než kázání. Ti, kdo si něco takového nemohou dovolit, pak raději do modliteben přestávají chodit. Lidé zaměřeni na módu prožívají Boží den odpočinku bez užitku a mladí lidé se tak dostávají do prostředí, které jim více škodí než prospívá.

Zvláště děvčata se nesprávně oblékají také do školy. Jejich šaty jsou pro vyučování nebo pro přestávky nevhodné. Díky tomu se pak nemohou na vyučování dobře soustředit. Jejich myšlenky jsou zaujaty něčím jiným, takže učitel má nesnadný úkol probudit jejich zájem o výuku.

Kontakt s přírodou je mocným lékem, který může učitel použít proti nezdravému zájmu o módu. Dejme žákům možnost vychutnávat krásu přírody, kterou jim nabízejí řeky a jezera. Šplhejte s nimi po kopcích, nechejte je pozorovat krásu západu slunce a zkoumat poklady lesů a polí. Dejte jim příležitost pěstovat rostliny a květiny; pak jejich vlastní ozdoby přestanou pro ně být důležité.

Ved'te mladé lidi, aby pochopili, že jednoduchost v odívání i v jídle je nezbytná pro vyšší úroveň myšlení. Ukažte jim, co všechno je před nimi

a jak mohou využít své mládí pro přípravu na svůj životní úkol. Pomozte jim vnímat poklady, které jsou uloženy v Božím slově, v knize přírody a v životních příbězích ušlechtilých lidí.

Nasměřujte jejich myšlenky k trpícím lidem, kterým mohou přinést úlevu. Pomozte jim, aby si uvědomili, že peníze, které utratí za módní výstřelky, jim budou chybět pro nasycení hladových, oblečení nahých a potěšení zarmoucených.

Naše mládež si nemůže dovolit promarnit vzácné životní příležitosti a mařit své štěstí kvůli nerozumným módním požadavkům, které nepřinášejí ani pohodlí, ani krásu.



Stejně tak je třeba připomínat velkou biblickou pravdu z knihy Kazatel, že Bůh „všechno učinil krásně a v pravý čas“ **Kazatel 3,11**. Také svým oděvem, stejně jako vším ostatním v životě, můžeme uctívat Stvořitele. Bůh si přeje, aby náš oděv byl nejen hezký a zdravý, ale také vhodný.

Způsob, jak se kdo obléká, nám také může hodně povědět o charakteru určitého člověka. Jemný a vytríbený vkus se projeví ve volbě jednoduchého a vhodného oděvu. Když se střízlivá jednoduchost v oblékání spojí se skromností vystupování, obklopí mladou ženu atmosféra posvátné zdrženlivosti, která jí poslouží jako ochrana před mnoha nebezpečími.

[147] Ukažme dívkám, že umění vhodně se oblékat zahrnuje i schopnost zhotovit si vlastní oděv. To by mělo být ctižádostí každé mladé dívky. Je to pro ni dobrá příležitost, aby se stala nezávislou a užitečnou.

Jestliže člověk miluje krásu a touží po ní, je to naprosto v pořádku. Bůh si však přeje, abychom toužili v první řadě po vyšší kráse, která nepomíjí. Ani nejkrásnější lidská díla totiž nejsou srovnatelná s krásou charakteru, který má v Božích očích velikou cenu.

Ved' me děti a mladé lidi k tomu, aby se rozhodli pro královský oděv, který byl utkán na nebeském stavu,

pro „zářivě čisté roucho“ (**Zjevení 19,8**), kterým budou oděny všechny Boží děti. Tento oděv, symbol Kristova dokonalého charakteru, Bůh nabízí každému člověku. Můžeme jej přijmout a obléknout už na této zemi.

Naučme děti, že toto „nádherné roucho“ Boží povahy oblékáme pokaždé, když se otevřeme čistým myšlenkám a laskavým činům. Tento oděv nás zkrášlí už zde na zemi a díky němu budeme moci nakonec vstoupit do paláce nebeského Krále. Jeho zaslíbení zní: „Budou chodit se mnou v bílém rouchu, protože jsou toho hodni.“

[148] **Zjevení 3,4.**



## 29. kapitola — Sobota

„Dal jsem jim také své dny odpočinku,  
aby byly znamením mezi mnou a jimi, aby věděli, že já  
Hospodin je posvěcuji.“

Ezechiel 20,12.

Jen stěží dokážeme docenit význam soboty jako výchovného prostředku. Pokud Bůh po nás žádá něco z toho, co máme, vrací nám to zpět obohacené a proměněné jeho slávou. Desátek, který Bůh vyžadoval od Izraele, byl určen k tomu, aby se na zemi mezi lidmi uchoval nádherný model nebeského chrámu, který se stal znamením Boží přítomnosti na zemi. Stejně tak nám Bůh navrácí i tu část času, kterou od nás požaduje a která nese jeho jméno a pečeť. „To je znamení mezi mnou a vámi,“ říká Bůh, „abyste věděli, že já Hospodin vás posvěcuji.“ „V šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto požehnal Hospodin den odpočinku a oddělil jej jako svatý.“ 2. Mojžíšova 31,13; 20,11.

Sobota je znamením Boží stvořitelské a vykupitelské moci. Ukazuje na Boha jako na zdroj života a poznání, připomíná původní slávu člověka. Je tudíž pro nás svědectvím o Božím úmyslu přetvořit nás ke své podobě. Už na počátku stvořil Bůh sobotu a také rodinu — dvě skutečnosti, které jsou v jeho plánu nerozlučně spjaté. V tomto dni můžeme lépe než kdykoli jindy zakoušet něco ze života v ráji. Božím záměrem bylo, aby se rodina setkávala nejen při práci a studiu, ale i při bohoslužbě a odpočinku. Otec měl být knězem svého domu a oba rodiče společně se měli stát učiteli svých dětí. Následky hříchu však výrazně změnily životní podmínky. Dnes své děti otcové přes týden téměř nevidí. Nemají příležitost s nimi hovořit a radit jim. Boží láska však stanovila meze požadavkům práce. Bůh nad sobotou drží svou milostivou ruku. Ve svém svatém dni dává rodině příležitost ke společenství s ním, s přírodou i ke vzájemnému sblížení jejích členů.

[149]

Sobota je památkem stvořitelské moci, proto v ní můžeme poznávat Boha prostřednictvím jeho díla lépe, než kdykoli jindy. Děti by měly být v tento den v kontaktu s krásou přírody. Je velkým štěstím pro rodinu, může-li — podobně jako kdysi Pán Ježíš a jeho učedníci — jít na bohoslužbu přes pole, po břehu jezera nebo lesem.

Šťastní jsou rodiče, kteří mohou své děti učit rozumět Božímu slovu pomocí příkladů z otevřené knihy přírody a kteří s nimi mohou trávit čas na čerstvém vzduchu, aby společně studovali Písmo a zpívali k Boží chvále. Takto se může vytvořit mezi dětskými srdci, jejich rodiči a Bohem pevné pouto, které se nikdy nepřetrhne.

Sobota má však svůj zvláštní význam také pro vzdělávání. Proto se na sobotní školu nepřipravujeme pouze tak, že v sobotu ráno narychlo nahlédneme do studovaných biblických textů. Začněme s pečlivým studiem tématu na další týden už v sobotu odpoledne a v průběhu týdne se pak k němu můžeme každý den vracet.

Tak nám zůstane v paměti jako poklad, který se nikdy zcela neztratí. Během kázání si rodiče i děti mohou zaznamenat citované texty z Bible a několik hlavních myšlenek, aby si doma mohli vše společně zopakovat. Při takovém zaujetí myslí se děti během pobožnosti nebudou nudit, což se často stává, a naučí se pozorně sledovat a soustředit své myšlenky. Toto hlubší přemýšlení o uvedených tématech nám otevře poklady, o jakých se nám ani nezdálo. Prožijeme pak zkušenost, která je popsána v Písmu:

„Jakmile se objevila tvá slova, pozřel jsem je. Tvá slova mi byla veselím a radostí srdce.“ **Jeremjáš 15,16.**

„Chci přemýšlet o tvých nařízeních.“ **Žalm 119,48.**

[150]

„Nad zlato vzácnější, nad množství ryzího zlata ... Jsou poučením i pro tvého služebníka, když na ně dbá, má odměnu hojnou.“ **Žalm 19,11.12.**

## 30. kapitola — Víra a modlitba

„Věřit Bohu znamená spolehnout se na to, v co doufáme.“

Židům 11,1.

„Věřte, že všechno, o čem v modlitbě prosíte, je vám dáno, a budete to mít.“ **Marek 11,24.**

Věřit znamená důvěřovat Bohu; věřit tomu, že nás miluje a zná, že nejlépe ví, co je pro nás dobré. Víra nás vede k tomu, abychom si zvolili jeho cestu, nikoli svou. Taková víra přijímá místo vlastní nevědomosti jeho moudrost, místo vlastní slabosti jeho sílu a místo vlastní hříšnosti jeho spravedlnost. Náš život a vše, čím jsme, pak patří jemu. Víra uznává Boha jako vlastníka všeho a přijímá jeho požehnání. Pravda, upřímnost a čistota jsou označovány za tajemství životního úspěchu. A právě vírou si tyto zásady přisvojujeme.

Každá naše dobrá pohnutka nebo snaha je Božím darem. Vírou přijímáme od Boha život, který jedině může způsobit pravý růst a pokrok.

Je třeba srozumitelně popsat, jak můžeme víru prožívat. Každé Boží zaslíbení má určité podmínky. Pokud jsme ochotni konat Boží vůli, patří nám vše, co slíbil. Už samotná zaslíbení jsou jeho dary. „Semenem je Boží slovo.“ **Lukáš 8,11.** Stejně tak, jako je v semínku ukryta rostlina, tak také v Božích zaslíbeních jsou obsaženy jeho dary. Uvěříme-li jeho slibu, získáme slíbený dar.

Důvěra, která nás uschopňuje přijmout Boží dary, je sama o sobě velkým darem, který byl v různé míře udělen každému člověku. Když s vírou přijímáme poselství Božího slova, roste i naše důvěra. Aby se mohla dále rozvíjet, je třeba, abychom přijímali Boží slovo. Aby naše víra sílila, musíme být často v kontaktu s Božím slovem.

Ved'me studenty k tomu, aby v Bibli dokázali vidět moc Božího slova, která se projevila už při stvoření. „Co on řekl, to se stalo, jak přikázal, tak vše stojí.“ „Povolává v bytí to, co není.“ **Žalm 33,9; Římanům 4,17.**

[151]

Lidé, kteří spoléhali na Boží slovo, dokázali nejednou obstát i ve chvílích, kdy stáli zdánlivě úplně sami proti celému světu. Henoch, muž čistého srdce a svatého života, se pevně držel víry ve vítězství spravedlnosti tváří v tvář zvrácené společnosti, která se mu vysmívala. Noe a jeho rodina museli stát proti ostatním lidem své doby, proti lidem, kteří byli fyzicky i intelektuálně mimořádně zdatní, avšak měli velmi nízkou morálku. Izraelský národ, bezmocný a ustrašený zástup otroků, stál u Rudého moře proti vyzbrojené armádě tehdy nejsilnějšího národa.

Mladý pastýř David, kterému Bůh slíbil trůn, stál sám proti uznávanému králi Saulovi, který se nehodlal vzdát svojí moci. Šadrak a jeho přátelé byli v ohnivě peci, zatímco král Nebúkadnesar seděl na trůnu. Daniel stál mezi lvy, jeho nepřátelé však na nejvyšších postech království.

Pán Ježíš visel na kříži, zatímco představitelé národa a kněží přiměli římského místodržitele, aby vykonal jejich vůli. Pavel byl v řetězech veden na smrt jako zločinec, zatímco Nero despoticky vládl tehdejší světové říši.

Podobné příklady nejsou zapsány jen v Bibli. Mnoho dalších můžeme najít v záznamech lidských dějin. Valdenští a hugenoti, Viklef a Hus, Jeroným, Luther, Tyndale, Knox, Zinzendorf či Wesley a mnoho dalších — ti všichni byli svědky moci Božího slova proti lidské zvůli a politickému systému, který podporoval zlo. Tito jedinci představují skutečný výkvět lidstva, opravdový královský rod. Před mladými lidmi dnešní doby leží výzva postavit se do této řady velikánů lidstva.

Víru potřebujeme v malých záležitostech života stejně jako ve velkých. Bude-li naše důvěra růst, budeme pocít'ovat podporující Boží moc v každodenních záležitostech.

Z lidského pohledu je život neprošlapanou stezkou, po které každý z nás kráčí sám. Nikdo další nemůže vstoupit do našeho nejniternějšího života. Malé dítě se vydává na cestu životem, aby si dříve nebo později zvolilo svůj vlastní směr a samo se rozhodlo v otázkách věčnosti. Naší největší snahou by tedy mělo být zaměřit jeho důvěru na Boha, který je spolehlivým Vůdcem a Pomocníkem.

Vědomí Boží přítomnosti je tou nejlepším ochranou před pokušením. Vede nás k čistotě. „Nahé a odhalené je všechno před očima toho, jemuž se budeme ze všeho odpovídat.“ **Židům 4,13.** „Tvé oči

jsou čisté, nemohou se dívat na zlo a hledět na trápení.“ **Abakuk 1,13**. Toto vědomí chránilo Josefa před zkažeností Egypta. Všechna pokušení odmítal slovy: „Jak bych se tedy mohl dopustit takové špatnosti a prohřešit se proti Bohu!“ **1. Mojžíšova 39,9**. Takovou ochranou se víra stává pro každého, kdo ji bere vážně.

Pouze vědomí Boží přítomnosti může odstranit strach, který by mohl paralyzovat ustrašené děti. Pomozme dětem, aby si zapamatovaly zaslíbení: „Hospodinův anděl se položí táborem kolem těch, kteří se bojí Boha, a bude je bránit.“ **Žalm 34,8**. Seznamte je s úžasným příběhem Elijáše, kterého zástup nebeských andělů chránil před armádou ozbrojených nepřátel. Připomeňte jim Petra, odsouzeného k smrti, kterému se ve vězení ukázal Boží anděl. Navzdory velké železné bráně, těžkým dveřím a všem závorám a zámkům jej pak vyvedl ven do bezpečí.

[152]

Čtete jim příběh o tom, co se stalo na moři, když vězeň Pavel cestou k soudu, kde jej čekal rozsudek smrti, promlouval k vojákům a námořníkům na lodi zmítané bouří. Těmto vyčerpaným lidem přinesl slova povzbuzení a naděje: „Ale teď vás vyzývám, abyste neztráceli naději, neboť nikdo z vás nepřijde o život ... Dnes v noci ke mně přišel anděl od Boha, kterému patřím a kterému sloužím, a řekl mi: „Neboj se, Pavle, ty se před císaře dostaneš. A Bůh ti daroval všechny, kdo jsou s tebou na lodi.““

S vírou v toto zaslíbení Pavel své spolčníky ujistil: „Neboť nikdo z vás nepřijde ani o vlas na hlavě.“ Tak se také stalo. Celá posádka pohanských vojáků a námořníků byla zachráněna, protože na lodi byl jeden člověk, jehož prostřednictvím mohl Bůh působit. „Tak se všichni dostali na břeh živi a zdraví.“ **Skutky 27,22-24.34.44**.

Tyto příběhy ale nebyly zapsány pouze proto, abychom je mohli číst a obdivovat. Stejná víra, která se projevovala u Božích služebníků, může působit také v nás. Tam, kde jsou srdce ochotná přijímat Boží moc, bude i dnes jednat stejně pozoruhodným způsobem.

Lidé, kteří nemají dostatek sebedůvěry a vyhýbají se proto povinností a zodpovědností, se potřebují naučit spoléhat na Boha. A pak i ti, kdo by jinak byli ve světě úplně bezvýznamní, budou moci s apoštolem Pavlem říci: „Všecko mohu v Kristu, který mi dává sílu.“ **Filipským 4,13**.

Víra je cenným poučením i pro děti, které velmi prožívají všechny křivdy a mají chuť se mstít. Sklon bránit se zlu a oplá-

cet křivdy je často důsledkem silného smyslu pro spravedlnost a duševní aktivity.

Ukažme takovým dětem, že sám Bůh je ochráncem spravedlnosti. On se stará o lidi, které tak miloval, že dal svého nejdražšího Syna, aby je zachránil. On sám odplatí každému, kdo páchá zlo.

„Kdo se vás dotkne, dotkne se zřítelnice mého oka.“ **Zacharjáš 2,12.**

„Svou cestu svěř Hospodinu, doufej v něho, on sám bude jednat ... , tvoje spravedlnost zazáří jak světlo, jako polední jas tvoje právo.“ **Žalm 37,5.6.**

„Hospodin je zdeptanému nedobytným hradem, v dobách soužení je hradem nedobytným. V tebe necht' doufají, kdo znají tvé jméno. Vždyť ty, kdo se dotazují po tvé vůli, neopouštíš, Hospodine.“ **Žalm 9,10.11.**

[153] Bůh nás vyzývá, abychom měli s druhými lidmi stejný soucit a trpělivost, jako má on s námi. Každému, kdo touží po pomstě, ukažte na tichého a pokorného Pána. Když jej vedli jako beránka na porážku, oněměl jako ovce před těmi, kdo ji mají stříhat. Ať tedy hledí na Pána, který byl proboden pro naše hříchy a nesl tíhu našich bolestí. Potom se i oni naučí trpělivě snášet druhé a odpouštět.

Důvěra ke Kristu může odstranit nedostatky našeho charakteru, očistit jej, napravit každou naši chybu a rozvinout naše schopnosti. Vždyť stále platí, že „v něm jste i vy dosáhli plnosti.“ **Koloským 2,10.**

Modlitba a víra spolu souvisejí, proto je musíme studovat společně. V modlitbě víry je obsažena Boží věda, kterou musí pochopit každý, kdo chce v životě uspět. Kristus řekl:

„Věřte, že všechno, oč v modlitbě prosíte, je vám dáno, a budete to mít.“ **Marek 11,24.** Ukazuje nám jasně, že naše prosby mají být v souladu s Boží vůlí. Máme prosit o to, co nám slíbil, a všechno, co dostáváme, máme používat v souladu s jeho vůlí. Za těchto podmínek splní svá zaslíbení.

Můžeme prosit o odpuštění hříchů, o Ducha svatého, o povahu podobnou Kristu, o moudrost a sílu konat jeho dílo, o každý dar, který slíbil. Máme pak věřit, že dostaneme to, oč jsme prosili, a děkovat Bohu.

Nemusíme čekat na nějaký zvláštní viditelný důkaz požehnání. Samo zaslíbení je už darem, a tak můžeme pokračovat ve své práci



s jistotou, že Bůh splní to, co slíbil, a že dar, který nám už patří, se projeví tehdy, když ho budeme nejvíce potřebovat.

Žít podle Božího slova znamená odevzdat Bohu celý svůj život. Neustále si budeme vědomi své nedostatečnosti i závislosti na něm a naše srdce bude po něm toužit. Modlitba je naprosto nezbytná, protože je životem duše. Modlitby v kruhu rodiny i na veřejnosti mají svůj velký význam, ale to, co udržuje duši při životě, je osobní společenství s Bohem.

Když se Mojžíš na hoře osobně setkal s Bohem, byl mu ukázán vzor příbytku, který měl být místem přebývání Boží slávy na zemi. I my můžeme mít v soukromí společenství s Bohem a přemýšlet o jeho slavném ideálu pro lidstvo. Jen tak bude moci přetvářet náš charakter, aby se na nás mohlo naplnit proroctví: „Budu přebývat a procházet se mezi nimi, budu jejich Bohem a oni budou mým lidem.“ **2. Korintským 6,16.**

Pán Ježíš také čerpal během svého pozemského života moudrost a sílu z hodin strávených na modlitbách

o samotě. Mladí lidé by se měli řídit jeho příkladem. Ráno i večer by si měli najít tichou chvíli pro setkání se svým nebeským Otcem. Také během dne by s ním měli ve svém srdci rozmlouvat. Bůh nám na každém kroku naší cesty říká: „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, držím tě za pravici ... Neboj se, já jsem tvá pomoc.“ **Izajáš 41,13.** Kdyby se tomu naše děti naučily v prvních letech života, projevila by se v jejich životě moc a síla, radost a pokoj.

Tyto rady jim ale může předávat jen ten, kdo podle nich sám žije. Mnozí rodiče a učitelé sice říkají, že věří Božímu slovu, ale vlastním životem jeho moc popírají. To je důvod, proč dnes nemá učení Písma na jejich děti větší vliv. I dnešní mladí lidé někdy cítí moc Božího slova a vnímají vzácnost Kristovy lásky. Vidí krásu jeho charakteru a možnost života v jeho službě. Na druhé straně ale vidí život těch, kdo prohlašují, že se řídí Božími příkazy. O mnoha z nich platí slova, která byla řečena proroku Ezechieli: [154]

„Synové tvého lidu si o tobě povídají u zdí a u vchodů do domů a mluví mezi sebou, jeden s druhým: ‚Pojďte a poslechněte, jaké slovo vychází od Hospodina! Přicházejí k tobě, jako když se schází lid k rokování, a sedají si před tebou jako můj lid. Poslouchají tvá slova, ale podle nich nejednají. V ústech mají horoucí slova o tom, co udělají, ale jejich srdce tíhne za jejich mrzkým ziskem. Tys pro

ně jako ten, kdo horoucně a krásně zpívá a pěkně hraje. Poslouchají tvá slova, ale vůbec podle nich nejednají.“ **Ezechiel 33,30-32.**

Můžeme brát Bibli jako knihu obsahující dobrá morální naučení, která bychom měli dodržovat, pokud jsou v souladu s názory naší doby a naším postavením ve světě. Něco zcela jiného je však považovat Bibli za to, čím ve skutečnosti je — za slovo živého Boha, za slovo, které má usměrňovat naše slova, činy i myšlenky. Nebrat Bibli zcela vážně je totéž jako ji úplně zavrhnout. Toto praktické odmítání Bible lidmi, kteří tvrdí, že jí věří, je nejzávažnějším důvodem, proč mladí lidé pochybují a nevěří.

Dnes silněji než kdykoli dříve ovládá svět touha co nejvíce si užít. Naše tělo, mysl i duše jsou zataženy do kolotoče práce, honby za penězi, zábavy a zápasu o moc. Uprostřed tohoto shonu k nám promlouvá Bůh: „Dost už! Uznejte, že já jsem Bůh.“ **Žalm 46,11.**

Často ani ti, kdo hledají Boha, nepřijímají požehnání plynoucí z opravdového společenství s ním. Příliš totiž spěchají. Rychle se přiblíží do Kristovy přítomnosti, na chvíli se u něj zastaví, ale nečekají na jeho radu. Nemají čas pobýt se svým Učitelem a rychle se zase vracejí zpět ke své práci. Tito lidé nemohou dosáhnout větších úspěchů, dokud neobjeví tajemství síly. Musejí si nejdříve dopřát čas k přemýšlení a modlitbě. Potřebují povznášející vliv Ducha svatého. Ten, kdo ho přijme, bude naplněn novým životem. Vyčerpané tělo a unavený mozek nabere novou sílu a srdci se uleví.

Nestačí jen krátce se ztišit v Boží přítomnosti. Potřebujeme se osobně setkávat s Kristem, trávit s ním čas. Děti doma i studenti ve školách budou šťastní, představí-li jim rodiče a učitelé vlastním životem krásnou zkušenost, o které mluví slova z Písni písní: „Jako jabloň mezi lesními stromy, tak můj milý mezi syny. Usedla jsem žádostivě v jeho stínu, jeho ovoce mi sládne na rtech. On mě uvedl do domu vína, jeho prapor nade mnou je láska.“ **Píseň písní 2,3.4.**



## 31. kapitola — Životní poslání

„Běžím k cíli, abych získal nebeskou cenu,  
jíž je Boží povolání v Kristu Ježíši.“

Filipským 3,14.

Úspěch v jakékoliv oblasti vyžaduje jasný, konkrétní cíl. Ten, kdo chce v životě opravdu uspět, musí mít na zřeteli cíl, který je hoden jeho úsilí. Cíl, který Bůh nabízí dnešním mladým lidem, zní jasně: přinést evangelium tomuto světu. To je pro člověka nejvyšší možné životní poslání. Každému, jehož srdce se dotkl Kristus, se tu otevírá široké pole působnosti.

Boží plán pro naše děti je vyšší, širší a hlubší, než si často dokážeme představit. Už v minulosti Bůh povolával své věrné z nejskromnějších poměrů, aby se na nejvýšeňších místech světa stali jeho svědky. I mnozí dnešní mladí lidé vyrůstají — podobně jako kdysi Daniel — v domově, kde studují Boží slovo a učí se věrně sloužit. Jednoho dne možná budou působit v zákonodárných shromážděních, v soudních síních nebo na královských dvorech jako svědkové nejvyššího krále.

Další budou zase povoláni ke službě v dalekých zemích. Celý svět se dnes otevírá evangeliu. Z každé jeho části se ozývá volání hříchem sklíčených srdcí po poznání Boha lásky. Miliony lidí ještě nikdy neslyšely o Bohu a o jeho lásce, která se zjevila v Kristu. Mají stejný nárok na toto poznání a na Spasitelovu milost jako my. Na nás, kterým se toto poznání dostalo, a na našich dětech, se kterými toto poznání sdílíme, spočívá povinnost odpovědět na jejich volání. Do každé domácnosti a školy, ke každému rodiči, učiteli a žáku, kterému zazářilo světlo evangelia, zaznívá otázka kdysi položená v krizovém okamžiku dějin Izraele královně Ester: „Kdo ví, zda jsi nedosáhla královské hodnosti právě pro chvíli, jako je tato?“ **Ester 4,14.**

Když většina z nás mluví o hlásání evangelia a ukončení dějin hříchu, myslí většinou na to, jaké požehnání to přinese nám a našemu

[156]

světu. Jen málokoho ale napadne, jak to vnímá Bůh. Hřích totiž způsobil utrpení především jemu. Na kříži trpěla s Kristem celá nebesa. Jeho utrpení tím nezačalo ani neskončilo. Kříž je pro naše otupělé smysly výmluvným obrazem bolesti, kterou už od počátku působí hřích Bohu. Každý odklon od dobra, každý projev krutosti, každý neúspěch lidstva v úsilí naplnit Boží ideál přináší Bohu bolest. Bible říká, že když na Izrael dopadaly pohromy, které byly důsledkem jejich odklonu od Boha, když je jejich nepřátelé porobili, trýznili a zabíjeli, „ustrnul se nad bídou Izraele“ **Soudců 10,16**. „Každým jejich soužením byl sužován . . . , bral je na svá ramena a nosil je po všechny dny dávné.“ **Izajáš 63,9**.

Jeho Duch „se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním“. Když Bůh vidí, jak „veškeré tvorstvo . . . společně sténá a pracuje k porodu“ (**Římanům 8,26.22**), naplňuje jeho srdce soucitná bolest. Náš svět je obrovskou nemocnicí a nepředstavitelným jevištěm bídy, o kterém neradi přemýšlíme. Kdybychom si plně uvědomili hrůzu reality života v hříchu, nedokázali bychom to unést. Bůh ale toto vše cítí a prožívá. Dal svého milovaného Syna, aby zničil hřích i s jeho následky. A povolal nás, abychom s ním spolupracovali na ukončení této hrozné tragédie. „A toto evangelium o království bude kázáno po celém světě na svědectví všem národům, a teprve potom přijde konec.“ **Matouš 24,14**.

Kristus vyzývá své následovníky: „Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření.“ **Marek 16,15**. Neznamená to však, že jsou všichni povoláni k tomu, aby byli kazateli

nebo misionáři v nejvlastnějším slova smyslu. Mohou však být Božími spolupracovníky a přinášet „dobrou zprávu“ svým bližním. Tato výzva platí pro všechny, bez ohledu na věk nebo vzdělání.

Jestliže známe tento úkol, kterým jsme byli pověřeni, pak nemůžeme své syny a dcery vychovávat k životu, který se sice jeví jako zbožný, jemuž však schází ochota obětovat se pro druhé. Nad takovými životy totiž zazní rozsudek: „Neznám vás.“

Mnozí lidé se však právě tak chovají. Chtějí svým dětem zajistit požehnání, které přináší evangelium, ale odmítají jeho ducha. To však není možné. Lidé, kteří odmítají přednost spolupracovat s Kristem ve službě, zároveň odmítají jedinou možnost, jak se připravit na život v jeho slávě. Odmítají tak průpravu, která jim v tomto životě dává sílu a šlechetnost charakteru. Nejeden otec a matka si přlíš

pozdě uvědomili, že tímto způsobem přivedli své dítě na stranu nepřítelů. Určili tak jeho úděl nejen pro věčnost, ale i pro tento život. Takové děti se později staly kletbou světa, hanbou a důvodem k zármutku pro ty, kdo jim dali život.

Dokonce i lidi, kteří se chtěli připravit pro službu Bohu, odvedly od této touhy nesprávné výchovné metody. Lidský život je často vnímán jako sled po sobě jdoucích období, která spolu nesouvisí. Na jedné straně je to doba přípravy a učení, na druhé straně období práce a činů. Mladí lidé chodí do školy, aby se tam připravili na život služby a aby z knih získali patřičné vědomosti. Avšak odloučením se od zodpovědností každodenního života se stále více ponořují do studia, přičemž často ztrácejí ze zřetele jeho smysl a účel. Jejich původní nadšení se pomalu vytrácí a mnozí z nich se spokojí s osobní sobeckou ctižádostí. Když dokončí školu, mnozí z nich zjistí, že ztratili kontakt se životem. Tak dlouho se zabývali abstraktními a teoretickými problémy, až ztratili schopnost řešit každodenní problémy praktického života. Namísto zapojení do práce, kterou chtěli vykonávat, se musí pustit do boje o holou existenci. Po opakovaných zklamáních ztrácejí naději, že by si kdy mohli poctivě vydělat na živobytí. A tak se mnozí z nich uchylují k pochybným či dokonce nezákonným praktikám. Svět tím přichází

[157]

o službu, kterou mu mohli prokázat. Bůh je připraven o ty, které chtěl povznést, zušlechtit a udělat z nich své představitele.

Mnozí rodiče chybují, dělají-li velké rozdíly v zajištění vzdělání svých dětí. Pro nadané a schopné dítě jsou ochotni přinést téměř jakoukoli oběť, jen aby mu zajistili to nejlepší vzdělání. Stejnou příležitost ale nejsou ochotni dopřát těm, které nepovažují za tolik slibné. Domnívají se, že pro plnění běžných životních povinností není třeba vyššího vzdělání.

Kdo je ale schopný vybrat v rodině právě ty děti, na kterých má ležet ta největší zodpovědnost? Kolikrát se už lidský úsudek projevil jako chybný! Vzpomeňte si na zkušenost Samuela, když byl poslán, aby pomazal jednoho z Jišajových synů za krále Izraele. Stálo před ním sedm zdatných mladých mužů. První z nich byl velmi krásný a měl statnou postavu.

Když jej prorok uviděl, prohlásil: „Jistě tu stojí před Hospodinem jeho pomazaný.“ Ale Bůh mu na to odpověděl: „Nehleď na jeho vzhled ani na jeho vysokou postavu, neboť já jsem ho zamítl. Nejde

o to, nač se dívá člověk. Člověk se dívá na to, co má před očima, Hospodin však hledí na srdce.“ Nakonec bylo řečeno o všech sedmi: „Žádného z nich Hospodin nevyvolil.“ **1. Samuelova 16,6.7.10.** Pro-rokovi nebylo dovoleno, aby vykonal své poslání, dokud nezavolali ještě Davida.

Starší bratři, ze kterých si chtěl Samuel vybrat, neměli potřebné vlastnosti, které Bůh pokládal za nezbytné pro vládce svého lidu. Pyšní a sebevědomí bratři museli ustoupit tomu, kterého si příliš nevážili. On si však uchoval prostotu a upřímnost mládí. I když se sám nepovažoval za významného, Bůh ho připravil, aby nesl odpovědnost za celé království. Podobně i dnes vidí Bůh v mnohých dětech možnosti, které mohou jejich rodiče přehlédnout. Kdo je schopen opravdu posoudit možnosti druhého člověka? Mnozí lidé, kteří pracovali na přehlížených místech, se stali pro svět takovým požehnáním, že jim to mohli závidět i králové.

Každé dítě by tedy mělo dosáhnout vzdělání, které je připraví pro nejvyšší možnou službu. „Rozsévej své símě zrána, nedopřej svým rukám klidu do večera, neboť nevíš, zda se zdaří to či ono, či zda obojí je stejně dobré.“ **Kazatel 11,6.**

Úkol, který nám chce Bůh v životě svěřit, odpovídá našim schopnostem. Všichni nedosáhnou stejného rozvoje a nedokážou stejně efektivně vykonávat určitou práci. Bůh neočekává od malého keříku, že dosáhne velikosti cedru, ani že oliva dosáhne výšky statné palmy. Každý by si měl dát tak vysoký cíl, jakého je schopen ve spolupráci s Bohem dosáhnout.

Mnozí lidé však nedosáhli možného cíle, protože nevyužili svůj potenciál. Nespolehli se na nabídnutou Boží pomocnou ruku a odklonili se od cesty, na které by mohli dosáhnout pravého úspěchu. Pokoušejí se o něco, pro co nemají předpoklady. Mnozí lidé jsou přirozeně nadaní pro určité povolání, jejich ctižádost však touží po něčem jiném. A tak třeba ti, kdo by mohli být schopnými a úspěšnými farmáři, řemeslníky nebo zdravotními sestrami, se stávají neúspěšnými kazateli, právníky nebo lékaři. Jiní by naopak mohli zastávat zodpovědnější postavení, projeví však málo pílě a vytrvalosti a spokojili se s méně náročným postavením. Je třeba, abychom citlivěji vnímali Boží záměr pro náš život. Proto je nezbytné, abychom co nejlépe konali práci, kterou právě máme, abychom svěřili svůj život do Božích rukou a sledovali, kam nás chce vést — to jsou

zásady, jak se nechat bezpečně vést Bohem při výběru životního povolání.

Boží Syn, který přišel z nebes, aby byl naším příkladem, strávil téměř třicet let svého života manuální prací. Během tohoto období však studoval Boží slovo, pomáhal ostatním a učil všechny, kteří byli v dosahu jeho vlivu. Když začala jeho veřejná služba, chodil a uzdravoval nemocné, utěšoval zarmoucené a kázal evangelium chudým. To je také úkol všech jeho následovníků. „Kdo je mezi vámi největší, buď jako poslední, a kdo je v čele, buď jako ten, který slouží. Neboť ... já jsem mezi vámi jako ten, který slouží.“ **Lukáš 22,26.27.**

Na počátku každé opravdové služby stojí láska a oddanost ke Kristu. V srdci, kterého se dotkla jeho láska, se vždy rodí touha pracovat pro něj. Rozvíjejme tuto touhu a správně ji využívejme. Naučme se vnímat přítomnost chudých, postižených a všelijak nešťastných v našem okolí ne jako něco nepříjemného, ale jako jedinečnou příležitost ke službě.

Stejně jako v mnoha jiných oblastech, i pomáhat druhým se nejlépe naučíme praxí. V běžných povinnostech života a při službě potřebným a trpícím člověk získává nové zkušenosti a dovednosti. Bez toho je i nejlépe míněné úsilí neúčinné, a někdy dokonce i škodlivé. Lidé se přece učí plavat ve vodě, nikoli na suchu.

Jiná povinnost, kterou mnozí lidé neberou vážně, je závazek vyplývající z členství v církvi. Na toto téma je třeba zvláště hovořit s mladými lidmi, kteří už přijali Kristovo pozvání. [159]

Vztah mezi Kristem a jeho církví je velmi úzký a posvátný. On je ženich a církev je nevěsta; On je hlavou a církev tělem. Spojení s Kristem zahrnuje i spojení s jeho církví.

Církev byla založena proto, aby sloužila. Chceme-li se zapojit do života služby Kristu, je spojení s církví jedním z prvních kroků, které je třeba udělat. Oddanost Kristu vyžaduje věrné plnění povinností vyplývajících z členství v církvi. Toto je důležitá součást výchovy, která má křesťany vést k službě pro dobro okolního světa.

Mladí lidé mají možnost zapojit se do užitečné služby v mnoha oblastech. Umožněme jim vytvořit skupiny pro křesťanskou službu. Společná práce je bude posilovat a povzbuzovat. Budou-li se jejich rodiče a učitelé zajímat o jejich práci, mohou jim poskytnout oporu

na základě svých bohatých zkušeností a pomoci jim, aby jejich úsilí přineslo ještě větší užitek.

Informace vzbuzují soucit a soucit je motivací k úspěšné službě. Chceme-li v dětech a mladých lidech skutečně probudit touhu obětavě sloužit milionům trpících po celé planetě, seznámme je s různými zeměmi a s potřebami jejich obyvatel. V tomto směru by mohla velmi pomoci škola. Namísto dlouhých nudných hodin věnovaným dějinám a výkladům o Alexandrovi Makedonském nebo Napoleonovi by se měli studenti raději zabývat životem a dílem takových lidí jako byl apoštol Pavel, Martin Luther, David Livingstone nebo jiní současní misionáři. Namísto neúčinného zatěžování mysli řadou jmen a teorií, které nemají pro jejich praktický život žádný význam, se mohou seznamovat s potřebami různých zemí a jejich obyvatel.

Pro úspěšné dokončení evangelizace světa je třeba ještě mnoho vykonat. Více než kdykoli dříve je třeba, aby se do ní zapojili obyčejní lidé. Mladí i starší budou povoláni z polí, vinic a dílen. A Mistr je pošle, aby roznesli jeho poselství. Mnozí z nich měli jen málo příležitostí ke vzdělání, ale Kristus ví, že dokážou splnit jeho záměr. Pokud přiloží k práci své srdce a budou ochotni se i nadále učit, Kristus je uschopní, aby mohli konat jeho dílo.

Ten, kdo chápe hloubku bídy a zoufalství světa, ví jaké prostředky přinášejí úlevu. Takový člověk dokáže kolem sebe vidět potřeby těch, kteří žijí v temnotě, sehnuti pod tíhou hříchu, zármutku a bolesti. Vidí však také jejich možnosti a to, čeho mohou dosáhnout. Přestože lidé zneužili Boží lásku, promrhali své vlohy a ztratili svou původní důstojnost, bude jejich záchranou oslaven Stvořitel.

[160] Kristus pověřuje službou potřebným všechny ty, kdo dokážou soucítit se zbloudilými. Rád pomůže těm, jejichž srdce je naplněno soucitem, i když jejich ruce mohou být neohrabané. Bude pracovat prostřednictvím těch, kdo dokážou vidět v bídě milost a ve ztrátě zisk. Pokud se setkáme se „Světlem světa“, budeme schopni v těžkostech vidět možnosti, ve zmatcích řád a i ve zdánlivých prohrách úspěch. Také v neštěstí pak najdeme skrytá požehnání a v bídě a utrpení Boží milosrdenství. Lidé, kteří takto se soucitem pracují pro své trpící spolubližní, brzy poznají, že jejich Mistr, který sám snášel zármutek lidského rodu, s nimi spolupracuje. „Veliký den Hospodinův je blízko, je blízký a převelice rychlý.“ **Sofonjáš 1,14.** Celý svět musí uslyšet toto varování.

Tisíce mladých i starších lidí se musí co nejlépe připravit pro tuto službu. Mnozí už na Mistrovo volání odpověděli, a bude jich stále více. Úkolem křesťanského učitele je věnovat se jim a spolupracovat s nimi. Měl by povzbuzovat mladé lidi, se kterými pracuje, a pomáhat jim připravit se na tuto práci.

Snad žádná jiná oblast nemůže tolik obohatit mladé lidi jako služba potřebným. Všichni, kdo se do ní zapojí, se stávají Boží pomocnou rukou. Spolupracují s anděly, nebo lépe — stávají se lidskými nástroji, jejichž prostřednictvím andělé vykonávají své poslání. Boží poslové hovoří jejich hlasy a pracují jejich rukama. Lidé, kteří tímto způsobem spolupracují s nebeskými bytostmi, pak zase mají užitek z jejich vzdělání a zkušeností. Něco takového nemůže nabídnout ani ta nejlepší univerzita!

S takovou armádou pracovníků, jakou může poskytnout naše správně připravená mládež, by se mohlo poselství o ukřižovaném, zmrtvýchvstalém a přicházejícím Spasiteli rychle rozeznít po celém světě. Už brzy by pak mohl přijít konec utrpení, zármutku a hříchu.

A naše děti by už mohly obdržet dědictví tam, kde „spravedliví obdrží zemi a budou v ní bydlet navždy“ (**Žalm 37,29**), kde „nikdo z obyvatel neřekne: ‚Jsem nemocen.‘“ (**Izajáš 33,24**) a kde „nikdy víc už nebude ... slyšet pláč ani křik“ **Izajáš 65,19**.





## **Spolupracovníci velkého učitele**

„Jako mne poslal Otec,  
tak já posílám vás.“

Jan 20,21.

## 32. kapitola — Příprava

„Usiluj o to, aby ses před Bohem osvědčil.“

### 2. Timoteovi 2,15.

Prvním učitelem dítěte je jeho matka. V období jeho největší vnímavosti a nejrychlejšího rozvoje je výchova dítěte hlavně v jejích rukou. Ona má jako první příležitost utvářet jeho charakter a vést je k dobrému nebo ke zlému. Měla by pochopit, jak cennou příležitost má, a využít ji co nejlépe. Proto by měla být na svůj úkol připravena lépe než učitelé. A přesto se dnes matkám věnuje jen velmi málo pozornosti. Jejich výchovný vliv je ale nejsilnější a dalekosáhlý. Pomoci maminkám se však nevěnuje dostatek systematické pozornosti.

Lidé, kterým je svěřena péče o děti, často mají o zdraví a zásadách zdravého vývoje dětí jen málo vědomostí. Jde-li o duševní a duchovní růst dítěte, bývají na tom podobně. Mohou to být úspěšní podnikatelé, mohou být známí ve společnosti či dosahovat úspěchů na poli literatury a vědy — o výchově dětí toho však vědí žalostně málo. Nedostatečné poznatky rodičů

o tělesném vývoji dětí mohou přinést i celoživotní zdravotní následky. Oba rodiče by se tedy měli pečlivě a důkladně připravit na výchovu dětí, za něž už od nejútlejšího věku nesou zodpovědnost. Ještě dříve, než převzou otcovské a mateřské povinnosti, by měli znát zákonitosti tělesného vývoje — pochopit, jak funguje lidské tělo, vědět o škodlivých vlivech během těhotenství a o zákonech dědičnosti či znát zásady správného oblékání, cvičení, prevence a léčby. Měli by také rozumět zákonům duševního vývoje a mravní výchovy. Nekonečný Bůh považuje dílo výchovy za nesmírně důležité. Kdysi se jedna nastávající maminka trápila otázkou: „Na co je nutno u toho chlapce dbát a co s ním máme činit?“ **Soudců 13,12.** Bůh ochotně poslal své anděly, aby jí poradili a poučili i otce o výchově slíbeného syna. Dokud nebude roli rodičů přiznána náležitá

důležitost a dokud nebudou pro svůj posvátný úkol řádně připraveni, nepřinese výchova takové ovoce, jaké by mohla a měla přinést.

Většina lidí uznává důležitost odborného vzdělání pro učitele, avšak jen málokdo uznává význam té nejpodstatnější přípravy. [163] Každý, kdo přijímá zodpovědnost za výchovu mladých lidí, si většinou brzy uvědomí, že vzdělání získané pouze z odborné literatury je nedostatečné. Učitel by měl mít mnohem širší vzdělání, než jen to, které se dá získat studiem knih. Potřebuje mít nejen rozumové schopnosti, ale také velký rozhled a široké srdce.

Tvůrce lidské mysli a jejích zákonitostí může dokonale porozumět jejím potřebám a postarat se o její rozvoj. Zásady výchovy, které nám dal on, jsou jediným bezpečným vodítkem. Základní kvalifikací pro každého učitele je osvojit si tyto zásady a přijmout je, aby ovlivňovaly především jeho vlastní život. Protože se mladí lidé tak často setkávají s charakterovými nedostatky a s přetvářkou, je tolik důležité, aby slova, postoje a jednání učitele představovaly to, co je ušlechtilé a pravdivé. Děti dokážou velmi rychle postřehnout přetvářku, slabosti a chyby. Úctu svých žáků si učitel získá pouze tehdy, když zásady, které se jim snaží vštípit, bude uplatňovat ve svém vlastním životě. Jen tak na ně může mít trvale dobrý vliv.

Úspěšnost učitele do značné míry závisí také na jeho fyzické kondici. Čím lepší bude jeho zdraví, tím lepší bude jeho práce. Povinnosti učitelů jsou velmi vyčerpávající, proto je nezbytné, aby si udržovali zdraví a svěžest. Bývají svou prací někdy tak vyčerpáni, že mají sklon k depresím, lhostejnosti nebo podrážděnosti.

Dobrý učitel se musí nejen bránit takovým náladám, ale hlavně předcházet jejich příčinám. Má-li být vždy klidný a přívětivý, musí si uchovávat dobrou mysl i nervy.

V práci učitele záleží daleko více na kvalitě než na kvantitě. Proto by se měl učitel chránit před pokušením zastávat příliš mnoho povinností. Neměl by přijímat jiné zodpovědnosti, které by mu překážely v jeho práci a vysilovaly jej. Nejlepším prostředkem pro načerpání nových sil je pohyb na čerstvém vzduchu a užitečná práce. Bude tak zároveň i dobrým příkladem pro žáky a probudí u nich zájem a úctu k manuální práci.

Učitel by měl v každém ohledu důsledně dodržovat zdravotní zásady. Neměl by to dělat jen kvůli svému zdraví, ale také proto, že tím ovlivňuje své žáky. Ve všem by měl zachovávat střídmost a

být příkladem v jídle, oblékání, práci i zábavě. K tělesnému zdraví a správnému charakteru by měl přidat i dobré odborné znalosti. Čím více má učitel opravdových vědomostí, tím hodnotnější bude jeho práce. Povrchnost do třídy nepatří. Kdo se spokojí jen s povrchními znalostmi, nikdy nedosáhne skutečného úspěchu.

[164] Vliv učitele však nezávisí tolik na množství jeho vědomostí, jako spíše na úrovni, ke které směřuje. Dobrý učitel se nespokojí s plytkým uvažováním a neukázněným přemýšlením nebo slabou pamětí. Bude stále usilovat o vyšší cíle a hledat lepší metody. Jeho život bude vykazovat neustálý růst. V práci takového učitele se projeví svěžest a síla, která zaujme a inspiruje žáky.

Učitel musí být pro svoji práci opravdu způsobilý. Potřebuje dostatečnou moudrost a takt nezbytný při jednání s žáky. Jeho odborná úroveň a kvalifikace mohou být vynikající, nezíská-li si však úctu a důvěru žáků, bude jeho úsilí marné.

Potřebujeme učitele, kteří dokážou objevit a využít každou příležitost ke konání dobra. Takové, kteří s nadšením spojují i pravou důstojnost, dokážou povzbudit, nadchnout a dodat odvalu k životu. Ne všichni učitelé měli možnost dosáhnout stejně kvalitního vzdělání. Pokud učitel rozumí svým žákům, má svou práci opravdu rád a uvědomuje si její důležitost, může překonat tyto své nedostatky ve vzdělání. Jestliže je učitel ochotný usilovně a vytrvale pracovat na vlastním zdokonalování, pak nadchne i své žáky, aby ho následovali v jeho snaze jít dál a výš.

Děti a mladí lidé, které má učitel na starosti, se od sebe často velice liší schopnostmi, návyky i výchovou. Některým chybí v životě jasný cíl a pevné zásady. Potřebují někoho, kdo by v nich probudil zodpovědnost a ukázal jim jejich možnosti. Jen málokterým dětem se doma dostalo správné výchovy. Některé byly rozmazlovány a jejich výchova byla velmi povrchní. Rodiče jim dovolovali, aby si dělaly, co chtějí, a vyhýbaly se zodpovědnosti a námaze. Takovým dětem, když vyrostou, schází v životě stálost, vytrvalost a sebezapření. Kázeň a řád považují za zbytečné omezování.

Jiným dětem zase uškodila příliš tvrdá výchova, která je zmalomyslnila. Hrubé jednání rodičů v nich vyprovokovalo tvrdohlavost a vzdor. Před učitelem pak leží nelehký úkol nápravy takto pokřivených charakterů. Potřebuje velkou dávku pochopení, aby mohl objevit příčiny poruch chování žáků a chyb, které se u nich pro-

jevují. Musí mít takt, trpělivost a vytrvalost, aby každému z nich mohl poskytnout potřebnou radu a pomoc. Když povzbudí a pomůže nestálým a pohodlným žákům, pobídne je tím k úsilí. Malomyslným zase musí projevit soucit a uznání, které jim dodá sebevědomí a podpoří jejich snahu.

Učitelům se často nedaří navázat přátelský vztah se žáky. Projevují málo účasti a vlídnosti, raději se staví do role přísného soudce. Učitel musí být pevný a rozhodný, nikoli malicherný a panovačný. Je-li tvrdý, přísný, bezcitný nebo lhostejný, uzavře si cestu, po které by mohl své žáky vést k dobrému cíli. Učitel nesmí v žádném případě jednat neobjektivně a někomu nadřizovat. Pokud upřednostňuje některého vynikajícího žáka a je kritický, netrpělivý a necitlivý vůči těm, kteří povzbuzení a pomoc potřebují nejvíce, jasně dokazuje, že nepochopil podstatu své práce. Na přístupu k těm, kteří mají mnoho nedostatků a problémů, se pozná, zda se učitel skutečně hodí pro své povolání.

[165]

Velkou odpovědnost nesou také ti, kdo přijali úkol pečovat o lidskou duši. Správní rodiče považují tuto zodpovědnost za projev veliké důvěry, která jim byla svěřena. Od prvního až do posledního dne svého života pocítí uje dítě sílu pouta, které je pojí s rodiči. Každý čin, každé slovo i pohled rodičů vedou dítě buď k dobrému, nebo ke zlému. Také učitel má svůj podíl na této zodpovědné práci a potřebuje si neustále uvědomovat její posvátnost. Nikdy nesmí ztratit ze zřetele smysl své práce. Ta nespočívá pouze v plnění každodenních povinností, plnění požadavků zaměstnavatele a udržování dobré pověsti školy. Musí mít neustále na paměti nejvyšší dobro svých žáků. Musí myslet na povinnosti, které na ně život vloží, a na to, jak je správně připravit pro jejich službu. Jeho každodenní práce se projeví nejen na jeho žácích, ale jejich prostřednictvím i na mnoha dalších. Tento vliv se bude šířit a sílit až do konce času. S plody své práce se pak setká ve velký den, kdy Bůh posoudí každé slovo a každý čin.

Moudrý učitel se nemůže domnívat, že ve chvíli, kdy ukončí hodinu a žáci odejdou ze třídy, jeho práce skončila. Děti, které mu byly svěřeny, ponese dál na svém srdci. Bude neustále studovat a snažit se jim pomoci dosáhnout nejvyšší možnou metu.

Učitel, který pochopí možnosti své práce, nedovolí, aby něco zabránilo jeho vytrvalé snaze o sebezdokonalení. Bude se snažit ze

všech sil, aby dosáhl nejvyšší možné úrovně. Sám bude usilovat o to, aby se stal takovým, jaké chce mít žáky.

Čím větší má učitel smysl pro zodpovědnost a čím více usiluje o sebezdokonalení, tím jasněji si bude uvědomovat i překážky, které brzdí jeho užitečnost. Když uvidí náročnost své práce a její těžkosti i možnosti, možná si povzdychne: „Kdo je k takovému poslání způsobilý?“ **2. Korinským 2,16**. Pokud si uvědomuješ, že potřebuješ sílu a vedení, které nemohou poskytnout žádné lidské zdroje, zkus se zamyslet nad tím, co slibuje náš úžasný Rádce.

Říká ti: „Hle, otevřel jsem před tebou dveře, a nikdo je nemůže zavřít.“ **Zjevení 3,8**. „Volej ke mně a odpovím ti.“ **Jeremjáš 33,3**. „Dám ti prozíravost, ukážu ti cestu, kterou půjdeš, budu ti radit, spočine na tobě mé oko.“ **Žalm 32,8**. „Já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku.“ **Matouš 28,20**.

Nejlepší přípravou pro tvou práci jsou slova, život a metody toho nejlepšího Učitele. Uvažuj o něm, protože právě on je tvůj ideální vzor. Dívej se na něj a zůstávej v jeho blízkosti, dokud neosloví tvé srdce a tvůj život. „Na odhalené tváři nás všech se zrcadlí slavná zář Páně, a tak jsme proměňováni k jeho obrazu.“ **2. Korinským 3,18**.

A právě v tom je tajemství vlivu na tvé žáky. Představuj svým

### 33. kapitola — Spolupráce

„Jste údy téhož těla.“

Efezským  
4,25.

Nic jiného nemá takový vliv na utváření charakteru jako domov. Práce učitele by měla doplňovat působení rodičů, nemá je však nahrazovat. Rodiče a učitelé by se měli snažit spolupracovat ve všem, co se týká správného vedení dítěte.

Spolupráce by měla začít už v domově mezi otcem a matkou. Jejich zodpovědnost za výchovu dětí je společná, a proto by se měli snažit vždy jednat společně. Oba rodiče se potřebují odevzdat Bohu a prosit jej

o pomoc, aby se navzájem dokázali podporovat. Měli by své děti učit věrnosti k Bohu, věrnosti zásadám, a tím i věrnosti k sobě a druhým lidem, se kterými se setkávají. Děti s takovou výchovou potom ve škole nebudou působit nepříjemnosti nebo obavy. Naopak, budou oporou svým učitelům a příkladem a povzbuzením pro spolužáky.

Rodiče takových dětí pravděpodobně nebudou patřit mezi kritiky učitelů. Vědí totiž, že v zájmu svých dětí si mají vážit a podporovat ty, kdo s nimi nesou zodpovědnost za jejich potomky.

Právě v této oblasti často rodiče chybují. Svou unáhlenou a nepodloženou kritikou tak často téměř zničí vliv obětavého učitele. Své děti rozmazlili a nepříjemnou úlohu nápravy teď přenechávají učiteli. Díky jejich jednání se práce učitele stává téměř beznadějnou. Jejich kritické a hanlivé výroky o vedení školy podněcují v dětech neochotu se podřídit a utvrzují v nich špatné návyky.

Pokud je nezbytné učiteli něco vytknout nebo navrhnout, je nutné to dělat soukromě. Pokud se to ukáže jako neúčinné, předejte záležitost vedení školy. Nikdy by ale nemělo být řečeno nebo uděláno něco, co by mohlo oslabit úctu dětí k člověku, na kterém do velké míry závisí jejich rozvoj.

[167] Rodiče znají své dítě nejlépe — jak po stránce povahové, tak i po stránce fyzické. Dobře vědí o jeho slabostech, ale i přednostech. Učiteli by velmi pomohlo, kdyby se s ním rodiče o tyto poznatky podělili. Je smutné, že si to mnozí rodiče neuvědomují. Většina z nich projevuje jen minimální zájem o působení učitele a o spolupráci s ním.

Protože se rodiče jen málokdy snaží seznámit s učitelem, je důležité, aby to byl učitel, kdo projeví zájem seznámit se s rodiči. Měl by své žáky navštívit doma a zjistit, v jakém prostředí žijí a jaké vlivy na ně působí. Osobní kontakt posílí jeho vztah s žáky a pomůže mu efektivněji pracovat s dětmi různých povah a temperamentů.

Pokud se učitel zajímá o výchovu dětí doma, přinese to dvojí užitek. Mnozí rodiče jsou natolik zaneprázdnění prací a starostmi, že zanedbávají příležitosti ovlivňovat život svých dětí k dobrému.

Učitel může udělat mnoho pro to, aby probudil zájem rodičů a povzbudil je k tomu, aby využili své možnosti a příležitosti.

Setká se jistě ale i s rodiči, pro které se vědomí zodpovědnosti stalo těžkým břemenem. Takové rodiny se úzkostlivě starají o to, aby z jejich dětí vyrostli dobří a užiteční lidé. Učitel jim může pomoci nést břemeno tím, že se budou společně radit. To dodá oběma, rodičům i učiteli, povzbuzení a posilu.

Zásada spolupráce je při výchově v rodině nedocenitelná. Děti si mají už od nejútlejšího dětství uvědomovat, že jsou pevnou součástí rodinného kolektivu. Měli bychom naučit už ty nejmenší podílet se na každodenní práci, měli bychom jim dát najevo, že i jejich pomoc je cenná a potřebná.

Starší děti by měly být pomocníky svých rodičů, vědět o jejich plánech a podílet se na jejich povinnostech a starostech. Najděte si jako rodiče čas, abyste své děti mohli učit a ukázat jim, že si vážíte jejich pomoci a důvěry, že je vám s nimi dobře. Děti to velice brzy ocení. Takto si ulehčíte své rodičovské břemeno a předáte dětem dar neocenitelné hodnoty. Posílí se tím rodinná pouta i rozvine charakter dětí.

Spolupráce by měla být také základem při vyučování ve škole. Učitel, který naučí své žáky spolupracovat, si tak zajistí neocenitelnou pomoc pro udržování kázně. Může tak najít způsob, jak využít nadbytečnou energii některých žáků, kteří by jinak jen vyrušovali. Starší mají pomáhat mladším, silní slabším, a pokud je to možné, má



dostat každý příležitost dělat něco, v čem vyniká. To dodá žákům sebedůvěru a vzbudí v nich snahu být užitečnými.

Pro mladé lidi, rodiče i učitele by bylo velmi prospěšné, kdyby si osvojili naučení o spolupráci, jak je podává Bible.

Z mnoha příběhů si všimněme například stavby svatyně — což je také ilustrace budování lidského charakteru — při které se celý národ sjednotil. Do budování se zapojil „každý, koho srdce pudilo a kdo byl ochotné mysli“ **2. Mojžíšova 35,21**.

[168]

Nebo čtěme o tom, jak navrátilci ze zajetí budovali společně zdi Jeruzaléma, navzdory chudobě, těžkostem a nebezpečí, a jak tuto práci úspěšně vykonali, „protože lid byl srdcem při práci“ **Nehemjáš 3,38**. Zamyslete se nad tím, jakou úlohu plnili učedníci při tom, když Spasitel zázračně nasýtil pětitisícový zástup posluchačů. V Kristových rukou se jídlo rozmnožovalo, ale byli to učedníci, kteří brali chléb a podávali čekajícímu davu.

„Každý at' slouží druhým tím darem milosti, který přijal; tak budete dobrými správci milosti Boží v její rozmanitosti.“ **1. Petrův 4,10**. „Vždyt' jste údy téhož těla.“ **Efezským 4,25**.

Heslem dnešních budovatelů lidských charakterů by mohla být slova napsaná o dávných tvůrcích pohanských model, i když budovatelé charakterů mají mnohem hodnotnější cíl: „Navzájem si budou pomáhat a bratr bude povzbuzovat bratra: ‚Bud' rozhodný.‘“ **Izajáš 41,6**.

[169]

## 34. kapitola — Kázeň

„Usvědčuj, domlouvej, napomínej v trpělivém vyučování.“

### 2. Timoteovi 4,2.

Jednou z prvních věcí, které se dítě potřebuje naučit, je poslušnost. Dříve, než se naučí uvažovat a jasně chápat, je možné je naučit poslouchat. Tento návyk se dá vytvořit laskavým a důsledným úsilím. Takto je do značné míry možno předejít pozdějším konfliktům mezi vůlí a autoritou, které tolik přispívají k pocitu odcizení a za-hořklosti vůči rodičům a učitelům a velmi často vytvářejí odpor ke všem autoritám lidským, i k té Boží.

Cílem kázně je vychovat dítě k sebeovládání. Mělo by se naučit spoléhat na sebe a ovládat se. Proto, jakmile je schopno chápat, má být do jeho mysli vštípena poslušnost. Jednejme s dětmi vždy tak, aby samy vnímaly, že poslušnost je správná a rozumná. Snažme se jim pomoci pochopit, že vše na světě se řídí určitými zákony a že neposlušnost nakonec vždy působí neštěstí a utrpení.

Říká-li Bůh „nebudeš . . .“, laskavě nás tím varuje před následky neposlušnosti, aby nás uchránil před bolestí a ztrátami.

Vysvětlete dětem, že rodiče a učitelé jsou představiteli Boha. A pokud jednají v souladu s Boží vůlí, jsou jejich nařízení doma i ve škole na úrovni Božích zákonů. Stejně jako má dítě poslouchat své rodiče a učitele, mají i oni poslouchat Boha.

Rodiče i učitelé by měli uvažovat o tom, jak usměrňovat vývoj dítěte, aniž by je přehnaně hlídali a kontrolovali. Příliš velká kontrola škodí stejně jako její nedostatek. Snaha „zlomit vůli“ dítěte je hrozný omyl. Mysl lidí reaguje různě. Silou a rozkazy je možné dosáhnout vnější poslušnosti, ale u mnohých dětí to vyvolá především vzpouru srdce. I když rodiče a učitelé dítě ovládnou, jak si přáli, výsledek může být pro dítě velmi škodlivý.

Výchova rozumných lidských bytostí není totéž co výcvik zvířat. Zvíře se cvičí, aby se podřídilo svému pánu, který se pro ně

stává rozumem, úsudkem i vůlí. Pokud se stejná metoda používá při výchově dětí, dělá z nich roboty. Jejich rozum, vůle i svědomí se dostávají pod cizí nadvládu. Bůh si však nepřeje, aby byl něčí rozum takto ovládán. Kdo oslabuje a ničí individualitu druhých, bere na sebe odpovědnost, která vede pouze ke zlému. Dokud jsou děti pod přísným dohledem autority, mohou se chovat jako dobře vycvičení vojáci. Jakmile jsou bez dozoru, ukáže se, že jejich charakteru schází síla a stálost. Mladí lidé, kteří se nikdy nenaučili sebekázi, potřebují stálý dozor a vedení rodičů a učitelů. Bez tohoto vlivu nedokážou využít nabytou svobodu a často se vydávají na cestu vedoucí ke zkáze.

[170]

Protože podřízení vůle je pro některé žáky mnohem náročnější než pro ostatní, měl by jim to učitel co nejvíc usnadnit. Lidskou vůli je třeba vést a utvářet, nikoli ignorovat nebo potlačovat. Pomozte mladým lidem budovat silnou vůli — budou ji v životních zápasech velmi potřebovat.

Každé dítě by mělo správně chápat, co je to síla vůle a jak velkou zodpovědnost přináší tento dar. Lidská vůle představuje schopnost rozhodovat se a volit. Každý člověk obdařený rozumem má možnost vybrat si, co je dobré. V každé životní situaci k nám zaznívá Boží výzva: „Vyvolte si dnes, komu chcete sloužit.“ **Jozue 24,15.**

Každý člověk se může rozhodnout postavit se na stranu Boha a poslouchat jej. Pak bude spolu s nebeskými bytostmi stát tam, kde jej žádná síla nemůže přinutit dělat něco špatného. V každém mladém člověku a v každém dítěti je skrytá síla, která může s Boží pomocí utvářet zdravý charakter a užitečný život.

Rodič nebo učitel, který takovým způsobem vychovává dítě k sebekázi, uvidí, že jeho úsilí ponese trvalé ovoce. Povrchnímu pozorovateli se může zdát, že taková námaha nemá cenu. Možná není okolím vždy dostatečně ohodnocena; ale časem bude jistě vidět její výsledky.

Moudrý pedagog se vždy snaží povzbudit u svých žáků sebevědomí a vědomí vlastní důstojnosti. Dětem a mladým lidem prospívá, když jim projevujeme důvěru. Mnoho malých dětí má vysoce vyvinutý smysl pro úctu k sobě a všechny si přejí, aby se s nimi zacházelo s důvěrou a úctou, a mají na to plné právo. Není dobré, mají-li pocit, že se bez našeho dozoru nemohou ani pohnout. Podezřívavost demoralizuje a vyvolává právě to, čemu se snažíme zabránit. Místo

neustálého, podezíravého dohledu by měli učitelé raději hledat způsoby, jak ovlivnit děti, aby zlu účinně předcházely a bránily. Projevte mladým lidem důvěru, a jen málo z nich vám nebude chtít dokázat, že jsou vaší důvěry hodni.

Ze stejného důvodu je lepší vyjádřit přání, než přikazovat. Člověk, se kterým se takto jedná, má totiž příležitost dokázat svou věrnost zásadám. Jeho poslušnost je pak důsledkem svobodného rozhodnutí, nikoli donucení.

[171] Pravidla, která jsou nutná pro dobré fungování třídy, by měla představovat názor celé školy. Měla by být studentům představena tak, aby je přesvědčila o své správnosti a užitečnosti. Budou tak cítit i určitou zodpovědnost a budou se snažit, aby se dodržovala pravidla, která sami pomáhali vytvářet.

Takových pravidel musí být co nejméně, musejí však být dobře promyšlená. Pokud už je ale přijmeme, pak za nimi musíme důsledně stát. Náš rozum se naučí přizpůsobit tomu, co není možné změnit. Avšak tam, kde vládne přílišná shovívavost v dodržování nařízení, se probouzí nejistota. Jejím důsledkem je neklid, podrážděnost a nepoddajnost.

Všem by mělo by být jasné, že Boží vláda nepřipouští kompromis se zlem. Doma ani ve škole nemůžeme tolerovat neposlušnost. Nikdo, komu leží na srdci prospěch svěřených dětí, nebude ochoten dělat kompromisy s tvrdohlavou umíněností, která vzdoruje autoritě anebo se snaží uniknout poslušnosti. To, co se smíruje s nesprávným jednáním, snaží se poslušnost koupit lichotkami nebo dárky, a nakonec je ochotno přijmout náhradu místo původně požadovaného — to není láska, ale laciná sentimentalita.

Podle Bible „si jen blázen dělá legraci z hříchu“ **Příslaví 14,9**. Varujme se brát hřích na lehkou váhu. Jeho moc je totiž hrozná. „Svévolníka polapí jeho zločiny, bude spoután provazy svého hříchu.“ **Příslaví 5,22**. Nejvíce dítěti ublížíme tehdy, zanecháme-li je v poutech zlovyků. Mladí lidé mají vrozenou touhu po svobodě a mají rádi volnost. Potřebují ale pochopit, že toto požehnání mohou plně vychutnat jen tehdy, když budou respektovat Boží zákon. Tento zákon nám zaručuje pravou svobodu a volnost. Varuje nás před vším, co nás ponižuje a zotročuje. Poslušnému tak nabízí ochranu před mocí zla.

Autor žalmů říká: „Volně budu chodit, na tvá ustanovení se dotazuji.“ „Tvá svědectví budou nadále mým potěšením, jsou to moji rádci.“ **Žalm 119,45.24.**

V úsilí bránit zlu si ale musíme dát pozor, abychom nevyhledávali chyby druhých a nesnažili se je neustále kontrolovat. Soustavné napomínání k nápravě nevede. Atmosféra necitlivé kritiky může ničit zvláště ty, kdo jsou citliví a vnímaví. Závan mrazivého větru nedovolí květu se rozvinout.

Dítě, které je často káráno za nějakou chybu, ji po čase začne vnímat jako něco, co je pro ně typické, co nemůže změnit a proti čemu nemá cenu bojovat. To dítě znechutí a povede k beznaději, která se často skrývá pod zdánlivou lhostejností nebo předváděním se.

Napomenutí má smysl jedině tehdy, když si provinilý uvědomí svou chybu a chce ji napravit. Když toho dosáhnete, ukažte mu na zdroj odpuštění a pomoci. Snažte se nesnížit jeho sebeúctu a povzbudit jeho odhodlání a naději. To je jedna z nejdůležitějších, nejkrásnějších ale i nejtěžších prací, jaká kdy byla svěřena lidem. Vyžaduje totiž zvláštní takt, velmi citlivou vnímavost, znalost lidské povahy, trpělivost a také ochotu pracovat, pozorovat a čekat. [172]

Kdo chce vést druhé, musí nejprve ovládat sám sebe. Unáhlené chování vždy vzbuzuje odpor. Ztrácí-li učitel anebo rodič trpělivost a přitom hrozí nebezpečí, že vysloví něco nemoudrého, měl by raději mlčet. I v mlčení je totiž úžasná síla.

Učitel musí být připravený na to, že se setká s pokřivenými sklony a zatvrzelými srdci. Neměl by však zapomínat, že i on byl kdysi dítětem, které potřebovalo ukáznit. Dokonce i nyní — přestože je už starší, vzdělaný a má zkušenosti — ještě často chybuje a potřebuje odpuštění a trpělivost druhých. Při výchově mladých lidí by měl pamatovat na to, že i oni mají podobné sklony ke zlému jako on sám. Je před nimi ještě mnoho věcí, které se musí naučit. Pro některé žáky je učení mnohem těžší než pro ostatní. Učitel by měl mít s žákem, který těžko chápe, trpělivost, nekárat jej za jeho nevědomost, ale využít každou příležitost k tomu, aby mu dodal odvahy. S citlivými a stydlivými žáky by měl jednat velmi jemně. Vědomí vlastní nedokonalosti by ho mělo stále vést k tomu, aby projevoval soucit a shovívavost k těm, kteří také zápasí s těžkostmi.

Ježíšovo známé pravidlo „Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, jedněte i vy s nimi“ (**Lukáš 6,31**) by mělo být heslem všech, kdo vychovávají děti a mladé lidi. Jsou to mladší členové Boží rodiny, kteří jsou z jeho milosti spolu s námi dědici věčného života. Toto Kristovo pravidlo musí být důsledně uplatňováno také ve vztahu k těm nejzaostalejším, nejmladším, ale i k bloudícím a nepoddajným.

Tato zásada povede učitele k tomu, aby chyby a omyly svých žáků pokud možno nekáral veřejně. Bude se snažit žáka netrestat a nenapomínat v přítomnosti jiných. Nevyloučí studenta bez toho, aniž by vynaložil všechnu snahu pro jeho nápravu. Pokud je ale zřejmé, že se student nesnaží zlepšit, ba naopak vědomě vzdoruje, opovrhne autoritou a ovlivňuje tím i ostatní, potom je jeho vyloučení jedinou možností. Hanba veřejného vyloučení ale může tohoto mladého člověka přivést k úplné lhostejnosti ke všemu, a v důsledku k ještě hlubšímu úpadku. Ve většině případů, kdy je vyloučení nezbytné, není třeba tento krok zveřejňovat. Je daleko lepší, aby učitel s rodiči taktně dohodl studentův odchod ze školy.

Dnešní doba je pro mladé lidi velmi nebezpečná. Ze všech stran na ně doléhají pokušení, která je mohou lehce strhnout. K tomu, aby člověk dokázal jít proti proudu, je třeba velké odvahy a úsilí. Každá škola by se měla pro mladé lidi stát jakýmsi „útočištným městem“, kde se i s jejich nerozumnými nápady jedná trpělivě a moudře. Učitelé, kteří si uvědomují svoji zodpovědnost, odstraní ze svého srdce a života všechno, co by jim bránilo jednat úspěšně i se svéhlavými a neposlušnými žáky. V jejich slovech se vždy projeví láska, dobrota, trpělivost a sebeovládání. Shovívavost a soucit se však musí pojit se spravedlností. Ale i když bude pokárání nezbytné, jejich slova nebudou přehnaná. Upozorní provinilce na jeho přestupky a pomohou mu v nápravě. Správný učitel pochopí, že pokud by se už měl mýlit, je lépe chybovat na straně milosrdenství než na straně přísnosti.

[173]

Mnozí mladí lidé, o nichž si myslíme, že jsou nenapravitelní, nemají tak tvrdé srdce, jak se může zdát. Nejedna zdánlivě beznadějný případ lze řešit moudrou kázní. Právě oni často nejrychleji roztávají pod laskavým vlivem. Když si učitel získá jejich důvěru a začne rozvíjet kladné stránky jejich povahy, může v mnoha případech zlo napravit, aniž by na ně upozorňoval.



I náš nebeský Učitel má trpělivost se svými bloudícími a chybujícími dětmi. Jeho láska k nim se nevytrácí. Nikdy neustává v úsilí o jejich záchranu. Čeká s otevřenou náručí na ty, kdo bloudí, bouří se nebo dokonce odpadli. Bezmocnost malého dítěte, které je vystaveno hrubému zacházení, se bolestně dotýká jeho srdce. Každé volání trpících dolehne k jeho sluchu. Všichni lidé jsou pro něj cenní, nejvíce soucitu a lásky však v něm probouzejí lidé hrubí, zlomyslní a nepoddajní. Zná totiž dobře příčiny jejich postojů. Každý, kdo v pokušení snadno podléhá zlu, je předmětem jeho zvláštního zájmu.

Bůh, který se věnoval utlačovaným, trpícím a pokoušeným, je nejvyšším vzorem pro každého, kdo se podílí na výchovném procesu. Správný rodič nebo učitel by měl „mít soucit s těmi, kdo chybují a bloudí, protože sám také podléhá slabosti“ **Židům 5,2**. Pán Ježíš s námi jedná mnohem lépe, než si zasloužíme. Stejně tak máme tedy i my přistupovat k druhým. Je třeba, aby se rodiče i učitelé vždy snažili zachovat tak, jak by za podobných okolností jednal náš Spasitel.

### Životní kázeň

Sebekázeň a kázeň se netýká pouze domova a školy, ale celého života. Měli bychom každému dítěti a mladému člověku srozumitelně vyložit, jak v této oblasti jednat moudře. Bůh nás všechny miluje a stará se o nás. Kdybychom se vždy řídili jeho zákonem, nikdy bychom nepoznali utrpení. Skutečnost je ovšem taková, že v důsledku existence hříchu na tomto světě zasahují každý život utrpení, problémy a těžkosti.

Dětem a mladým lidem může velmi prospět, naučíme-li je, jak se v životě vyrovnat s nesnázemi a problémy.

Projevme jim v jejich trápení soucit, ale neprobouzejme v nich sebelítost. Nepotřebují totiž ještě více oslabit, ale naopak povzbudit a posilnit. Mladí lidé potřebují brzy pochopit, že život na tomto světě není slavnostní přehlídka, ale boj. Všichni jsou povoláni k tomu, aby jako dobří vojáci snášeli těžkosti, které život přináší. Mají být silní a mají se osvědčit jako praví muži. Naučte je, že pravý charakter se projeví v ochotě snášet těžkosti, postavit se na nesnadné místo nebo vykonat potřebnou práci, která často nepřináší uznání ani odměnu.

V životě nejde o to, abychom se problémům vyhnuli, ale abychom se s nimi vypořádali. Toto pravidlo zahrnuje také kázeň a platí v každém věku. Pokud se taková příprava na život zanedbá v raném věku, později, když se k tomu přidají ještě nesprávné sklony, bude daleko bolestivější a nesnadnější. Bolestivá bývá kvůli vlastnostem, které jsou v člověku méně hodnotné, protože se staví proti přirozeným sklonům a tužbám. Tato bolest se však může rozplynout ve vyšší radosti.

Učme děti a mladé lidi, že každé překonání chyby, viny nebo těžkosti se stává stupínkem na cestě výš. Právě touto zkušeností prošli všichni, kdo dobře prožili svůj život a dosáhli úspěchu.

Boží slovo nás vyzývá, abychom nehleděli „k viditelnému, nýbrž k neviditelnému. Viditelné je dočasné, neviditelné však věčné.“ **2. Korinským 4,18**. Odmítneme-li sobecké touhy a sklony, získáme něco vzácného a trvalého. Není to pro nás oběť, ale věčný zisk.

Chtít od života něco lepšího, to je základní zákonitost šťastného života. Kdykoli nás Kristus žádá, abychom se něčeho zřekli, nabízí nám zároveň něco lepšího. Mladí lidé často usilují

o věci, cíle a zábavy, které sice nejsou samy o sobě špatné, nesledují však nejvyšší dobro. Odvracejí se od nejvznešenějšího životního cíle. Nedomyšlené zásahy či hrozby nemohou přimět mladé lidi, aby se vzdali toho, co je pro ně cenné. Ukažme jim raději, že existuje něco lepšího než předvádění se, ctižádost a samolibost. Ukažme jim pravou krásu, vyšší principy a vznešenější způsob života. Dejme jim příležitost poznat toho, který „je přezádoucí“ **Píseň písní 5,16**. Až na něj upřou svůj pohled, změní se jejich smysl života. Jejich nadšení, hluboká oddanost a neúnavný zápal v něm najdou své pravé naplnění. Z povinnosti se stane radost a z oběti štěstí. Jejich nejvyšším životním cílem bude oslava Krista a největší radostí snaha podobat se mu a pracovat pro něj.

[175] „Vždyť nás má ve své moci láska Kristova.“ **2. Korinským 5,14**.



## Nejlepší škola

„Od věků se něco takového neslyšelo,  
k sluchu neproniklo, oko nespatriilo,  
že by jiný bůh, mimo tebe,  
učinil něco pro toho, kdo na něj čeká.“

Izajáš 64,3.4.

## 35. kapitola — Škola budoucnosti

„Budou hledět na jeho tvář a na čele ponесou jeho jméno.“

**Zjevení 22,4.**

Nebesa jsou školou, ve které je předmětem vesmír a učitelem sám nekonečný Bůh. Pozemská pobočka této školy byla zřízena už na počátku v ráji. Až bude plán vykoupení dokončen, bude vyučování v této škole pokračovat. „Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují.“

**1. Korintským 5,9.** Díky jeho slovu můžeme už dnes — i když jen částečně — poznat něco z těchto skutečností. Už Janovi na ostrově Patmos byla ukázána škola budoucnosti. Popsal ji následovně: „A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo. A viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svaté město, nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha.“ **Zjevení 21,1.2.**

„To město nepotřebuje ani slunce ani měsíc, aby mělo světlo: září nad ním sláva Boží a jeho světlem je Beránek.“ **Zjevení 21,23.**

Mezi školou, která byla zřízena na počátku v zahradě Eden, a školou budoucnosti leží celé dějiny tohoto světa. Jsou to dějiny lidského přestoupení a utrpení, ale také Kristovy oběti a jeho vítězství nad smrtí a hříchem. V budoucí škole však nebudou naprosto stejné podmínky jako kdysi v ráji. Nebude tam už strom poznání dobrého a zlého, který by poskytoval příležitost k pokušení. Nebude tam už pokušitel ani možnost zla. Každá povaha obstála ve zkoušce zla a nikdo už nebude náchylný k tomu, aby znovu podlehl jeho moci.

„Tomu, kdo zvítězí,“ říká Kristus, „dám jíst ze stromu života v Božím ráji.“ **Zjevení 2,7.** Ovoce stromu života bylo člověku nabídnuto podmíněně a nakonec mu muselo být odepřeno. Dary budoucího života jsou však neomezené a věčné.

Prorok spatřil „řeku živé vody, čiré jako křišťál, která vyvěrala u trůnu Božího a Beránkova“. „Uprostřed města na náměstí, z obou stran řeky, bylo stromoví života.“ „A smrti již nebude, ani žalu ani

nářku ani bolesti už nebude — neboť co bylo, pominulo.“ **Zjevení 22,1.2; 21,4.** [177]

„Tvůj lid, všichni budou spravedliví, navěky obdrží do vlastnictví zemi, oni, výhonek z mé sadby, dílo mých rukou k mé oslavě.“ **Izajáš 60,21.**

Stejně jako na počátku bude Bůh opět vyučovat člověka, který se vrátí do jeho přítomnosti. „Můj lid však pozná mé jméno, pozná v onen den, že to jsem já, kdo prohlašuji: ‚Tu jsem.‘“ **Izajáš 52,6.**

„Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi.“ **Zjevení 21,3.**

„To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a vyprali svá roucha a vybělili je v krvi Beránkově. Proto jsou před trůnem Božím a slouží mu v jeho chrámě dnem i nocí . . . Již nebudou hladovět ani žíznit, ani slunce nebo jiný žár jim neublíží, neboť Beránek, který je před trůnem, je bude pást a povede je k pramenům vod života.“ **Zjevení 7,14-17.**

„Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však užijeme tváří v tvář. Nyní poznávám částečně, ale potom poznám plně, jako Bůh zná mne.“ **1. Korintským 13,12.** „Budou hledět na jeho tvář a na čele ponesou jeho jméno.“ **Zjevení 22,4.**

Až bude z našich očí odstraněn závoj, který zatemňuje naše vidění, budeme schopni vnímat v plné nádheře krásu mikrokosmu i makrokosmu, kterou dnes poznáváme jen částečně a nedokonale. Až bude konečně odstraněna nákaza hříchu a celá země se objeví ve své plné kráse, znovu se před námi otevrou neomezené možnosti objevování. Vědci a odborníci už při pozorování přírody nenarazí na žádnou stopu zla. Budeme moci naslouchat zvukům přírody a neuslyšíme už žádný nárek ani sténání. Všechno stvoření bude zjevovat nezaměnitelný rukopis svého Tvůrce; jakoby v celém obrovském vesmíru bylo velkými písmeny napsáno Boží jméno. Lidé budou znovu žít jako kdysi v ráji — uprostřed krásné přírody, zahrad a polí. „Vystavějí domy a usadí se v nich, vysázejí vinice a budou jíst jejich plody. Nebudou stavět, aby se tam usadil jiný, nebudou sázet, aby z toho jedl jiný. Dny mého lidu budou jako dny stromu. Co svýma rukama vytvoří, to moji vyvolení sami spotřebují.“ **Izajáš 65,21.22.**

Už nikdo nebude „páchat zlo a šířit zkázu na celé mé svaté hoře.“ **Izajáš 65,25.** Člověku bude opět navraceno jeho ztracené panství

a nižší tvorové znovu uznají jeho vládu. Divoká zvířata se stanou krotkými a plachá důvěřivými.

Před studentem se otevře neomezená možnost zkoumat nepopsatelně bohaté dějiny. Už zde na zemi nám sice Boží slovo pomáhá vidět širší souvislosti a principy, které řídí běh lidských dějin, avšak i tento pohled je zastřený a neúplný. Dokud nebudeme stát ve světle věčnosti, nepochopíme jasně všechny souvislosti.

[178] Před námi se pak otevrou také dějiny velkého sporu mezi dobrem a zlem, který začal už před počátkem času a skončí, až čas přestane existovat. Tehdy bude zcela odhalen vznik zla, jeho dějiny a hrůzné projevy, ale také dějiny pravdy, která se neodchýlila od svých přímých cest a porazila zlo. Opona mezi viditelným a neviditelným světem bude odstraněna a před našimi zraky se objeví úžasné skutečnosti.

Teprve až uvidíme Boží jednání ve světle věčnosti, pochopíme, jak bychom měli být vděční andělům za jejich péči a zásahy do našeho života. Andělé přijali aktivní úlohu v našem životě. Někdy se lidem zjevovali jako zářivé postavy, jindy přicházeli v podobě prostých pocestných. Přijímali pohostinnost lidských domovů, provázeli poutníky, které zaskočila noc, ale také mařili úmysly a útoky zločinců.

I když si toho vládcové světa nejsou vědomi, andělé se často aktivně zapojovali do různých úředních jednání. Lidské oči je viděly a lidské uši naslouchaly jejich výzvám. Nebeští poslové se v lidské podobě ujímali ve sněmovnách a soudních síních případů pronásledovaných a utlačovaných.

Bránili nemoudrým rozhodnutím a zlu, které by mohlo Božím dětem přinést křivdu a utrpení. To vše bude odhaleno studentům nebeské školy.

Každý vykoupený pak porozumí, jak andělé působili v jeho životě. Jako první jej po vzkříšení přivítá právě anděl, který byl jeho ochráncem. Provázel ho od prvních okamžiků jeho života, chránil jeho kroky v době nebezpečí a byl s ním i tehdy, když musel projít „údolím stínů smrti“. Jak to bude úžasné, až s ním budeme moci hovořit o spolupráci nebes ve službě pro dobro lidstva, až budeme poznávat, jak Bůh zasahoval do našeho osobního života!

Teprve tam se vysvětlí všechny složité životní zkušenosti. Na místě, kde se nám zdálo, že byl jen zmatek a zklamání, uvidíme velkolepý Boží záměr a plán.

Všichni, kdo zde na zemi nezištně pracovali pro dobro druhých, uvidí ovoce své práce. Konečně se projeví výsledky správných životních zásad a ušlechtilých skutků. Některé výsledky vidíme už teď, ale v tomto životě se jich ukazuje jen velmi málo. Vždyť většina těch, kdo nezištně a neúnavně pomáhají druhým, zůstává bez povšimnutí. Když rodiče a učitelé uléhají po namáhavém životě k poslednímu odpočinku, často se zdá, že jejich celoživotní úsilí bylo marné. Přitom si neuvědomují, že jejich věrnost byla velkým požehnáním. Mohou doufat, že se děti, které vychovávali, stanou požehnáním a příkladem pro své bližní, a tak znásobí dobrý vliv. Mnohý člověk předává druhým naději a odvahu, které jim přinášejí požehnání. Jestliže ale žije v ústraní, nemá tušení o důsledcích své práce.

A tak to funguje na celé zemi. Lidé zasévají setbu, jejíž požehnanou úrodu sklídí jiní, a možná až po jejich smrti. Sázejí stromy, aby jiní mohli jíst ovoce. Jsou ale spokojení, protože vědí, že vykonali něco užitečného. Výsledky své činnosti však uvidí až v budoucnu. Teprve v nebeské škole uvidíme, že naše úsilí přineslo proměnu a povznesení do životů ostatních.

[179]

Nebesa zaznamenala každý Boží dar, který vedl lidi k nesobecké službě. Odhalit tyto souvislosti, pozorovat ty, kdo byli naším úsilím povzneseni a zušlechtěni, sledovat v jejich životě působení pravých zásad — to bude jeden z předmětů a jedna z odměn nebeské školy. Teprve tam budeme poznávat tak, jak Bůh zná nás. Teprve tam bude mít láska a soucit, které Bůh vložil do našich srdcí, možnost se plně rozvinout. Konečně se setkáme s věrnými Božími dětmi všech dob i s anděly, abychom znovu vytvořili velkou rodinu. To vše přinese život v Božím království.

V tomto krásném společenství potěší náš sluch hudba a písně, jaké dosud žádný smrtelník na této zemi neslyšel. „A dají se do zpěvu a tance: Všechna spása pramení mi z tebe!“ *Žalm 87,7.*

„Pozvednou svůj hlas a budou plesat, nad důstojností Hospodinovu budou jásat i při moři.“ *Izajáš 24,14.*

„Hospodin potěší Sijón, potěší všechna jeho místa, jež jsou v troskách. Jeho poušť změní, bude jako Eden, jeho pustina jako

zahrada Hospodinova. Bude v něm veselí a radost, vzdávání díků a zpěvování.“ **Izajáš 51,3.**

Každá lidská schopnost najde příležitost k rozvoji a prohloubení. Člověk bude mít konečně možnost uskutečnit své nejvelkolepější projekty a dosáhnout nejvyšších záměrů. A přesto bude objevovat stále nové výšky ke zdolávání, nové zázraky k obdivování, nové pravdy k pochopení. Tyto vždy nové podněty budou povzbuzovat rozvoj těla, duše i ducha.

Všechny poklady vesmíru se otevrou, aby je mohly Boží děti studovat. S nevýslovným potěšením budeme prožívat radost a moudrost bytostí, které nikdy nepadly do hříchu. A jak poplyne věčnost, budeme poznávat stále slavnější zjevení Boží moci a lásky. Po celou věčnost nám chce Bůh dávat své dary, „neskonale víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit“ **Efezským 3,20.**

„Jeho služebníci mu budou sloužit.“ **Zjevení 22,3.**

Život na této zemi je začátkem věčného života v nebi. Výchova na zemi nás seznamuje se zásadami, které vládou i v nebi, a připravuje nás pro věčný život. Náš charakter a služba zde na zemi je zároveň předobrazem toho, čím jednou budeme.

„Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil.“ **Matouš 20,28.** Naší odměnou za to, že jsme s Kristem spolupracovali při službě tomuto světu, bude přednost spolupracovat s ním ve větší míře i v budoucím světě. „Jste moji svědkové, je výrok Hospodinův, a já jsem Bůh!“ **Izajáš 43,12.** Stejně tomu bude i ve věčnosti.

[180]

Proč vůbec Bůh dovolil, aby velký spor věků pokračoval tak dlouho? Proč nezničil satana hned na začátku jeho vzpoury? Bylo to proto, aby se vesmír mohl přesvědčit o Boží spravedlnosti v jeho jednání se zlem a aby byl hřích jednou provždy odsouzen. Po celou věčnost nepřestaneme žasnout nad hlubokou moudrostí plánu vykoupění, který obdivují i andělé. Ze všech stvořených bytostí to jsou jen lidé, kteří poznali na vlastní kůži skutečný zápas s hříchem. Spolupracovali s Kristem a prožili něco, co nemohli zakusit ani andělé — podíleli se na jeho utrpení. Není to snad pro bytosti, které nepadly do hříchu, dostatečně pádné svědectví?

Už nyní platí, že „nebeským vládám a mocnostem bylo . . . skrze církev dáno poznat jeho mnohotvarou moudrost“ **Efezským 3,10.** A byl to právě Bůh, který nás „vzkřísil a spolu s ním uvedl na nebeský trůn v Kristu Ježíši, aby se nadcházejícím věkům prokázalo, jak

nesmírné bohatství milosti je v jeho dobrotě k nám v Kristu Ježíši“ **Efezským 2,6.7.**

„Vše v jeho chrámu volá: ‚Sláva;‘“

**Žalm 29,9.** Píseň vykoupených, která vyjadřuje jejich životní zkušenost, bude zvěstovat Boží slávu: „Veliké a podivuhodné jsou tvé činy, Pane Bože všemohoucí; spravedlivé a pravdivé jsou tvé cesty, Králi národů. Kdo by se nebál tebe, Pane, a nevzdal slávu tvému jménu, neboť ty jediný jsi Svatý; všechny národy přijdou a skloní se před tebou, neboť tvé spravedlivé soudy vyšly najevo.“ **Zjevení 15,3.4.**

Přestože je náš život na zemi poznamenán hříchem, největší možnou radostí a nejvyšším dostupným vzděláním je služba druhým. I v Božím království, kde nás nebude omezovat naše hříšné lidství, najdeme stejný zdroj radosti — službu svědectví. Přitom se i tam budeme stále více učit, „jak bohatá je sláva jeho tajemství . . . Je to Kristus mezi vámi, v něm máte naději na Boží slávu.“ **Koloským 1,27.**

„Ještě nevyšlo najevo, co budeme! Víme však, až se zjeví, že mu budeme podobní, protože ho spatříme takového, jaký jest.“ **1. Janův 3,2.**

Až Kristus uvidí výsledky svého díla, bude to pro něj největší odměna. Obrovský zástup, který nikdo nemůže spočítat, se postaví „v radosti před jeho tvář“ **Judův 1,24.** Ten, kdo nás vykoupil svou krví, konečně spatří svou odměnu. (viz **Izajáš 53,11**)